

נערך ונחתם ביום: 4.6.2025

ת.א. 49860-03-25

בבית המשפט השלום בבתי-ים

ניק קוליוחין ת.ז. 310478169

ע"י ב"כ עו"ד ארנסט גדייב (מ.ר. 59720) ו/או

עו"ד אבירם ציקושוילי (מ.ר. 86812)

מרח' סחרוב 3, ראשון לציון 7570703

טל: 03-5089040 פקס: 03-5089055

התובע

-נגד-

1. העין השביעית – עיתונות עצמאית, חוקרת וחופשית (ע"ר 0605244-58)

מרח' מנחם בגין 7, רמת גן (אצל עו"ד אלעד מן)

2. שוקי טאוסיג ת.ז. 033081308

מרח' מסריק 9, בת-ים

3. איתמר ב"ז ת.ז. 065758351

מרח' ארלוזורוב 58, תל אביב

שלושתם ע"י עו"ד אלעד מן (מ.ר. 34720)

מרח' מנחם בגין 7, רמת גן 5286102

טל': 03-6114485; פקס': 03-6114486

דוא"ל: elad@man-barak.com

4. ארקדי מיל-מן ת.ז. 016957516

על ידי ב"כ ממשרד מיתר, עורכי דין

מרח' אבא הלל סילבר 16, רמת גן

טל: 03-6103100 פקס: 03-6103111

5. המכון למחקרי ביטחון לאומי, מכון חשיבה שעל יד אוניברסיטת תל אביב בע"מ (חל"צ 513861435)

על ידי ב"כ ממשרד הרצוג, פוקס נאמן ושות'

מרח' יצחק שדה 6, תל אביב

טל: 03-6922020 פקס: 03-6966464

6. מרכז למורשת המודיעין מ.ל.מ. – אתר הנצחה לחללי הקהילה (ע"ר 0014645-58)

על ידי ב"כ עו"ד שי מ. מרקוס

מרחוב מצדה 9, בני ברק

טל: 03-5051051 פקס: 03-5054054

הנתבעים

כתב הגנה

המועד האחרון להגשת כתב ההגנה: 8.6.2025 (בשים לב לפגרת הפסח)

המועד בו הומצא כתב התביעה: 1.4.2025 (שלא כדין וכמפורט להלן)

[חלק שני- תמצית הטענות]

בהתאם להוראות תקנות סדר הדין האזרחי, תשע"ט-2018, מוגש בזאת כתב הגנה מטעמם של הנתבעים 1-3 המיוצגים על ידי בא כוחם כאמור בכותרת. כבר בתחילה יצוין ויודגש כי לעמדת הנתבעים דין התביעה לדחייה מלאה, תוך חיוב התובע בהוצאות משמעותיות – בשל האופן והדרך שבהם נהג בהגשת הליך זה. כל פרט, עובדה או טענה הנטענים ומועלים בכתב התביעה מוכחשים לחלוטין, אלא אם הדבר מאושר במפורש במסגרת כתב הגנה זה. הכחשה זו חלה על כל מסמך, סכום, נספח, הפניה או כל טענה במשפט או בעובדה אשר הועלתה על ידי התובעים בכתב התביעה.

העובדות והטענות המופיעות בכתב הגנה זה נטענות באופן מצטבר, משלים או חלופי לטענות ועובדות הנכללות בו, למעט עובדות הנטענות למיטב ידיעתם של הנתבעים, הכל בהתאם להקשר ולנסיבות הדברים, אלא אם נאמר אחרת על ידי הנתבעים. מכל מקום, אין בהעלאת טענה משפטית או אזכורה של עובדה במסגרת כתב ההגנה המוגש על ידי הנתבעת, כדי להעביר את נטל ההוכחה מן התובעים בכל נושא ועניין. בית המשפט הנכבד מתבקש לדחות את התובענה על הסף ולחילופין לגופה, ולחייב את התובע בהוצאות בגין הטרחתה בעניין לרבות שכר טרחת עו"ד והכל בצירוף מע"מ כדין, וזאת בשים לב בין היתר לשימוש לרעה שהתובעים עושים בהליכי בית משפט לרבות שורה ההטעיות והאופן השגוי, החלקי המסולף והמגמתי שבו הוצגה התביעה.

טענות מקדמיות

1. ראשית לכל יצינו הנתבעים 1-3 כי כתב התביעה לא הומצא להם כדין. לנתבע 3 הומצא כתב התביעה ישירות על ידי התובע בהודעת ווטסאפ עוד לפני הגשתה. לנתבעת 1, שאינה מעסיקתם של הנתבעים 2 ו-3 עוד משנת 2021, הומצא כתב התביעה באמצעות באי כוחה בהליך אחר ובלא שהומצא כלל לכתובתה הרשומה ברח' מנחם בגין 7, רמת גן (אצל בא כוחה בהליך זה). משכך – למעשה לא החל מניין הימים להגשת כתב ההגנה. אלא שהנתבעים חפצים בבירור יעיל ומהיר של ההליך ובהפרכת טענות הסרק של התובע, ומשכך לא יעמדו על עניין זה, אף שיש בו ממש.
2. "העין השביעית" הוא אתר חדשות ותחקירים עצמאי המוקדש לסיקור תקשורת, עיתונות, חופש הביטוי, שקיפות ועוד. מאז 1996, תחילה ככתב-עת מודפס ומ-2008 כאתר אינטרנט, עוקבת מערכת "העין השביעית" אחר העיתונות והמדיה במטרה לשמש כתובת עבור הציבור המעוניין בתקשורת עצמאית, חופשית וחוקרת; ולהיות מורה נבוכים לאזרח המעוניין לצרוך תקשורת באופן מושכל, לחוקר התקשורת ולסטודנט. "העין השביעית" פעלה מאז הקמתה בחסות ובמימון המכון הישראלי לדמוקרטיה, ומ-2015 ע"י עמותת "העין השביעית" – עיתונות עצמאית חוקרת וחופשית" (היא הנתבעת דכאן), בהתאם להסכם בין המכון הישראלי לדמוקרטיה ובין הנתבעת, וזאת עד לתום שנת 2020. לענייננו, ומאז 1.1.2021 – מזה למעלה מארבע שנים – הנתבעת אינה מפעילת האתר או אתרים הנלווים אליו או נסמכים אליו. מפעילת האתר, בהתאם לרישיון קבע שניתן לה על ידי הנתבעת, הינה "עמותת שקוף – עיתונות למען שמירת הדמוקרטיה" (מס' עמותה רשומה: 580489540) ולהלן: "עמותת שקוף".
3. דברים אלה כלולים וכתובים באופן ברור, מפורט ומפורש תחת לשונית "אודות" המופיעה באתר "העין השביעית", ולמען הנוחות עמוד זה מצ"ב לכתב הגנה כנספח 1. התובע לא פעל לברר את זהות הישות המשפטית הנכונה טרם הגשת התביעה וגם בשל מחדלו זה, יש לסלק את התביעה נגד הנתבעת 1 על הסף.

4. סמכותו של בית המשפט, כבר בשלב מקדמי, להורות על סילוקה של תביעה על הסף, על דרך של דחייתה נגד הנתבעת, מצויה הלכה למעשה במסגרת תקנה 43 לתקנות. תחת עילת הסל – "כל נימוק אחר" – ניתן, ואף חובה במקרים המתאימים, להורות על דחיית תביעה מטעמים של העדר יריבות כפי שהדבר מתגלה באופן אשר אינו יכול להצמיח סעד לתובע (ראו: איסי רוזן צבי, הרפורמה בסדר הדין האזרחי – מורה נבוכים, מהדורה 3, 2023, בעמ' 290). כלל ידוע בפסיקת בתי המשפט בישראל הוא כי "די בקביעה בדבר חוסר יריבות בין בעלי דין, כדי להכריע גורל תובענה לדחייה" (ראו: ע"א 54/87 אמגר חבר לשיווק בעמ' נ' ק.ג.מ.א להשקעות ובניין בע"מ, [1989], פ"ד מג(2), 347, וראו גם ע"א 6953/16 אבו חסן נ' מדינת ישראל [נבו, 2018]; וכן ע"א 6407/14 הועדה המקומית לתו"ב כרמיאל נ' מסרי [נבו, 2016], ות"א (מח' מרכז) 12676-02-09 Blue Point Overseas Inc נ' ישראלמקו אינק, [נבו, 2009]). סמכות זו נגזרת גם, מניה וביה, מעקרונות היסוד של ניהול ההליך האזרחי, כפי שעוגנו בתקנות 1-5 לתקנות 2018, ובפרט תקנה 3 בנוגע לחובות הצדדים לקיומו של ניהול הליך הוגן, בתום לב, תוך העמדת הפלוגתאות והיריבויות האמיתיות בין בעלי דין נכונים.
5. הנתבעים 2 ו-3 מועסקים על ידי עמותת שקוף. הנתבע 2 הוא עורך אתר "העין השביעית" ומי שערך את הפרסומים נשוא התביעה והנתבע 3 הוא כתב, אשר כתב את הכתבות. ויובהר – מעתה, כשיוזכר המונח הכללי "הנתבעים", הוא יתייחס לנתבעים 2-3 ופעילותם במסגרת מערכת "העין השביעית" המופעלת על ידי עמותת שקוף. למען הזהירות, להלן יפורטו טענות הגנה נוספות:

תמצית טענות ההגנה

6. לתובע לא עומדת כל עילת תביעה. כל תביעתו שזורה בניסיון מקומם להטיל דופי בפעילותם המקצועית והעיתונאית של הנתבעים 2-3 ושל אתר "העין השביעית", תוך הסתרת פרטים מהותיים מבית המשפט הנכבד. על כן, יש לראות את ההליך שהוגש כתביעה מניפולטיבית וחסרת בסיס – המופנית כלפי פרסומים עיתונאיים אחראיים שיש בהם עניין וחשיבות ציבורית.
7. ויודגש כי פרסומים שונים באתר "העין השביעית" חשפו את מעורבותו הפעילה של התובע בקמפיין תעמולה רוסי שמטרתו להשפיע על דעת הקהל וצרכני תקשורת ישראלים ביחס למעשי השלטון ברוסיה והמלחמה באוקראינה. התובע אף פירסם והדהד תכני תעמולה פרו-רוסית, והוא אף מתוגמל כספית באמצעות תשלום מטעם של גופים המזוהים עם מערך ההסברה והתעמולה של ממשל פוטין ברוסיה.
8. ועוד יודגש כי אין כל ממש בטענות התובע אודות "אי שביעות רצון" של הנתבעים מדעותיו (ראו סעיף 15 למשל לכתב התביעה) ולמעשה מדובר בהטעה. עיסוקם העיתונאי של הנתבעים בתובע נובע מאופי ומהות פרסומיו המניפולטיביים והתעמולתיים והקשר שיש להם לגורמים רוסים עלומים – כפי שאישר בעצמו בשיח מתועד וכפי שאישרו אף מקורות נוספים, שסיפקו בסיס וחיזוקים לפרסומי הנתבעים. יחסם של הנתבעים לדעותיו של התובע אינו רלוונטי, והעיסוק בו נועד להסיט את הזרקור מתוכן הכתבות מושא התביעה: העובדות הקשורות להתנהלותו. ועוד יאמר כי התובע, למרות טענותיו החריפות על פגיעה בשמו הטוב ונזקים מהותיים שנגרמו לו (שלא פורטו או נתמכו בראיות, ולא בכדל), לא ביקש את חיסוי ההליך או את כתבי הטענות בו, והוא מתנהל בפומבי ובדלתיים פתוחות.
9. עוד יאמר כבר בתחילה, כי הנתבעים חולקים מן היסוד על הטענות והתיאורים העובדתיים הנכללים בכתב התביעה והפרשנות הניתנת להם, ואלו מוכחשים ויש בהם אף כאלה שהם כוזבים ממש. בחירת התובע להציג תמונה חלקית ביותר ולהשמיט פרטים שאינם נוחים לו עלולה חלילה להטעות את בית המשפט הנכבד. גם בהינתן שהתביעה צולחת את הוראות ודרישות סעיף 1 לחוק, הרי שלזכות הנתבעים עומדות הגנות מוצקות בנסיבות העניין ובהתאם לדין. בין הגנות אלו ניתן למצוא את ההגנות המעוגנות בהוראות סעיף 14 (לעניין חלקי הפרסום העובדתיים שהם אמת ובשים לב לעניין הציבורי שבו), סעיף 15(2), סעיף 15(3), סעיף 15(4) וסעיף 15(6), כפי שאף נאמר במכתב תשובתם של הנתבעים מיום 8.7.2024.

[חלק שלישי - פירוט הטענות]

10. בפתח הדברים, הכרח הוא לציין כי התובע משקר ביודעין כשהוא כותב שהוגדר "סוכן רוסי" בפרסומים נשוא התביעה. פרסומים אלו דווקא לא מגדירים את התובע כ"סוכן רוסי" ואף כללו הבהרה מפיו שלפיה אינו כזה. על אף זאת, הנתבעים סבורים שבנסיבות העניין ועל פי התשתית העובדתית הקיימת, כפי שתוכח ותודגם, הנתבע פעל ופועל בפועל כסוכן רוסי לקידום אינטרסים ומסרים רוסיים, ולמעשה האופן בו צויר בכתבות, ביחס למלוא תפארת המציאות, הוא מתון ומדוד עד מאוד. בין אם היה התובע סוכן הפועל ביודעין ובין אם סוכן משוטה, הרי שאופן קבלת התגמול על מעשיו והצהרותיו בנושא זה, כמו גם קשרי עבודתו עם גורמים רוסיים, יתבררו לעומקם בהליך זה – ככל שיהיה בכך צורך.

11. תביעתו של התובע מכילה דרישה לסעדים שאין הצדקה או מקום להעניקים (למשל, לקבוע כי בדברים שפורסמו יש משום לשון הרע שאין לה הגנה). כמו כן, אופן חישוב הנזק הנתבע במסגרת הסעד הכספי בכתב התביעה – לא פורט ולא פורש בהתאם לדין, וננקב באופן סתמי ובעיקר מטעמי אגרה. התובע לא פירט מעבר לנקיבה סתמית בסכומי התביעה, לא בסעיף 50 ולא בפרק הסעדים (סעיפים 8 ועד 12 לכתב התביעה).

12. במסגרת עבודתם העיתונאית השוטפת, הנתבעים מסקרים ועוסקים באופן עקבי ורב שנים בכל הנוגע לפרקטיקות של קידום תכנים מטעם, ובהן פרסום סמוי, תוכן שיווקי ותעמולה סמויה – בין השאר תוך שימוש מטעה ומתעתע במאפיינים (גרפיים וטקסטואליים) של סיקור עיתונאי לשם הפצה ממומנת או מכוונת של מסרים פרסומיים או תעמולתיים. כך גם נולד העניין בקמפיין שבו נטל התובע חלק, וכך גם נכלל בסיקור הביקורתי של הנתבעים. זהו חלק אינטגרלי ומתמשך בעבודת אתר "העין השביעית" ומיסודות תחומי הסיקור שלו. עבודה זו זכתה להכרה ציבורית, אקדמית ומקצועית, הובילה לקביעת נהלים מחייבים בנוגע לשימוש בתקציבי פרסום ממשלתיים, ואף זיכתה את הנתבעים בפרס "סוקולוב" היוקרתי.

- רשימת הזוכים בפרס סוקולוב לעיתונות לשנת 2023 מצורפת ומסומנת "נספח 2".
- דיווח על אודות הנהלים ונוסח הנהלים עצמם מצורפים ומסומנים "נספח 3".

13. הכתבות שנכללו בקמפיין שבו השתתף התובע כ"עיתונאי" התאפיינו בעריכה מגמתית של "ראיונות" שקיימו התובע וגורם נוסף שזהותו לא הובררה עם מומחים ישראלים מתחומים שונים ואשר פורסמו תמורת תשלום בשלושה כלי תקשורת מרכזיים: "ג'רוזלם פוסט", "וואלה" ו"ערוץ 13". באופן מטעה, בגופי התקשורת הופיע "גילוי נאות" שממנו השתמע שהתובע מימן את הכתבות – אף שמי שמימן אותן הוא ארגון רוסי עלום.

14. יצוין כי לפי מחקרים שבוצעו בישראל ובמדינות מערביות אחרות, ולפי חוות דעת של היועץ המשפטי לממשלה, גם "גילוי נאות" זה למעשה אינו נאות – רוב הקוראים אינם מבחינים בו, ולא מבינים שמדובר בחיווי על כך שגורם חוץ-עיתונאי כלשהו שילם עבור הפרסום. עניינים אלו דווחו בהרחבה באתר "העין השביעית" בזמן אמת ולאורך זמן. ראו למשל הקישורים הבאים:

<https://www.the7eye.org.il/397617>

<https://www.the7eye.org.il/312013>

<https://www.the7eye.org.il/285728>

15. סדרת הכתבות שפורסמו הנתבעים התבססה על סקירה וניתוח של מידע גלוי (פרסומים בתקשורת ובמדיה חברתית), שיחות עם כמה וכמה מרואיינים שהופיעו בכתבות הממומנות של התובע, שיחות עם גורמים בכלי התקשורת שבהם פורסמו הכתבות, ומידע סמוי שנחשף על ידי לא אחר מאשר התובע, בשיחות לציטוט ("און רקורד") עם הנתבע 2 והנתבע 3 ובהתכתבויות עמם. כל אלה משקפים עבודת עומק עיתונאית – אחראית ומקצועית, סדורה ומחושבת – המזכה אותם בהגנות המתאימות מכוח הדין.

16. ועוד יודגש כי לתובע ניתנו הזדמנויות רבות להציג את עמדתו – למעלה מן הצורך בעבודה עיתונאית – ועמדתו שולבה ברצף הטקסטים שפורסם בכתבות וגם בסופן, בתגובה כתובה ונפרדת שאף זכתה לכותרת ביניים. גרסת התובע אף הובלטה בכותרת המשנה של שלוש הכתבות שאליהן הוא מפנה בתביעתו.

17. באשר לשאלת הגורם המממן את פרסום הכתבות בכלי התקשורת הישראליים, הרי שהיה היה זה התובע שחשף, בשיחה עם הנתבע 3 (וראו נספח 5 להלן), שארגון רוסי ("Russia-EU Communication Platform") שילם עבור פרסום הכתבות בתקשורת הישראלית. התובע אף הודה שארגון זה היה מעורב בעריכתן. פרט מהותי זה הוסתר גם מבית המשפט הנכבד בכתב התביעה. היה זה התובע שציין שהוא לא האדם היחיד שביצע בפועל את הראיונות – אם כי מסיבותיו נמנע מלציין מי האדם ו/או הארגון הנוסף שביצע את הראיונות. גם פרט זה הוסתר מבית המשפט הנכבד.

18. התובע הוא זה שסיפר על ביקור שלו ברוסיה, אחרי שנים שבהן כף רגלו לא דרכה שם, שבמהלכו עוכב לחקירה (ובמילותיו: "עצרו אותי שם לאיזה ארבע שעות של תחקורים"). לטענתו, לאחר מכן קיבל פנייה מאותו ארגון רוסי, שאנשיו ביקשו להסתייע בו לפרסום כתבות עם סנטימנט פרו-רוסי בעיתונות הישראלית. הוא אף זה שהציע לאותו ארגון רוסי להשתמש בנתיב הפרסום המכונה "תוכן שיווקי" כדי לקדם מטרה זו. בכך פעל התובע כ"סוכן" במובן המסחרי (משום שיזם או תיווך בעסקת תוכן שיווקי) וגם כ"סוכן רוסי" במובנו הרחב והמדובר – הוא אזרח ישראלי (אמנם יליד רוסיה ובעל עמדות פרו-רוסיות) שפעל בעצמו ומיוזמתו, ואף נידב לכך את שמו ופרצופו, למען קידומו של ארגון רוסי שפעילותו מזוהה עם הממשל ברוסיה (ר' פרוט גם להלן במסגרת ההתייחסות הפרטנית לסעיפי כתב התביעה).

19. אם לא די באלו, הרי שהיה זה התובע שהחליט לעבוד בשכר (כך לפי עדותו) עבור גופי תקשורת רוסיים המוגדרים במערב כחלק ממערך התעמולה של הקרמלין, ואף סובלים מסנקציות בינלאומיות בשל כך. התובע עצמו אישר שהוא מועסק מעת לעת על ידי כלי תקשורת רוסי, "איזבסטיה", שהוגדר באירופה כזרוע תעמולה של הקרמלין, ושהוטלו עליו סנקציות כלכליות מרחיקות לכת. הדברים אף פורסמו בפומבי באתר האיחוד האירופי בקישורים הבאים:

<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/05/17/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-council-bans-broadcasting-activities-in-the-european-union-of-four-more-russia-associated-media-outlets/>

<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/03/02/eu-imposes-sanctions-on-state-owned-outlets-russia-today-and-sputnik-s-broadcasting-in-the-eu/>

דברים דומים, המגדירים את RT כגוף תעמולה, פורסמו גם על ידי מחלקת המדינה של ארה"ב וראו בקישור הבא:

<https://2021-2025.state.gov/alerting-the-world-to-rts-global-covert-activities>

20. התובע מופיע באופן קבוע גם בגופי תעמולה מוכרזים נוספים של המשטר הרוסי, כגון ערוץ Russia Today השלטוני (RT) – ולפי עדותו הוא גם מקבל על כך שכר. פרטים שונים בהקשר נכללו אף בעמוד המשתמש של התובע ברשת החברתית "לינקדאין" בכתובת: <https://www.linkedin.com/in/nickkolyohin>

- **תדפיס עמוד המשתמש את התובע ברשת החברתית "לינקדאין" מצורף ומסומן "נספח 4".**

21. בסרטונים שהתובע מצלם ומעלה לחשבונות המדיה החברתית שלו הוא מקדם באופן בוטה ובלתי מתפשר את הנרטיב הרוסי לגבי המלחמה באוקראינה והבידוד הבינלאומי שנגזר על רוסיה, מסביר כיצד ניתן לעקוף את הסנקציות שהוטלו על משטר פוטיין, ואף מציע לעוקביו לפנות אליו כדי להשקיע ברוסיה. לשם הדוגמה נפנה למספר סרטונים כאלה כדוגמאות לא ממצות בלבד:

בסרטון אחד הוא מסביר לעוקבים כיצד לפתוח חשבון בבנק רוסי גדול:

<https://www.youtube.com/shorts/w6bAov2D5kk>

בסרטונים אחרים הוא מדבר על הזדמנויות השקעה בנדל"ן ברוסיה, ומציע לעוקבים לפנות אליו כדי "לעשות עסקים" ברוסיה:

<https://www.tiktok.com/@nickkolyohin/video/7480539177952627976>

<https://www.tiktok.com/@nickkolyohin/video/7478981783317433608>

<https://www.tiktok.com/@nickkolyohin/video/7511098609664904466>

<https://www.tiktok.com/@nickkolyohin/video/7488583630902594824>

בסרטון אחר, קוליוחין מעביר ביקורת על ישראלים "רוסופובים" ש"הזדעזעו" כשפוטין "פעם אחת אמר תודה לחמאס", אבל "לא מתרגשים כשטראמפ בא במגע עם טרוריסטים":

<https://www.tiktok.com/@nickkolyohin/video/7504532740449012999>

22. היה זה התובע שבשיחה עם הנתבע 3 סיפר שהוא מזדהה עם הנרטיב הרוסי-ממשלתי בנוגע לפלישה לאוקראינה. היה זה התובע שבאותה שיחה סיפר שאחרי הפלישה לאוקראינה הוא נפרד מבת זוגו האוקראינית. היה זה התובע שפרסם טור דעה באתר "וואלה" שבו כתב כי "אין ספק שהסבל הנורא והטרגדיה שעובר העם באוקראינה הוא כאין וכאפס לעומת הפשעים שמבצע המערב נגד הגזע הרוסי ברחבי העולם". התובע גם יצא באותו טור נגד "כלי התקשורת המרכזיים במערב", ש"התגייסו כולם למכונת הפרופגנדה בהובלת מנהיגי העולם החופשי".

- **תמלול השיחה האמורה מיום 21.2.2024 ותמלול התכתבות הנתבע 3 עם התובע באמצעות יישומון "וואטסאפ", מצורפים ומסומנים "נספח 5". קובץ השיחה מצורף באמצעות החסן נייד.**

23. שנתיים(!) לאחר פרסום הטור, ורק בעקבות פניית "העין השביעית", טען התובע ש"התבלבל" וביקש לשנות את הנוסח כך שהתמיכה הבלתי מסויגת במשטר פוטין תרוכך. גרסת הכתבה העדכנית מופיעה בכתובת: <https://news.walla.co.il/item/3497103>

- **גרסת הכתבה טרם שינוי הנוסח מצורפת ומסומנת "נספח 6".**
- **גרסת הכתבה לאחר שינוי הנוסח מצורפת ומסומנת "נספח 7".**

24. על רקע זה יש לציין שהתובע התלונן בראיון לערוץ 13 כי "מציירים את רוסיה כמו צפון-קוריאה, שכולם פה יש מאחוריהם יש איזשהו שלטון איום". בסיום אותו ראיון עם התובע, העיתונאית וחברת הכנסת לשעבר קסניה סבטלובה, חוקרת גיאופוליטיקה שנכחה באולפן, העירה שהכתבות של התובע נראו לה חשודות, וכאשר ביררה מה עומד מאחוריהן השיבו לה חבריה ש"זה נראה כמו קמפיין השפעה קלאסי של הקרמלין". קישור לאותו משדר מופיע בכתובת הבאה: <https://13tv.co.il/allshows/series/606/season/1/2725154>

25. התרחשויות נוספות חשובות לעניין שלפנינו אירעו בחודש מרץ 2025 עת פורסמו על ידי הנתבעים שתי כתבות נוספות שאינן כלולות בכתב התביעה (בחודש זה אף הוגש כתב התביעה), וראו קישורים לפרסומים אלו:

<https://www.the7eye.org.il/546346>

<https://www.the7eye.org.il/546998>

– תדפיס הכתבה מיום 16.3.2025 מצורף ומסומן "נספח 8".
– תדפיס הכתבה מיום 21.3.2025 מצורף ומסומן "נספח 9".

26. בתחילת חודש מרץ 2025 השתתף התובע במסיבת עיתונאים של משרד החוץ שיועדה לעיתונות הזרה. באותו אירוע הציג התובע לשר החוץ, גדעון סער, שאלה שהידהדה את הנרטיב הרוסי לגבי המלחמה באוקראינה: מה דעתו על ההאדרה של גיבורים לאומיים אוקראינים ששיתפו פעולה עם הנאצים. בהיעדר הכנה לשאלה זו, השר סער הובך. דוברת משרד החוץ הרוסי לעגה לסער בתגובה, וכך עשו גם התובע והתקשורת המזוהה עם פוטיין ברוסיה.

בעקבות התקרית, במשרד החוץ הודיעו לתובע שהוא לא מוזמן יותר למסיבות עיתונאים המיועדות לעיתונות הזרה. התובע הצהיר שהסיבה היא התקרית עם סער, אם כי במשרד החוץ סיפקו נימוק אחר (התובע הוא ישראלי, ולא עיתונאי זר). הנתבע 3 פנה בעקבות תקרית זאת ביום 13.3.2025 לתובע כדי לקבל את תגובתו, אך במקום למסור תגובה בחר התובע לצלם סרטון שאותו פרסם ברשת החברתית טיקטוק, ובו תקף את הנתבעים. קישור לסרטון ראו בכתובת:

<https://www.tiktok.com/@nickkolyohin/video/7481269442857405704>

27. ביום 16.3.2025 פורסמה הכתבה באתרי "העין השביעית" ו"שקוף", תחת הכותרת "גדעון סער נפל למלכודת תעמולה של הקרמלין". צוין בה שבמקום תגובה קוליוחין "העלה לרשת סרטון טיקטוק באורך שבע וחצי דקות שבו התלונן על רדיפה אישית, חזר על המסרים האנטי-אוקראיניים, שיבח את דונלד טראמפ, טען שרוסיה מוצפת ב'אחלה' הזדמנויות עסקיות, העלה סברות קונספירטיביות לגבי מקור הכסף של הגופים שמותחים עליו ביקורת והאשים אותם ב'רוסופוביה'". כמו כן שובץ קישור לסרטון.

28. שלושה ימים מאוחר יותר, ב-19.3.2025, פנה שוב הנתבע 3 לתובע לשם קבלת תגובתו לצורך כתבה נוספת שעתידה להתפרסם – זאת, בעקבות התבטאות של הדובר האישי של פוטיין על תקרית סער-קוליוחין. כמו כן, לנוכח פרסומים בתקשורת הרוסית, נאמר לתובע שבאתר "העין השביעית" עתיד להתפרסם כי הוא עובד בשכר עם "איזבסטיה", גוף תקשורת רוסי שמשמש שופר שלטוני. בתגובה העביר התובע לנתבע 3 באמצעות אפליקציית ווטסאפ קובץ שנדמה להיות נוסח של כתב תביעה כפי שהוגש לאחר מכן בהליך זה. בהמשך נשלחה תגובה נוספת בדמות סרטון נוסף שהועלה לרשת טיקטוק.

29. למחרת אותו יום (20.3.2025) פורסמה כתבה על התביעה באתר "אייס" (ראו בקישור הבא: <https://www.ice.co.il/media/news/article/1056172>), הנראית ככתבה יזומה ע"י התובע. כעבור עוד יום (21.3.2025), פורסמה הכתבה הנוספת באתרים "העין השביעית" ו"שקוף", וגם בה נכללה תגובת התובע בדמות הסרטון ששלח והעלה, ואוזכר בה אף דבר התביעה דכאן (ראו נספח 9 לכתב הגנה זה).

– הכתבה שהתפרסמה ביום 20.3.2025 באתר "אייס" מצורפת ומסומנת "נספח 10".

30. נציין כי באותה כתבה נכללה אף תגובתו של הנתבע 2 לכתבה בזו הלשון: "כתב התביעה הגיע אלינו בד בבד עם בקשת התגובה מאתר ice, מה שמלמד על אופיו האמיתי: שימוש לרעה בהליכי משפט למטרות השמצה. בקליפת אגוז, הטענות של מר קוליוחין מצוצות מן האצבע והאמת תתברר בבית המשפט. נשמח שתמשיכו לעקוב".

31. בהתפתחויות אלו ובעובדות הנוספות שנחשפו יש כדי לחזק עוד יותר את אמינות ואמינות פרסומי הנתבעים, ויש בהן כדי לעגן גם את המסקנות המשתמעות לגבי פעילות התובע, מאפייניה, משמעותה וחומריתה.

תמצית התשתית המשפטית הנוגעת להגנת הנתבעים

32. הנתבעים כמובן שומרים להם את הזכות להוסיף, להרחיב ולפרט את התשתית המשפטית התומכת בהגנתם גם מעבר למה שפורט כבר לעיל ומה שיפורט להלן. עם זאת – מעבר להגנות שאוזכרו ולדגשים שהובאו – מצאו הנתבעים להוסיף כבר כעת את הדברים הבאים בקשר להיבטים המשפטיים של הגנתם.

33. מבלי לפגוע בתקפות ובתחולת ההגנות האחרות, ובאשר להגנה המעוגנת בסעיף 14 (אמת הפרסום), הרי שבשים לב לפירוט העובדתי שלעיל ולהלן התומך בעמדת הנתבעים ובאמור בפרסומים, ראו גם האמור בפסק דינו של הנשיא גרוניס בדנ"א 2121/12 פלוני נ' דיין אורבך (נבו, 18.9.2014) בפסקה 32, לפיו "הדגש במסגרת הגנת אמת הפרסום הוא לא על הדרך אלא על התוצאה – פרסום המשקף את האמת כפי שהיתה במועד שבו נעשה הפרסום".

34. אין אף ספק כי במקרה דנן קיים עניין ציבורי בפרסום, וראו לעניין זה אצל אורי שנהר, דיני לשון הרע, מהדורה שנייה (להלן גם: שנהר) בעמ' 419-412 ובמיוחד מעמ' 415. ברי כי מדובר במידע שיש בפרסומו תועלת וחשיבות והוא מכוון להביא מידע חשוב ובעל משמעות לציבור הקוראים ולציבור הרחב בכלל. הנתבעים פעלו מתוך כוונה כנה להביא את הדברים לידיעת הציבור כחלק משליחותם ותפקידם העיתונאי, ולא במטרה לפגוע בתובע וודאי שזה לא היה המניע לפרסומים ראו לעניין זה אף האמור אצל שנהר בעמ' 455-470.

35. עוד יצוין ובהקשר של ההגנה המעוגנת בסעיף 15(2), כי מתוקף חובתם של הנתבעים כלפי קהל קוראיהם והציבור הרחב, ומכוח שליחותם העיתונאית והמקצועית, פעלו כפי שפעלו (ראו לעניין זה האמור אצל שנהר בעמ' 516-517).

36. לנתבעים אף עומדת ההגנה הקבועה בסעיף 15(3) לעניין פרסומים הנעשים לשם הגנה על עניין אישי כשר של הנתבעים (ראו לעניין זה אצל שנהר בעמ' 587-580).

37. כמו כן, הרי שעומדת לנתבעים גם ההגנה בסעיף 15(4) בשל הבעת דעה בעניין ציבורי (ראו אצל שנהר בעמ' 634-635).

38. לבסוף עומדת לנתבעים אף ההגנה הקבועה בסעיף 15(6) לחוק ביחס לפרסומי השונים של הנתבע עצמו (וראו אצל שנהר בעמ' 638-639).

39. גם לעניין הסעדים המבוקשים, חישוב הנזק הנתבע ויסודותיו ורכיבים כמו שמו הטוב של התובע (שאינו קיים בהכרח) עומד הדין לימין הנתבעים ולעניינים אלו ראו למשל (מבלי למצות) אצל שנהר בעמ' 687-694, 706-710, 724-736 ו-778-802.

התייחסות ספציפית לסעיפי כתב התביעה

40. האמור בסעיף 1 לכתב התביעה מוכחש, בין אם מחוסר ידיעה של חלק מהפרטים הנטענים בו ובין אם בשל הצגה חסרה או בלתי מדויקת של הדברים.

41. האמור בסעיפים 2-4 לכתב התביעה מוכחש. הנתבעת 1 אינה מפעילה את אתר האינטרנט "העין השביעית" מזה מספר שנים כאמור בהרחבה לעיל. הנתבע 2 הוא אכן העורך הראשי של אתר "העין השביעית", המופעל על ידי עמותת שקוף. גם הנתבע 3 הוא עיתונאי המועסק על ידי עמותת שקוף מזה מספר שנים.

42. האמור בסעיפים 5-7 מוכחש בשל אי ידיעת מלוא הפרטים, וממילא אינו מתייחס לנתבעים 1-3.

43. האמור בסעיפים 8-12 מוכחש. התובע אינו זכאי לסעדים המבוקשים ולא קמה לו כל עילה כלפי הנתבעים 1-3 ומשכך אף לא מגיע לו כל פיצוי או סעד אחר ואין לפסוק לטובתו הוצאות כלשהן, אלא לחייבו בהוצאות משמעותיות לטובת הנתבעים 1-3.

44. האמור בסעיפים 20-13 לכתב התביעה, מלבד עצם ביצוע הפרסומים, מוכחש בשל ההצגה החלקית והמטעה של הדברים, כמפורט לעיל ולהלן. בהיות סעיפים אלו נוגעים לתמצית העובדות, יתייחסו אליהם הנתבעים בפירוט כפי שתוארו בפרק פירוט הטענות.
45. האמור בסעיף 21 לכתב התביעה לעניין סמכות בית המשפט הנכבד, אינו מוכחש.
46. האמור בסעיף 22 לכתב התביעה מוכחש, בין אם מחוסר ידיעה של חלק מהפרטים שצוינו בו ובין אם בשל הצגה מטעה (למשל בכל הנוגע לטענה כי הוא מציג "תמונה מאוזנת לקהל הקוראים").
47. מוכחש האמור בסעיף 23 לכתב התביעה בהיותו תיאור מטעה של הפרסום, תוכנו ומניעיו. הפרסום לא השמיץ את התובע ובניגוד לטענותיו התובע לא כונה במסגרתו "סוכן רוסי". התובע כונה "סוכן תוכן שיווקי", והמונח מהווה תיאור מתאים של תפקידו במקרה זה: עריכה ותיאום של פרסום תוכן שיווקי (מטעם ארגון רוסי שקיומו הוסתר מציבור הקוראים) בגופי תקשורת מסחריים שונים. למעשה, הוא עצמו בשיחה עמו הגדיר את הפרסום כ"תוכן שיווקי". בתגובה שהעביר לנתבעים אף חזר על כך: "מעולם לא עסקתי בתוכן שיווקי, חוץ מהמקרה הזה". יצוין כי גם אמירה זו, שלפיה התובע כביכול לא עסק בתוכן שיווקי במקרים אחרים, היא אמירה כוזבת, שאינה מתיישבת עם עובדות שכבר פורסמו בעבר על אודותיו.
48. התובע אכן פעל בשליחות "ארגון רוסי" ששילם כסף עבור פרסום הכתבות שהתובע חתום עליהן. בכתבה לא נאמר שהתובע קיבל כסף על עבודתו, אף שהתובע רמז זאת בשיחה עמו. כשהתובע נשאל האם קיבל תשלום מהארגון הרוסי, הוא לא הכחיש אלא השיב כך: "אני לא מפרט בלי אישור של כל הצדדים מי וכמה משלם לי ועל מה". בכך שב והתייחס לעבודתו כ"סוכן תוכן שיווקי" כאל מצב מתמשך, ולא חד פעמי.
49. באשר להצגתו של התובע כמי ש"פרסם בתקשורת הישראלית" פרסומים מטעם "גורמים עלומים" בלי להתיר טביעת אצבע ארגונית, הרי שהתובע עצמו אישר זאת בשיחות עמו שאף הובאו בפרסום, והיא אף עולה בקנה אחד עם העובדות הרלוונטיות. לקוראי "ג'רוזלם פוסט", "וואלה" ו"ערוץ 13" לא גולה שהכתבות שנושאות את החתימה "ניק קוליוחין" מומנו על ידי ארגון רוסי. פרט זה נחשף רק הודות לעבודה העיתונאית שביצעו הנתבעים.
50. האמור בסעיף 24 לכתב התביעה מוכחש. התובע "שכח" לציין בכתב תביעתו כי למעשה הפנייה הראשונה אליו לא בוצעה ב-2024.2.22 אלא יום קודם לכן, ב-2024.2.21, באמצעות שיחת טלפון. יום לאחר מכן שלח הנתבע 3 לתובע את ההודעה המצורפת כנספח 2 לכתב התביעה. בניגוד לנטען – לא נקבע בה כי התובע הוא סוכן רוסי; התובע עומת עם מסקנה אפשרית העולה מהתיאור שניתן מפיו בשיחת טלפון יום קודם לכן ("נראה כאילו בסדרת הכתבות הזאת תפקדת כסוכן רוסי"). כך או כך, קביעה זו לא הופיעה בכתבה.
51. האמור בסעיף 25 לכתב התביעה מוכחש מלבד עצם פרסום הכתבה שכותרתה היא ציטוט מראיון של התובע לערוץ 13 (נספח 3 לכתב התביעה). הנתבעים לא השמיצו את התובע בפרסום האמור. מדובר למעשה בתיאור עובדתי נכון וצמוד לאמת לגבי פועלו של התובע כפי שהוא עולה מדבריו שלו וממספר מקורות נוספים. באשר לביטוי "כתבות תעמולה", הרי שהוא עולה כעובדה מהקשרם של הדברים ומכלול העובדות ואף מהווה מסקנה וביקורת מסתברת שניתן לקבוע לאורם.
52. האמור בסעיף 26 לכתב התביעה מוכחש מלבד עצם ביצוע פרסום הכתבה (שצורפה כנספח 4 לכתב התביעה). פרסום זה הוא למעשה טור שבועי הנכתב על ידי כותב מתחלף בשם "סקירת עיתונות", הכולל סקירה ביקורתית של פרסומים שונים בעיתוני סוף השבוע. יובהר כי כותרת הטור הזה, "הרגשתי בגידה", אינה מתייחסת לתובע כל עיקר ולקוחה (מצוטטת) מתוך קטע העוסק בגיוס חרדים לצה"ל באופן שניתן להבין בבירור מקריאת הפרסום.
53. הקטע הרלבנטי לתביעה דכאן הוא התייחסות באותה סקירה לראיון עם החוקר דניאל ראקוב, שחקר בין היתר את פרסומיו של התובע, השמיע לגביו עמדה ביקורתית ופרסם מאמר רחב יריעה על תעמולה רוסית במסגרת מכון ירושלים לאסטרטגיה ולביטחון (JISS). אין מדובר בהשמצות אלא בסקירה עיתונאית, ומה שהתובע מציג כ"מסע ההכפשה וההשמצה" שלו וכהצגתו כ"סוכן" ש"מעסיקים הרוסים בישראל" כדי לסייע

לרוסים "לפורר את החברה הישראלית כדי לייצר מדינה חלשה יותר" – הוא למעשה תיאור של עמדת החוקר ראקוב (ר' גם להלן בסעיפים 54-55). הדבר נכתב בפרסום, ויש רק לתמוה מדוע בחר התובע שלא להציג דברים כהווייתם במסגרת כתב טענותיו.

54. המשך הקריאה של אותו פרסום יאפשר לקורא להסיק בעצמו מסקנות, למי מכוונים דבריו וביקורתו של ראקוב. שהרי ברור שהם מתייחסים לתובע ולפועלו (ראו עמוד 31 לנספחי כתב התביעה).

55. הנה כי כן, מומחה ידוע לתעמולה רוסית, שחקר גם את המקרה של התובע, מתאר את סדרת ה"כתבות" של התובע כחלק מדפוס קבוע של תעמולה רוסית ממשלתית.

56. יצוין כי מחקרו של ראקוב, כמו גם המחקר של המכון למחקרי ביטחון לאומי (INSS) שבגינה הוגשה התביעה נגד הנתבעים 5-6, כוללים מסקנות הקושרות באופן חד משמעי בין הארגון הרוסי שיתף פעולה עם התובע ("Russia-EU Communication Platform") לפעילות תעמולה של המשטר ברוסיה. המחקר של INSS העלה שחשבונות מדיה חברתיות שנטלו חלק בקמפיין ההשפעה הרוסי-שלטוני הידוע כ"מבצע דופלנגר" הפיצו כתבות שפרסמו קוליוחין והארגון הרוסי ב"וואלה". במקרה אחד שתועד במסגרת המחקר, חשבוון פייסבוק המזוהה עם קמפיין ההשפעה הרוסי אף הפיץ בתשלום כתבה של קוליוחין, כמודעה ממומנת.

57. וכך כתבו עורכי המחקר של INSS, אופיר בראל, ורה מיכלין-שפיר ומילאן צ'רני: "שימוש בחשבונות אלה עשוי להעיד, לכל הפחות באופן נסיבתי, על קיום שיתוף פעולה בין ה-Russia-EU Communication Platform לחברות האחראיות על ביצוע קמפיין ה'דופלנגר'".

קישור לראיון עם ראקוב ניתן למצוא בכתובת :

<https://www.israelhayom.co.il/magazine/hashavua/article/15983855>

קישור למאמרו של ראקוב ניתן למצוא בכתובת:

<https://jiss.org.il/rakov-russian-interference-in-israels-internal-affairs>

קישור למחקר של מכון INSS ניתן למצוא בכתובת:

<https://www.inss.org.il/he/publication/russian-influence>

- **הראיון עם ראקוב מצורף ומסומן "נספח 11".**
- **מאמרו של ראקוב מצורף ומסומן "נספח 12".**
- **מחקר מכון INSS מצורף ומסומן "נספח 13".**

58. האמור בסעיף 27 לכתב התביעה מוכחש מלבד עצם פרסום הפרסום הרביעי ב-11.7.2024. בניגוד לטענות התובע ולאופן שבו הוא מנסה להציג את הפרסום, הכתבה לא השמיצה אותו אלא הציגה עובדות בדוקות ובעלות חשיבות ציבורית, ועל בסיס מחקרי עומק של חוקרים בעלי שם. יובהר שוב: אותם חוקרים (שחלקם ביצעו את המחקר עבור הנתבעים 5-6; והחוקר הנותר הוא דניאל ראקוב שהוזכר לעיל אך לא נתבע כאן) חקרו וגילו שחשבונות תעמולה מובהקים של המשטר הרוסי הדהדו את התכנים שייצר התובע עבור העיתונות הישראלית במימון אותו ארגון רוסי.

59. האמור בסעיף 28 לכתב התביעה מוכחש בהיותו לא מדויק או מטעה. חלק מהקישורים המוצגים כפרסומים של הנתבעים ברשתות חברתיות אינם תקינים או לא מובילים לתוכן כלשהו, ועל כן לא ברור מדוע הפנה אליהם התובע. כך למשל ראו את ההפניות הבאות:

<https://www.instagram.com/p/C9SXfTBRT50/?igsh=MTJIN2xnMXRxZWNkbg>

https://www.instagram.com/the_seventh_eye/p/C5TcHTh0z7r

https://www.instagram.com/the_seventh_eye/p/C9SXfTBRT50

60. שאר ההפניות כוללות רק כותרת וקישור, ללא תוכן, והן נגזרות או הפניות קידום של הפרסומים שהוזכרו קודם לכן בתביעה וזכו להתייחסות לעיל ואין לראות בהן פרסומים נפרדים אלא כחלק (בזמן ובתוכן) מהפרסומים שלעיל וכערוצי הפצה מקובלים שלהם וחלק אינהרנטי מהם. הדברים תואמים גם את הקווים המנחים שהתוו לעניין זה בפסיקה, וראו לעניין זה למשל רע"א 2855/20 פלוני נ' פלונית (פורסם בנבו, 6.10.2022) והמבחנים שנקבעו שם להכרה בפרסומים שונים, שאינם מתקיימים במקרה שלפנינו, וכן עמ"ש (מחוזי תל אביב) 47311-10-13 פלוני נ' פלונית פסקה 63 (פורסם בנבו, 19.5.2014), ת.א. 5699-11-10 (מחוזי מרכז) מנירב נ' אייל ויובל ארד תקשורת (1996) בע"מ, פסקה 43 (פורסם בנבו 19.2.2014), ת.א. (מחוזי תל אביב) 25606-04-13 זפרני נ' דירות יוקרה בע"מ, פסקה 7 (פורסם בנבו, 13.5.2014) ואורי שנהר, דיני לשון הרע, מהדורה שנייה – עמ' 788 עד 793.
61. האמור בסעיפים 29 ועד 34 מוכחש למען הזהירות ומחוסר ידיעה מלאה ובהיות סעיפים אלו מתייחסים לפרסומים שלא נעשו על ידי הנתבעים 1-3 גם על פי הנטען בכתב התביעה. הנתבעים אינם חלק מפרסומים אלו והם לא נעשו בשיתוף פעולה איתם או ביוזמתם. הנתבעים יותירו את מלאכת ההתייחסות לפרסומים אלו בידי הנתבעים האחרים, להם מייחס התובע פרסומים אלו.
62. באשר לסיפא לסעיף 34 – הרי שהתובע בחר לציין את ההפניות לפרסומיהם של הנתבעים 2-3 ולכנותם לא מבוססים. הנתבעים יבהירו כי כאמור לעיל – לא נפל כל פגם בפרסומים אלו והם נשענים על אדני אמת ועובדה מוצקים וממילא חוסים תחת ההגנות המתאימות בחוק גם אם היו בגדר לשון הרע.
63. האמור בסעיף 35 לכתב התביעה מוכחש. התיאור הנכלל בו בדבר בדיית תיאוריית קונספירציה ועובדות שאינן נכונות, ואף האמור בהמשך הסעיף הוא תיאור כוזב. התובע אכן פעל בפועל כ"סוכן רוסי", אף שעובדה מובהקת זו לא נטענה בכתבות שפורסמו באתר "העין השביעית". הכתבות שפרסם התובע אכן היו "פרו רוסיות", עובדה שכן נטענה בכתבות שפורסמו באתר "העין השביעית". ואולם, בכתבות לא נכתב כלל שהתובע קיבל כספים לכיסו, מגורמים חוקיים או בלתי חוקיים – להפך, נכתב מפיו שהגוף הרוסי שמימן את הקמפיין שילם על הפרסומים ישירות לשלושת האתרים, "ג'רוזלם פוסט", "וואלה" ו"ערוץ 13".
64. בפרסומי הנתבעים אף לא נכתב שהתובע פעל כדי "לפורר את החברה הישראלית ובכך לייצר מדינה חלשה יותר", אף שניתן היה לציין בכתבות קביעות דומות לנוכח אופי קמפיין התעמולה הגלובלי של המשטר ברוסיה, שהתובע נוטל בו חלק פעיל. אמירה זו ("לפורר את החברה הישראלית ובכך לייצר מדינה חלשה יותר") היא תיאור של דברי החוקר דניאל ראקוב בראיון ל"ישראל היום", שהוזכר בסקירת העיתונות שצוינה לעיל (נספח 4 לכתב התביעה) וזכתה להתייחסות קודמת לעיל. וכך אומר ראקוב באותו ראיון בהקשר זה: "הם [המשטר הרוסי] מבינים שכאשר במדינה מסוימת יש קיטוב ויש שסעים, הממשלה של אותה מדינה נאלצת להתמקד בשסעים האלה ומתקשה לקבל החלטות שנויות במחלוקת, היא הופכת לממשלה חלשה, וזה תמיד טוב לרוסים. האווירה הכללית במדינה משוסעת הופכת אותה ליעד קל יותר להתערבות חיצונית. ישראל היא מקום שכמעט מזמין התערבות, כי אנחנו חברה מרובת מחלוקות, ומעצמה זרה אינה נדרשת להמציא שסעים אלא פשוט רוכבת על שסעים קיימים ואותנטיים, שמייצרים רגשות חזקים ואמיתיים. את הרגשות האלה היא מנסה לרתום לצרכיה".
65. האמור בסעיף 36 לכתב התביעה מוכחש. התובע טוען שגופי תקשורת "רבים" ביטלו התקשרויות עמו, אך לא מצרף ולו דוגמה אחת – ואף לא אסמכתא לנימוק לביטול התקשרויות שכאלה, ככל שהיו. בעניין זה ראוי להוסיף שהפרסומים בעניין התובע היו מדויקים, חשובים ורלבנטיים עבור כלל הציבור הישראלי – ועל אחת כמה וכמה לגורמים בענף התקשורת שעשויים להעסיקו או להזמין ממנו שירותים, שעובדיהם, מנהליהם ובעליהם נמנים על קהילת הקוראים הקבועים של אתר "העין השביעית".

66. האמור בסעיף 37 לכתב התביעה מוכחש. הנתבעים הציגו דברים שבעובדה כהווייתם. הם לא פעלו במודע ובזדון לפרסם לשון הרע ולהוציא את דיבתו של התובע ולהציגו דווקא באופן שלילי שאינו מוצדק. מעשיו של התובע מגבישים את האופן שיש לבחון אותם ולגבש עמדה מקצועית, ערכית וציבורית לגביהם.
67. האמור בסעיף 38 לכתב התביעה מוכחש. התובע אכן אחראי לפרסום תוכן "פרו רוסי", וכן פעל כ"סוכן רוסי", אף שהדבר לא נטען בכתבות שפרסמו הנתבעים. בכתבות שפרסמו לא נטען כלל שהוא "משלם לאחרים כדי שיפרסמו כתבות פרי עטו" – אלא להפך: צוין מפיו שהארגון הרוסי שעבד עם התובע שילם ישירות לגופי התקשורת שפרסמו את ה"כתבות" שעליהן חתם.
68. האמור בסעיף 39 לכתב התביעה מוכחש, מלבד אמירות כלליות התובע לא הציג ולו נתון אחד הנוגע להיקף התפוצה או החשיפה של הפרסומים, וממילא אין באמירה כללית זו כדי לבסס עובדה או נזק כלשהן.
69. האמור בסעיפים 40 ו-41 לכתב התביעה מוכחש. תלונותיו של התובע שלפיהן זכה לתגובות שליליות ועל כן גורמים אחרים הגיבו להם או פנו אליו – אינן צריכות להיות מופנות לנתבעים וממילא אינן מטעמם או בשליטתם. בהקשר זה יצוין כי אך טבעי שחשיפה של מעשים בעלי היבט שלילי או בעייתי מבחינה ציבורית – יזכו לתגובות ולביקורת. זהו סממן של שיח ציבורי בריא, והיה על התובע לקחת זאת בחשבון לפני שהחל לעסוק בתעמולה. יודגש כי בפרסומי הנתבעים לא נאמר, נקבע או נרמז שהתובע הוא "בוגד" או "מרגל רוסי" וממילא אף לא הובאה כל ראשית ראיה כי יש בתגובות כאלה, גם אם התקיימו, כדי לסכן את חייו ושלומו על כל המשתמע מכך.
70. האמור בסעיף 42 לכתב התביעה אינו מוכחש, אלא שפנייתו של התובע היתה זמן רב טרם הגשת התביעה והוא לא טרח אף לצרפה ואת התשובה שנמסרה לו לכתב תביעתו. אלו מצורפות לכתב הגנה זה. מעבר לצורך יודגש שלפנייתו של התובע לא היתה כל תכלית ותוחלת משום שהנתבעים לא עוולו כלפי התובע ולפרסומיהם הצדקה וחשיבות ציבורית רבה וכך גם להותרתן מפורסמות ונגישות לשם הצגת מעורבותו בקמפיין השפעה זר.

– **מכתב פנייתו של עו"ד גדייב מיום 4.7.2024 מצורף ומסומן "נספח 14".**

– **מכתב תשובה מטעם הנתבעים מיום 8.7.2024 מצורף ומסומן "נספח 15".**

71. האמור בסעיפים 52-43 מוכחש. כמפורט וכמבואר לעיל, פעלו הנתבעים בהתאם לדין, לחובותיהם המקצועיות והאתיות ובאופן סדור, מידתי ומוקפד, תוך הצגת הדברים לתובע טרם פרסומם וקבלת תגובותיו. הנתבעים בדקו את הדברים והסתמכו על מקורות שונים ומגוונים בעלי משקל וביסוס. פעולותיהם היו באופן התואם את אמות המידה שנקבעו בפסיקה ובטענות התובע כלפיהן אין כל ממש.
72. לפיכך מוכחשים גם הסעדים המבוקשים, לרבות הפיצוי הכספי, הצדקתו ואופן חישובו, בין אם כלפי הנתבעים 1-3 ובין אם בכלל.

סיכום

73. אשר על כן, מתבקש בית המשפט הנכבד לדחות את התביעה ולחייב את התובע לשלם לנתבעת הוצאות משפט כמפורט בפתיח ובהתאם לאמות המידה שנקבעו בפסיקה בית המשפט העליון לעניין תביעות השתקה, לרבות שכר טרחת עורכי דין.

אלעד מן, עו"ד
 רשיון מס' 39720
 מנחם בנין, עו"ד
 בית דין שפירא, קומפ"ט 13
 טל: 03-9114485 | פקס: 03-9114486

תוכן עניינים לנספחי כתב התביעה

<u>עמוד ראשון</u>	<u>תיאור</u>	<u>נספח</u>
14	לשונית אודות המופיעה באתר "העין השביעית"	נספח 1
22	רשימת הזוכים בפרס סוקולוב לעיתונות לשנת 2023	נספח 2
24	דיווח על אודות הנהלים המחייבים בנוגע לשימוש בתקציבי פרסום ממשלתיים	נספח 3
40	תדפיס עמוד המשתמש של התובע ברשת החברתית "לינקדאין"	נספח 4
46	תמלול השיחה מיום 21.2.2024 ותמלול התכתבות הנתבע 3 עם התובע באמצעות יישומון "וואטסאפ"	נספח 5
66	גרסת הכתבה ב"וואלה" טרם שינוי הנוסח	נספח 6
70	גרסת הכתבה ב"וואלה" לאחר שינוי הנוסח	נספח 7
76	תדפיס הכתבה מיום 16.3.2025	נספח 8
82	תדפיס הכתבה מיום 21.3.2025	נספח 9
87	תדפיס הכתבה מאתר "אייס" מיום 20.3.2025	נספח 10
91	תדפיס הכתבה מאתר "ישראל היום" מיום 27.6.2024	נספח 11
102	מאמרו של ראקוב מיום 16.6.2024	נספח 12
158	מחקר מכון INSS	נספח 13
176	מכתבו של עו"ד גדייב מיום 4.7.2024	נספח 14
179	מכתבו של עו"ד יונש מיום 8.7.2024	נספח 15

נספח 1

לשונית "אודות" המופיעה
"באתר" העין השביעית

עמוד 14

אודות אתר "העין השביעית"

"העין השביעית" היא אתר חדשות ותחקירים עצמאי המוקדש לסיקור תקשורת, עיתונות, חופש הביטוי ושקיפות. מאז 1996, תחילה ככתב-עת מודפס ומ-2008 כאתר אינטרנט, עוקבת מערכת "העין השביעית" אחרי העיתונות והמדיה במטרה לשמש כתובת עבור העיתונאי המעוניין בתקשורת עצמאית, חופשית וחוקרת; ולהיות מורה נבוכים לאזרח המעוניין לצרוך תקשורת באופן מושכל, לחוקר התקשורת ולסטודנט.

"העין השביעית" פועלת בזכות אלפי תומכים ותומכות מהציבור הרחב, מה שמאפשר לה להיות זירה בלתי תלויה של עיתונות חופשית, ללא קשרים או מחויבות כלשהי לגופים שאותם היא מסקרת, ללא מורא וללא משוא פנים.

"העין השביעית" עוסקת בביקורת התקשורת אך תופסת הן את הביקורת והן את התקשורת במובנם הרחב. תקשורת אינה רק אוסף פרסומים, אלא זירה מרכזית המקשרת את תחומי החיים והחברה השונים ומעצבת אותם, מסביבה ועד פוליטיקה, מבראות ועד כלכלה, מתרבות ועד ביטחון. "העין השביעית" עוסקת בנושאים אלו, מהזווית התקשורתית, וכשהדבר נצרך מרחיבה את מנדט העיסוק שלה גם מעבר לזווית זו.

"העין השביעית" שמה לה למטרה לקדם את הדיון הערכי על עיתונות, לתבוע מהתקשורת אחריות על פרסומיה, לחשוף עוולות והטעיות ולהעלות לסדר היום מגמות של הונאה (כגון פרסום סמוי), אפליה וגזענות.

"העין השביעית" שמה לנגד עיניה את העיתונאי הישראלי ומעוניינת לחזק את מעמדו הציבורי, לתמוך בו במאבקו לעבודה נקייה מתכתיבים ואילוצים מושחתים ולהנחיל לו כלים מקצועיים. עם זאת, "העין השביעית" אינה רק כתב עת מקצועי ואינה פרסום של הגילדה.

"העין השביעית" עוסקת בקשרי הון-עיתון-שלטון, באתגרים ובסכנות הכרוכים בבעלות פרטית וממשלתית על אמצעי מדיה, ופועלת על מנת לחשוף אינטרסים סמויים ושימוש לרעה בכוחה של העיתונות.

"העין השביעית" יושבת בתוך עמה. ככלי תקשורת היא מכירה על בשרה את המשבר העמוק שאליו נקלעה העיתונות, משבר כלכלי וערכי שסופו לא נראה. אנו ב"העין השביעית" סבורים שלעבודתנו יש משנה חשיבות דווקא בזמנים של ערעור הסדר הקיים ואובדן הדרך של העיתונות, המו"לים, הרגולטורים והפוליטיקאים.

"העין השביעית" מפקחת מקרוב על על עבודת החקיקה, הרגולציה והאכיפה של שוק התקשורת והעיתונות בישראל. זאת, על מנת להתריע מפני מהלכים שלטוניים שבאים להגביל את חופש העיתונות וחופש הביטוי במדינת ישראל.

"העין השביעית" פועלת בכלים עיתונאיים – אך נוטה גשר אל האקדמיה, אל חקר התקשורת ואל דיסציפלינות שכנות אחרות. הגשר הוא דו-כיווני: הנגשת חומרים וממצאים מחקרניים עבור קהיליית העיתונות והציבור הרחב מחד גיסא, ומאידך גיסא המשך יצירת ואצירת מאגר התכנים הגדול והבלעדי בנושאי תקשורת עבור סטודנטים וחוקרים.

"העין השביעית" מעוניינת להיות האתר העברי המרכז את כלל השיח על ענייני תקשורת ועיתונות, ולשמש נמל הבית עבור העיתונאי, הסטודנט והאזרח המתעניינים בתקשורת ובעיתונות בארץ ובעולם. "העין השביעית" היא הזירה העברית היחידה המציעה סיקור מקצועי שוטף של תחום התקשורת והעיתונות בארץ ובעולם.

"העין השביעית" מעלה על נס הנגשה של מסמכי מקור הנחשפים במסגרת הברור העיתונאי, מתוך תפיסה שלפיה המידע שמגיע לידינו אינו רק שלנו, אלא של כלל הציבור – לרבות חוקרים ועיתונאים מכלי תקשורת אחרים. במסגרת מדור "הגנזך"

ובשיתוף עמותת "הצלחה" אנו מציעים לציבור מסד נתונים יחיד מסוגו של מסמכים ראשוניים בתחום התקשורת, בהם כאלו שנחשפו על-ידי "העין השביעית" באופן בלעדי.

"העין השביעית" נוסדה ככתב-עת ב-1996 על-ידי כמה מבכירי העיתונאים והחוקרים בישראל. במהלך השנים פורסמו בכתב-העת כתבות ומאמרים פרי עטם של העיתונאים והחוקרים המובילים בישראל, וגם כאתר אינטרנט נמנים על כתביה עיתונאים וחוקרי תקשורת מהמוערכים בישראל.

ב-2023 ניתן פרס סוקולוב לחברי מערכת "העין השביעית": שוקי טאוביג, אורן פרסיקו ואיתמר ב"ז. מתוך נימוקי ועדת הפרס: "שלושת העשורים שחלפו מאז הקמתו סיפק 'העין השביעית' את הבמה המרכזית לדיון מעמיק, ביקורתי ובלתי תלוי בתקשורת הישראלית – על הישגיה ועל חוליה, על אודות מה שראוי לשבח ועל אודות מה שמצריך שינוי עמוק.

"בין ההישגים הרבים של 'העין השביעית' ניתן למנות, בין השאר את התייעוד המתמשך של התפשטות הפרסום הסמוי בעיתונות הישראלית, את הסיקור המקיף של משפט המו"לים ואת תחקיר 'שיטת ידיעות אחרונות' חסר התקדים.

"העין השביעית' נמצא שם תמיד בכדי להצביע על האופן הלא תמיד מספק שבו התקשורת הישראלית מתווכת את המציאות לציבור ולחשוף בפני צרכני התקשורת את המהלכים הנסתרים שמתרחשים מאחורי הקלעים ומעצבים את תכני, היקף ומסגור הסיקור של המציאות הישראלית".

Read it in English

עוד על "העין השביעית"

אנחנו צומחים / שוקי טאוביג, אורן פרסיקו ואיתמר ב"ז

נובמבר 2022: "העין השביעית" ו"שקוף" מתאחדים עם "המקום הכי חם בגיהנום" לגוף תקשורת אחד. עצמאי יותר, איתן יותר, מחויב כמו תמיד לקוראים בלבד

האיחוד בעיתונות העצמאית יוצא לדרך / שוקי טאוביג, אורן פרסיקו ואיתמר ב"ז
ספטמבר 2020: "העין השביעית" ו"שקוף" יחלו לפעול יחדיו תחת מודל המו"לים של "שקוף". המטרה: ביסוס מודל פעולה אפקטיבי המשלב עצמאות עיתונאית עם יציבות כלכלית

עשור לאתר "העין השביעית": מה עשינו, איך שינינו / שוקי טאוביג, אורן פרסיקו, איתמר ב"ז
ספטמבר 2018: מערכת "העין השביעית" מגישה לקוראי האתר דין וחשבון: עשר שנים, עשרה מוקדי פעילות, ואיך גם אתם יכולים לתרום לתיקון התקשורת הישראלית

פוקחים עין / שוקי טאוביג
אפריל 2015: בתחילת החודש יצאנו לדרך חדשה. בלעדיכם לא נצליח להשלים את הצעד הראשון

איפה טעינו / עוזי בנימין
מרץ 2013: אתר "העין השביעית" חוגג חמש: גלגולי "העין השביעית" מאז ינואר 1996 ועד הלום

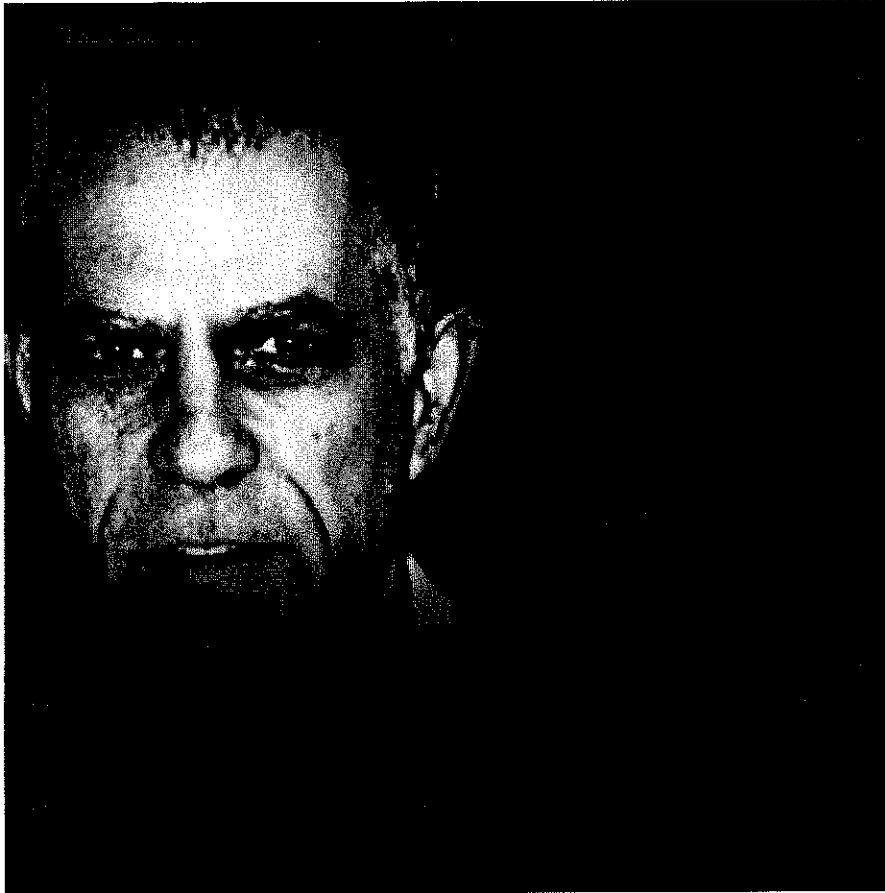
רק רשת / שוקי טאוביג
מרץ 2013: אתר "העין השביעית" חוגג חמש: האתר החדש – רציונל ומדריך למשתמש

כאלה אנחנו / עוזי בנימין
פברואר 2008: האתר הזה, העולה הבוקר לרשת, הוא נגזרת של השינויים העוברים על עולם התקשורת בשנים האחרונות. יצאנו להרפתקה הזו לפני 12 שנה מתוך רצון נאיבי "לתקן את העולם", אנחנו ממשיכים בכך כאן

תעודת זהות / עוזי בנימין
ינואר 1996: "העין השביעית" הוא בימה המזמינה את התקשורת הישראלית להתבונן על עצמה בשבע עיניים. כתב העת הזה

נכתב ונערך בידי עיתונאים פעילים, שחברו יחד כדי ליצור מסגרת לחשבון נפש של העיתונות

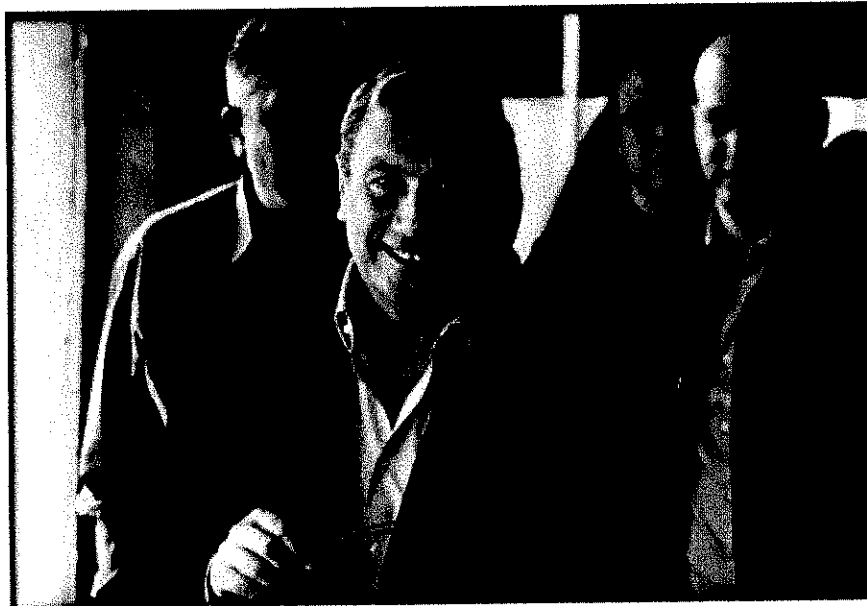
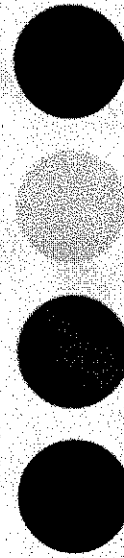
פרויקטים מיוחדים

"העין השביעית" מארחת:

כי אפשר לשנות כנס העיתונות העצמאית

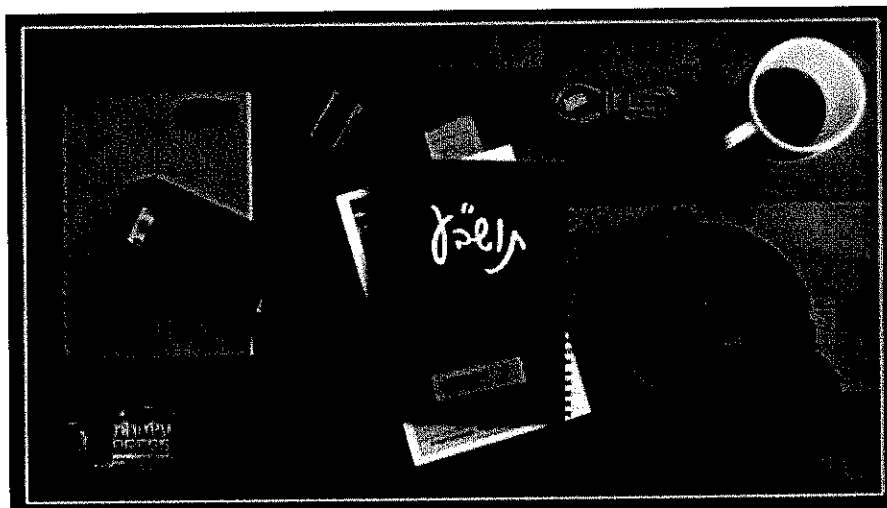
כנס אלטרנטיבי לעיתונות אלטרנטיבית

לבקשת נוהי מעריב

ראש הממשלה על הקו

תרומה

העמותה והאתר פועלים ללא כוונת רווח. כדי להמשיך בעבודתנו אנו זקוקים לתמיכתכם.

אנחנו צריכים אותך כדי לחזק ולהצמיח את "העין השביעית", הנמצאת בבעלות מלאה וישירה של הציבור. קיומה של "העין השביעית" לא תלוי במפרסמים או בקרנות, אלא אך ורק בתמיכות קטנות במודל ייחודי המאפשר לנו לעשות עיתונות מעמיקה ומשנת מציאות, ולפעול אך ורק למען האינטרס הציבורי. הצטרפו בכל סכום כעת.

התרומות לאתר "העין השביעית" כפופות לתנאי השימוש. שאלות מכל סוג אפשר לשלוח לכתובת הדואר האלקטרוני שלנו: contact@the7eye.org.il

תודה!

מערכת "העין השביעית"

- עורך ראשי: שוקי טאוסגי
- כתבים: אורן פרסיקו, חן אגרי ושבי גטניו

בעלי תפקידים וכותבים קבועים לאורך השנים

- מייסד ועורך ראשי בשנים 1996–2012: עוזי בנדימן
- עורך ראשי בשנים 2012–2015: חנוך מרמרי
- עורכת לשון בשנים 2008–2015: רחל פרץ.
- מאירת הבית בשנים 2008–2010: יעל בוגן.

• מערכת כתב העת (1996-2007): עוזי בנדימן (עורך ראשי), נחום ברנע, כרמית גיא, רפי מן. יועצים: פרופ' ירון אזרחי ופרופ' מרדכי קרמניצר

בעלי מדורים בעבר:

פרופ' רפי מן: עין בינלאומית, העידן האנלוגי.

עו"ד אלעד מן: המדור המשפטי, במצב הנוכחי.

שלמה מן: עומד בשער.

ישי קיצ'לס: הכפר הגלובלי.

שהם סמיט: קוראת לילד בשמו.

כותבים קבועים נוספים בעבר: ד"ר יובל דרור, ד"ר ענת באליונט, איתי זיו, ד"ר אסף צימרינג, ציפה קמפינסקי, אבנר הופשטיין, עידו קיגן, כרמית גיא, נעה ידלין, ד"ר נועם ירון, ד"ר יקי מנשנפרוינד וכותבים אחרים. את רשימת הכותבים המלאה ניתן למצוא כאן.

נוסף לטוריהם של התורמים הקבועים מתפרסמים באתר "העין השביעית" תחקירים, כתבות, מאמרים וטורים של כותבים אורחים מתחומי העיתונות, האקדמיה והרשת, וכן תגובות של ציבור צרכני התקשורת. "העין השביעית" המקוון מזמין את קהילת העיתונאים הישראלית, ואת כל מי שהתקשורת מעניינת אותו, להיות שותפים פעילים בשיח המתנהל בתוכו.

האתר עלה לרשת ב-3 במרץ 2008 כגלגולו המקוון של כתב-העת "העין השביעית", שראה אור בין ינואר 1996 לינואר 2008. כתב-העת המודפס יצא לאור מתחילתו בחסות ובמימון המכון הישראלי לדמוקרטיה. אתר "העין השביעית" הוקם ופעל מתחילתו בחסות ובמימון המכון הישראלי לדמוקרטיה. בשנים 2010–2012 השתתף במימון האתר בית-הספר לתקשורת של המסלול האקדמי, המכללה למינהל. ב-1.4.2015 עבר האתר להיות מופעל על-ידי עמותת "העין השביעית – עיתונות עצמאית, חוקרת וחופשית". החל מה-1.1.2021 האתר מתופעל ברשיון על ידי עמותת שקוף - עיתונות למען שמירת הדמוקרטיה.

הזכויות להפעלת אתר העין השביעית הן של עמותת "העין השביעית – עיתונות עצמאית, חוקרת וחופשית (ע"ר 580605244). מיום 1.1.2021 מופעל האתר מכח הסכם רשיון בין עמותת העין השביעית לעמותת שקוף.

הנהלת עמותת "העין השביעית"

• חברי הוועד: פרופ' ענת בן-דוד ושוקי טאוסגי

נספח 2

**רשימת הזוכים בפרס
סוקולוב לעיתונות לשנת
2023**

עמוד 22

נספח 3

דיווח על אודות הנהלים
המחייבים בנוגע לשימוש
בתקציבי פרסום
ממשלתיים ונוסח הנהלים
עצמם

עמוד 24

♦

כללים חדשים יאלצו את השרים להיגמל מפרסום סמוי

איתמר ב"ז
18.07.2021

הקץ לתעמולה סמויה? בעקבות עתירה לבג"ץ, הממשלה מאמצת כללים חסרי תקדים לסימון תוכן ממומן • ראיונות קנויים עם שרים ייאסרו לחלוטין • משרדי ממשלה יפסיקו לשלם על סיקור עיתונאי של כנסים • ברירת המחלל תהיה פרסום גלוי • גופי תקשורת יאלצו לפרסם הודעות בולטות בכל פעם שימכרו אייטמים לגורמים שלטוניים • ב-2022 יוכרע סופית האם לאסור על התופעה כליל

כללים ממשלתיים חדשים מבקשים לשים קץ לתעמולה סמויה – ולהפוך אותה לגלויה. בשנים האחרונות הוציאו גופים שלטוניים עשרות מיליוני שקלים על רכישת סיקור עיתונאי מגופי תקשורת, בהם חברות הטלוויזיה קשת ורשת וקבוצת "ידיעות אחרונות". עתירה לבג"ץ, שבה נטען שהתופעה מנגדת לחוק, פוגעת קשות בחופש העיתונאי ומשמשת להאדרת פוליטיקאים, הובילה להקפאה זמנית של העסקאות – עד לגיבוש כללים מחמירים שיצמצמו את הנזק. הכללים החדשים, שנחשפים כאן לראשונה, צפויים להנהיג חובת סימון אגרסיבית וחסרת תקדים במושגים ישראליים.

את העתירה הגיש עו"ד שחר בן-מאיר, שהתבסס על פרסומי "העין השביעית" ועל חוות דעת של היועץ המשפטי לממשלה שקבעה כי פרסום סמוי (ובשמותיו המכובסים: "תוכן שיווקי" או "שיתוף פעולה") מפר את הוראות חוק הגנת הצרכן שנועדו למנוע פרסום מטעה – לרבות פרסומות שמוצגות כתוכן עיתונאי. לפיכך נטען בעתירה שהשימוש של גופי הממשל בפרסום סמוי נושא "גוון של אי-חוקיות בולטת".

עו"ד בן-מאיר התייחס בעתירה גם למקרים שבהם שרים ניצלו את תקציבי משרדיהם לרכישת חשיפה אישית, בין היתר באמצעות קניית ראיונות מצולמים בהנחיית עיתונאים. בכך, לדבריו, עשו שימוש אסור בכספים ממשלתיים לצורך רכישת תעמולת בחירות.

בין נבחרי הציבור שכיכבו בראיונות קנויים נמנים השרים לשעבר שי פירון, ישראל כץ, יעקב פרי ויואב גלנט, ויולי אדלשטיין בעת שכהן כיו"ר הכנסת. הכללים החדשים מתייחסים לתופעה הזאת במפורש (תחת שם הקוד "פרסום בגוון אישי") וקובעים כי היא תיאסר לגמרי – נבחרי ציבור ומנהלים בכירים בשירות הציבורי לא יורשו להופיע ב"שיתופי פעולה" שימומנו על-ידי גופים ממשלתיים.

ח"כ יולי אדלשטיין, יו"ר הכנסת, מתוך השעשועון "המירוץ למיליון" של רשת. הכנסת שילמה עבור החשיפה (צילום מסך מתוך שידורי ערוץ 13)

הכללים החדשים הוגשו לבג"ץ לפני ימים אחדים על-ידי היועץ המשפטי לממשלה ולשכת הפרסום הממשלתית (לפ"מ), שמתווכת בין הגופים הממשלתיים לכלי התקשורת בעסקאות פרסום. אחד הסעיפים החשובים בהם מתייחס לסיקור כנסים – מקור הכנסה צומח של כלי התקשורת, שמשמש כר פורה לפרסום סמוי וניגודי עניינים. לפי הכללים שגובשו, מעתה והלאה עסקאות רכישת התוכן הממשלתי לא יכללו "סיקור תקשורתי של אירוע כזה או אחר, לרבות כנסים, ימי עיון, הרצאות, ועידות, תערוכות או פעילות ממשלתית אחרת".

לפי לפ"מ, כשגופים ממשלתיים ישקלו לצאת לקמפינים פרסומיים – ברירת המחדל תהיה שימוש בפרסום גלוי, דוגמת מודעות ותשדירים. "התקשורת לביצוע שיתוף פעולה עם כלי תקשורת תתבצע במקרים בהם לא ניתן – בהתאם לחוות דעת מקצועית – להשיג באופן אפקטיבי את מטרת הפרסום על-ידי שימוש בפרסום מסורתי, לרבות במקרים בהם נדרש להעביר מסרים מורכבים וקיים צורך בעיסוק מעמיק יותר בנושא הפרסום", נכתב בנהל.

"פרסום מטעם" במקום "בשיתוף"

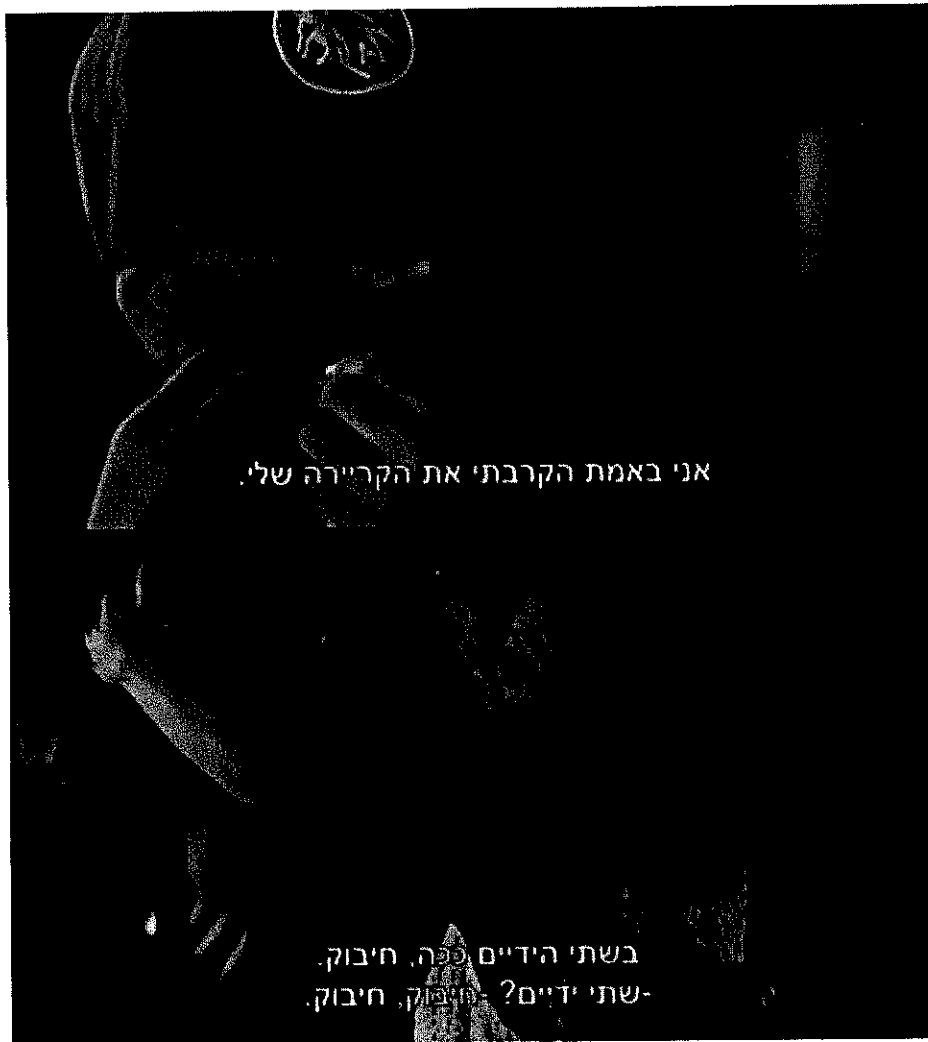
בשנים האחרונות, כל כלי תקשורת ישראלי שמציע למכירה חשיפה מערכתית גיבש סטנדרטים פנימיים לגבי אופן סימון התוכן הקנוי. לרוב, כפי שהומחש במחקר שערכה הרשות להגנת הצרכן, הסטנדרטים הללו מטעים ובלתי מספקים, ומונעים מרוב הציבור להבין שהתוכן שמוצג לו הוא פרסומי. ההנחיות החדשות של לפ"מ מבקשות להציב רף חדש ומחמיר בהרבה.

לצד ההגבלות הכלליות, המסמך כולל הנחיות ספציפיות לגבי אופן הסימון של תעמולה ממשלתית בהתאם למדיום שבו היא מתפרסמת. דרישות הסימון החדשות נועדו לוודא שהגילוי הנאות שיוצמד לתוכן הקנוי יובן על-ידי הקהל הרחב – וגם יופיע בהבלטה, כך שלא ניתן יהיה לפספס את המסר.

בטלוויזיה, העסקאות הנפוצות מתבססות על שילוב של קטעים ממומנים בתוכניות אקטואליה דוגמת תוכניות בוקר ותוכניות מגזין דוגמת "אנשים" ו"חי בלילה". בדרך כלל, התוכניות הללו יכללו אייטמים מערכתיים לצד אייטמים שנרכשו על-ידי גורמים חיצוניים. במקרים כאלה, הכללים החדשים קובעים שכאשר ישודר אייטם קנוי – לכל אורך שידורו תופיע על המסך הודעה שתבהיר כי מדובר ב"פרסום מטעם" המשרד הממשלתי ששילם עליו.

במצב הנוכחי, הודעות מסוג זה מופיעות על המסך לזמן קצר בלבד ובפונט קטנטן, ולעתים אינן מופיעות כלל. הכללים החדשים אינם מפרטים מה יהיה גודל ההודעה, אך דורשים שיהיה מדובר ב"גילוי נאות ברור ובלוט".

צורה אחרת של תעמולה סמויה היא עסקאות שבהן גוף ממשלתי רוכש משדר שלם, כמו במקרים שבהם קשת ורשת מכרו "סרטים תיעודיים" למשרד הדתות, משרד התחבורה, משרד התפוצות ומשרד ראש הממשלה. במקרים כאלה, הכללים החדשים קובעים שבכל פעם שישודר משדר קנוי – בתחילתו ובסופו תופיע הודעה כתובה שבה יובהר שמדובר ב"פרסום מטעם" המשרד הממשלתי ששילם עליו, והיא תתפוס לפחות 25% מהמסך – בדומה לאזהרות שמשוּבצות על מודעות לסיגריות. על רקע ההודעה הגרפית, בערוצים יידרשו לשבץ קריינות שתחזור על המסר.

הזמרת מירי מסיקה ו"הצל", מתוך "סרט תיעודי" ממומן של משרד הדתות ששודר בקשת ב-2019 (צילום מסך מתוך שידורי ערוץ 12)

במקרים שבהם המשדר הממומן ייקטע לשם שידור מקבץ פרסומות, עם חידוש המשדר תופיע על המסך במשך חצי דקה הודעה נוספת שתבהיר שמדובר בתוכן קנוי. במשדרים קנויים נטולי הפסקת פרסומות, הודעה כזו תופיע פעם בחצי שעה. לפי הכללים החדשים, כדי לא להטעות את הציבור יוצמד גילוי נאות גם לקדימונים של המשדרים קנויים.

באתרי אינטרנט, כללי הסימון החדשים יחייבו את המערכת לעצב את הכתבות הקנויות באופן שונה לגמרי מהתוכן המערכתי. זה יקרה באמצעות שימוש בגוונים שונים לכתורות ולרקעים של אייטמים קנויים, לרבות שימוש במסגרות שיבדלו אותם מהתוכן המערכתי. לצד זה ישובץ גילוי נאות בשלושה מיקומים: בצמוד לכותרת תופיע תיבת טקסט בולטת שבה יובהר שמדובר ב"פרסום מטעם" המשרד הממשלתי, ועוד שני גילויים נאותים מובלטים יופיעו בתחילתו ובסופו של הטקסט הקנוי.

ההודעות שמבהירות שמדובר בתוכן פרסומי יופיעו לא רק באייטמים עצמם, אלא גם בדף הבית ובערוצים השונים של אתר האינטרנט כל עוד תופיע בהם הפניה לאיטם הממומן. "הוראות אלו יחולו, בשינויים המחויבים, על כל שיתוף פעולה המתבצע עם אתר אינטרנט, לרבות פורומים, מתחמים, כתבות פרסומיות, דפי נחיתה וכדומה", מובהר בכללים החדשים.

תעמולה ממשלתית שתפרסם בעיתונות המודפסת – סוגיה שרלבנטית בעיקר ל"ידיעות אחרונות", אך גם ל"ישראל היום", "ג'רוזלם פוסט" ו"מקור ראשון" – תסומן גם כן באופן ברור מבעבר. לפי כללי לפ"מ, כל כתבה קנויה "תוצג באופן שתהיה הבחנה ברורה בינה לבין התוכן המערכתי בעיתון, באמצעים חזותיים, לרבות באמצעות מסגרת בולטת המבדילה בינה לבין התוכן המערכתי בעיתון".

"מישהו לקח אחריות". סיקור קנוי ב"דיעות אחרונות" במימון משרד החינוך בתקופתו של השר שי פירון. 27.6.2014 (לחצו להגדלה)

בדומה לכללים שיחולו על אתרי האינטרנט, גם בעיתונים יידרשו לשבץ גילוי נאות פעמיים בכל כתבה קנויה: פעם אחת בתחילתה, ובפעם אחת בסופה. במקרים שבהם גוף ממשלתי יקנה מוסף שלם, או כתבה שתתפרש על פני יותר מעמוד אחד, יופיע בכל אחד מהעמודים גילוי נאות בולט בראש העמוד ובתחתיתו – כולל בשער ובשער האחורי. בכללים מובהר שהמסר יופיע "בגופן מודגש הגדול בשתי רמות מגודל הגופן הדומיננטי באותו עמוד".

הכללים לגבי שידורי רדיו ופודקאסטים דומים לאלו שנקבעו עבור רכישת תוכן בטלוויזיה. במקרים שבהם אייטמים קנויים ישולבו בתוכנית קיימת תושמע בתחילתם ובסופם הבהרה שלפיה מדובר ב"פרסום מטעם" המשרד הממשלתי הרלבנטי. בלפ"מ מבהירים שהמסר יוקרא במשך חמש שניות לפחות, וב"קצב ובעוצמת שמע אשר יאפשרו לצרכן הסביר לשמוע ולהבין את ההודעה ותוכנה".

במקרים שבהם גוף ממשלתי ירכוש משרד שלם, ההודעה תשודר בתחילת המסדר ובסופו, ובכל פעם שהשידור יתחדש אחרי הפסקת פרסומות (במשרדים נטולי הפסקת פרסומות, ההודעה תוקרא מדי 15 דקות). כמו בטלוויזיה, הגילוי הנאות יוצמד גם לקדימונים.

גם משפיענים יידרשו להצהיר שקיבלו כסף

הכללים כוללים גם תת-פרק שעוסק ברכישת חשיפה במדיה חברתית ושימוש ב"יצרני תוכן" ו"מובילי דעה" לשם הפצת מסרים ממשלתיים – תחום צומח, שמרוויח מדעיכת כוחם של אמצעי התקשורת המסורתיים. לפני שבועות אחדים, כשכל עסקאות רכישת התוכן הממשלתיות עוד היו בהקפאה בעקבות העתירה של עו"ד בן-מאיר, בלפ"מ ביקשו מהשופטים לאשר קמפיין של משרד הבריאות לעידוד ההתחסנות מפני קורונה בקרב בני נוער תוך שימוש בידועני רשת.

"בני הנוער כמעט ולא רואים טלוויזיה, לא מקשיבים לרדיו ולא קוראים עיתונים. הרשתות החברתיות היא [כך במקור] הפלטפורמה האפקטיבית היחידה שבה ניתן להגיע אליהם ולהשפיע עליהם. כל ניסיון לפנות אל בני הנוער בפלטפורמה פרסומית אחרת, שאינה הסביבה הטבעית שלהם, יהיה לא אפקטיבי ובזבוז של כספי ציבור", נימקה שירה רוזנשטיין, מנהלת תחום הדיגיטל בלפ"מ. "השימוש במשפיעני רשת מחוסנים אשר כוללים עשרות או לעתים מאות אלפי עוקבים הוא הדרך האפקטיבית ביותר להשפיע על בני הנוער להתחסן. בני הנוער מאמינים למשפיענים ומושפעים על ידם", הוסיפה.

בניגוד לאמצעי התקשורת המסורתיים, שלרוב מסמנים תוכן קנוי (גם אם באופן שאינו נהיר לרוב הציבור), משפיענים שמקבלים כסף כדי לקדם מוצרים ומסרים במדיה חברתית לעתים קרובות לא מספקים חיווי כלשהו על כך שמישהו שילם להם. הכללים החדשים עשויים להרתיע רבים מהם: הם קובעים שהגילוי הנאות יופיע ב"צורה בולטת ונגישה" לפני חשיפת הגולשים לתוכן הקנוי, ובאופן שלא ידרוש מהגולשים לבצע "פעולה אקטיבית" כדי לדעת שמדובר בתוכן פרסומי.

במקרים שבהם התוכן הקנוי הוא תמונה (למשל, באינסטגרם) המשפיענים יידרשו לשבץ על גביה תיבת טקסט שבה ייכתב בבירור שמדובר ב"פרסום מטעם" המשרד הממשלתי ששילם על כך. הודעה דומה תשובץ על גבי סרטוני וידיאו ממומנים. בסרטון שאורכו עד 40 שניות, ההודעה תופיע במשך חמש שניות בפתח הסרטון, ובסרטון שאורכו למעלה מ-40 שניות ההודעה תשוב ותופיע גם בסופו.

עו"ד שחר בן-מאיר (צילום: "העין השביעית")

תום הפיילוט: קיץ 2022

הכללים החדשים יחולו רק על עסקאות שמבצעים גופים ממשלתיים, ולא על מקרים שבהם כלי תקשורת מוכרים חשיפה מערכתית לגופים מהמגזר החוץ-ממשלתי – חברות מסחריות, ארגונים דתיים או אידיאולוגיים, נוכלים למיניהם ואף ממשלות זרות. ואולם, רבים מכלי התקשורת בישראל מתגוננים בימים אלה בהליכים ייצוגיים שנפתחו נגדם בגין מכירת סיקור, ועשויים להחמיר בעקבותיהם את נהלי הסימון שלהם. על רקע זה, הכללים הממשלתיים החדשים עשויים לספק קנה מידה ראשוני לנהלים שיגובשו בהליכים הייצוגיים.

ההליך הייצוגי המתקדם ביותר נפתח ב-2015 נגד ynet, מהגופים שהובילו את החדרת הפרסום הסמוי לעיתונות הישראלית. ההכרעה בהליך זה צפויה להשפיע על הליכים דומים שנפתחו נגד "זואלה", "ידיעות אחרונות", "הארץ" ו"דה-מרקר", "מעריב" ו"ג'רוזלם פוסט", "כלכליסט", קשת, רשת, mako, ערוץ הספורט, One, "טיים אאוט", "כיכר השבת", "יתד נאמן" ועוד. בלפ"מ מודעים לפסיקות שעשויות להתקבל, ומציינים שהן יחולו גם על התקשרויות ממשלתיות.

על הכללים החדשים חתומים מנהל לפ"מ בועז סטמבלר, סגניתו איריס בראל, היועץ המשפטי עו"ד נתן בן-יקיר והחשב נדב צוק. במסמך מובהר שכל חריגה מהכללים תזדקק לאישור ממשרד המשפטים – ושההגבלות החדשות יחולו במקביל לכללים הקיימים של היועץ המשפטי לממשלה ומשרד האוצר בנוגע לפרסום ממשלתי, לצד האיסורים הכלולים בדיני תעמולת הבחירות.

בהודעה שהוגשה לבג"ץ, שעליה חתומה עו"ד ערין ספדי-עטילה מפרקליטות המדינה, נמסר שהכללים מוגדרים בשלב זה כפיילוט שיישאר בתוקף במשך שנה – מ-1 באוגוסט הקרוב ועד 31 ביולי 2022. בפרק הזמן הזה, לפ"מ תערוך מחקר לגבי האפקטיביות של הכללים החדשים. ממצאי המחקר יוצגו לפורום ממשלתי שיורכב מנציגים של לפ"מ, משרד האוצר ומשרד המשפטים, ולאחר מכן יוכרע סופית האם להתיר לגופי ממשלתיים לרכוש תוכן עיתונאי, ובאילו תנאים – או שמא לאסור על עסקאות מסוג זה באופן גורף.

בועז סטמבלר (צילום: משה שי)

בג"ץ 5664/19

* * *

לעיון בהודעת המדינה ובכללים החדשים

לעיון בבקשת לפ"מ לקיים קמפיין משפיענים חרף הקפאת רכישות התוכן הממשלתיות, 24.6.2021

בית המשפט העליון
בשבתו כבית משפט נגזר לצדק
עו"ד שחר בן מאיר
באמצעות בייכ עו"ד שחר בן מאיר
מרחי אבא הלל סילבר 12, רמת גן
טל: 03-6127878; פקס: 03-6127979

העותר

ג ד

המשיבים 1-2

1. היועץ המשפטי לממשלה
2. לשכת הפרסום הממשלתית
שניהם באמצעות פרקליטות המדינה
מרחי צלאת א-דין 29, ת"ד 49029, ירושלים
טלפון: 02-6466194; פקס: 02-6467011

המשיבה 3

3. הרשות השנייה לסלולריות ורדיו
עיי בייכ עו"ד רן שומרת
משרד משרד יוסי לוי ושות', עורכי דין
דרך מנחם בגין 11, רמת גן 5268104
טל: 03-5102491; פקס: 03-5102493

המשיבה 4

4. רשת מדיה בע"מ
באמצעות בייכ עו"ד ברק גליקמן משרד מייסר בכר וול אוריון ושות'
מרחי דניאל פריש 3, תל אביב 6473104
טל: 03-6941300; פקס: 03-6914746

המשיבה 5

5. שידורי קשת בע"מ
באמצעות בייכ עו"ד מוטי ארד וטי מצליח
משרד עו"ד רומברג ושות'
מרחי עדי רוטשילד 46, תל אביב
טל: 03-7111711; פקס: 03-7111700

המשיבה 6

6. תאגיד השידור הישראלי
באמצעות בייכ טלי אילון ועמר דרורי
משרד משה נסים, רינקוב, סנדורוביץ – עורכי דין
מרחי אבא הלל 12, רמת גן 52506
טל: 03-6133333; פקס: 03-6133334

עתירה לבג"ץ: לשים קץ לרכישת תעמולה סמויה ע"י משרדי ממשלה

הטענות: שרים שרוכשים תוכן שיווקי עוברים על החוק, פוגעים קשות בחופש העיתונות ומשתמשים בכספי ציבור כדי לממן תעמולה אישית • "היועץ המשפטי מאפשר למשרדי הממשלה מה שהוא עצמו מגדיר כפסול ולא חוקי"

איתמר ב"ז | 02.09.2019

מדינת ישראל הוציאה עשרות מיליונים על תעמולה סמויה

עתירה לבג"ץ חשפה נתונים חדשים על היקף "שיתופי הפעולה" של משרדי ממשלה עם כלי התקשורת • לפחות 50 מיליון שקל בחמש שנים, ביותר מ-200 עסקאות שונות • בעשרות מקרים, הכסף הציבורי מימן חשיפה אישית לשרים ומנהלים בכירים במשרדי הממשלה • שנת הבחירות הובילה לסגירת הברז

איתמר ב"ז | 01.01.2020

קשת: שרים שקונים אצלנו ראינות לא מקבלים שום יתרון פוליטי

מפעילת ערוץ 12 ו-mako הגיבה לעתירה שמבקשת לאסור על גופי שלטון לרכוש כתבות, ראינות וחשיפה חיובית בתוכניות בידור • בקשת מתנגדים לבקשה, וטוענים: לא מדובר ב"פרסום סמוי" או "תעמולה", אלא בהתגייסות למען מטרות ציבוריות חשובות • "אם נתקבל העתירה, למשרדי הממשלה לא תהיה דרך לפנות לציבור כדי להכווין התנהגות ולקדם מדיניות"

איתמר ב"ז | 12.12.2019

בעולם המראה

רשת, המפעילה את ערוץ 13 וחדשות 13, מתנגדת לעתירה לאסור על רכישת תעמולה ממשלתית בשידורים • לפי חברת הטלוויזיה, איסור על פרסום ממשלתי סמוי יפגע בחופש העיתונות שלה ויגביר את תלותה בגורמי שלטון

איתמר ב"ז | 08.12.2019

בג"ץ ידון בעתירה נגד תעמולה ממשלתית סמויה

השופט יצחק עמית לא קיבל את דרישת קשת, רשת והתאגיד לדחות את העתירה על הסף • העתירה דורשת לשים קץ לעסקאות שבהן גופי ממשלה קונים סיקור חיובי בכלי התקשורת

איתמר ב"ז | 04.02.2020

סוף זמני לתעמולה ממשלתית סמויה

המדינה הודיעה: משרדי ממשלה יפסיקו לגמרי לרכוש סיקור עיתונאי – עד שיגובשו כללים חדשים • הרקע להחלטה: עתירה של עו"ד שחר בן-מאיר, שדרש להפסיק את "שיתופי הפעולה" משום שאינם חוקיים

איתמר ב"ז | 12.04.2021

בבית המשפט העליון

בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

עו"ד שחר בן מאיר

באמצעות ב"כ עו"ד שחר בן מאיר

מרח' אבא הלל סילבר 12, רמת גן

טל': 03-6127878; פקס: 03-6127979

בג"ץ 5664/19

העותר

נ ג ד

1. היועץ המשפטי לממשלה

2. לשכת הפרסום הממשלתית

שניהם באמצעות פרקליטות המדינה

מרח' צלאח א-דין 29, ת"ד 49029, ירושלים

טלפון: 02-6466194; פקס: 02-6467011

המשיבים 1-2

3. הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו

ע"י ב"כ עוה"ד חן שומרת

ממשרד משרד יוסי לוי ושות', עורכי דין

דרך מנחם בגין 11, רמת גן 5268104

טל': 03-5102491; פקס: 03-5102493

המשיבה 3

4. רשת מדיה בע"מ

באמצעות ב"כ עו"ד ברק גליקמן ממשרד פישר בכר וול אוריון ושות'

מרח' דניאל פריש 3, תל אביב 6473104

טל' 03-6941300; פקס: 03-6914746

המשיבה 4

5. שידורי קשת בע"מ

באמצעות ב"כ עוה"ד מוטי ארד ונוי מצליח

ממשרד עוה"ד רוטנברג ושות'

מרח' שדי רוטשילד 46, תל אביב

טל' 03-7111711; פקס: 03-7111700

המשיבה 5

6. תאגיד השידור הישראלי

באמצעות ב"כ טלי אילון ועופר דרורי

ממשרד משה נסים, רינקוב, סנדרוביץ – עורכי דין

מרח' אבא הלל 12, רמת גן 52506

טל': 03-6133333; פקס: 03-6133334

המשיב 6

הודעה דחופה מטעם משיבי המדינה

1. כזכור, עניינה של העתירה בבקשת העותר כי בית המשפט הנכבד יוציא צו על תנאי המכוון למשיבים 1-2 והמורה להם להתייצב וליתן טעם ביחס לשני הסעדים הבאים:

"מדוע לא יורו לכלל משרדי הממשלה (לרבות גורמים ממשלתיים אחרים שאינם מאוגדים במסגרת משרד ממשלתי) שלא להתקשר עם כל גורם תקשורתי (לרבות המשיבות 4 עד 6) בעסקאות מסוג "תוכן שיווקי" או "פרסום סמוי".

לחלופין, "שלא להתקשר כאמור אלא לאחר שתתוקן הוראת התכ"מ ו/או תינתן הנחיה מפורטת האם להתיר השתתפות משרדי הממשלה בפרסום סמוי ובאיזה תנאים דרישות ונסיבות". (ההדגשות במקור – הח"מ)

2. בהמשך לתגובה ולהודעות קודמות, הוגשה ביום 8.4.21 הודעה מטעם משיבי המדינה, שבגדרה הוצג בפני בית המשפט הנכבד המתווה שסוכם להמשך הבחינה היישומים והמשפטית של הנושא, לאחר שגורמי לפ"מ חיוו את דעתם כי ניתן לגבש ביחס לסוגי פרסומים מסוימים כללים מחמירים של גילוי נאות שיבהיר באופן אפקטיבי כי מדובר בתוכן פרסומי:

- א. לפ"מ תקבע טיוטת נוהל זמני ביחס לשיתופי פעולה עם כלי תקשורת במסגרת פרסומים ממשלתיים (להלן: **הנוהל הזמני**).
- ב. במסגרת הנוהל הזמני ייקבעו אמות מידה ביחס למקרים שבהם מותר השימוש בשיתופי פעולה כאמור, ולגביהם ייקבעו כללים קונקרטיים (לפי מדיה) לגילוי נאות אפקטיבי, שיאפשרו לציבור הרחב לדעת כי מדובר בתוכן פרסומי לכל דבר ועניין, וזאת בצורה שעולה בקנה אחד עם עמדות היועץ המשפטי לממשלה שהוגשו אגב תובענות ייצוגיות שנוגעות לחוק הגנת הצרכן.
- ג. הובהר, כי עד לגיבוש הנוהל הזמני, לא יבוצעו התקשרויות כאמור.
- ד. הנוהל הזמני יופעל במתכונת "פיילוט" לתקופה של 12 חודשים (להלן: **תקופת הפיילוט**), אשר במהלכה ניתן יהיה לבצע התקשרויות כאמור בכפוף לכללים שייקבעו בנוהל הזמני.
- ה. בתקופת הפיילוט, יחולו כללים אלה **בנוסף** לסייגים שכבר פורטו בסעיף 8 לתגובה המקדמית.
- ו. בנוסף, לא יותר "פרסום בגוון אישי" (ביחס לנבחר ציבור וביחס לעובדי מדינה בכירים) בשיתופי פעולה בתקופת הפיילוט.
- ז. במהלך תקופת הפיילוט ולקראת סיומה, לפ"מ תפעל לביצוע מתקר בדבר האפקטיביות של כללי הגילוי הנאות שנכללו בנוהל הזמני, כפי שיושמו בתקופת הפיילוט, במטרה לבחון האם כללים אלה הם אפקטיביים בהבהרה כי מדובר בפרסום ממומן.
- ח. תוצרי המחקר יובאו בפני הפרום הפנים-ממשלתי, לשם בחינה אם הכללים המוצעים אכן משיגים את תכלית הגילוי הנאות האפקטיבי, אם לאו.
- ט. בכפוף להשלמת מחקר כאמור, ובהתאם לממצאיו, תתקבל בתום תקופת הפיילוט ההכרעה המשפטית אם ניתן להמשיך בהתקשרויות אלה ובאילו תנאים.

עוד צוין בהודעה כי הנוהל הזמני יגובש במועד קרוב.

3. נעדכן, כי עבודת המטה על הנוהל הזמני מצויה בשלבים מתקדמים, אך הוא טרם פורסם. משכך, לעת הזו לא מבוצעות התקשרויות כאמור (ראו סעיף ג' למתווה הנ"ל).

4. יחד עם זאת, בנקודת הזמן הנוכחית, והגם שטרם פורסם הנוהל הזמני והחל הפיילוט, התעורר צורך דחוף ליציאה בקמפיין הכולל התקשרויות מסוג שיתוף פעולה עם משפיעני רשת, בהקשר של קמפיין עידוד התחסנות נגד נגיף הקורונה בקרב בני נוער. עניין זה מצא את ביטויו בהנחית רה"מ, בסיום דיון שהתקיים ביום 23.6.21, לפתיחה במבצע לאומי לחיסון בני 12 ומעלה, בדגש על מאמץ הסברתי.

5. לעמדת גורמי המקצוע במשרד הבריאות, יש הכרח בקידום הקמפיין ללא דיחוי, על רקע עליית התחלואה בקרב צעירים וההתפרצויות האחרונות בבתי ספר. ראו לעניין זה את פניית משרד הבריאות ללפ"מ מיום 24.6.21 המתייחסת, בין היתר, לצורך בחיסון נגד קורונה לבני נוער בגילאים 12-16.

מכתב משרד הבריאות ללפ"מ מיום 24.6.21 מצורף ומסומן מ/ש 1.

6. בצד האמור, לעמדת גורמי המקצוע בלפ"מ, בשים לב לקהל היעד (בני נוער) ולאופן צריכת המדיה אצלם, קמפיין פרסומי "רגיל" לא יוכל להשיג את התכלית, והומלץ לקדם לטובת המהלך כ-50 משפיענים מחוסנים שימליצו לבני הנוער להתחסן.

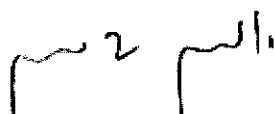
מכתב גבי שירה רוזנשטיין, מנהלת מחלקת הדיגיטל בלפ"מ מיום 24.6.21 מצורף ומסומן מ/ש 2.

7. ברי, כי במסגרת פרסום זה ייעשה גילוי נאות כי מדובר בפרסום מטעם משרד הבריאות, וזאת ברוח הכללים הנכללים בטיוטת הנוהל הזמני, הגם שזו טרם פורסמה כאמור. הכל, כמפורט במכתב המצ"ב מאת היועץ המשפטי ללפ"מ.

מכתב היועץ המשפטי ללפ"מ מיום 24.6.21 בעניין "גילוי נאות במסגרת קמפיין משפיעני רשת עבור משרד הבריאות" מצורף ומסומן מ/ש 3.

8. הודעה זו מוגשת אפוא למען הסדר הטוב, בשים לב להודעת המשיבים בסעיף ג' למתווה שהוצג בפני בית המשפט הנכבד.

9. לנוכח האמור לעיל, ובכפוף לכללים שפורטו במכתב יועמ"ש לפ"מ, בכוונת המשיבים להתקדם עם הקמפיין בפרק הזמן המיידית.

יונתן ברמן, עו"ד

סגן בכיר א' במחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה

היום, י"ד בתמוז תשפ"א

24 ביוני 2021

תוכן עניינים נספחים

שם הנספח	נספח
מכתב משרד הבריאות ללפ"מ מיום 24.6.21	מ/ש 1
מכתב גבי שירה רוזנשטיין, מנהלת מחלקת הדיגיטל בלפ"מ מיום 24.6.21	מ/ש 2
מכתב היועץ המשפטי ללפ"מ מיום 24.6.21 בעניין "גילוי נאות במסגרת קמפיין משפיעני רשת עבור משרד הבריאות"	מ/ש 3

אגף הסברה ויחסים בינלאומיים
דוברות
Spokesman Office

משרד
הבריאות
נחיים בריאים יותר

24 יוני 2021

לכבוד

לשכת הפרסום הממשלתית

שלום רב,

עקב העלייה בתחלואת קורונה בקרב צעירים וההתפרצויות האחרונות בבתי הספר, משרד הבריאות ממליץ על חיסון נגד קורונה לבני נוער בגילאי 12-16. בימים אלה אנו יוצאים בקמפיין של רופאי ילדים המכוון להורים ולכל המשפחה, בטלויזיה ובדיגיטל, במסרים לעידוד ההתחסנות. אבקש להשלים את המהלך גם לכל המגזרים והקהילות (תוך שימת דגש על ציבור חרדי וערבי) וכן לבצע קמפיין רדיו בנושא.

כדי להשלים את המהלך ההסברתי קיימת חשיבות גדולה לצאת בקמפיין בכל הפלטפורמות באופן מיידי (כדי לעצור את מגמת העליה בתחלואה) במסגרת זו אבקש לצאת גם לקמפיין משפיענים ברשתות החברתיות שהתחסנו כנגד קורונה ומוכנים להעיד על עצמם שהתחסנו וכן הורים משפיענים שמוכנים להעיד שילדיהם חוסנו כנגד קורונה- צעד זה יסייע למאמץ הלאומי.

המהלך המשולב יסייע בידינו להגן על בני הנוער, משפחותיהם ולשמור על שגרת החיים בישראל.

בברכה,

עינב שימרון

סמנכ"לית הסברה ויחסים בינלאומיים

יום חמישי 24 ביוני 2021

לכבוד
 עו"ד יונתן ברמן
 מחלקת בג"צים בפרקליטות המדינה

הנדון: חוות דעת בנושא שיתוף פעולה עם משפיעני רשת לטובת קמפיין עידוד חיסוני נוער מטעם משרד הבריאות

לאור עליית התחלואה והסכנה הקיימת בקרב הנוער הלא מחוסן, התבקשתי להביע בכתב את דעתי המקצועית לבקשת משרד הבריאות ומשרד ראש הממשלה, להשקת קמפיין לבני נוער בשיתוף עם משפיעני רשת ומובילי דעת קהל ברשתות החברתיות לעידוד חיסון נגד נגיף קורונה.

בני הנוער היום גולשים ברשתות החברתיות כמעט בצורה אבסולוטית. הם למדו לצרוך חדשות, להקשיב לסדר היום ולהיחשף לאגידות חברתיות דרך האינסטגרם, הסטורי והטיקטוק.

בני הנוער כמעט ולא רואים טלוויזיה, לא מקשיבים לרדיו ולא קוראים עיתונים. הרשתות החברתיות היא הפלטפורמה האפקטיבית היחידה בה ניתן להגיע אליהם ולהשפיע עליהם.

כל ניסיון לפנות אל בני הנוער בפלטפורמה פרסומית אחרת, שאינה הסביבה הטבעית שלהם, יהיה לא אפקטיבי ובזבוז של כספי ציבור.

בני הנוער מבליים ברשתות החברתיות כ- 4 שעות ביום במוצע. הם עוקבים אחרי משפיעני רשת שונים, מייצרים איתם אינטראקציות ומקשיבים למה שיש להם לומר.

השימוש במשפיעני רשת מחוסנים אשר כוללים עשרות או לעיתים מאות אלפי עוקבים היא הדרך האפקטיבית ביותר להשפיע על בני הנוער להתחסן. בני הנוער מאמינים למשפיענים ומושפעים על ידם.

אני ממליצה לגייס לטובת המהלך כ-50 משפיענים מחוסנים ולצאת לדרך בשיתוף פעולה, בו המשפיענים ידברו אל בני הנוער בגובה העיניים וימליצו להם להתחסן.

לאור חשיבות הנושא לבריאות הציבור, לנוער בישראל ולכלל האזרחים, ברצוני להמליץ על יציאה לדרך עם השתייפ שיכלול על גבי הקריאייטיב של כל משפיען ומשפיען גילוי נאות כי מדובר בפרסומת בתשלום מטעם משרד הבריאות.

בכבוד רב,
 שירה רוזנשטיין
 מנהלת תחום בכירה דיגיטל לפמ

 שירה רוזנשטיין
 מנהלת תחום דיגיטל
 לשכת הפרסום הממשלתי

תאריך: 24 ביוני 2021
 י"ד בתמוז התשפ"א

לכבוד
 עו"ד יונתן ברמן
 מחלקת בג"צים
 פרקליטות המדינה
ירושלים

שלום רב,

הנדון: גילוי נאות במסגרת קמפיין משפיעני רשת עבור משרד הבריאות

בהמשך לבקשת משרד הבריאות להוציא אל הפועל קמפיין פרסומי דחוף לעידוד התחסנות בקרב בני נוער באמצעות משפיעני רשת, כמפורט במכתבה של גבי עינב שמרון, ולמכתבה של גבי שירה רוזנשטיין, מנהלת מחלקת הדיגיטל בלפ"מ, המפרט את הצורך המקצועי בקמפיין מסוג זה, הננו לפרט את אופן מתן הגילוי הנאות בפרסום.

נציין, כי הכללים אשר יפורטו להלן לגבי אופן מתן הגילוי הנאות בפרסום באמצעות משפיעני רשת הינם ברוח הכללים אשר ייקבעו במסגרת הנוהל הזמני שמגבשת לפ"מ בימים אלה, בהתאם להודעת המדינה כפי שהוגשה במסגרת בג"צ 5664/19 עו"ד שחר בן מאיר נ' היועץ המשפטי לממשלה ואח', ואשר טרם אושרו באופן סופי.

במסגרת הודעת המדינה כאמור, נאמר כי לפ"מ תקבע בטיטות נוהל זמני כללים קונקרטיים (לפי מדיה) לגילוי נאות אפקטיבי, שיאפשרו לציבור הרחב לדעת כי מדובר בתוכן פרסומי לכל דבר ועניין, וזאת בצורה שעולה בקנה אחד עם עמדות היועץ המשפטי לממשלה שהוגשו אגב תובענות ייצוגיות שנוגעות לחוק הגנת הצרכן.

בנסיבות המקרה דנו, בו עומד על הפרק קמפיין פרסומי באמצעות משפיעני רשת ברשתות החברתיות "אינסטגרם" ו-"טיקטוק", גובשו הכללים, בין היתר, בהתבסס על עמדת היועץ המשפטי לממשלה בת"צ 29075-04-19 ות"צ 15396-05-18, מיה שנברגר ואח' נ' עדיקה סטייל ואח', שעניין בתחולת הוראות חוק הגנת הצרכן ויישומן על פרסומים ברשת החברתית "אינסטגרם", כמו גם על העקרונות הכלליים שעמדו בבסיס עמדת היועץ המשפטי לממשלה בהליכים נוספים.

להלן הכללים אשר יחולו ביחס לגילוי נאות בפרסום משרד הבריאות באמצעות משפיעני רשת:

1. הפרסום יכלול גילוי נאות, כפי שמתחייב בכל שיתוף פעולה או פרסום ממומן עם יצרני תוכן ו/או מובילי דעה ו/או משפיעני רשת, בכל הרשתות החברתיות והפלטפורמות הדיגיטליות.
2. גילוי נאות כאמור יופיע בצורה בולטת ונגישה, בשפה העברית, לפני חשיפה של נמען הפרסום לתוכן הפרסומי, באופן שנמען הפרסום לא יידרש לפעולה אקטיבית כל שהיא על מנת לדעת כי התוכן שעומד לפניו הינו תוכן פרסומי.
3. בנסיבות העניין, כאשר מדובר בסרטון בפורמט וידאו (סטורי באינסטגרם, טיקטוק) – תופיע באופן קבוע ובמשך כל זמן הסרטון הודעה בנוסח "פרסומת בתשלום מטעם משרד הבריאות".
4. ההודעה תהיה באותיות בצבע בולט לעין הנוגד את הרקע, ניתנות לקריאה בנקל וזוהות בהדגשתן, מתוחמות במסגרת שצבעה, עובייה והדגשתה כעובי האותיות שבהודעה.

אנו לרשותכם לכל שאלה או הבהרה נוספת.

בכבוד רב,

נתן בן יקיר, עו"ד
היועץ המשפטי
לשכת הפרסום הממשלתית

נספח 4

תדפיס עמוד המשתמש
את התובע ברשת
החברתית "לינקדאין"

עמוד 40

Emails aren't getting through to one of your email addresses. Please update or confirm your email. More info

- Home
- My Network
- Jobs
- Messaging
- Notifications
- Me
- For Business
- Try Pre

Nick Kolyohin · 2nd
TV correspondent (freelance)

- Newsmax Media, Inc.

- Tel Aviv University

Tel Aviv District, Israel · Contact info

500+ connections

Tomer Brand, Dr. Liad Ortar, and 105 other mutual connections

Follow

Message

More

Connect if you know each other

Connect

Open to work

Freelance Correspondent, Moderator, Presenter, News Anchor and Freelance Ph...

Show details

Highlights

You both studied at Tel Aviv University

You both studied at Tel Aviv University from 2007 to 2010

Message

About

I am an Israeli-Russian international journalist, correspondent, television reporter, videographer and photojournalist. Currently working as freelancer with various news outlets from around the world including with Xinhua News Agency as correspondent in Israel... [...see more](#)

Top skills

Journalism • News • Tv • Correspondent • Reporter

Featured

Newsletter

Post

Let's all be #vegans! Together it will be much easier. #Animals wil...

Post

Fashi pollu

🔕 Emails aren't getting through to one of your email addresses. Please update or confirm your email. [More info](#)

My news stories
Published weekly · 368 subscribers
My news stories before being edited

[+ Subscribe](#)

The world leader in a number of vegans hosts the biggest event ...
Nick Kolyohin on LinkedIn · 1 min read

Activity

2,317 followers

[+ Follow](#)

Posts

[Videos](#)

Nick Kolyohin · 2nd
TV correspondent (freelance)
2mo · 🌐

שנה שלמה סבלתי מקמפיין הכפשה נבוי נדוי

תביעת ענק הוגשה נגד
ice.co.il

👁️ 1

- 👍
- 💬
- 🔄
- 📌

Nick Kolyohin
TV correspondent
4mo · 🌐

My new Tik Tok account!

👁️ 2

[Show all posts →](#)

Experience

Correspondent
Newsmax Media, Inc. · Freelance
Dec 2023 - Present · 1 yr 7 mos
Worldwide · Remote

📌 Journalism, News and +7 skills

Correspondent
Xinhua News Agency · Freelance
Jun 2018 - Present · 7 yrs 1 mo
Tel Aviv, Israel

Journalist, correspondent, cameraman, photojournalist, videographer, video editor.

Freelance Correspondent

Freelance
Apr 2016 - Present · 9 yrs 3 mos

Working with leading global news outlets such as, CGTN, CCTV, SKY NEWS, NEWS CORP, THE SUN, Jewish Chronicle, India Today, NDTV, Rep ...see more

📌 Hard News Reporting

🔊 Emails aren't getting through to one of your email addresses. Please [update](#) or [confirm](#) your email. [More info](#)

Apr 2016 - May 2018 · 2 yrs 2 mos
Tel Aviv - Jaffa, Tel Aviv District, Israel

Nick Kolyohin

...see more

Correspondent

channel 10 news
Aug 2012 - Apr 2016 · 3 yrs 9 mos

Environment, science, and technology correspondent of Channel 10 News.
Deputy editor of Channel 10 Evening Main News...

Show all 8 experiences →

Education

Tel Aviv University

Journalism
2007 - 2010

Tel Aviv University

Film/Cinema/Video Studies
2007 - 2010

Show all 3 educations →

Skills

Hard News Reporting

Freelance Correspondent (Freelance)

News

Correspondent at Newsmax Media, Inc.

Show all 20 skills →

Languages

English

Native or bilingual proficiency

Hebrew

Native or bilingual proficiency

Show all 4 languages →

Interests

Top Voices Companies Groups Newsletters Schools

Jenny Stojkovic · 2nd

Venture Capitalist | Founder | Ex-Silicon Valley Lobbyist | #1 Bestselling Author | Keynote Speaker | Rolling Stone Contributor
125,484 followers

+ Follow

Michael Dell · 3rd

Founder, Chairman and CEO @Dell Technologies | Hardware, Software, Strategy
1,938,744 followers

+ Follow

🔴 Emails aren't getting through to one of your email addresses. Please update or confirm your email. [More info](#)

English ▾

Discover hiring tools that can support your growing business. Ad ...

Elad, level up your hiring with LinkedIn.

Get started

More profiles for you

Yoseph Haddad · 2nd
CEO - Together Vouch For Each Other

Connect

Svetlana Griban · 3rd
Director TV

Message

Lior Bergman · 2nd
Legal Representation for Businesses & Individuals

Connect

Shai Bazak · 2nd
founder and at הפורום הישראלי למנהיגות - ILF

Connect

Shahar Sklash **שחר שקלש** · 2nd
עיתונאי ומרצה בתחומי היסטוריה ואקטואליה

Connect

Show all

People you may know

From Nick's industry

Rona Gershon Talmi
Journalist, Podcast Host and Editor

Connect

udi hirsch
Chief magazine editor at Kan 11 News

Connect

Tal Shenhav
GLZ radio foreign affairs show host | Broadcaster at glgiz | News anchor at I24 news | Musician | Storyteller | Content creator

Connect

Michal Yeshanov
Journalist at Channel 2 News

🔕 Emails aren't getting through to one of your email addresses. Please [update](#) or [confirm](#) your email. [More info](#)

Amir Mor Hason

Production Director @ PRO TV | Television Production

Connect

Show all

You might like

Pages for you

NoKS - Nov, Snir & Co. - Law Office

Law Practice

120 followers

1 connection follows this page

+ Follow

Firon Law Firm

Law Practice

4,907 followers

5 connections work here

+ Follow

Show all

Promoted ***

Wave goodbye to busywork

Every day Zapier saves people 600,000 hours of busywork. Try it free.

Eyal & 3 other connections also follow Zapier

LinkedIn Marketing Labs

Get recognized as an expert with LinkedIn marketing certifications.

Dr. Gideon & 16 other connections also follow LinkedIn for Marketing

נספח 5

תמלול השיחה מיום

21.2.2024 ותמלול

התכתבות הנתבע 3 עם

התובע באמצעות יישומון

”וואצאפ”

עמוד 46

שיחה לציטוט עם ניק קוליוחין, 21.2.2024

"קודם כל זה לא תוכן פרו-רוסי. פנה אלי ארגון של עיתונאים רוסיים והם אמרו שהם רוצים לקדם שיח של פיוס בין רוסיה לאירופה בגלל כל המלחמה שקורית באוקראינה, ובעצם מה שהם רוצים זה לנסות לפייס בין המערב לבין רוסיה. בגלל שקשה מאוד לעשות את זה בתקשורת המערבית, כי מאז שהתחילה המלחמה התקשורת הבינלאומית התגייסה בצורה מאוד חריפה נגד רוסיה. הם ביקשו ממני אם אני יכול לחבר אותם לכלי תקשורת בארץ שיכולו להציג איזושהי עמדה של פיוס, לנסות לפייס בין שני הצדדים. זה נראה לי משהו טוב. הרעיון מאחורי זה הוא לנסות לסיים, או לא להתחיל איזושהי מלחמה עולמית – ככה שזה משהו שאני מסכים איתו, יש לו הרבה חשיבות".

אתה יכול להגיד לי את השם של ארגון העיתונאים הזה?

"כן זה פלטפורמה – זה נקרא Russia EU Communication Platform, זה בעצם קבוצה של עיתונאים רוסיים, זאת עמותה שלהם, והם רוצים לקדם שיח. ביקשו ממני אם אני יכול לפנות לכלי תקשורת בארץ ולעניין אותם בסדרת כתבות כזאת, פניתי לכל מיני כלי תקשורת והיו כלי תקשורת שהסכימו – וזהו, עשיתי את זה איתם. אבל אני לא שילמתי על זה".

גם כתוב שם וגם אמרו לי, לפחות ב"גר'וזלם פוסט" שזה משולם, וגם ב"וואלה" אגב.

"כן כן, זה משולם, אבל לא משולם על-ידי. זה משולם על-ידי הפלטפורמה".

הם משלמים לך ואתה משלם לאתרים?

"לא, הם משלמים ישירות. הכסף לא עבר דרכי".

אז יש שם גם עניין של האתרים, שהסתירו את זה. בדרך כלל כשכותבים "בשיתוף כך וכך", אז הגוף שמזכירים הוא הגוף ששם את הכסף. לא מסתירים את זה דרך... אחד הדברים החריגים בכתבות האלה זה שזה היה "בשיתוף" הכתב. ונגיד אנשים שדיברו איתי אמרו לי "מה זה, ניק קוליוחין הולך ומשלם כדי שיפרסמו את הכתבות שלו". זה מה שהם הבינו. אתה אומר לי שזה לא נכון, בסדר. אז טוב ששאלתי.

"אז ניק קוליוחין צריך להיות בן אדם מאוד עשיר, כדי שהוא יתחיל לשלם על כתבות שהוא עושה. זה יכול להיות מעניין".

אני יכול להגיד לך שצפיתי בסרטונים, ובאמת יש שם גם כאלה שמותחים ביקורת על רוסיה ועל פוטין אישית, אבל איכשהו מסגור הכולל, בכותרות ובמה שמגיע לטקסט מתוך ראיונות הווידיאו – דווקא החלקים האלה בדרך כלל נשארים בחוץ, הביקורת על רוסיה.

"כן. לא, אני יכול להסביר לך, אני כבן אדם שנולד ברוסיה וגדל שם, וגם היתה לי בת זוג אוקראינית כשהתחילה המלחמה, אני אישית מאוד נפגעתי מהדרך שבה הוצגו הרוסים. בהתחלה זה היה פוטין, אחרי זה רוסיה, אחרי זה כל הרוסים. בי אישית זה פגע, למרות שלפני זה לא חשבתי על זה אף פעם, כי גדלתי בארץ והייתי לגמרי ישראלי, בכלל הזהות הרוסית זה היה משהו שהיה רחוק ממני, בהתחלה גם לא כל-כך התחברתי לזה וגם לא ביקרתי ברוסיה שלושים שנה. אבל פתאום כשהתחילה המלחמה זה ממש נגע בי. ואז התחלתי להתראיין הרבה בנושא הזה, אפילו לא בתשלום, ולכתוב טורי דעה לכל מיני כלי תקשורת בארץ – ב-24, ב'וואלה', ב'ישראל היום', בעוד כל מיני מקומות שאני לא זוכר. וזה איזושהו נושא שמאוד בער בי. ואז הגעתי גם לרוסיה אחרי כמעט שלושים שנה בפעם הראשונה, אחרי שבגלל המלחמה נפרדתי מהחברה האוקראינית שלי, ואז אמרתי 'אוקיי, אולי עכשיו זה הזמן לבקר ברוסיה', למרות שהתקופה של המלחמה זה לא הכי מתאים...".

כן, גם מסוכן להיות עיתונאי מערבי ברוסיה בימים האלה.

"בוא נגיד שכשהגעתי לרוסיה זה גם היה קשה, כי בהתחלה הסתכלו עלי, לא הבינו מאיפה באתי אליהם, כי אני כאילו באמצע מלחמה, עיתונאי, מגיע לרוסיה, לא הייתי שלושים שנה. עצרו אותי שם לאיזה ארבע שעות של תחקורים, וככה כל פעם שהגעתי לרוסיה – זה פחות או יותר אותו דבר. מתחקרים אותך. בקיצור, אז התחברתי בצורה אישית לכל הסיפור הזה והרגשתי ממש חוסר צדק. אני

גם כתבתי נגד כל הסיפור הזה של השימוש בכוח בשביל לפתוח את הסכסוך, אם תראה גם את הטורים שעשיתי קודם ב-24 ובעוד מקומות..."

אז דווקא אתה צריך לחשוש מלהגיע לרוסיה, בתור הצד שפתח במלחמה. אם אתה כותב נגד הפעלת כוח, ורוסיה פתחה במלחמה – אז זה לכתוב נגד רוסיה בעצם.

"בוא נגיד שאני... אני אגיד לך מה, אני לא רוצה להרגיש שאני לוקח איזשהו צד כזה או אחר. יש פה הרבה מאוד רבדים. אני כרוסי הרגשתי שזה לא הוגן איך שהרוסים מוצגים. אני לא מדבר איתך על רוסיה כמדינה, לא על הממשל שלהם. אתה כרוסי צריך להצטדק. צריך להגיד ש'אני נגד מה שרוסיה עושה', נגד הנשיא שלהם, נגד הצבא שלהם – הרי אף אחד לא מבקש את זה מאמריקאי אחרי שארצות-הברית איפה שהיא מפציצה או מישראל, כשהוא מגיע לחו"ל, 'תתחיל להצטדק'. ומהרוסים פתאום יש גישה כזאת ש'וואלה אתה צריך להגיד סליחה על זה שנולדת רוסי', אתה יודע שזה קורה לפני הרבה שנים. מה שאני מנסה להסביר לך זה שזה נגע בי בצורה אישית מאוד כל הסיפור הזה, ובגלל זה כשפנו אלי מהארגון הזה אז זה התחבר לי באמת למה שאני מרגיש".

זה לא ארגון פרו-ממשלתי רוסי? עד כמה הוא עצמאי הארגון הזה?

"אני לא יודע. אני לא מכיר אותם בצורה עמוקה. אני כן נפגשתי איתם ברוסיה, הם סיפרו לי שהם עיתונאים והם הקימו ארגון בשביל לקדם את השיח בין רוסיה לאירופה, למערב, ולי זה נראה... זה נראה משהו שאני מתחבר אליו, ואמרתי 'אוקי', בוא נראה אם בארץ אפשר לעשות תוכן שיווקי עם מישהו, כי תוכן רגיל אף אחד לא יכתוב לכם על דברים כאלה. וכמובן אני גם אראה את הכתבות ואראה אם אני מתחבר אליהם, כי אני לא רוצה שיהיה מפורסם משהו בשמי שאני לא מתחבר אליו.

אבל בסוף אתה עשית את הראיונות, זה אתה יושב שם ומראיין אותם, זה לא הם.

"חלק מהאנשים אני ריאיינתי, נכון, אבל יש גם אנשים שאני לא ריאיינתי – אבל אחרי זה ערכתי את הראיונות. וגם האתרים עצמם, הכלי תקשורת, גם ערכו. נגיד מבחינת כותרות משנה, לדעתי האתרים שמו אותם ברוב המקרים. זה לא כותרות שמראש ביקשו מהם. אני חושב שלפרויקט הזה יש חשיבות, זה כן מציג איזושהי עמדה שהיא יותר מפייסת. ממש אמרתי להם: 'אני לא רוצה להיות במקום שאנחנו מצדיקים את רוסיה, או שאנחנו רוצים להשחיר את אוקראינה או את המערב'. זו לא המטרה, גם לא הייתי עושה פרויקט כזה. אבל אם המטרה היא פיוס, ולהראות את חוסר ההיגיון של המלחמה, את המסוכנות של המלחמה, ועד כמה שלא צריך להמשיך בה כי זה יכול להוביל להשלכות עוד יותר חמורות על כל העולם, לא רק על אוקראינה, וזהו. אז בקיצור הרגשתי שיש חשיבות לפרויקט הזה".

22.2.2024, 9:28 - itamarbz: שלום ניק. בהמשך לשיחתנו מאתמול, מהתיאור שלך זה נראה כאילו בסדרת הכתבות הזאת תפקדת כסוכן רוסי. האם תרצה להתייחס לכך?

איתמר ב"ז

העין השביעית

22.2.2024, 10:04 - ניק קוליוחין: היי איתמר,

אשמח להפגש אתכם ולהסביר את הפרויקט, זה ממש לא מה שתיארתי בשיחה איתך. אם תרמזו לזה שאני "סוכן רוסי" אתבע אתכם על דיבה. מה הקשר בין סדרת הכתבות לבין "סוכן רוסי".

22.2.2024, 10:21 - itamarbz: אשמח להיפגש, אבל אני גם צריך תגובה לכתבה שתתפרסם היום. להשתמש במה ששלחת כאן או שתרצה לנסח משהו נוסף?

22.2.2024, 10:23 - ניק קוליוחין: נוכל להפגש לפני שאתה מפרסם אחרת מה הטעם אם כבר תוציאו את דיבתי

22.2.2024, 10:23 - ניק קוליוחין: ?

22.2.2024, 10:34 - itamarbz: אני אשמח להיפגש, אבל לעניין הכתבה הזאת - הצגתי לך את הפרטים, דיברנו עליהם בפתיחות אתמול, הוספת עכשיו שזה לא נכון לתאר אותך כסוכן. אם יש משהו נוסף שחשוב לך להגיד אתה יכול לדבר איתי או לכתוב לי. ואם תרצה בהמשך להיפגש, אפשר גם להיפגש. איפה אתה נמצא בארץ?

22.2.2024, 10:45 - ניק קוליוחין: אני נמצא בתל אביב, פנוי להפגש עכשיו, יכול להגיע למערכת שלכם.

זו תהיה ממש הוצאת דיבה חמורה לרמז לזה שאני סוכן רוסי מכיוון שעל התוכן השיווקי שילמה עמותה של עיתונאים רוסיים ישירות לכלי תקשורת בארץ שגם ערכו את הכתבות ביחד איתי, מבחינת התשלום אני רק קישרתי בין הצדדים, אני שמתתי את השם שלי על הפרויקט וראיינתי חלק מהמראיינים וערכתי גם את הכתבות מכיוון שהאמנתי בחשיבות של סדרת הכתבות.

העמותה של העיתונאים הרוסיים אמרו שהם רוצים לפעול לקידום של שיח ופיוס בין רוסיה למערב, מטרה חשובה שאני מאמין בה, מכיוון שפיוס בין רוסיה למערב קריטי לביטחון של העולם.

22.2.2024, 10:46 - itamarbz: וגם קיבלת כסף בעצמך, לא?

22.2.2024, 10:51 - ניק קוליוחין: אני לא מפרט בלי אישור כל הצדדים מי וכמה משלם לי ועל מה. אבל זה לא קשור למהות הכתבה שלך על תוכן שיווקי באתרי החדשות המדוברים.

24.2.2024, 11:26 - ניק קוליוחין: שלום איתמר,

אני הולך להגיש נגדך ונגד העין השביעית תביעת דיבה על השקרים החמורים שהפצתם כנגדי והנזק החמור שגרמתם לי. מבקש שתורידו במייד את כל השקרים שכתובים בכתבה שלכם עלי שזה בערך כל דבר שקשור אלי בכתבה.

בנוסף לגבי הציטוט שלכם מטור הדעה שלי בוואלה! היתה שם טעות סופר שלי שביקשתי עכשיו שיתקנו בוואלה! במייד.

מבקש שתורידו גם כן במייד את הציטוט הזה שהיה בסך הכל טעות סופר.

זה מה ששלחתי עכשיו לוואלה!

סליחה על השבת אבל זה ממש דחוף, בגלל הכתבה בהעין השביעית שמתי לב שהיתה טעות סופר ממש קשה בטור שפרסמתי במאמר שלי בוואלה! לפני כשנתיים. תוכלו הכי מהר שאפשר לשנות את זה לאיך שהתכוונתי לכתוב מלכתחילה.

ככה זה כתוב כרגע עם טעות הסופר שלי:

"אין ספק שהסבל הנורא והטרגדיה שעובר העם באוקראינה הוא כאין וכאפס לעומת הפשעים שמבצע המערב נגד הגזע הרוסי ברחבי העולם. אבל אל לנו לעצום עיניים נגד כל מעשה בלתי צודק שקורה בחסות המלחמה באוקראינה."

התכוונתי לכתוב הפוך, בצורה הבאה:

"אין ספק שהפשעים שמבצע המערב נגד הגזע הרוסי ברחבי העולם הוא כאין וכאפס לעומת שהסבל הנורא והטרגדיה שעובר העם באוקראינה. אבל אל לנו לעצום עיניים נגד כל מעשה בלתי צודק שקורה בחסות המלחמה באוקראינה."

24.2.2024, 20:52 - itamarbz: שלום ניק, אם יש לך טענות ספציפיות לגבי מה שלדעתך לא מדויק או מוציא את דיבתך, אתה מוזמן לפנות לעורך "העין השביעית", שוקי טאוסִיג, עם הפירוט.

זה המייל שלו: shukitausig@gmail.com

תודה, איתמר

24.2.2024, 21:34 - ניק קוליוחין: תודה, אשלח לו במייל.

25.2.2024, 12:36 - ניק קוליוחין: <המדיה לא נכללה>

25.2.2024, 12:36 - ניק קוליוחין: הוצאת דיבה חמורה של העין השביעית והעובד שלהם
איתמר ב"ז כלפי העיתונאי ניק קוליוחין

.1

“באתרים ייחסו את התשלום לסוכן התוכן השיווקי ניק קוליוחין, אולם הוא פעל בשליחות
ארגון רוסי”

אני עיתונאי ולא סוכן תוכן שיווקי, ולא פעלתי בשליחות ארגון רוסי.

קבוצת עיתונאים רוסיים פנו אלי ושיתפו אותי בדעות שלהם שלדעתם לא מוצגות בתקשורת
הבינלאומית בהקשר למלחמה באוקראינה. הם אמרו שבתקשורת המערבית לא מנסים
לפייס בין רוסיה למערב וארה"ב אלא להפך שופכים שמן למדורה בשביל להמשיך עד אין קץ
בטרגדיה הנוראה באוקראינה, בשפיכות הדמים וההשמדה של מדינת אוקראינה, אדמת
אוקראינה והאוקראינים. עמדה זו תואמת לגמרי לעמדה העיתונאית שלי. התראיינתי הרבה
מאוד פעמים בתקשורת ישראלית ובינלאומית, כתבתי טורי דעה בנושא והצגתי מאז פרוץ
המלחמה עמדה דומה, הרבה לפני שפגשתי את הקבוצה הזאת של העיתונאים הרוסיים.

קבוצת העיתונאים הרוסיים שאלו אותי אם אפשר לעשות סדרת ראיונות עם מרואיינים
ישראליים בכירים ממגוון תחומים ולשאל מה דעתם על המלחמה באוקראינה וכל זאת בלי
המסננת הקבועה של התקשורת הישראלית שכמו התקשורת המערבית מגויסת באופן עיוור
כנגד רוסיה בלי לנסות באמת להבין את המורכבות של הסכסוך בין רוסיה למערב שהחל
כבר לפני מאות רבות של שנים.

הסברתי להם שהדרך היחידה שלהם לעשות זאת לדעתי היא באמצעות פרויקט משותף עם
תקשורת ישראלית ואני יכול לשים את השם שלי כמי שמוביל את הפרויקט מכיוון שאני לגמרי
מאמין בו. אני רואה חשיבות אדירה בקידום הפיוס בין רוסיה לארה"ב והמערב, זה קריטי
לביטחון של כלל העולם. לדעתי בשביל לקדם את הפיוס צריך להראות לאנשים את האמת
שמסתירים מהם בכלי התקשורת המערביים כי למרות הסבל של האוקראינים יש הרבה
מאוד מרוויחים מהמלחמה הזאת, ולהם אין עניין לסיים אותה. לאותם הגורמים נוח להציג
את רוסיה והרוסים כשטן שיש להשמיד אבל על הדרך יש מרוויחים רבים מכך אבל הנורא
מכל הם המפסידים, האוקראינים שמפסידים את החיים שלהם, הבית שלהם, האדמה
שלהם, המדינה שלהם, והכל לשם מה?!

.2

"קבוצת התקשורת של עוזר קיבלה תשלום עבור הפצת המסרים, התואמים את עמדת הקרמלין וכוללים את מסר העל שלפיו ישראל צריכה להישאר ניטרלית ביחס למלחמת רוסיה-אוקראינה."

עשינו סדרת כתבות שהמסר שלה היה ששום דבר לא שווה את ההשמדה של העם האוקראיני והמדינה האוקראינית ושהמלחמה בין רוסיה למערב מסוכנת מאוד לעולם ולא משרתת את האנושות אולי חוץ מקבוצת פוליטיקאים, תאגידי נשק, וסוחרי מלחמות למיניהם שעושים לביתם ממלחמות ברחבי העולם.

לא היה שום "מסר על" לגבי ישראל. הסיבה שישראל בכלל הזכרה מלכתחילה בכתבות היה בגלל שאני סברתי שיהיה לנכון שנשאל מרואיינים ומרואיינות שאלות אקטואליות לנעשה בארץ. כל התקשורת בארץ עסקה מסביב לשעון במלחמה בעזה וזה קצת תלוש לדבר על מלחמה אחרת באוקראינה ולא להתייחס כלל לנעשה בישראל ולכן המרואיינים נשאלו גם לגבי המצב בישראל. זה הכל. אין פה שום קונספירציות מעבר.

3.

"איש התקשורת שחתום על הפרסומים, ניק קוליוחין, נחשף בעבר על-ידי "העין השביעית" כמי שמקבל כסף מגורמים עלומים כדי לפרסם בתקשורת הישראלית "כתבות" מטעמם בלי להותיר טביעת אצבע ארגונית."

"ב-2018 הודה קוליוחין בשיחה עם "העין השביעית" שה"משרד" שהקים גובה כסף מגורמים חוץ-עיתונאיים כדי לפרסם בתקשורת הישראלית "כתבות" שמשרתות אותם. במקרה ההוא נשכרו שירותיו כדי לסכל הצעת חוק נגד השפעתן הרעילה של כתות, כחלק מקמפיין הכפשה. את שמו של הגורם ששכר אותו סירב למסור. "לפעמים אנשים רוצים להיות בפרונט, ולפעמים הם לא רוצים. אז כשהם לא רוצים להיות בפרונט ומבקשים ממני לא להגיד – אני לא אגיד", נימק."

זהו שקר גס. "החשיפה" של העין השביעית בשנת 2018 היתה לגבי סיפור מאוד מטריד שחשפתי בזמנו על עמותה המרכז הישראלי לנפגעי כתות שבשם "מאבק בכתות" העמותה בעצם מנסה בשליחות גורמים חרדיים לשמר בישראל את ההגמוניה האורתודוקסית ולחסום כל תנועה רוחנית אחרת גם בדרך של חקיקה בכנסת.

את הסיפור הזה ביקשו ממני לתחקר ולפרסם באחד מכלי התקשורת הכי גדולים בארץ אבל אחרי שהכתבה היתה מוכנה משיקולים שלהם הם ביקשו שאפרסם בכלי תקשורת אחר ואכן עשיתי כך ופרסמתי את הסיפור בערוץ 10. "הגורמים העלומים" שמספרים בהעין השביעית שאני עובד איתם הם בעצם כלי תקשורת ישראלי מרכזי מוביל.

.4

"הכתבות הראשונות בקמפיין עלו לרשת בנובמבר 2023. קוליוחין וגורם נוסף, שזהותו לא ידועה, ערכו סדרה של ראיונות עם פוליטיקאים ישראלים, מומחי ביטחון ומדע המדינה מהאקדמיה, וגם עם אח של ישראלי ששוחרר מהשבי העזתי כמחווה של חמאס לנשיא פוטין. התוכן הוצג בצורה מתעתעת כפרויקט של "וואלה" ו"ג'רוזלם פוסט" בשם "העולם בוער". העובדה שמאחורי הקמפיין עומד ארגון רוסי הוסתרה מהגולשים.

הראיון שעשיתי עם האח של השבוי הישראלי רון קריבוי היה הישג עיתונאי והוא בכלל לא קשור לסדרת הכתבות המדוברת. יצרתי קשר טוב עם משפחת קריבוי ובאותה תקופה התחלנו לעבוד על סרט אודותיהם עם אחד מהאולפנים ההוליוודיים הגדולים. אין כל קשר בין הראיון עם קריבוי לסדרת הכתבות שעשינו.

.5

“הפרסומים נערכו כך שישרתו את האינטרס הרוסי, לעתים תוך הוצאה מהקשר של דברי המרואיינים. לפחות חלקם לא ידעו מה טיבו של הפרויקט שעבורו התראיינו. אחדים מהם מצטיירים כפרו-רוסים בעמדתם, אחרים מתחו ביקורת נוקבת על משטרו של פוטין.”

הפרסומים נועדו להראות לציבור את האמת לגבי המלחמה והטרגדיה באוקראינה, על הסכנה שלה לביטחון העולם ועד כמה הטרגדיה הזאת נוראה ושיש לסיים אותה עכשיו ובכל מחיר.

דברי המרואיינים לא הוצאו מהקשרם ובהרבה מקרים הורדנו בעריכה של הטקסט את התבטאויות החריפות של המרואיינים כלפי אוקראינה, המערב וישראל.

כל המרואיינים ידעו שהם מתראיינים לפרויקט משותף איתי, עם כלי התקשורת הישראליים המובילים וקבוצת העיתונאים הרוסיים, הקפדתי על כך מאוד שכולם ידעו את הכל. 25.2.2024, 12:37 - ניק קוליוחין: 6. “בשנים האחרונות מרבה קוליוחין להופיע בתקשורת הרוסית. בערוצי היוטיוב והטלגרם שלו ניתן למצוא דיווחים וראיונות שהעניק לרשת הממשלתית Russia Today, למהדורה המקוונת של “איזבסטיה” ולערוץ הטלוויזיה של התועמלן ולדימיר סולוביוב. כל הפלטפורמות הללו קשורות בעבותות לקרמלין, ומתפקדות כחלק ממכונת הפרופגנדה והדיסאינפורמציה של משטר פוטין. שידורי Russia Today אף נחסמו ברבות ממדינות אירופה.”

אני עובד כעיתונאי פרילנסר מאז שנת 2016 עם כלי תקשורת מרכזיים ומובילים מכל רחבי העולם, כולל מארה”ב, אוסטרליה, בריטניה, אירופה, רוסיה, סין וישראל.

כל הדיווחים שלי לתקשורת הרוסית היו בעיקר לגבי המלחמה בעזה שם סיפרתי למאות מיליוני צופים דוברי רוסית ברחבי העולם וברוסיה את האכזריות הנוראה של הטרוריסטים של חמאס, על הטבח הנורא שהם ביצעו והחטיפה של אזרחים חפים מפשע. זהו מסר חשוב מאוד לישראל וחשוב מאוד שהוא ישמע לקהל דוברי הרוסית ברחבי העולם וברוסיה. מסר זה נשמע פחות ופחות לא רק ברוסיה אלא גם במערב שם כלי תקשורת מרכזיים כמו הבי.בי.סי. אפילו אוסרים על הכתבים להגיד שחאמסניקים הם טרוריסטים. אמרתי מאות פעמים שחמאס הם טרוריסטים אכזריים בתקשורת הרוסית ואף כלי תקשורת רוסי לא צנזר אותי או אמר לי מה להגיד ומה לא להגיד.

7.

קוליוחין מתנגד לניתוח הזה. "זה לא תוכן פרו-רוסי", הוא אומר, ומאיים כי יגיש תביעת דיבה נגד מי שיכנה אותו "סוכן רוסי".

העובד של הארגון העין השביעית שעל פי הערך שלהם בוויקיפדיה ממומן על ידי הקרן החדשה לישראל, שעל פי אותה ויקיפדיה היא גוף אמריקאי. לפי הלוגיקה הזאת העין השביעית והעובד שלהם איתמר ב"ז הם סוכנים אמריקאים מכיוון שהם מקבלים כסף ממקור אמריקאי.

והנה ההתכבות שהיתה לי עם "הסוכן האמריקאי" איתמר ב"ז.

"שלום ניק. בהמשך לשיחתנו מאתמול, מהתיאור שלך זה נראה כאילו בסדרת הכתבות הזאת תפקדת כסוכן רוסי. האם תרצה להתייחס לכך?

איתמר ב"ז, העין השביעית"

"היי איתמר,

אשמח להפגש אתכם ולהסביר את הפרויקט, זה ממש לא מה שתיארתי בשיחה איתך. אם תרמזו לזה שאני "סוכן רוסי" אתבע אתכם דיבה. מה הקשר בין סדרת הכתבות לבין "סוכן רוסי"."

מיותר לציין שאיתמר ב"ז ה"עיתונאי" החרוץ לא נענה לבקשתי לפגוש אותו או להגיע למשרדים של העין השביעית.

.8

בטור שפרסם ב"וואלה" ב-2022 טען קוליוחין ש"אין ספק שהסבל הנורא והטרגדיה שעובר העם באוקראינה הוא כאין וכאפס לעומת הפשעים שמבצע המערב נגד הגזע הרוסי ברחבי העולם". באותה הזדמנות מצא לנכון לצאת נגד "כלי התקשורת המרכזיים במערב", ש"התגייסו כולם למכונת הפרופגנדה בהובלת מנהיגי העולם החופשי".

זוהי טעות סופר נוראה שעשיתי בטור שפרסמתי בוואלה!, טעות סופר שכבר תוקנה, הוחלף הסדר בין שני המשפטים, התכוונתי לכתוב כך, "אין ספק שהפשעים שמבצע המערב נגד הגזע הרוסי ברחבי העולם הוא כאין וכאפס לעומת שהסבל הנורא והטרגדיה שעובר העם באוקראינה".

אם "העיתונאי", "הסוכן האמריקאי" "החרוץ" איתמר ב"ז היה קורא את כל הטור שלי או לפחות את המשפט הבא בטקסט, היה מבין שמדובר בטעות סופר.

גם לאחר ששלחתי לב"ז את ההודעה הבאה, העין השביעית עדיין לא הורידו את טעות הסופר הזאת מהכתבה שלהם.

שלום איתמר,

אני הולך להגיש נגדך ונגד העין השביעית תביעת דיבה על השקרים החמורים שהפצתם כנגדי והנזק החמור שגרמתם לי. מבקש שתורידו במייד את כל השקרים שכתובים בכתבה שלכם עלי שזה בערך כל דבר שקשור אלי בכתבה.

בנוסף לגבי הציטוט שלכם מטור הדעה שלי בוואלה! היתה שם טעות סופר שלי שביקשתי עכשיו שיתקנו בוואלה! במייד.

מבקש שתורידו גם כן במייד את הציטוט הזה שהיה בסך הכל טעות סופר.

זה מה ששלחתי עכשיו לוואלה!

סליחה על השבת אבל זה ממש דחוף, בגלל הכתבה בהעין השביעית שמתי לב שהיתה טעות סופר ממש קשה בטור שפרסמתי במאמר שלי בוואלה! לפני כשנתיים. תוכלו הכי מהר שאפשר לשנות את זה לאיך שהתכוונתי לכתוב מלכתחילה.

ככה זה כתוב כרגע עם טעות הסופר שלי:

“אין ספק שהסבל הנורא והטרגדיה שעובר העם באוקראינה הוא כאין וכאפס לעומת הפשעים שמבצע המערב נגד הגזע הרוסי ברחבי העולם. אבל אל לנו לעצום עיניים נגד כל מעשה בלתי צודק שקורה בחסות המלחמה באוקראינה.”

התכוונתי לכתוב הפוך, בצורה הבאה:

“אין ספק שהפשעים שמבצע המערב נגד הגזע הרוסי ברחבי העולם הוא כאין וכאפס לעומת שהסבל הנורא והטרגדיה שעובר העם באוקראינה. אבל אל לנו לעצום עיניים נגד כל מעשה בלתי צודק שקורה בחסות המלחמה באוקראינה.”

25.2.2024, 14:40 - ניק קוליוחין: שלום איתמר,

אתם גורמים לי לנזק חמור בכל דקה שעוברת והפרסום שלכם ממשיך להיות מפורסם באתר שלכם ככתבה ראשית עם כל השקרים שבו. אני מבקש מיד שתמחקו את כל השקרים מהכתבה ותפרסמו את הטקסט ששלחתי לכם באותה מידת בולטות כמו הטקסט המקורי שלכם ובתוספת התנצלות שלכם על כל השקרים שפרסמתם אודותיי.

25.2.2024, 15:22 - itamarbz: שלום ניק, פנית לעורך "העין השביעית" כמו שביקשתי ממך? הוא הכתובת, תדבר איתו

25.2.2024, 15:24 - ניק קוליוחין: מה הטלפון שלו?

לא קיבלתי שום תגובה למייל ששלחתי לו.

25.2.2024, 15:42 - itamarbz: שוקי טאוסג.vcf (קובץ מצורף)

2.4.2024, 18:07 - itamarbz: שלום ניק

בהמשך לכתבה שפרסמנו באתר "העין השביעית" בפברואר, נדווח שהשבוע התחלת לפרסם סדרת כתבות דומה - ראיונות עם מומחים, בעריכה שמדגישה סנטימנט פרו-רוסי - באתר רשת 13.

זמן קצר לאחר השקת הסדרה, פרקיה נמחקו מהאתר. אנחנו מתכוונים לדווח על כך שהרקע למחיקה הוא הקשר שלך לארגון ששילם עבור סדרות הכתבות שפורסמו באתרים "וואלה" ו"ג'רוזלם פוסט", לצד מהות התוכן - תעמולה.

אשמח אם תוכל להשיב לשאלות הבאות:

1. מי שילם או אמור היה לשלם עבור פרסום הכתבות באתר רשת 13?
2. מי שילם לך עבור הכנת הכתבות שפורסמו ושאמורות היו להתפרסם באתר רשת 13?
3. האם מסרת את המידע על זהות הגורם המממן לרשת 13?
4. האם מסרת את המידע על זהות הגורם המממן למרואיינים - רליק שפיר, אמיר אביבי ומרואיינים נוספים, ככל שהיו?

תודה,

איתמר ב"ר

העין השביעית

2.4.2024, 18:25 - ניק קוליוחין: שלום איתמר,

אני אגיש נגד הגוף "העין השביעית", נגדך אישית ונגד העורך הראשי של העין השביעית שוקי טאוסיג תביעת דיבה על הכתבות שאתם מפרסמים אשר מוציאות את דיבתי ולא בפעם הראשונה. אחרי פרסום הכתבתה האחרונה בה הוזכרתי, הסברתי ארוכות, בשיחה מוקלטת של שעה, לעורך הראשי של העין השביעית על כל השקרים שפרסמת עלי בכתבה שלך אבל בכל זאת העורך לא מחק את שקריך מהכתבה. גם הפעם השאלות שלך מוציאות את דיבתי, מדובר בהאשמות שקריות ולא נכונות.

2.4.2024, 18:27 - itamarbz: תודה. אתה בטוח שאתה לא רוצה לענות על אף אחת מהשאלות?

2.4.2024, 18:32 - ניק קוליוחין: כל השאלות במהותן מבוססות על שקרים והוצאת דיבה.

2.4.2024, 18:34 - itamarbz: אנחנו ממילא לא מפרסמים היום, אם תרצה בכל זאת להתייחס לשאלות או למסור כל דבר נוסף לגבי תוכן העסקה - אתה מוזמן

3.4.2024, 12:28 - itamarbz: אם בכל זאת תרצה להתייחס, אני מצרף כאן מה שמסרו לנו בערוץ 13:

"הכתבות, שהופיעו תחת הכותרת 'תוכן ממומן', פורסמו באתר רשת לזמן קצר כחלק מעסקת תוכן עם עמותת Russia-EU Communication Platform. העסקה נסגרה מבל

שהאדם שסיכם אותה היה ער לפרסומים הקודמים סביבה ולבעייתיות שקיימת איתה. מיד לאחר פנייתכם הנושא נבדק, והכתבה הוסרה באופן מיידי. והנהלים לגבי סינון ובקרה שיש להפעיל ביחס לפרסום ממומן חודדו על מנת שמקרים כאלה לא יחזרו על עצמם בעתיד".

12:48, 3.4.2024 - ניק קוליוחין: זו תגובתי, מבקש לפרסם אותה במלואה,

שלום איתמר,

אני אגיש נגד הגוף "העין השביעית", נגדך אישית ונגד העורך הראשי של העין השביעית שוקי טאוסג תביעת דיבה על הכתבות שאתם מפרסמים אשר מוציאות את דיבתי ולא בפעם הראשונה. אחרי פרסום הכתבתה האחרונה בה הזכרתי, הסברתי ארוכות, בשיחה מוקלטת של שעה, לעורך הראשי של העין השביעית על כל השקרים שפרסמת עלי בכתבה שלך אבל בכל זאת העורך לא מחק את שקריך מהכתבה. גם הפעם השאלות שלך מוציאות את דיבתי, מדובר בהאשמות שקריות ולא נכונות.

12:50, 3.4.2024 - itamarbz: תגיד, סיפרת לרליק שפיר ואמיר אביבי על הארגון שעבורו התראיינו?

12:50, 3.4.2024 - ניק קוליוחין: זו תגובתי, מבקש לפרסם אותה במלואה,

שלום איתמר,

אני אגיש נגד הגוף "העין השביעית", נגדך אישית ונגד העורך הראשי של העין השביעית שוקי טאוסג תביעת דיבה על הכתבות שאתם מפרסמים אשר מוציאות את דיבתי ולא בפעם הראשונה. אחרי פרסום הכתבתה האחרונה בה הזכרתי, הסברתי ארוכות, בשיחה מוקלטת של שעה, לעורך הראשי של העין השביעית על כל השקרים שפרסמת עלי בכתבה שלך אבל בכל זאת העורך לא מחק את שקריך מהכתבה. גם הפעם השאלות שלך מוציאות את דיבתי, מדובר בהאשמות שקריות ולא נכונות.

12:51, 3.4.2024 - itamarbz: כרצונך, אם תתחרט - תענה

12:51, 3.4.2024 - itamarbz: אגב, אמיר אביבי אמר שלא אמרת לו

12:51, 3.4.2024 - itamarbz: אם תרצה להתייחס גם לזה, אתה מוזמן

13:01, 3.4.2024 - ניק קוליוחין: אני לא מאמין לשום מילה שלך. תשלח לי הודעה שלו או הקלטה שלו אומר את זה, כולל השאלה המלאה שלפני והתשובה המלאה שלו.

13:10, 3.4.2024 - itamarbz: הגזמת

13:23, 3.4.2024 - ניק קוליוחין: בלי הוכחות מבחינתי כל מה שתגיד לי הוא שקר.

13:34, 3.4.2024 - itamarbz: אני נותן לך הזדמנות להתייחס, זו זכות ולא חובה. כרצונך

13:36, 3.4.2024 - ניק קוליוחין: אכתוב לך התייחסות כללית. בנוסף אני אתבע אתכם דיבה אם שוב תשקרו לגביי כמו בכתבה הקודמת.

13:36, 3.4.2024 - ניק קוליוחין: מתי אתה מפרסם את הכתבה?

13:36, 3.4.2024 - itamarbz: תלוי בעורך, אני עוד לא יודע. אתה צריך יותר זמן?

13:37, 3.4.2024 - ניק קוליוחין: כן

3.4.2024, 13:37 - itamarbz: בסדר

3.4.2024, 13:37 - ניק קוליוחין: צריך לשבת ולכתוב.

3.4.2024, 15:38 - ניק קוליוחין: מבקש לפרסם את תגובתי המלאה:

סדרת הכתבות בהשתתפותי בעלת חשיבות בהבנת הגיאו פוליטיקה הבינלאומית.

הקורא הישראלי זכאי להבין את המורכבות וההיסטוריה של הסכסוך הגלובלי בין המעצמות, סכסוך שמשפיע לא רק על אוקראינה אלא על כל העולם, כולל המזרח התיכון.

אתם בעצמכם, העין השביעית, גוף שממומן מכספים אמריקאים של הקרן החדשה לישראל שהינה גוף אמריקאי, לא פועלים בתום לב ולא חושפים את המעורבות שלכם בהשתקה של מי שמנסה לספר את האמת שלא תואמת את האינטרסים של השליחים שלכם.

אני מאמין בלב שלם במסר של סדרת הכתבות בהשתתפותי שקוראת לפיוס, הבנה הדדית, שיתוף פעולה ושלום.

מהרגע שהחלה המלחמה באוקראינה התראיינתי, שידרתי, הכנתי כתבות וטורי דעה בכלי תקשורת ישראלים ובינלאומיים רבים ותמיד ניסיתי לקדם פיוס ושלום, עמדתי היתה זהה מהיום הראשון למלחמה ועד היום.

כל הניסיונות חסרי תום הלב שלכם לנסות ולהפחיד את כלי התקשורת המובילים בישראל, שלא לספר על המורכבות של הסכסוך בין המעצמות, לא תמנע מהאמת לצוף, כי האמת בסוף תמיד מוצאת את דרכה אל האור.

אני אגיש נגד הגוף "העין השביעית", נגד עובד הארגון איתמר ב"ז ונגד העורך הראשי של העין השביעית שוקי טאזסיג תביעת דיבה על הכתבות שהם מפרסמים אשר מוציאות את דיבתי ולא בפעם הראשונה. אחרי פרסום הכתבתה האחרונה בה הוזכרתי, הסברתי ארוכות, בשיחה מוקלטת של כשעה, לעורך הראשי של העין השביעית על כל השקרים שהעליל עלי איתמר ב"ז בכתבה שלו אבל בכל זאת העורך הראשי לא פעל למחוק את השקרים מהכתבה. גם הפעם השאלות שלכם מוציאות את דיבתי, מדובר בהאשמות שקריות ולא נכונות.

3.4.2024, 15:55 - itamarbz: תודה ניק

3.4.2024, 15:56 - ניק קוליוחין: מקווה שתהיו הוגנים הפעם ולא תעלילו עלי שוב שקרים לא מבוססים.

3.4.2024, 20:21 - ניק קוליוחין: <המדיה לא נכללה>

3.4.2024, 20:31 - itamarbz: תודה. אשאל אותו

3.4.2024, 20:37 - ניק קוליוחין: תתקנו בבקשה את החלק הזה בהקדם, שלחתי לך הוכחה שאכן אמרתי לאמיר אביבי לגבי מהות התוכן בשיתוף עם.

"הוא גם בחר לא להתייחס לתגובת ערוץ 13 ולאמירה של אמיר אביבי שלפיה לא נאמר לו שהוא מתראיין לכתבה שמתפרסמת הודות למימון רוסי."

3.4.2024, 20:37 - itamarbz: כאמור, אני מברר איתו ונעדכן בהתאם לתשובתו

3.4.2024, 20:38 - itamarbz: חבל שלא התייחסת לזה כששאלתי אותך על כך, לפני פרסום הכתבה

3.4.2024, 20:38 - ניק קוליוחין: אחרי הכתבה הקודמת, היה לי קשה להאמין לך.

11.7.2024, 14:46 - itamarbz: שלום ניק, כאן איתמר ב"ז מאתר "העין השביעית". אני פונה אליך במסגרת הכנת ידיעה שבה יוזכר מאמר שפורסם לאחרונה על ידי ה-INSS (מצורף קישור). לפי המחקר שערכו מחברי המאמר, רשת ההשפעה הרוסית "דופלגנר", המזוהה עם משטר פוטין, הפיצה במדיה חברתית (פייסבוק, טוויטר) כתבות בחתימתך שפורסמו באתרים "וואלה" ו"ג'רוזלם פוסט".

אלו הן כתבות שבשיחה קודמת איתך אמרת לי שהגורם שמימן אותן הוא ארגון רוסי שעם אנשיו נפגשת במוסקבה.

נציין שגם במאמר שפורסם לאחרונה על-ידי מכון אחר, JISS, נכתב שהכתבות שפרסמת ב"וואלה" וב"ג'רוזלם פוסט" הופצו במסגרת קמפיין "דופלגנר" (מצורף קישור).

האם תרצה למסור התייחסות לדברים?

איתמר ב"ז

העין השביעית

0524555903

<https://www.inss.org.il/he/publication/russian-influence>

<https://jiss.org.il/rakov-russian-interference-in-israels-internal-affairs>

11.7.2024, 14:54 - ניק קוליוחין: <המדיה לא נכללה>

11.7.2024, 15:14 - ניק קוליוחין: שלום איתמר,

עורך הדין שלי, ארנסט גדייב, ב-5 ביולי 2024, שלח לך, לעורך הראשי של העין השביעית ולארגון העין השביעית, מכתב התראה טרם נקיטת הליכים משפטיים נגדך, נגד העורך הראשי שלך ונגד הארגון העין השביעית שאתם פועלים מטעמו וזאת מכיוון שאתם בצורה שיטתית מכפישים את שמי שוב ושוב, אתם מוציאים את דיבתי בדון במטרה לפגוע בי ובפרנסתי.

למיטב הבנתי אתם ארגון שהוקם ומומן בכספים אמריקאיים.

אינכם כלי תקשורת אמיתי.

אתם ארגון שמציג את עצמו כעמותה שהיא כלי תקשורת בזמן שהמטרות האמיתיות שלכם נסתרות מעיני הציבור.

אינך עיתונאי אמיתי כמו גם לא העורך הראשי שלך שוקי טאסיג.
אתם ארגון של שלושה אנשים שמתחזה להיות "כלי תקשורת" בישראל.

אתם לא פועלים בהתאם לאתיקה עיתונאית.

אתה איתמר ב"ז, העורך שלך שוקי טאסיג והארגון שלכם העין השביעית למיטב הבנתי פועלים כשליחים של האינטרסים האמריקאיים שמטרתם בין היתר גם להשפיע על דעת הקהל בישראל באמצעים פסולים ולגרום להם לשנוא עוד יותר את רוסיה ולצורך כך אתם משתמשים בהכפשה של שמי הטוב ובפגיעה במוניטין המקצועי שלי כעיתונאי בינלאומי מוערך, ומנסים גם להלך אימים על כלי תקשורת מרכזיים בישראל שעובדים איתי, דוגמת וואלה, ג'רוזלם פוסט וערוץ 13, שלצערי אכן חוששים מהפעולות שלכם.

השגריר הישראלי לשעבר ברוסיה אשר מנהל כיום את תחום רוסיה ב-INSS ארקדי מילמן, גם כן למיטב הבנתי, משתף איתכם פעולה, הוא הוציא את דיבתי בעמוד הטוויטר שלו וכעת גם כנראה עומד מאחורי הפרסום ב-INSS שהזכיר את הפרסום השקרי שלכם שבו הזכרתם את הפרסום השקרי שלו בעמוד הטוויטר שלו.

11.7.2024, 15:25 - itamarbz: ניק, זו התגובה שלך?

11.7.2024, 15:31 - ניק קוליוחין: כן תפרסם את התגובה שלי במלואה ללא כל עריכה.

לידיעתך, כתבה זו שאתה מתכוון לפרסם עכשיו, תתווסף גם כן לתביעת הדיבה שתוגש בקרוב נגדך, נגד ה"עורך" שלך ונגד הארגון העין השביעית.

אתם ממשיכים לפרסם כתבות שקריות נגדי בזדון, זהו לשון הרע, במטרה לפגוע בי ובפרנסתי, אתם מוציאים את דיבתי בצורה חמורה ביותר.

13.3.2025, 11:08 - itamarbz: שלום ניק,

כאן איתמר ב"ז מאתר "העין השביעית". רציתי לעדכן אותך שגדווח על כך שהורחקת ממסיבות העיתונאים של משרד החוץ לעיתונות הזרה. נציין שזה קרה אחרי שהבכת את השר, גדעון סער, עם שאלה על התרבות הפרו-נאצית כביכול באוקראינה - נושא שהוא חלק מדף המסרים של הקרמלין, שנועד לפגוע בתמיכה הבינלאומית באוקראינה על רקע המלחמה. כמו כן נציין שאתה פונה לגולשים ומציע להם להסתייע בך לעסקי נדל"ן ברוסיה.

נזכיר כמובן גם את הדיווחים הקודמים שלנו בעניינך.

אם תרצה למסור התייחסות מטעמך, אנא פנה אלי.

תודה,

איתמר ב"ז

שקוף/העין השביעית

0524555903

13.3.2025, 11:13 - ניק קוליוחין: עד מתי יש לי זמן להעביר לך את התגובה?

13.3.2025, 11:13 - itamarbz: עד מתי אתה צריך?

13.3.2025, 11:14 - ניק קוליוחין: אשב לכתוב עכשיו, אעדכן אותך בשעות הקרובות, כמה זמן לוקח לי.

13.3.2025, 11:14 - itamarbz: תודה

13.3.2025, 11:16 - ניק קוליוחין: כל מה שכתבת עלי פה בהודעה בהקשר של מסיבת העיתונאים במשרד החוץ זה לדברי משרד החוץ או זוהי דעתך האישית?

13.3.2025, 11:18 - itamarbz: אם אתה חולק על מה שכתבתי, אתה מוזמן לציין זאת

13.3.2025, 11:18 - ניק קוליוחין: לא ענית על השאלה

13.3.2025, 11:18 - itamarbz: הניסוח הזה הוא בקשת התגובה שלי. אתה מוזמן להתייחס אליו כמו שהוא

13.3.2025, 11:20 - ניק קוליוחין: אעדכן מתי תהיה מוכנה התגובה

13.3.2025, 11:20 - itamarbz: תודה רבה

13.3.2025, 14:52 - ניק קוליוחין: זו התגובה שלי, הקלטתי אותה בטיק טוק, שימו אותה במלואה.

13.3.2025, 14:52 - ניק קוליוחין: <https://vm.tiktok.com/ZNdevp22T/>

13.3.2025, 14:52 - ניק קוליוחין: זה התמלול

13.3.2025, 14:52 - ניק קוליוחין: אתם חייבים לשמוע את ההודעה שקיבלתי עכשיו לוואטסאפ שלי. "שלום ניק, כאן איתמר ב"ז מאתר העין השביעית". מעניין אם זה קשור לעין החמישית, לחמש העיניים שכולנו מכירים, שטראמפ שם אצבע בעין אחת. אבל זה סתם תיאוריה שלי אולי זה לא קשור בכלל. "רציתי לעדכן אותך שנדווח על כך שהורחקת ממסיבת העיתונאים של משרד החוץ לעיתונות זרה. נציין, שזה קרה אחרי שהבכת את השר גדעון סער, עם שאלה על התרבות הפרו-נאצית כביכול באוקראינה". שימו לב ל"כביכול". ואחרי זה ממשכה הדיבה. ועכשיו אני אסביר לכם מה קורה. גוף שנקרא "העין השביעית" מנהל קמפיין נגדי כבר הרבה מאוד זמן, אליו הצטרפו גופים כמו אי אס אס המכון הלאומי לביטחון או משהו בסגנון, שגריר לשעבר ברוסיה, ארקדי מילמן, שהוא גם במקרה ראש התוכנית של רוסיה ב-INSS, וגם יש לו כל מיני פודקאסטים ב-YNET ובמקומות אחרים. העמדה שלו ברורה, מאוד רוסופובית. אז אותו אדון הפיץ עלי דיבה. אחרי זה, העין השביעית יפצו עלי דיבה והסתמכו בין היתר על האדון ההוא. אחרי זה ה-INSS הפיצו עלי דיבה, עם עוד איזשהו גוף, ואז הוסיפו גם גופי משנה, כותבים מטעמים שחלקם ממומנים על ידי נאט"ו ומשרד החוץ הבריטי, ועוד כל מיני גופים למניהם, שלא ברור מאיפה מגיע הכסף. בכלל מעניין, לכל הגופים האלו, מאיפה מגיע הכסף? מאיזה מדינות, מאיזה ארגונים, מאיזה

גופים, מאיזה בעלי הון? ואיך זה בכלל עובד? איך מחליטים שם החלטות? על מה לספר?
על מה לא לספר? איך לחסל מישהו? אז מה הם לא אוהבים בי? בי הם לא אוהבים את זה
שמהיום הראשון של המלחמה באוקראינה זה נגע בי אישית. למה? בגלל שאני בעצמי יוצא
רוסיה. נולדתי במוסקבה, ומאוד פגעה בי כל הרוסופוביה, והדיבור נגד הרוסים כרוסים, כעם.
נגד רוסים, כ-DNA, כדם. וזה מאוד מאוד הרגיז אותי. הצביעות הזאת של הרבה מאוד
גופים, כלי תקשורת וכדומה. אבל, יש גופים שרוצים שיהיה רק נרטיב אחד בתקשורת, וגם
ברשתות החברתיות. נרטיב של רוסופוביה, נרטיב שבו רוסיה אשמה בהכל, והמערב צודק
בהכל. וכמובן שישראל תהיה בצד הנכון של ההיסטוריה, בסגנון של יאיר לפיד. אבל מה
מדהים בצד הנכון הזה של ההיסטוריה? כאשר אני שואל את שר החוץ שלנו ואת משרד
החוץ, תגידו, מה דעתכם על זה שאוקראינה מעללת אנשים כמו סטפן בנדרה ורומן שוחביץ,
שוחביץ חשוב לי להגיד בטח את שמו נכון. אנשים שהיו אחראים למוות של כל כך הרבה
יהודים בתקופת השואה. לדברי הנשיא לשעבר של מדינת ישראל, שאמר את זה לאוקראינים
בפנים, כשהוא הופיע שם בפרלמנט שלהם, בערך מיליון וחצי יהודים הושמדו באוקראינה,
שזה מקום שני, מקום שני אחרי פולין. כמובן שהמצטיינות מבחינת אחוזים היו המדינות
הבלטיות אסטוניה, לטביה, ליטא. ועכשיו מעניין לראות את כל המדינות האלו ואת העמדות
שלהן. מצאו להם אויב חדש. מצאו להם את האשם בכל הבעיות שלהן, את הרע החדש. אז
יש גופים בארץ שזה מאוד מפריע להם, אנשים עם דעות כמו שלי. לגופים כאלה, במקומות
אחרים גם מפריעים אנשים כמו דונלד טראמפ וכל הממשל שלו בערך, שאת כולם האשימו
בהיותם סוכנים של רוסיה. ועכשיו האנשים האלו עומדים בראש המדינה החזקה בעולם,
בראש ארגוני הביון שלהם, והם כבר הצליחו לעשות קצת מהפכה. אחת מהן זה פשוט לחסל
לגמרי את USAID, שזהו גוף שעל פי חלק מהאנשים עשה את העבודה השחורה, שאפילו
המודיעין האמריקאי, ה-CIA לא רצה לבצע. אז הגוף הזה מימן הרבה מאוד כלי תקשורת
במירכאות, עמותות שנלחמות למען חופש העיתונות, במירכאות, נלחמות, וכל מיני ארגונים
למיניהם שקשורים לתקשורת, לכלי תקשורת, ליחסי ציבור, ואיכשהו כל הכסף הזה הלך
במטרה מאוד גדולה שלהם, אחת מהן, וזה להפוך את כל מי שמדבר לא בנרטיב שמתאים
להם, להפוך אותו כבן אדם שהוא, אני לא אקרא בשמות בגלל שזה שוב דיבה, ואני לא אפול
למלכודת ש"העין השביעית" יודעים לייצר היטב. הם מאשימים אותך בכל מיני דברים, ואחרי
שאתה אומר להם אני לא כזה, או שאני אתבע אתכם בגלל שאתם אומרים שאני כזה, אז הם
אומרים הא הא, הנה הוא בעצמו אמר את זה. אז אני לא אפול למלכודת, אבל כולכם מבינים
למה אני מתכוון. אז זוהי השיטה של "העין השביעית" שתדעו. אז עכשיו הם שוב פעם רוצים
לעשות עליהם כתבה על זה שהעזתי לשאול את שר החוץ שלנו על מה עמדתה של ישראל
לגבי מה שמתחולל באוקראינה, עם האדרה של משתפי פעולה עם נאצים, שאחראים למותם
של כל כך הרבה יהודים ועל שמם נקראים רחובות מרכזיים באוקראינה. אחד מהרחובות
האלו, שנקרא על שמו של סטפן בנדרה, מוביל לבאבי יאר, איפה שנרצחו לפחות, לפי
הערכות, מאה אלף יהודים, בשיתוף פעולה אקטיבי של אותם אנשים כמו בנדרה. אז את זה
אסור לשאול את שר החוץ? ולטענת "העין השביעית", לפי מה שהם שלחו לי, לפחות
בבקשת התגובה שלהם ממני, הם אומרים שאני הבכתי את שר החוץ, ובגלל זה גם
הורחקתי ממסיבות העיתונאים של התקשורת הזרה, שזה מדהים. ובנוסף, גם העין
השביעית שואלים אותי על זה שאני פונה אליכם בכל מיני הצעות לגבי נדל"ן ועסקים ברוסיה.
אז אני לא יודע למה הם שואלים. אולי העין השביעית גם כן מבינים שאפשר לעשות אחלה
עסקים ברוסיה, ועכשיו הרבה מאוד חברות בינלאומיות רוצות לשוב לשם, והתשואה שם,
אגב, על דירות היא בערך 15 אחוז בשנה. ובישראל כמה זה? שני אחוז? ומחירי הדירות
שם מתחילים. בכמה? בשלושים אלף שקל? חמישים אלף שקל? ובארץ בכמה? במיליון

שקל בערך? אז תעשו בעצמכם את החישובים שלכם. תעשו מה שבא לכם, אבל... תראו איך עובדת הפרופגנדה בשידור חי

14.3.2025, 17:29 - itamarbz: תודה ניק

19.3.2025, 19:20 - itamarbz: שלום ניק,

כאן איתמר ב"ז, אני פונה אליך במסגרת הכנת ידיעה. הידיעה תעסוק בקריאה של דוברו של פוטין, דמיטרי פסקוב, להחזיר למסיבות העיתונאים שמארגן משרד החוץ הישראלי לעיתונות הזרה. נזכיר בכתבה שפסקוב הגדיר אותך כעיתונאי ב"איזבסטיה", ושגם העיתונות ברוסיה הציגה אותך כמי שעובד עם כלי התקשורת הזה תמורת תשלום. נציין גם ש"איזבסטיה" מזוהה עם הממשל הרוסי ומוגדר על ידי האיחוד האירופי כגוף תעמולה של משטר פוטין, ואף ספג סנקציות בשל כך.

האם תרצה למסור לנו תגובה?

בתודה

איתמר ב"ז

שקוף/העין השביעית

0524555903

19.3.2025, 19:22 - ניק קוליוחין: מתי אתם מפרסמים את הכתבה?

19.3.2025, 19:23 - itamarbz: כמה זמן אתה צריך?

19.3.2025, 19:24 - ניק קוליוחין: אכין את התגובה הערב, אעדכן אותך.

19.3.2025, 19:25 - itamarbz: תודה

19.3.2025, 19:27 - ניק קוליוחין: אגב אתה מוזמן גם להכין כתבה על תביעת הדיבה שהגשתי היום נגדך ונגד חבריך.

19.3.2025, 19:27 - ניק קוליוחין: <המדיה לא נכללה>

19.3.2025, 20:49 - itamarbz: זה במקום תגובה?

19.3.2025, 20:50 - ניק קוליוחין: תכף שולח את התגובה <ההודעה נערכה>

19.3.2025, 21:30 - ניק קוליוחין: <https://vm.tiktok.com/ZNdd9YMRx>

19.3.2025, 21:30 - ניק קוליוחין: זו התגובה שלי

נספח 6

גרסת הכתבה ב"וואלה"
טרם שינוי הנוסח

עמוד 66

חדשות / דעות ופרשנויות

המערב המצטדק מוביל את אוקראינה לאבדון

280

ניק הליצ'ין
עריכת לאור: 15:44 / 30.3.2022

במשך שנים, המערב הוליך שולל את אוקראינה להאמין שאם רק הם יהיו עוינים מספיק כלפי כל סממן רוסי במדינתם, יבוא יום והם יהפכו לחלק מהעולם הנכסף, על כל פירותיו. אבל אותו היום לא הגיע. המערב צריך לעשות חשבון נפש על המלחמה חסרת התקדים שהוא פתח בכל העולם | דעה

בנידאנו שריפה באתר לאחסון דלק שהותקף במחוז לבוב / צילום: רויטרס

ארצות הברית והמערב החלו עוד משנת 1945 לנהל את משחק השחמט האכזרי שהוביל לתוצאה הבלתי נמנעת של הטרגדיה האיזמה העוברת על אוקראינה. נכון שרוסיה בחרה לעשות את הצעד הנורא של הכניסה הצבאית לשטח אוקראינה, מהלך שהוביל לטרגדיה אנושית כל כך מיותרת ובלתי מוצדקת, אבל המערב שותף מלא לפשע הזה, ואוקראינה היא הקורבן האומלל התורן ברשימה הכוללת כבר עשרות מדינות שנרמסו תחת המלחמה האמתית שמתנהלת בין שתי המעצמות רוסיה וארצות הברית כבר כמעט שמונים שנה.

זהו היה משחק מחושב וקר רוח של המערב שראה לנגד עיניו רק את טובתו האישית. כבר בסוף מלחמת העולם השנייה זיהו במערב קבוצה מיליטנטית ולאומנית בהובלתו של סטפן בנדורה, הם ניצלו בצורה צינית את אותם שוחרי הלאום האוקראיני לטובת מאבקם הגיאופוליטי בברית המועצות.

מאז ועד היום קבוצות מיליטנטיות מאוקראינה מומנו ואומנו על ידי המערב בעזרת גופים כמו סוכנות הביון המרכזית של ארצות הברית. בהמשך, גם צבא ארצות הברית וכוחות נאט"ו לקחו חלק במאמץ להפוך את אותם הלאומנים האוקראינים לחוד החנית של הצבא, שאמור לפעול נגד כל מה שמייצג את זכרה של רוסיה וברית המועצות על אדמת אוקראינה, כולל פסלים של גיבורי מלחמת העולם השנייה, השפה הרוסית, הכנסייה הרוסית, התרבות הרוסית, לימודים ברוסית ועוד. זאת, בזמן שהאוקולוסייה באוקראינה חפצה ברובה המוחלט בדו קיום ובשלום עם ההיסטוריה וההווה הרוסי שלה.

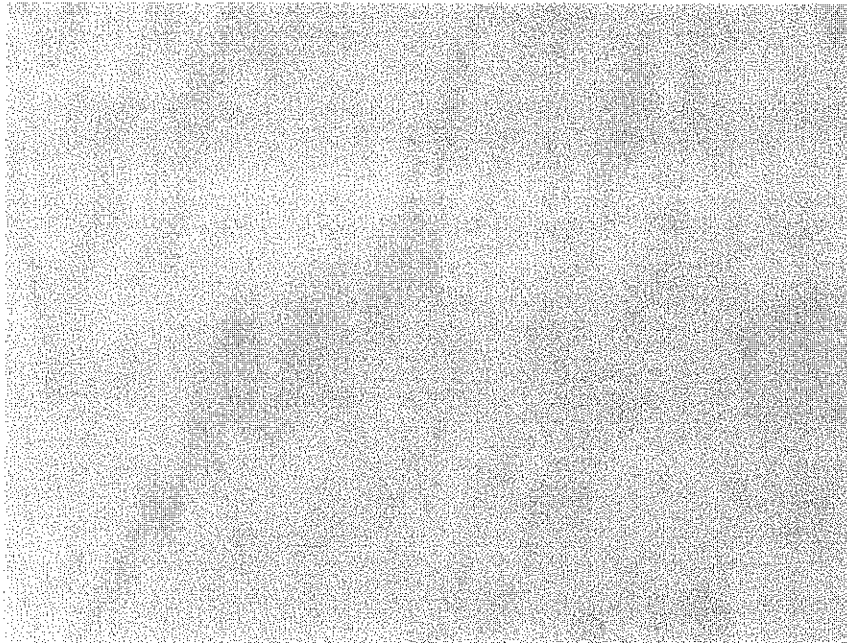
אחרי פירוק ברית המועצות, למרות ההסכמות בין רוסיה וארצות הברית שלא תהיה התקדמות של נאט"ו מטר אחד מזרחה מהגבול ההיסטורי שהיה על אדמת גרמניה, ארצות הברית החליטה באופן מתגרר להתרחב יותר ויותר מזרחה, כולל הצבת נשק אטומי על אדמת מדינות מזרח אירופה, שהיו היסטורית שותפות של ברית המועצות בברית זרשה. השיא היה בשנת 2008, כשהמערב הכריז כי אוקראינה וגאורגיה יהיו הבאות בתור להצטרף לברית הצפון אטלנטית. זה הוביל ישר למלחמה בניאורגיה וכעת גם למלחמה באוקראינה.

מלחמת רוסיה-אוקראינה | סיקור נרחב

«שאלתי את נסטיה מה היא צריכה. היא הסתכלה עליי ואמרה, 'אני רק רוצה הביתה'»

«אחרי מסע מפרך ותחת אש כבדה, 4 ניצולי שואה חולצו מהלחימה ויעלו לישראל»

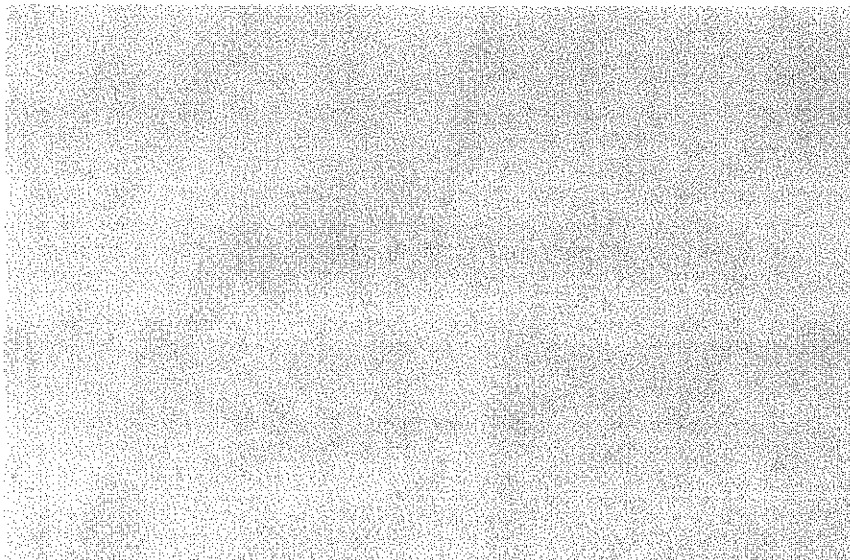
רוסיה עשתה שגיאה עצומה. פוטין / רויטרס

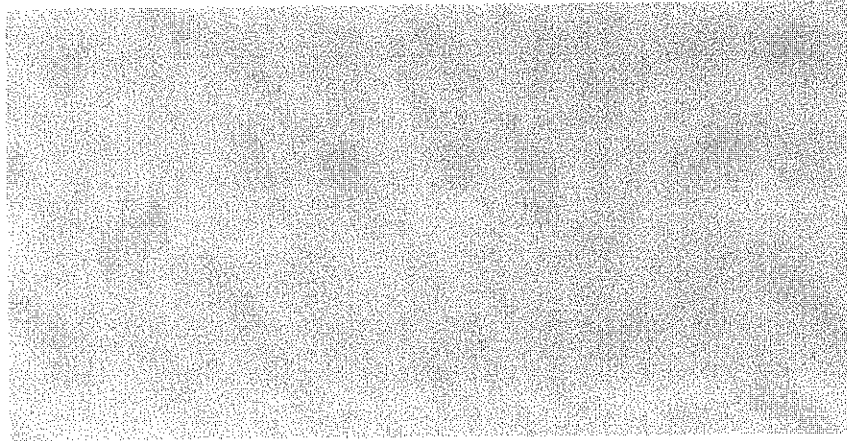
המערב הולך שולל את אוקראינה להאמין שאם רק הם יהיו עוינים מספיק כלפי כל סממן רוסי במדינתם יבוא יום והם יתפכו לחלק מאותו העולם המערבי הנכסף וייהנו מכל פירותיו, הכוללים שותפות באיחוד האירופאי, נאט"ו ואולי אפילו ביטול משטר הוויזות הבלתי אפשרי כמעט למבקשים להיכנס לארצות הברית.

אבל אותו היום לא הגיע. והנה, ברגע שבו אוקראינה הכי זקוקה לעזרת המערב, מה שהיא מקבלת בתמורה אלה מחיאות כפיים, קריאות עידוד וכמה כלי נשק בסיסיים, ברמת צעצועים, כשבאים להילחם עימם בצבא של המעצמה הרוסית.

גם כלי התקשורת המרכזיים במערב, שוחרי חופש הביטוי והעיתונות החופשית, התגייסו כולם למכונת הפרופגנדה בהובלת מנהיגי העולם החופשי. רק סוג אחד של ידיעות מופיע 24/7 - אזרחי אוקראינה, קחו את מיטב התוצרת של תעשיית הנשק המערבית המתעשרת ותצאו לכם להרוג חיילים רוסיים; הנה, כבר הרגתם המון חיילים רוסיים; תכף רוסיה נכנעת ובורחת בחזרה לגיהנום ממנו היא הגיחה. הפרשנים מספרים כל יום עד כמה פוטין וצבאו לא עומדים במשימה שהציבו לעצמם, מתעלמים לחלוטין מנשק ביולוגי אמריקאי שנמצא בעשרות מעבדות ברתבי אוקראינה, מפיצים במכוון פייק ניוז על כל מיני פשעי מלחמה רוסיים שבסוף התבררו כבדיות ומספרים על מורל רוסי נמוך. בזמן הזה, האסטרטגיה של המערב בכל הכוב הזה היא אחת - לעודד עוד ועוד אנשים תמימים ובלתי מיומנים לקחת נשק ולמות למען האינטרסים האגואיסטיים של המערב, שממשיך ליהנות מאספקת גז ונפט בלתי פוסקת מרוסיה.

רוסיה עשתה שגיאה עצומה בכניסתה הקרקעית לאוקראינה. שום דבר לא יכול להצדיק מוות של אזרחים חפים מפשע וסבל בלתי נסבל של האוכלוסייה האזרחית. בעיות צריך לפתור מילים ולא בעזרת רובים. גם אם רוסיה צודקת ואכן במזרח אוקראינה נהרגו לאורך שמונה השנים האחרונות כ-14 אלף אזרחים מידי כוחות אוקראינה, בעיקר אותם הכוחות הקיצוניים שהוכנה לרגע הזה על ידי המערב עוד משנת 1945 - אין זה מצדיק את ההרס וההרג בשאר חלקי אוקראינה שרוסיה גרמת כפועל יוצא מהמלחמה.

מלחמה שאוקראינה יכולה רק להפסיד בה. זלנסקי / רויטרס

גם אם רוסיה צודקת, ורוב ההרג וההרס בחודש האחרון באוקראינה נגרם על ידי קבוצות מיליטנטיות אוקראיניות בחסות המערב, ושכירי חרב מארצות מערב בין אם בודון או בגלל חוסר מקצועיות - אין זה מצדיק את הצעד שעשתה רוסיה כשהכניסה את כוחותיה לאוקראינה. זהו הצעד שגרם לכל הטרנדיה הזאת להתממש.

גם המערב צריך לעשות חשבון נפש על המלחמה חסרת התקדים שהוא פתח בכל העולם נגד כל דבר שרק מריח רוס. מה אשמים אנשים שכל הטאתם שיש להם בדם גם DNA רוס? זהו צעד מסוכן מאוד לאנושות, לפגוע ככה בגזע שלם של אנשים רק בגלל גזעם; זהו צעד מסוכן, לאפשר לשטות את האנושות נגד גזע אחד ברשתות החברתיות בחסות חברת פייסבוק העולמית; זהו צעד מסוכן, לגזול מבצע שלם את רכושם בארצות מערב, למנוע מהם טיפול רפואי, לפגוע בילדים שלהם בבית הספר וגני הילדים, לא לאפשר להם להיכנס למסעדות, לסגור את כל ערוצי הטלוויזיה שלהם במערב, כולל ברשתות החברתיות, בשביל שאזרחי העולם לא ישמעו מה יש לרוסים להגיד, בין היתר בידי חברה בינלאומית דוגמת גוגל, שחסמה ברחבי העולם אפילו את ערוצי היוטיוב של אמצעי התקשורת הרוסיים.

אין ספק שהסבל הנורא והטרנדיה שעובר העם באוקראינה הוא כאין וכאפס לעומת הפשעים שמבצע המערב נגד הגזע הרוסי ברחבי העולם. אבל אל לנו לעצום עיניים נגד כל מעשה בלתי צודק שקורה בחסות המלחמה באוקראינה.

המערב לא עושה כמעט דבר בשביל לעצור את המלחמה. סביר מאוד להניח שהמערב, ובמיוחד ארצות הברית, מעוניינים בהמשך המלחמה. החלשת רוסיה זהו עניין אסטרטגי בשבילם, אבל מוות של אוקראינים נמנים בשם המאבק הזה הוא מקסימום הפסד טקטי, אם לא רווח פרוכונגנדיסטי.

שום אידיאולוגיה לא יכולה להיות קדושה יותר מערך החיים. על המערב לעשות כל מאמץ על מנת לעצור מוות מיותר של אזרחי אוקראינה. זוהי מלחמה שאוקראינה יכולה רק להפסיד בה אבל, לצערה הרב ולמרבה האירוניה והטרנדיה, המערב כן שואף לצאת המנצח מהמלחמה הזאת. יהיה מה שיהיה המחיר שאזרחי אוקראינה, ערי אוקראינה, אדמת ומדינת אוקראינה ישלמו לשם כך.

ניק קוליוחין נולד וגדל במוסקבה, לשעבר כתב ועוזר עורך מהדורה מרכזית של חדשות ערוץ 10. כיום כתב פריילנסר, כתבותיו מתפרסמות בכלי תקשורת בינלאומיים מובילים.

עוד באותו נושא: אוקראינה, רוסיה

לכתבה זו התפרסמו 280 תגובות ב-194 דיונים

הוסף תגובה חדשה

תוכן התגובה

שלח

בשליחת תגובה אני מסכים/ה לתנאי השימוש

194 איציק / 02.04.22 07:38

את התחקיר המדובר, למשל, הוא לא הכין משום שנושא הכתות בוועד בלבו, או משום שנפל לידיו סקופ לזהס. קוליוחין כתב אותו משום שכיום הוא עט להשכיר שפועל בשירות נרמנים בעלי אינטרס. מישהו הפעיל אותו, והוא אפילו לא מכחיש. להפך. בשיחה עם "העין השביעית" (ראו להלן) הוא אפילו מתחרר בכך.

0 תגובות 2 לייקים

193 סיני / 01.04.22 15:57

סופסוף מישהו אומר אמת וחושף את צביעות המערב

5 תגובות 2 לייקים

192 נאש / 01.04.22 10:35

ניק תודה רבה לך על כתבה מרתקת ומדויקת. המערב ואררוב עושים תעמולה ניאופוליטית שלא הייתה דוגמתה מאז מלחמת

נספח 7

גרסת הכתבה ב"וואלה"
לאחר שינוי הנוסח

עמוד 70

המערב המצטדק מוביל את אוקראינה לאבדון

ניק קוליזחין
ק לאחרונה: 12:32 / 25.2.2024

במשך שנים, המערב הולך שולל את אוקראינה להאמין שאם רק הם יהיו עוינים מספיק כלפי כל סממן רוסי במדינתם, יבוא יום והם יהפכו לחלק מהעולם הנכסף, על כל פירותיו. אבל אותו היום לא הגיע. המערב צריך לעשות חשבון נפש על המלחמה חסרת התקדים שהוא פתח בכל העולם | דעה

בוידאו: שריפה באתר לאחסון דלק שהותקף במחוז לבוב / צילום: רויטרס

ארצות הברית והמערב החלו עוד משנת 1945 לנהל את משחק השחמט האכזרי שהוביל לתוצאה הבלתי נמנעת של הטרנדיה האיומה העוברת על אוקראינה. נכון שרוסיה בחרה לעשות את הצעד הנורא של הכניסה הצבאית לשטח אוקראינה, מהלך שהוביל לטרנדיה אנושית כל כך מיותרת ובלתי מוצדקת, אבל המערב שותף מלא לפשע הזה, ואוקראינה היא הקורבן האומלל התורן ברשימה הכוללת כבר עשרות מדינות שנרמסו תחת המלחמה האמתית שמתנהלת בין שתי המעצמות רוסיה וארצות הברית כבר כמעט שמונים שנה.

זהו היה משחק מחושב וקר רוח של המערב שראה לנגד עיניו רק את טובתו האישית. כבר בסוף מלחמת העולם השנייה זיהו במערב קבוצה מיליטנטית ולאומנית בהובלתו של סטפן בנדרה, הם ניצלו בצורה צינית את אותם שוחרי הלאום האוקראיני לטובת מאבקם הגיאופוליטי בברית המועצות.

מאז ועד היום קבוצות מיליטנטיות מאוקראינה מומנו ואומנו על ידי המערב בעזרת גופים כמו סוכנות הביון המרכזית של ארצות הברית. בהמשך, גם צבא ארצות הברית וכוחות נאט"ו לקחו חלק במאמץ להפוך את אותם הלאומנים האוקראינים לחוד החנית של הצבא, שאמור לפעול נגד כל מה שמייצג את זכרה של רוסיה וברית המועצות על אדמת אוקראינה, כולל פסלים של גיבורי מלחמת העולם השנייה, השפה הרוסית, הכנסייה הרוסית, התרבות הרוסית, לימודים ברוסית ועוד. זאת, בזמן שהאוכלוסייה באוקראינה חפצה ברובה המוחלט בדו קיום ובשלום עם ההיסטוריה וההווה הרוסי שלה.

אחרי פירוק ברית המועצות, למרות ההסכמות בין רוסיה וארצות הברית שלא תהיה התקדמות של נאט"ו מטר אחד מזרחה מהגבול ההיסטורי שהיה על אדמת גרמניה, ארצות הברית החליטה באופן מתגרה להתרחב יותר ויותר מזרחה, כולל הצבת נשק אטומי על אדמת מדינות מזרח אירופה, שהיו היסטורית שותפות של ברית המועצות בברית וורשה. השיא היה בשנת 2008, כשהמערב הכריז כי אוקראינה וגאורגיה יהיו הבאות בתור להצטרף לברית הצפון אטלנטית. זה הוביל ישר למלחמה בניאורגיה וכעת גם למלחמה באוקראינה.

מלחמת רוסיה-אוקראינה | סיקור נרחב

"שאלתי את נסטיה מה היא צריכה. היא הסתכלה עליי ואמרה, 'אני רק רוצה הביתה'"
אחרי מסע מפרך ותחת אש כבדה, 4 ניצולי שואה חולצו מהלחימה ויעלו לישראל

רוסיה עשתה שגיאה עצומה. פוטין / רויטרס

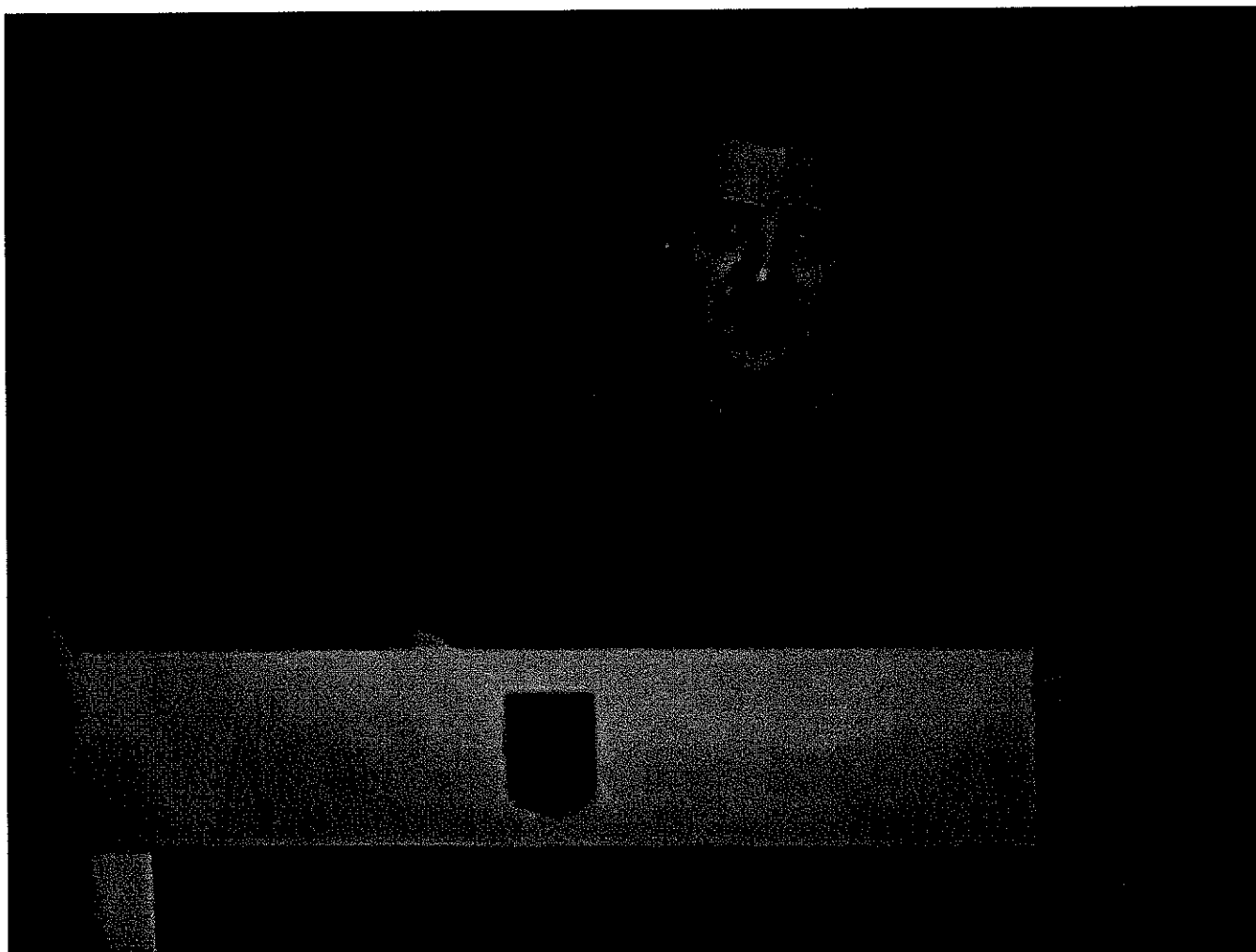
המערב הוליך שולל את אוקראינה להאמין שאם רק הם יהיו עוינים מספיק כלפי כל סממן רוסי במדינתם יבוא יום והם יהפכו לחלק מאותו העולם המערבי הנכסף וייהנו מכל פירותיו, הכוללים שותפות באיחוד האירופאי, נאט"ו ואולי אפילו ביטול משטר הוויזות הבלתי אפשרי כמעט למבקשים להיכנס לארצות הברית.

אבל אותו היום לא הגיע. והנה, ברגע שבו אוקראינה הכי זקוקה לעזרת המערב, מה שהיא מקבלת בתמורה אלה מחיאות כפיים, קריאות עידוד וכמה כלי נשק בסיסיים, ברמת צעצועים, כשבאים להילחם עימם בצבא של המעצמה הרוסית.

גם כלי התקשורת המרכזיים במערב, שוחרי חופש הביטוי והעיתונות החופשית, התגייסו כולם למכונת הפרופגנדה בהובלת מנהיגי העולם החופשי. רק סוג אחד של ידיעות מופיע 24/7 - אזרחי אוקראינה, קחו את מיטב התוצרת של תעשיית הנשק המערבית המתעשרת ותצאו לכם להרוג חיילים רוסיים; הנה, כבר הרגתם המון חיילים רוסים; תכף רוסיה נכנעת ובורחת בחזרה לגיהנום ממנו היא הגיחה. הפרשנים מספרים כל יום עד כמה פוטין וצבאו לא עומדים במשימה שהציבו לעצמם, מתעלמים לחלוטין מנשק ביולוגי אמריקאי שנמצא בעשרות מעבדות ברחבי אוקראינה, מפיצים

במכוון פייק ניוז על כל מיני פשעי מלחמה רוסיים שבסוף התבררו כבדיות ומספרים על מורל רוסי נמוך. בזמן הזה, האסטרטגיה של המערב בכל הכזב הזה היא אחת - לעודד עוד ועוד אנשים תמימים ובלתי מיומנים לקחת נשק ולמות למען האינטרסים האגואיסטיים של המערב, שממשיך ליהנות מאספקת גז ונפט בלתי פוסקת מרוסיה.

רוסיה עשתה שגיאה עצומה בכניסתה הקרקעית לאוקראינה. שום דבר לא יכול להצדיק מוות של אזרחים חפים מפשע וסבל בלתי נסבל של האוכלוסייה האזרחית. בעיות צריך לפתור מיילים ולא בעזרת רובים. גם אם רוסיה צודקת ואכן במזרח אוקראינה נהרגו לאורך שמונה השנים האחרונות כ-14 אלף אזרחים מידי כוחות אוקראינה, בעיקר אותם הכוחות הקיצוניים שהוכנה לרגע הזה על ידי המערב עוד משנת 1945 - אין זה מצדיק את ההרס וההרג בשאר חלקי אוקראינה שרוסיה גרמת כפועל יוצא מהמלחמה.

מלחמה שאוקראינה יכולה רק להפסיד בה. זלנסקי / רויטרס

גם אם רוסיה צודקת, ורוב ההרג וההרס בחודש האחרון באוקראינה נגרם על ידי קבוצות מיליטנטיות אוקראיניות בחסות המערב, ושכירי חרב מארצות מערב בין אם בזדון או בגלל חוסר מקצועיות - אין זה מצדיק את הצעד שעשתה רוסיה כשהכניסה את כוחותיה לאוקראינה. זהו הצעד שגרם לכל הטרגדיה הזאת להתממש.

גם המערב צריך לעשות חשבון נפש על המלחמה חסרת התקדים שהוא פתח בכל העולם נגד כל דבר שרק מריח רוסי. מה אשמים אנשים שכל חטאתם שיש להם בדם גם DNA רוסי? זהו צעד מסוכן מאוד לאנושות, לפגוע ככה בגזע שלם של אנשים רק בגלל גזעם; זהו צעד מסוכן, לאפשר לשסות את האנושות נגד גזע אחד ברשתות החברתיות בחסות חברת פייסבוק העולמית; זהו צעד מסוכן, לגזול מגזע שלם את רכושם בארצות מערב, למנוע מהם טיפול רפואי, לפגוע בילדים שלהם בבית הספר וגני הילדים, לא לאפשר להם להיכנס למסעדות, לסגור את כל ערוצי הטלוויזיה שלהם במערב, כולל ברשתות החברתיות, בשביל שאזרחי העולם לא ישמעו מה יש לרוסים להגיד, בין היתר בידי חברה בינלאומית דוגמת גוגל, שחסמה ברחבי העולם אפילו את ערוצי היוטיוב של אמצעי התקשורת הרוסיים.

אין ספק שהפשעים שמבצע המערב נגד הגזע הרוסי ברחבי העולם הוא כאין וכאפס לעומת הסבל הנורא והטרגדיה שעובר העם באוקראינה. אבל אל לנו לעצום עיניים נגד כל מעשה בלתי צודק שקורה בחסות המלחמה באוקראינה.

המערב לא עושה כמעט דבר בשביל לעצור את המלחמה. סביר מאוד להניח שהמערב, ובמיוחד ארצות הברית, מעוניינים בהמשך המלחמה. החלשת רוסיה זהו עניין אסטרטגי בשבילם, אבל מוות של אוקראינים תמימים בשם המאבק הזה הוא מקסימום הפסד טקטי, אם לא רווח פרופוגנדיסטי.

שום אידיאולוגיה לא יכולה להיות קדושה יותר מערך החיים. על המערב לעשות כל מאמץ על מנת לעצור מוות מיותר של אזרחי אוקראינה. זוהי מלחמה שאוקראינה יכולה רק להפסיד בה אבל, לצערה הרב ולמרבה האירוניה והטרגדיה, המערב כן שואף לצאת המנצח מהמלחמה הזאת. יהיה מה שיהיה המחיר שאזרחי אוקראינה, ערי אוקראינה, אדמת ומדינת אוקראינה ישלמו לשם כך.

ניק קוליוחין נולד וגדל במוסקבה, לשעבר כתב ועוזר עורך מהדורה מרכזית של חדשות ערוץ 10. כיום כתב פרילנסר, כתבותיו מתפרסמות בכלי תקשורת בינלאומיים מובילים.

עוד באותו נושא: אוקראינה, רוסיה

נספח 8
תדפיס הכתבה מיום
16.3.2025

עמוד 76

גדעון סער נפל למלכודת תעמולה של הקרמלין

איתמר ב"ז
16.03.2025

משרד החוץ איפשר לניק קוליוחין, בלוגר פרו-רוסי, לנצל מסיבת עיתונאים עם השר גדעון סער כדי להדהד תעמולה אנטי-אוקראינית • התקשורת הפוטיניסטית ניצלה את האירוע לקמפיין אנטי-ישראלי, האשימה את הממשלה בהתבטאויות נאציות, וגורמים בשירות החוץ הרוסי לעגו בפומבי לסער • משרד החוץ הישראלי אסר על קוליוחין להגיע למסיבות עיתונאים עתידיות, אך סיפק לרוסים תמונת ניצחון

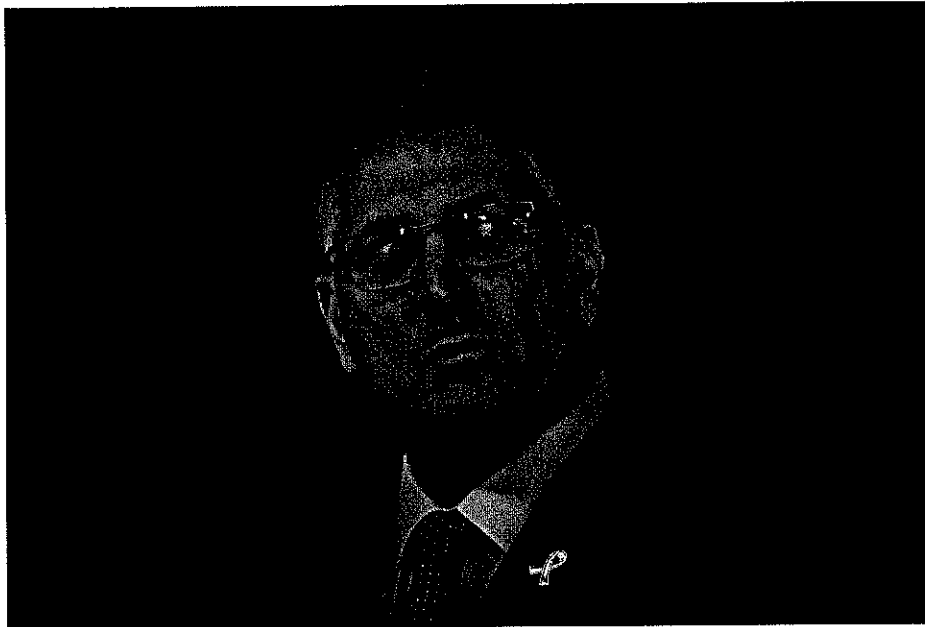

משרד החוץ הרחיק ממסיבות העיתונאים השבועיות של השר, גדעון סער, בלוגר שניצל את הבימה כדי להדהד תעמולה פרו-רוסית. הבלוגר, ניק קוליוחין, מרבה להופיע בערוצי טלוויזיה המזוהים עם משטר פוטין ואף הריץ בישראל קמפיין השפעה סמוי במימון רוסי. התקרית הנוכחית שחולל גרמה מבוכה לשר החוץ סער ונוצלה כדי ללעוג לו ולמדינת ישראל בערוצי התעמולה של הקרמלין, ואף בפרסומים רשמיים של ממשלת רוסיה.

התקרית אירעה בתחילת החודש, במסיבת עיתונאים שקיים סער עבור העיתונות הזרה. קוליוחין, שהציג את עצמו כ"עיתונאי פרילנסר", ניצל את ההזדמנות כדי לשאול מדוע סער לא מגנה את מה שהוגדר כ"האדרה" של פושעי מלחמה נאצים באוקראינה. מדובר בחלק מדף המסרים הקבוע של הקרמלין, שלפיו הפלישה הרוסית לאוקראינה נועדה לבצע "דה-נאציפיקציה" של המדינה השכנה – הסחת דעת שקרית שמתעלמת מכך שגנאי אוקראינה, וולודימיר זלנסקי, הוא יהודי.

ניכר שסער לא היה מוכן לשאלה, שעסקה בהנצחת המנהיג האוקראיני סטפן בנדרה, ששיתף פעולה עם הנאצים בתקופת מלחמת העולם השנייה. סער שאל את קוליוחין על מה הוא מדבר, קיבל ממנו פירוט, השמיע גינוי כללי של "גילויי אנטישמיות, ניאו-נאציזם והכחשת שואה" ולבסוף הודיע: "אני לא יודע במה מדובר, נבדוק את זה ואם יהיה צורך נפרסם גינוי".

התשובה של סער נענתה במתקפה לעגנית מצד גופי תקשורת פוטיניסטיים. את האות נתנה מריה זכרובה, דוברת משרד החוץ הרוסי. "שר החוץ הישראלי גדעון סער אמר שהוא לא יודע דבר על ההאדרה של בנדרה באוקראינה. למה אתה מתכוון? אז מה עושה השגרירות הישראלית בקייב? וכן, גם השגרירות במוסקבה. יכול להיות שהן מעולם לא דיווחו על כך לירושלים?", כתבה זכרובה בערוץ הטלגרם שלה. היא הוסיפה רשימה של קישורים למידע בנושא, והציעה לסער לעיין בהם ולהשכיל.

שר החוץ, גדעון סער (צילום: חיים גולדברג)

התקשורת ברוסיה מיהרה לדווח על דבריה של זכרובה. אייטמים בנושא עלו בין היתר בשופרות השלטוניים Russia Today ו"איזבסטיה", בסוכנות הידיעות הממשלתית "טאסס" ואצל משפיעני רשת פרו-רוסים.

קוליוחין עצמו חזר על המסרים הרשמיים בסדרת סרטונים שהפיץ בפייסבוק ובטיקטוק שבהם התלונן על "שתיקה מבישה" של יד ושם ושאר "זרועות הממשלה והמדינה" והתגאה בכך שכעת – בזכות השאלה שהציג לסער – "כל התקשורת ברוסיה ובעוד מקומות בעולם רועשת וגועשת".

השופרות של הקרמלין המשיכו לעסוק בכך בימים הבאים. כתבת של Russia Today, למשל, עלתה לשידור ועדכנה את הצופים ששר החוץ הישראלי אמנם הבטיח לברר – אך עד כה לא השיב לפניות. הכתבת, מריה פינושינה, אף העלתה את האפשרות שהסיבה לשתיקה היא שגם ההנהגה הפוליטית בישראל משתמשת ברטוריקה נאצית.

הדוגמה שהביאה היתה קטע מראיון עם ח"כ ניסים ואטורי מהליכוד, שכינה את הפלסטינים בעזה "תתי אדם" וקרא להשמדתם. "כששר החוץ של ישראל מצהיר על בורותו בנוגע להאדרת לאומנים אוקראינים ששיתפו פעולה עם הנאצים, זה מעלה שאלה רחבה יותר: האם ישראל מתעלמת מהתופעות האלה מחוץ לגבולותיה משום שהיא מתירה את אותו סוג של רטוריקה אצלה בבית?", אמרה פינושינה.

כתבת Russia Today מריה פינושינה באיטם שלעג לשר החוץ גדעון סער והעלה תהיות לגבי הלכי מחשבה נאצים בהנהגה הישראלית (צילום מסך)

מה יש לסער לומר על כך? במשרד החוץ לא הוציאו התייחסות רשמית, אך זמן לא רב לאחר התקרית הוחלט לאסור על קוליוחין להשתתף במסיבות העיתונאים שמיועדות לעיתונות הזרה. קוליוחין סיפר על כך במסרון ששלח לעמיתיו, והתלונן גם על הוצאתו מקבוצת ווטסאפ של עיתונאים המנהלת בידי דוברות משרד החוץ. הסיבה הרשמית שנמסרה לו היא שהוא אינו עיתונאי זר, משום שהוא מופיע גם בתקשורת הישראלית – אך לדבריו, הסיבה האמיתית היא השאלה שהציג לסער.

במשרד החוץ יודעים שהעיסוק של קוליוחין בהפצת מסרים פרו-רוסיים לא התחיל באותה מסיבת עיתונאים. בשנה שעברה נחשף באתר "העין השביעית" שקוליוחין הריץ קמפיין סמוי מטעם "ארגון עיתונאים" ממוסקבה שמתמחה בהפצת תעמולה בתקשורת הבינלאומית. הקמפיין עלה באתרים "וואלה" ו"ג'רוזלם פוסט" של הטייקון אלי עזור, ותוך הסתרת המעורבות של הארגון הרוסי. קמפיין נוסף, שעלה באתר ערוץ 13, הוסר מהרשת בעקבות פניית "העין השביעית".

בשיחה איתו סיפר קוליוחין שנציגי הארגון פגשו אותו במהלך נסיעה לרוסיה ושכנעו אותו לשתף פעולה. "הם ביקשו ממני לחבר אותם לכלי תקשורת בארץ, כי קשה מאוד לעשות את זה בתקשורת המערבית, שמתחילת המלחמה באוקראינה התגייסה בצורה מאוד חריפה נגד רוסיה", טען. באותה הזדמנות הכחיש שמדובר בתוכן "פרו-רוסי" ואמר שיתבע את מי שיכנה אותו "סוכן רוסי".

למרות ההכחשות הללו, שני מחקרים שפורסמו בהמשך תיארו את הפרסומים של קוליוחין כחלק ממבצע תודעה זר שנועד להשפיע על דעת הקהל בישראל, בסיוע קמפיין דיסאינפורמציה גלובלי שזכה לכינוי "דופלגנגר". ההיבט המפורסם של מבצע "דופלגנגר" היה שכפול אתרי חדשות אמיתיים ושימוש בפלטפורמות המזויפות להפצת תעמולה רוסית תוך ניצול המוניטין של גופי העיתונות.

מחקר של המכון למחקרי ביטחון לאומי (INSS) העלה שהקמפיין של קוליוחין הופץ בסיוע חשבונות מדיה חברתית שהיו מעורבים במבצע "דופלגנגר". במחקר השני, שנערך במכון ירושלים לאסטרטגיה וביטחון (JISS), צוין שהפורמט של הקמפיין של קוליוחין – ראיונות עם חוקרים ואישי ציבור ישראליים שנערכו כך שיובלטו בהם עמדות שמתיישרות עם האינטרס הרוסי – מזכיר מאוד פורמט שבו נעשה שימוש במבצע "דופלגנגר".

ניק קוליוחין מתראיין בערוץ הטלוויזיה Russia Today, בשנה שעברה (צילום מסך)

קוליוחין, ראוי להדגיש, מציג את עצמו כעיתונאי ולא כתועמלן. הוא עבד בעבר ככתב בערוץ 10, ולאחר מכן החל לעבוד עם "שינחואה", סוכנות הידיעות של המשטר הקומוניסטי בסין, ועם "ניוזמקס", רשת טלוויזיה אמריקאית טראמפיסטית. לצד זה הוא מרבה להתראיין לערוצי טלוויזיה רוסיים שמזוהים עם הקרמלין.

ב-2018 הודה קוליוחין בשיחה עם "העין השביעית" ש"משרד תחקירים ומודיעין" שהקים גובה כסף מגורמים חוץ-עיתונאיים כדי לפרסם בעיתונות כתבות שמשרתות אותם (כשנשאל על כך שוב בשנה שעברה – הכחיש). בשנים האחרונות, על רקע הפלישה הרוסית לאוקראינה, פשעי המלחמה שביצע הצבא הרוסי והבידוד הבינלאומי שאליו נקלע משטר פוטין, קוליוחין מרבה להצטלם ברחובות מוסקבה ולשבח את איכות החיים שם. הוא אף מציע לצופי ערוץ הטיקטוק שלו לפנות אליו אישית כדי "לעשות עסקים" או לקנות דירה במוסקבה.

כשהוצע לו למסור תגובה לכתבה זו, קוליוחין צילם והעלה לרשת סרטון טיקטוק באורך שבע וחצי דקות שבו התלונן על רדיפה אישית, חזר על המסרים האנטי-אוקראיניים, שיבח את דונלד טראמפ, טען שרוסיה מוצפת ב"אחלה" הזדמנויות עסקיות, העלה סברות קונספירטיביות לגבי מקור הכסף של הגופים שמותחים עליו ביקורת והאשים אותם ב"רוסופוביה".

תיעוד הפגישה בין השגריר הרוסי אנטולי ויקטורוב וסמנכ"ל משרד החוץ הישראלי יובל פוקס, שבה כביכול שוחחו על ההאדרה האוקראינית של משתפי פעולה עם הנאצים. 11.3.2025 (צילום מסך מתוך ערוץ הטוויטר של השגרירות הרוסית. לחצו להגדלה)

במשרד החוץ בחרו לא למסור תגובה לדברים. אבל למרות השתיקה, נראה שהשר סער ואנשיו כן היטו אוזן לביקורת מצד הרודנות הרוסית: כעבור שבוע נשלח יובל פוקס, סמנכ"ל במשרד החוץ, לפגישה מצולמת עם שגריר רוסיה בישראל אנטולי ויקטורוב. בהודעה שהוציאה השגרירות הרוסית לאחר מכן צוין שהמפגש נוצל להבהרת הצורך לטפל בבעיית ה"האדרה הבלתי מתקבלת על הדעת של שותפי הנאצים באוקראינה". הסיבוב על גבו של משרד החוץ הישראלי הושלם.

עוד על קמפיין ההשפעה של ניק קוליוחין

וואלה? דא!

"וואלה" ו"ג'רוזלם פוסט" קיבלו תשלום כדי לפרסם קמפיין השפעה רוסי • קבוצת התקשורת של הטייקון אלי עוזר פרסמה סדרה של ראיונות ממומנים שהבליטה מסרים פוטיניסטיים ופרו-רוסיים • באתרים ייחסו את התשלום לסוכן התוכן השיווקי ניק קוליוחין, אולם הוא פעל בשליחות ארגון רוסי: "הם ביקשו ממני לחבר אותם לכלי תקשורת בארץ" • העורכים, ערן טיפנברון וצביקה קליין, סירבו להגיב
איתמר ב"ר | 23.02.2024

"מצירים את רוסיה כמו צפון-קוראיה, כאילו מאחורי כולם יש איזה שלטון איום"

קמפיין השפעה במימון רוסי עלה באתר ערוץ 13 • הרקע: הפלישה לאוקראינה והנסיונות לייצר "פיוס" בין משטר פוטין והמערב • המקור: ארגון רוסי עלום שמימן קמפיילים דומים גם ב"וואלה" וב"ג'רוזלם פוסט" • המוציא לפועל: ניק קוליוחין, עיתונאי ישראלי שמרבה להתראיין בערוצי התעמולה של הקרמלין • בעקבות פניית "העין השביעית" נמחקו הכתבות מהרשת • קוליוחין: אתם משקרים, אתבע אתכם
איתמר ב"ר | 03.04.2024

באדיבות דופלגנר

חשבונות מדיה חברתית שמזוהים עם "מבצע דופלגנר" של רוסיה הפיצו כתבות של העיתונאי הישראלי ניק קוליוחין, כך נטען בשני מחקרים חדשים על מבצעי ההשפעה הגלובליים של הקרמלין • הכתבות פורסמו ב"וואלה" ובאתרים של רשת 13 ו"ג'רוזלם פוסט", ומומנו על-ידי ארגון רוסי עלום שזהותו הוסתרה מהקוראים • קוליוחין בתגובה: אתם שליחים של אמריקה שמנסים להכפיש את רוסיה
איתמר ב"ר | 11.07.2024

מנגנון התעמולה של הקרמלין מתגייס למען בלוגר ישראלי

דמיטרי פסקוב, הדובר הבכיר של ולדימיר פוטין, קורא למשרד החוץ הישראלי לבטל עונש שהוטל על ניק קוליוחין אחרי שהביך את השר גדעון סער • קוליוחין, שמכחיש שהוא "סוכן רוסי", הודה שהוא עובד באופן קבוע עם "איזבסטיה", ערוץ תעמולה מוכרז של משטר פוטין • בשנה שעברה נחשף שהוביל בארץ קמפיין השפעה במימון רוסי • התגובה לסדרת החשיפות: תביעה על סך 350 אלף שקל נגד "העין השביעית"

איתמר ב"ז | 21.03.2025

© 2017 כל הזכויות שמורות, העין השביעית

נספח 9
תדפיס הכתבה מיום
21.3.2025

עמוד 82

מנגנון התעמולה של הקרמלין מתגייס למען בלוגר ישראלי

איתמר ב"ז
21.03.2025

דמיטרי פסקוב, הדובר הבכיר של ולדימיר פוטין, קורא למשרד החוץ הישראלי לבטל עונש שהוטל על ניק קוליוחין אחרי שהביך את השר גדעון סער • קוליוחין, שמכחיש שהוא "סוכן רוסי", הודה שהוא עובד באופן קבוע עם "איזבסטיה", ערוץ תעמולה מוכרז של משטר פוטין • בשנה שעברה נחשף שהוביל בארץ קמפיין השפעה במימון רוסי • התגובה לסדרת החשיפות: תביעה על סך 350 אלף שקל נגד "העין השביעית"

הדובר האישי של ולדימיר פוטין יצא להגנתו של הבלוגר ניק קוליוחין, שסולק ממסיבות העיתונאים של משרד החוץ הישראלי אחרי שביקש מהשר גדעון סער לגנות את אוקראינה. קוליוחין מרבה להופיע בערוצי טלוויזיה המזוהים עם משטר פוטין ואף עובד כפריילנסר ב"איזבסטיה", גוף תקשורת שהוכנס לרשימת הסנקציות של האיחוד האירופי בשל היותו חלק ממכונת התעמולה של הקרמלין. תחקיר של "העין השביעית" מ-2024 חשף שקוליוחין הריץ בישראל קמפיין השפעה במימון רוסי.

במסיבת עיתונאים שהתקיימה בתחילת החודש פנה קוליוחין לשר החוץ סער וביקש ממנו להתייחס ל"האזרה" של פושעי מלחמה נאצים באוקראינה – חלק מדף המסרים הקבוע של רוסיה, שלפיו הפלישה לאוקראינה נועדה לבצע "דה-נאציפיקציה" של המדינה השכנה. סער אמר שהוא לא מכיר את הסוגיה, ושעליו לבדוק אותה.

התשובה של סער סיפקה תחמושת לתקשורת הפוטיניסטית. דוברת משרד החוץ הרוסי, מריה זכרובה, לעגה לסער – והתקשורת ברוסיה, כולל קוליוחין הישראלי, הצטרפה במהרה למחול הגינניים.

במשרד החוץ הישראלי לא הגיבו בפומבי, אך אסרו על קוליוחין להשתתף בעתיד במסיבות העיתונאים שמיועדות לעיתונות הזרה. ההרחקה של קוליוחין עוררה גל חדש של פרסומים ברוסיה – ובשיאו הצטרף לביקורת גם מזכיר העיתונות של פוטין, דמיטרי פסקוב. בשיחה עם עיתונאים שצוטטה בגופי התקשורת המזוהים עם הקרמלין קרא פסקוב למשרד החוץ הישראלי לבטל את ההרחקה של קוליוחין.

ניק קוליוחין, מתוך שידורי גוף התקשורת הרוסי "איזבסטיה" (צילום מסך)

פסקוב, דיפלומט לשעבר, מלווה את פוטין באופן צמוד מאז שנת 2000 ונחשב לאחד מאדריכלי מנגנון התעמולה הרוסי. לאחר הפלישה לאוקראינה הוא ומשפחתו הוכנסו לרשימת הסנקציות של האיחוד האירופי, ארצות-הברית ומדינות מערביות נוספות. החלטתו של פסקוב להתייצב לצד קוליוחין בפומבי, וכנגד משרד החוץ הישראלי, מעידה על המשמעות שהוא מעניק לעבודתו של הבלוגר.

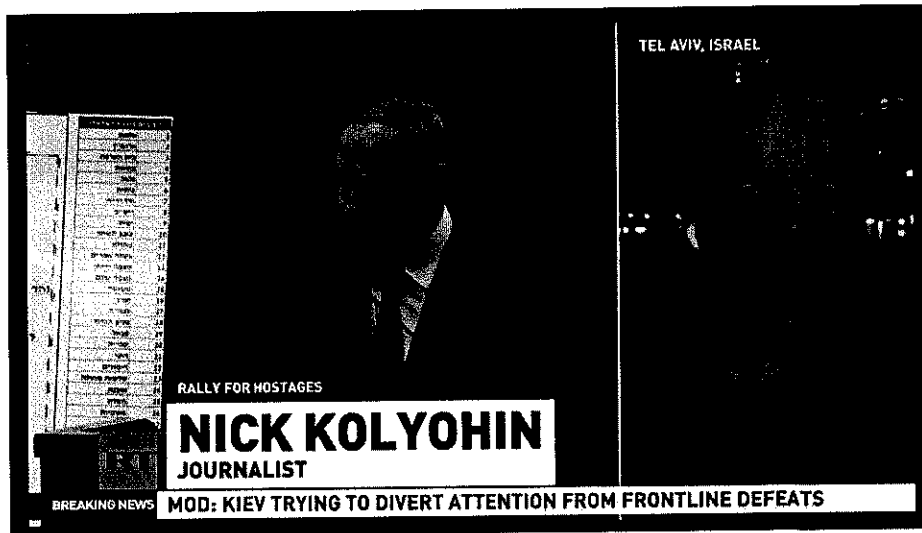
בשנים האחרונות קוליוחין מרבה לשתף פעולה עם ערוצי התעמולה הרוסים. לפי הדיווחים ברוסיה, הדובר של פוטין אף הגדיר אותו כעיתונאי של השופר השלטוני "איזבסטיה". קוליוחין עצמו, במונולוגים מצולמים שהוא מפרסם במדיה חברתית, מתגאה בעבודתו עם "איזבסטיה". גורם בגוף התקשורת הרוסי אף מגדיר אותו באופן מפורש כ"סטרינגר" של "איזבסטיה", כלומר מעין פרילנסר קבוע.

רוצה להשקיע ברוסיה? שאל אותי כיצד

בתחקיר של "העין השביעית" מ-2018 קוליוחין הודה שהוא מקבל כסף מגורמים חוץ-עיתונאיים כדי לפרסם כתבות מטעמם בתקשורת הישראלית. כעבור שש שנים, ב-2024, הכחיש זאת. הקמפיין שהריץ בשנה שעברה התבסס על כתבות קנויות שפורסמו ב"זואלה" וב"ג'רוזלם פוסט", ובאתר של ערוץ 13. בערוץ 13 הסירו את הכתבות אחרי שבחנו מחדש את העסקה והסיקו שהיא "בעייתית".

המימון לעסקאות הגיע מ"ארגון עיתונאים" ממוסקבה שמתמחה בהפצת תעמולה בתקשורת מחוץ לרוסיה, אך פרט זה הוסתר מהגולשים. בשיחה עמו סיפר קוליוחין שנציגי הארגון פנו אליו במהלך ביקור ברוסיה. "הם ביקשו ממני לחבר אותם לכלי תקשורת בארץ כי קשה מאוד לעשות את זה בתקשורת המערבית, שמתחילת המלחמה באוקראינה התגייסה בצורה מאוד חריפה נגד רוסיה", אמר. קוליוחין הכחיש שמדובר בתוכן "פרו-רוסי", וציין שיתבע את מי שיכנה אותו "סוכן רוסי".

למרות ההכחשות, שני מחקרים שפורסמו בישראל בשנה שעברה תיארו את הפרסומים של קוליוחין כחלק ממבצע תודעה זר שנועד להשפיע על דעת הקהל בארץ, בסיוע קמפיין דיסאינפורמציה גלובלי שזכה לכינוי "דופלגגנר". ההיבט המפורסם של מבצע "דופלגגנר" היה שכפול אתרי חדשות אמיתיים ושימוש בפלטפורמות המזויפות להפצת תעמולה רוסית תוך ניצול המוניטין של גופי העיתונות.

ניק קוליוחין, מתוך ראיון לערוץ הטלוויזיה השלטוני Russia Today (צילום מסך)

מחקר של המכון למחקרי ביטחון לאומי (INSS) העלה שהקמפיין של קוליוחין הופץ בסיוע חשבונות מדיה חברתית שהיו מעורבים במבצע "דופלגנגר". במחקר השני, שנערך במכון ירושלים לאסטרטגיה וביטחון (JISS), צוין שהפורמט של הכתבות הקניות – ראיונות עם חוקרים ואישי ציבור מישראל שנערכו כך שיובלטו בהם עמדות שמתיישרות עם האינטרס הרוסי – מזכיר מאוד פורמט שבו נעשה שימוש במבצע "דופלגנגר".

בשנים האחרונות, על רקע הפלישה לאוקראינה, פשעי המלחמה שביצע הצבא הרוסי והבידוד הבינלאומי שאליו נקלע משטר פוטין, קוליוחין מרבה להצטלם ברחובות מוסקבה ולשבח את איכות החיים שם. לצופי ערוץ הטיקטוק שלו הוא מציע לפנות אליו אישית כדי "לעשות עסקים" או לקנות דירה במוסקבה. בסרטון מהעת האחרונה הוא אף מדריך את הצופים כיצד לעקוף את הסנקציות המערביות באמצעות פתיחת חשבון בנק ברוסיה והנפקת כרטיס אשראי מקומי.

קוליוחין בתגובה: בישראל יש חופש עיסוק

לקוליוחין הוצע להתייחס לדברים. במקום למסור תגובה עניינית, קוליוחין שלח תביעת דיבה שהגיש באותו יום נגד "העין השבעית", המכון למחקרי ביטחון לאומי והמרכז למורשת המודיעין, ובה דרישה לפיצויים בסך אלף שקל בגין סדרת הכתבות על קמפיין ההשפעה שהוביל.

קוליוחין צירף סרטון טיקטוק שבו הכריז על הגשת התביעה, טען שהכתבות עליו הן חלק מקמפיין אישי נגדו, ואגב כך אישר שהוא עובד עם "איזבסטיה". לדבריו, לא מדובר ב"סקופ גדול", והוא אינו מסתיר זאת.

לאחר שהזכיר כי "איזבסטיה" נתון לסנקציות (בשל היותו כלי תעמולה של משטר פוטין) הוסיף קוליוחין כי הוא עובד כפרילנסר עם כלי תקשורת רבים, ואינו רואה בעייתיות בעבודה עם "איזבסטיה": "מה הבעיה שלכם? מה אתם רוצים? אנחנו מדינה חופשית, עיתונות זה מקצוע חופשי, יש חופש עיסוק, אז מה הבעיה?".

עוד על קמפיין ההשפעה של ניק קוליוחין

וואלה? דא!

"וואלה" ו"ג'רוזלם פוסט" קיבלו תשלום כדי לפרסם קמפיין השפעה רוסי • קבוצת התקשורת של הטייקון אלי עזור פרסמה סדרה של ראיונות ממומנים שהבליטה מסרים פטיביסטיים ופרו-רוסיים • באתרים ייחסו את התשלום לסוכן התוכן השיווקי ניק קוליוחין, אולם הוא פעל בשליחות ארגון רוסי: "הם ביקשו ממני לחבר אותם לכלי תקשורת בארץ" • העורכים, ערן טיפנברון וצביקה קליון, סירבו להגיב

איתמר ב"ז | 23.02.2024

"מציירים את רוסיה כמו צפון-קוריא, כאילו מאחורי כולם יש איזה שלטון איום"

קמפיין השפעה במימון רוסי עלה באתר ערוץ 13 • הרקע: הפלישה לאוקראינה והנסיגות לייצר "פיוס" בין משטר פוטין והמערב • המקור: ארגון רוסי עלום שמימן קמפיילים דומים גם ב"וואלה" וב"ג'רוזלם פוסט" • המוציא לפועל: ניק קוליוחין, עיתונאי ישראלי שמרבה להתראיין

בערוצי התעמולה של הקרמלין • בעקבות פניית "העין השביעית" נמחקו הכתבות מהרשת • קוליוחין: אתם משקרים, אתבע אתכם
03.04.2024 | איתמר ב"ז

באדיבות דופלגנגר

חשבונות מדיה חברתית שמזוהים עם "מבצע דופלגנגר" של רוסיה הפיצו כתבות של העיתונאי הישראלי ניק קוליוחין, כך נטען בשני מחקרים חדשים על מבצעי ההשפעה הגלובליים של הקרמלין • הכתבות פורסמו ב"וואלה" ובאתרים של רשת 13 ו"ג'רוזלם פוסט", ומומנו על-ידי ארגון רוסי עלום שזהותו הוסתרה מהקוראים • קוליוחין בתגובה: אתם שליחים של אמריקה שמנסים להכפיש את רוסיה
11.07.2024 | איתמר ב"ז

גדעון סער נפל למלכודת תעמולה של הקרמלין

משרד החוץ איפשר לניק קוליוחין, בלוגר פרו-רוסי, לנצל מסיבת עיתונאים עם השר גדעון סער כדי להדהד תעמולה אנטי-אוקראינית • התקשורת הפוטיניסטית ניצלה את האירוע לקמפיין אנטי-ישראלי, האשימה את הממשלה בהתבטאויות נאציות, וגורמים בשירות החוץ הרוסי לעגו בפומבי לסער • משרד החוץ הישראלי אסר על קוליוחין להגיע למסיבות עיתונאים עתידיות, אך סיפק לרוסים תמונת ניצחון
16.03.2025 | איתמר ב"ז

© 2017 כל הזכויות שמורות, העין השביעית

נספח 10

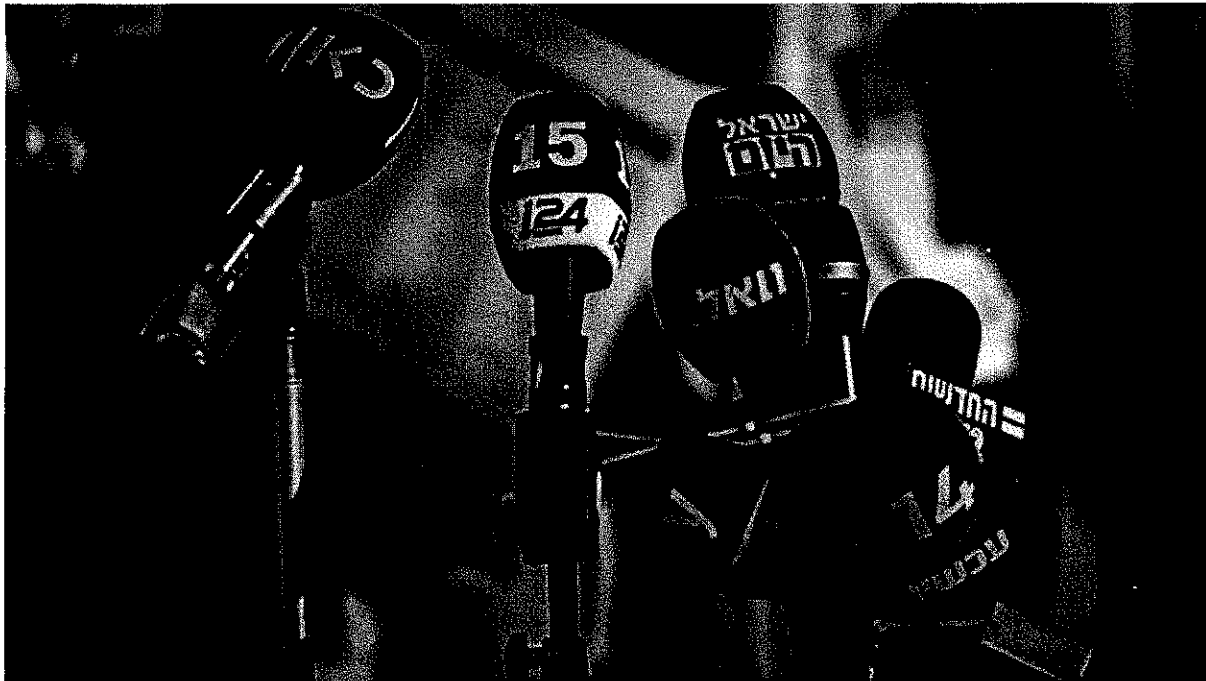
תדפיס הכתבה מאתר
"אייס" מיום 20.3.2025

עמוד 87

"תביעת ענק הוגשה נגד גופים ישראלים: הפכו אותי לסוכן רוסי"

האם עיתונאי ישראלי הפך למטרה בקמפיין השמצות חסר תקדים – או שיש אמת בטענות נגדו? תביעת הענק חושפת מאבק עוצמתי על חופש הביטוי, תעמולה ואינטרסים נסתרים. העין השביעית בתגובה: "האמת" תתברר בבית המשפט

21:01 20/3/2025 | מני הרץ

תקשורת. אילוסטרציה (צילום יונתן זינדל/פלאש 90)

המכון למחקרי בטחון, על סך 350 אלף שקלים הוגשה השבוע נגד אתר העין השביעית תביעת לשון הרע המרכז למורשת המודיעין ונגד ארקדי מילמן ע"י העיתונאי העצמאי ניק קוליוחין, לאומי

אולי יעניין אותך גם

- [AIG ביטוח לרכב? עד 4 חודשים מתנה במקיף ממומן |](#)
 - [Real Invest קילומטר מחוף נתניה: קרקעות בגבעת הפרחים" נמכרות ב-189 אלף ש"ח ממומן |](#)
 - [התסריטאי היהודי שמצליח בהוליווד חושף: "אחד האנשים הכי טיפשים"](#)
 - [רמי הויברגר על מצבו הבריאותי: "לא יכול לשאת יותר, כמעט הסוף"](#)
- קוליוחין עבד בעברו בערוץ 2, בערוץ 10 ובגופי תקשורת נוספים וכיום עובד כפרילנסר עבור כמה גופי תקשורת בחו"ל

בכתב התביעה נכתב: "ברקע הדברים - מלחמת רוסיה אוקראינה אשר מתנהלת זה כמה שנים ואשר מקבלת סיקור נרחב בכלי תקשורת בכל רחבי העולם, לרבות בישראל. סיקור אשר יש בו לעיתים, כמו בכל פרסום ו/או מאמר ו/או כתבה, הבעת דעה ועמדה של הכתב ביחס לאירוע כפי שהוא מבין אותו בנסיבות הקיימות

התובע שהינו עיתונאי, פרסם מספר כתבות באתרי אינטרנט שונים בישראל ביחס למלחמה בין שתי המדינות (רוסיה-אוקראינה) ואף התראיין ודיווח, הן בישראל והן בעולם, על נושאים שקשורים למלחמה, תוך שהוא "מציג תמונה מאוזנת לקהל הקוראים ומביע את דעתו ועמדתו

ניק קוליוחין

על פי כתב התביעה פורסמו בעין השביעית מספר כתבות אשר קוליוחין רואה בהם פגיעה בו. כך למשל הוא מתאר כתבה עם הכותרת: "מצירים את רוסיה כמו צפון-קוראיה, כאילו מאחורי כולם יש איזה שלטון איום", "...לה צורפה תמונה של התובע ומתחתיה נכתב "ניק קוליוחין שחתום על סדרת כתבות התעמולה

לגבי ארקדי מילמן המשמש כראש תוכנית רוסיה במכון למחקרי בטחון לאומי טוען התובע כי פרסם "ציוץ" ברשת החברתית "טוויטר" במסגרתו ייחס לתובע, פרסום "פרו רוס" וכן טענה כביכול הציע לאחרים לפרסם תוכן פרו רוסי תמורת תשלום

גם כלפי המכון למחקרי בטחון לאומי וכלפי המרכז למורשת המודיעין טוען העיתונאי התובע כי פרסמו מאמר באתר האינטרנט, תחת הכותרת "השפעה רוסיית בישראל במהלך מלחמת חרבות ברזל", במסגרתו הציגה ממצאי תחקירים, המבוססים לכאורה על פרסומי העין השביעית

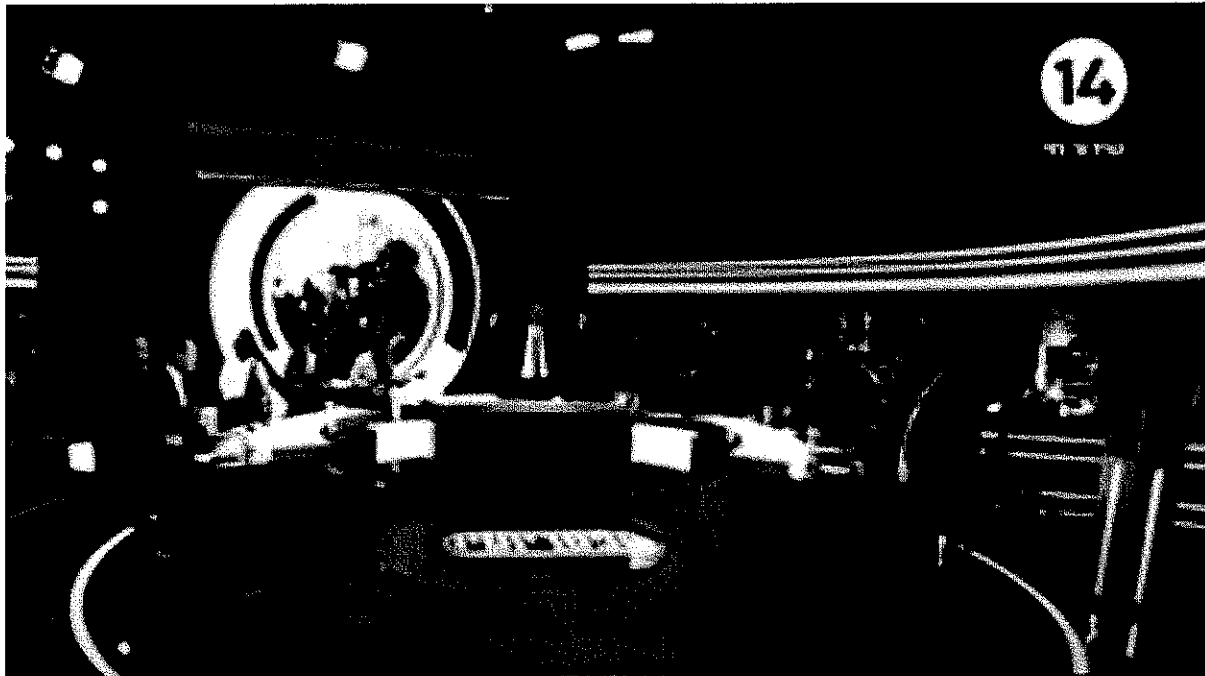
בכתב התביעה טוען קוליוחין כי "הנתבעים שלא היו שבעי רצון, בלשון המעטה, מכתבותיו של התובע, בחרו כל אחד בדרכו (מי ב"ציוץ", מי בכתבות ומי ב"מאמרים" כאמור לעיל), להשמיץ את התובע תוך שימוש בדברי הבל וכזב קשים ופוגעניים כנגד התובע, ותוך שהם מייחסים לתובע חבירה לקונספירציה רוסיית ותעמולה כדי "להשפיע על דעת הקהל בישראל לטובת רוסיה. בכך הוציאו הנתבעים את דיבתו של התובע רעה

עוד אומר קוליוחין בכתב התביעה כי "הנתבעים בדו תאוריית קונספירציה כנגד התובע תוך קביעת עובדות שאינן נכונות (שאינן בהן כל אמת והן פוגעות בשמו הטוב, במשלח ידו ובמקצועו של התובע), לפיהן: התובע הינו "סוכן רוסי" הפועל בשליחות רוסיה ומשטר פוטין באמצעות כתבות "פרו רוסיית" פרי עטו של התובע ואשר משולמות ע"י התובע באמצעות כספים המועברים אליו מגורמים בלתי חוקיים והכל במטרה להפיץ תעמולה, להשפיע על דעת הקהל בארץ לטובת רוסיה, כדי לפזר את החברה הישראלית ובכך לייצר מדינה "חלשה יותר

העיתונאי העצמאי התובע מחדד ואומר בתביעה כי "אינו 'סוכן רוסי', הוא לא מעביר מסרים כלשהם מרוסיה, הוא לא מפרסם תוכן 'פרו רוסי' ו/או משלם לאחרים כדי שיפרסמו כתבות פרי עטו והוא לא עושה שום תעמולה ואף לא מנסה לפורר את החברה הישראלית, וכיוצ"ב. המדובר באמירות שקריות של הנתבעים, דבר שהנתבעים כלל לא טרחו לבדוק ולברר לפני הפרסומים ולו בדיקות בסיסיות. כל שעושה התובע הוא להציג "את העובדות כהווייתן וכפי שהוא מבין אותן תוך הבעת דעה בהתאם למקרה

כתב התביעה הגיע אלינו בד בבד עם בקשת "ice עורך העין השביעית שוקי טאוביג מסר בתגובה לאתר מה שמלמד על אופיו האמיתי: שימוש לרעה בהליכי משפט למטרות השמצה. בקליפת ice התגובה מאתר "אגוז, הטענות של מר קוליוחין מצוצות מן האצבע והאמת תתברר בבית המשפט. נשמח שתמשיכו לעקוב

עוד ב

אולפן הפטרוטיים השתגע: מה גרם לינון מגל לזנק מהכיסא? צפו

לכתבה המלאה

חרף ניסיונותינו לא הצלחנו לקבל את תגובת ארקדי מילמן, המכון למחקרי בטחון לאומי והמרכז למורשת המודיעין. באם תתקבל תגובתם היא תפורסם לאלתר

תביעת דיבה|תביעה|שוקי טאוביג|ניק קוליוחין|העין השביעית|תגיות|המכון למחקרי ביטחון לאומי

נספח 11
תדפיס הכתבה מאתר
ישראל היום מיום
27.6.2024

עמוד 91

Control-שים לב: באתר זה מפעלת מערכת נגיש בקליק המסיעת לנגישות האתר. לחץ

יום רביעי, 4.6.2025 ח' בסיון תשפ"ה

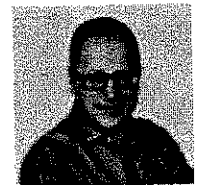

צילום | הבחישה הרוסית

- מוספים
- ישראל השבוע

מנסים למשוך בחוטים: כך פועלים הרוסים להשפיע על דעת הקהל בישראל

הקמת אתרים המתחזים לאתרי חדשות ישראליים, הפצת מסרים פרו-רוסיים ברשתות החברתיות ושימוש באירועים מקומיים כדי לייצר משברים פנימיים בתוך החברה • מתחילת 2023 מפעילה רוסיה מערך השפעה תודעתית בישראל במטרה להרחיקה מארה"ב, לגרום לה לאמץ מדיניות נוחה למוסקבה ולמנוע תמיכה באוקראינה • דניאל ראקוב, שפרסם מחקר מקיף על התופעה, חושף את שיטות הפעולה "ומזהיר: "עדיין לא מייחסים אצלנו לאיום הזה משקל ראוי. הפעילות עלולה להתרחב ולהחריף בעתיד"

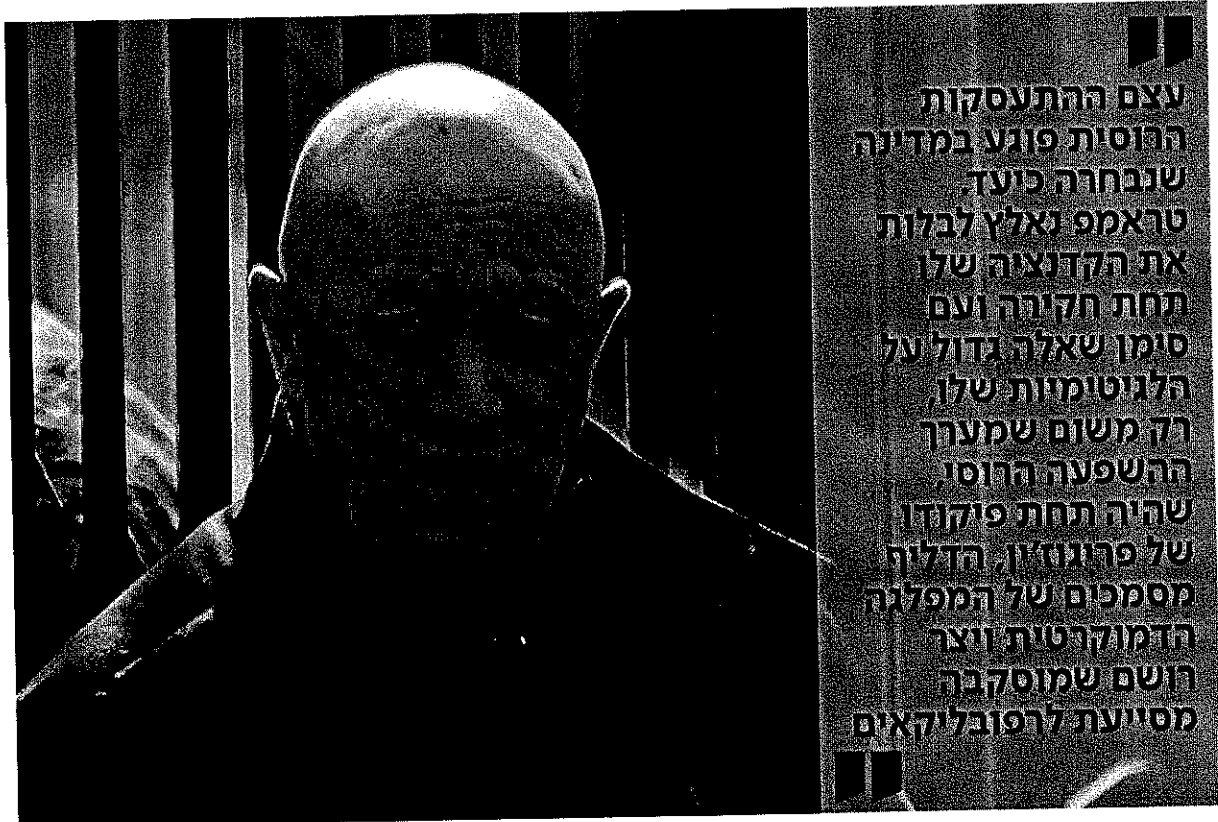
אריאל בולשטיין

השמעה 56

לפני כמה שבועות, כאשר התפרסמו הידיעות על הניסיונות של רוסיה לחתור תחת ממשלה במדינה אירופית מסוימת, פגשתי במקרה בשגריר של אותה מדינה. אחרי שהבעתי בפניו את הצער על מה שמתרחש אצלו בבית, השיב שכדאי דווקא לישראל לדאוג. "אנחנו לפחות מודעים לבעיה ומשתדלים להתמודד עימה", אמר. "בכובד ראש, אתם מעדיפים לעצום עין

אבל לא כולם בישראל עוצמים עין. סא"ל (מיל) דניאל ראקוב, חוקר במכון ירושלים לאסטרטגיה ולביטחון, פרסם לאחרונה מחקר מאלף, השופך אור על האופן שבו רוסיה מפעילה מתחילת 2023 מערך השפעה תודעתית ומתערבת בזירת הפנים בישראל, ועל האיום הנשקף ממנו

במהלך 2023 התחלתי לקבל צילומי מסך של פוסטים בפייסבוק, אשר במבט ראשון נראו כקוריוז: פוסטים בעברית קלוקלת למדי ומצוידים בשפה גרפית שהישראלים הממוצע יתקשה להתחבר אליה, והמשותף לכולם היה הניסיון לקדם מסרים פרו-רוסיים. ככל שהדבר נמשך, כך נהיה ברור שמדובר בקמפיין מאורגן, ואז התרבו העדויות שהקמפיין אינו מוגבל לעברית בלבד - הוא התנהל בו בזמן בעוד 12 שפות. בסוף 2023 אחד משירותי המודיעין של מדינה באירופה ש'התלבש' על העניין, חשף את המסמכים המקוריים של תכנון הקמפיין הרוסי. ערוץ טלגרם עלום הדליף עוד מסמך, ובכך הביא לגילוי של שיטת הפעולה הרוסית ושל "ההיקפים שלה

צילום: רויטרס.

את ראקוב, ששירת במשך כ-20 שנה באמ"ן ושימש בעבר עמית מחקר בתוכנית רוסיה במכון למחקרי ביטחון לאומי, ענינו, מטבע הדברים, בראש ובראשונה ההיבט הישראלי של קמפיין ההשפעה הרוסי, והאופן שבו הוא משתלב באסטרטגיה הכללית של רוסיה ביחס לישראל. כעת הוא חושף אותם לראשונה, וחשיפותיו צריכות להטריד את הציבור ואת מקבלי החלטות

בבסיס הקמפיין הרוסי עומדת שיטת הכפילים - להקים אתרי דמה שמתחזים לאתרים של כלי תקשורת או לכאלה שכלל אינם קיימים, אבל שמותיהם משדרים ('גרזלם פוסט' וכו', N, וואלה, 12) ישראלים מוכרים אמינות ("גרזלם הרלד טריביון", למשל) ולפרסם בהם כתבות שמקדמות אג'נדה רוסית, לעיתים בחתימה כביכול של עיתונאים וכותבים ישראלים בעלי שם. הקורא התמים, שהובל אל האתרים המתחזים באמצעות קישורים או פיתיונות אחרים, כלל לא הבין שביקר באתר מפוברק ולא בדבר האמיתי. הוא קרא פרופגנדה רוסית מזוקקת ביחס למלחמה באוקראינה באריזת דעה של פובליציסט ישראלי נחשב.

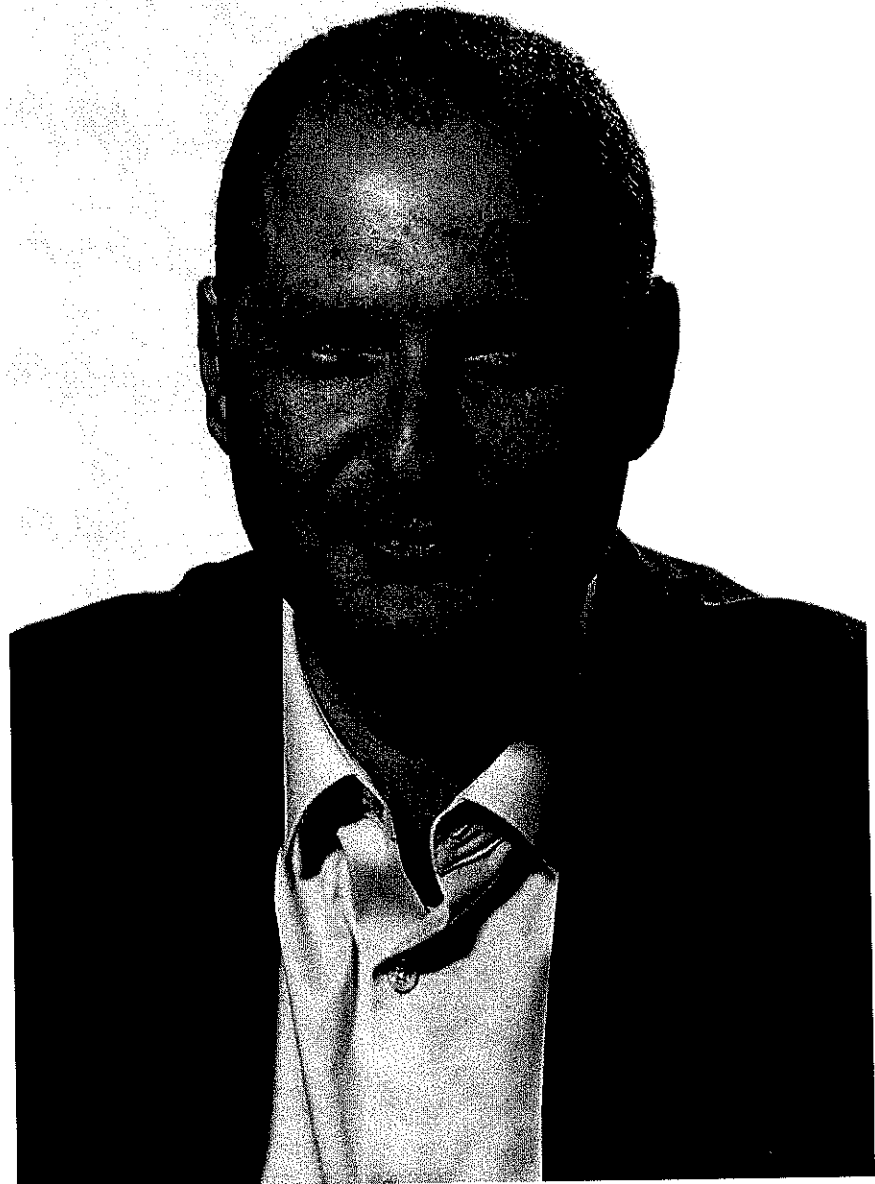
מכש השפעה בעברית

במקביל לאתרי דמה, הרשתות החברתיות הנפוצות בישראל - פייסבוק וטוויטר - הוצפו בפוסטים קצרים, שגם הם נכתבו כביכול על ידי משתמשים ישראלים ולוו בעזר גרפי מושך עין, בדרך כלל קריקטורה. בכלום הוצגו באופן מתוחכם מסרים רוסיים, ללא חתימה רוסית כמובן. הרוסים קנו את הפוסטים באמצעות חנות הפרסום של פייסבוק, וצבא של בוטים הדהד ושיתף אותם כדי לשוות להם אמינות, מסביר ראקוב. בשל מדיניות השקיפות של מטא ניתן לעלות על התרמית, אך רק בדיעבד. בזמן אמת הפוסטים נראו לגולשים מן השורה כפוסטים אותנטיים של ישראלים אחרים הדואגים לשלום המדינה שלנו, ולכן אין פלא שרבים שיתפו אותם ואף הפכו את חלקם לווריאליים, בדיוק על פי התוכנית שנהגתה אי-שם במעמקי מפעל ההשפעה של שירותי הביטחון הרוסיים.

אולי יעניין אותך גם

הם באמת פועלים על פי תוכנית סדורה ומפורטת", מדגיש ראקוב, ומספר שהתוכנית, או ליתר דיוק ההצעה "לתוכנית פעולה, הגיעה לידי. שלושת יעדי הקמפיין שמופיעים בה מהווים התערבות בוטה בענייני הפנימיים של ישראל, ואלה הם: להרחיק את ישראל מארה"ב, לגרום לה לאמץ מדיניות שיותר נוחה לרוסיה, ולהכריח אותה שלא להעניק לאוקראינה תמיכה פוליטית או צבאית.

ראקוב מודה שלו עצמו, כמשתמש פייסבוק מן השורה, האלגוריתם של הרשת לא הציג את הפרסומות של הקמפיין הרוסי. הוא משער שכנראה הפרופיל האינטרנטי שלו, כפי שהוא משתקף ברשתות החברתיות, אינו מתאים לפרופיל היעד שהוגדר על ידי מי שעומד מאחורי הקמפיין בצד הרוסי. מי כן מתאים לטרגוט? למשל קהלי שוליים, כמו חובבי תיאוריות קונספירציה למיניהם. "אלה ציבורים שנוטים להאמין לחדשות סנסציוניות, ולכן הם קלים יותר להשפעה", טוען ראקוב ומזכיר שבתקופת הקורונה הרוסים עבדו חזק על מוטיב של התנגדות לחיסונים וליבו את ההתנגדות לחיסון, בתקווה להגביר את ההתמרמרות ואת הכאוס במדינות שסומנו על ידיהם כיריבות.

צילום: ללא, דניאל ראקוב

עוד לפני מגפת הקורונה הרוסים הרבו להריץ תיאוריות קונספירציה שנועדו ליצור ולהגביר את ההתנגדות " לחיסונים, ועם פרוץ המגפה הדבר נהיה קל יותר, כי הקורונה עוררה דאגה כנה ותגובות רגשיות עזות", הוא מסביר, "התעמקתי בנושא ההשפעה הרוסית ברשת וביכולתה לגרום דיסאינפורמציה כבר לפני כמה שנים. עליתי באותה עת על כמה אנשים, שנראו בבירור כמשפיעים פרו־רוסים, אבל לא היו סימנים לקמפיין מאורגן, בוודאי לא בעברית. החידוש הוא שעכשיו מופעל כלפינו מכבש של קמפיין השפעה בעברית: מישהו טורח להפעיל אותו בשפה שמבחינת כמות המשתמשים בה בעולם אינה נפוצה, בלשון המעטה. יכול להיות שמדובר בשילוב של הצורך ושל נגישות הכלים הטכנולוגיים, אשר הפכו את הפעילות החתרנית בשפות זרות, כמו העברית, לקלה יותר ובעיקר לזולה יותר

הרעיון הכללי הוא לנצל את האג'נדה החדשותית המשתנה של ישראל, זו הפנימית וזו החיצונית - בעיקר " בכל הקשור ליחסי ישראל עם ארה"ב ואירופה, ולשתול לתוכה במרמה מסרים של פרופגנדה. לקשר בכוח בין הסוגיות הבווערות בישראל לבין הקו שתואם את המדיניות הרוסית, כדי להסביר שכדאי לישראל להתנהל על "פי האינטרס הרוסי, וכל זאת בלי להזכיר בכלל את רוסיה

מה המסרים שקידם הקמפיין

אחד מן המסרים המרכזיים, עוד לפני 7 באוקטובר, היה שהעולם כולו נגד ישראל, שכולם הפקירו אותנו " ושהכל רע, ולכן כדאי שנתעסק אך ורק בעניינים שלנו ולא נסתכל רחוק, משמע אל עבר הזירה האוקראינית. לכך צורפו מסרים מסייעים: 'סיוע לאוקראינה יעלה לישראל בכסף', 'אוקראינה בוגדנית', 'האוקראינים הם נאצים' וכדומה. לאחר 7 באוקטובר הרוסים החלו לנגן על המיתרים של הנפש הישראלית הפצועה בציניות מוגברת. למשל, הם הפיצו באמצעות הקמפיין 'ידיעה' שקרית לחלוטין, שטענה כי הנשק שסופק לאוקראינה על ידי מדינות המערב הועבר או יועבר מאוקראינה לעזה, ובימים הראשונים אחרי הטבח הנורא הריצו את הפייק הזה חזק מאוד. עד כדי כך חזק, שהוא צד הרבה מאמינים ואפילו זכה להדהוד בשידורי כאן 11, אף "שלא היה בו אפילו חלקיק של אמת

עוד מישראל היום

- "המודיעין הצבאי בקייב: רוסיה העבירה נשק קל לחמאס וסיפקה מודיעין לצדדים המעורבים
- דיווחים במוסקבה: רוסיה וישראל חתמו על הסכם לשיתוף פעולה בתחום הקולנוע
- המירוץ לאולימפיאדה: מהמיונים להישגים פרסומת
- ההסכם לפתיחת נציגות רוסית בירושלים: בעיקר גול עצמי של ישראל
- "נתניהו בגיבוי נדיר לממשלה: נוקטת מדיניות זהירה מול אוקראינה

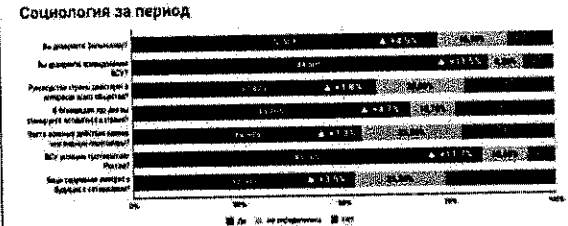
במקרים אחרים הקמפיין הרוסי דווקא עושה שימוש בגרעין של אמת, אבל מעוות אותה לצרכיו עד שלא נשאר מן הגרעין הזה אפילו זכר. ראקוב: "קחו, למשל, את הטרוניה הנפוצה בישראל כלפי ממשל ביידן, על כך שאינו מעניק לנו תמיכה מספקת ומקשה על ישראל להתקדם לעבר הניצחון על האויב. זאת טענה נכונה, והמוני ישראלים שותפים לה, ובדיוק בשל כך הרוסים 'רוכבים' עליה בהנאה רבה. המסר שלהם מקיאבליסטי ומקומם במיוחד: הוא קורא שלא לבנות שותפות עם וושינגטון הדו־פרצופית, כי האמריקנים 'בוגדים בישראל ותומכים בפלשתינים', ומבליע את ההזמנה להתיישר על פי האינטרס של מוסקבה - אותה מוסקבה שעומדת לצד אויבי ישראל, מחמשת אותם, מקדמת החלטות אנטי־ישראליות במועצת הביטחון של האו"ם ומפמפמת את האשמת השווא שישארל מבצעת ג'נוסייד. אותה מוסקבה שמארכת אפילו אחרי 7 באוקטובר את ראשי חמאס, וכלל לא רואה בו ובג'האד האסלאמי ארגוני טרור. אם לממשל ביידן יש שני פרצופים, הרי למשטר "פוטין מודל 2024 יש רק פרצוף אחד - פרצוף אנטי־ישראלי מכוער

רוכבים על השסעים

זה המקום להדגים כיצד הקמפיין הרוסי מתמרן בתחכום בין הימין לשמאל בישראל ובוחר עבור כל מחנה את המסרים שעיימם הוא יוכל להזדהות. "לפני 7 באוקטובר, כל עוד נושא הרפורמה המשפטית והניסיונות של מתנגדיה לסכל אותה עמדו על הפרק והיו למוקד העניין בישראל, קמפיין ההשפעה הרוסי דימה את ההפגנות בישראל לזכר מיידין המרכזית בקייב בירת אוקראינה, כלומר לכאורה בחר צד ותמך בימין", מפרט ראקוב

אחת משיטות הפעולה היא שימוש מגמתי בהתבטאויות של בכירים ישראלים בעלי שם: הרוסים לוקחים סרטונים של בכירי צה"ל בדימוס, עורכים אותם בכבדות, גוזרים מהם קטעים נטולי הקשר או אף מנוגדים להקשר הכללי ומייצרים מוצר תעמולתי תחת כותרת צעקנית: גנרל ישראלי ממליץ לאוקראינה להיכנע

רוסים	149	12 418
ישראלים	108	442

К2: Раскол элит

Применено видео	477	▲ 300
Клики	22 683 464	▲ 3 545 520
Средний ER, %	2,68%	▼ -0,04%
Средний CTR, %	3,98%	▼ -0,19%

ТОП-материал

Самосознание: Мировые войны Восточный Печенского

К3: Демаршизация ВСУ

Применено видео	675	▲ 75
Клики	63 624 770	▲ 2 417 567
Средний ER, %	3,98%	▼ -0,04%
Средний CTR, %	5,87%	▼ -0,05%

ТОП-материал

Видео в YouTube: ВСУ нечестно контролируется

К4: Детерминация населения

Применено видео	718	▲ 105
Клики	47 294 758	▲ 12 263 527
Средний ER, %	4,06%	▲ 0,25%
Средний CTR, %	6,18%	▼ -0,61%

ТОП-материал

Пост в WhatsApp: ВСУ нечестно контролируется

ציולום .

אבל רק לכאורה, כי הרי המרכיב העיקרי של האידיאולוגיה הימנית בישראל - זכותו המוחלטת של עם ישראל על הארץ - מנוגד לגמרי לעמדתה של רוסיה, והיא פועלת כנגדו במלוא הכוח, מה שמציב אותה דווקא כשותפה רעיונית לשמאל בישראל. אחרי 7 באוקטובר התהום התרחבה אף יותר: הימין בישראל דורש להמשיך את המלחמה עד לניצחון מוחלט על אויביה, בשעה שהרוסים תובעים ומנסים לעצור את המלחמה ולהציל את חמאס.

ראקוב מספק הסבר לתהייה: "הרוסים אינם תומכים במחנה פוליטי זה או אחר, אלא מבקשים להגביר ולהחריף את השסעים והמחלוקות הקיימים בישראל כדי לנצל אותם לטובתם. הם לא ביקשו לקדם את הרפורמה המשפטית בישראל או למנוע אותה, אלא קיוו לדרדר את ישראל עמוק יותר אל עבר תהומות של מלחמה פנימית, כדי שלא תוכל להוביל מדיניות חוץ שמנוגדת לרצונות של הקרמלין.

כך עובדת ההשפעה - הרוסים מזהים את הסוגיות האמיתיות שמעסיקות את החברה הישראלית ורותמים " אותן כדי לקדם בעורמה את האינטרס הרוסי, שכלל לא קשור לישראל. הגברת השסע הפנימי וליבוי האש אופייניים לפעילות החתרנית של רוסיה גם במקומות אחרים בעולם. הם מבינים שכאשר במדינה מסוימת יש קיטוב ויש שסעים, הממשלה של אותה מדינה נאלצת להתמקד בשסעים האלה ומתקשה לקבל החלטות שנויות במחלוקת, היא הופכת לממשלה חלשה, וזה תמיד טוב לרוסים. האווירה הכללית במדינה משוסעת הופכת אותה ליעד קל יותר להתערבות חיצונית. ישראל היא מקום שכמעט מזמין התערבות, כי אנחנו חברה מרובת מחלוקות, ומעצמה זרה אינה נדרשת להמציא שסעים אלא פשוט רוכבת על שסעים קיימים ואותנטיים, "שמייצרים רגשות חזקים ואמיתיים. את הרגשות האלה היא מנסה לרתום לצרכיה.

צילום: קוקו, ..

בהקשר זה ראקוב מציג את החשיפה העיקרית שלו - התזמון המדויק שבו החליטו הרוסים להתחיל בקמפיין השפעה בעברית, וההסבר לתזמון הזה: "הציפייה של הרוסים להרוויח מחזרתו של בנימין נתניהו לתפקיד ראש הממשלה לא התממשה. הם קיוו שהימין יהיה נוח עבורם, אך זה לא קרה. נתניהו אפילו לא התקשר במשך חודשיים לפוטין כדי לשמוע ממנו את הברכה על היבחרו, וברור שזה היה מכונן. גם אחר כך, עד אחרי 7 באוקטובר הם לא דיברו. במוסקבה הבינו שתקופת הפריחה של יחסיהם עם ירושלים נגמרה, והחליטו "להפעיל על ישראל לחץ בצורה של מערך השפעה. זה לא יעזור, אלא רק יתרחב

מהם המדדים להצלחה של קמפיין השפעה מבחינת הרוסים?

חשיפת ה'דאשבורדים' המקוריים של מארגני קמפיין ההשפעה על ידי שירות מודיעין אירופי מאפשרת לנו "הצצה אל אופן החשיבה הרוסי. בדאשבורדים האלה מוצגים שבוע אחר שבוע נתוני אמת שמעניינים אותם ושנמדדים בקביעות. אלה קודם כל הפרמטרים שהיו נמדדים על ידי מנהלי שיווק של כל קמפיין פרסומי: נתוני חשיפה ומספר צפיות, שיתופים והקשות על קישורים. ברובד הבא, כמו בכל מפעל - ובעיני הרוסים מדובר במפעל ש'מייצר' השפעה - נמדדות ומפוקחות תוצאות כמותיות של ייצור: כמה פוסטים ייצרה מחלקה אחת, כמה גרפיקות ייצרה מחלקה אחרת, כמה אתרים בנתה מחלקה שלישית. אין לזלזל ברצינותו של המנגנון הזה, שכולל צוות קריאייטיב ייעודי, צוות שאמון על איסוף נתונים סטטיסטיים, ואפילו צוות שתפקידו לבצע מחקרים וסקרים

נוסף על כך, הרוסים מגלים יכולת למידה בלתי מבוטלת, בודקים אילו פוסטים עובדים ואילו לא. הקמפיין "משתכלל ומגיב לשינויים או לניסיונות לבלום את הקמפיין. כך, לדוגמה, הרוסים מעדיפים עכשיו להשתמש פחות בקריקטורות, משום שהמכניזם של פייסבוק מצליח לזהות אותן ולהחשיד את הפוסט. במקום קריקטורות הם עברו לעזרים גרפיים אחרים. הם משפרים כל הזמן את השפה, ואולי אפילו מעסיקים כאן מישהו שמסייע בידם בכתיבה. לפחות על פי מסמך ההצעה שבידי, אמורים להיות להם 'כתבי שטח' "ישראליים

נתונים כמותיים יבשים לא בהכרח מגלים אם קמפיין השפעה משיג את יעדיו הפוליטיים
 נכון. קשה לבודד ולמדוד את האפקטיביות הסגולית של השפעה זרה. אבל הרוסים מאמינים בכלי הזה " וסבורים שהוא עובד במאסות ולאורך זמן. במובן מסוים זה אולי מקל על הוגי הקמפיין הרוסי ועל מנהליו לדווח למעלה על הצלחות מרובות. הם יכולים להציג את נתוני הצפייה הגדלים, ולהתפאר שהקמפיין משיג את יעדיו. האם ישראל מספקת נשק לאוקראינה? עובדה שלא. האם יחסי ישראל-ארה"ב אינם במיטבם? עובדה שכן. "הנה - הצלחנו, הם יגידו לממונים

מי הם אותם ממונים

לקמפיין ההשפעה הרוסי יש 'אבא' רב עוצמה - סגן ראש האדמיניסטרציה הנשיאותית, סרגיי קיריינקו. " מדובר בנציג הקבוצה החזקה ביותר ברוסיה של היום, שמורכבת גם מאוליגרכים כמו האחים קובלצ'וק, ומבעלי שליטה במנגנוני הביטחון, בתעשיית האטום ובעסקים. נציגם האחר מונה לאחרונה לתפקיד מבקר המדינה. בשפה פחות דיפלומטית, הם אווזים באמצעותו בביצים גם פקידים בכירים וגם את העילית "העסקית

אוהבים לקחת סיכונים

הנזק לישראל מהפעילות התעמולתית של רוסיה הוא לעיתים בלתי נראה, אך בהחלט מורגש. ראקוב: "ראשית, מהשיחות שלי עם העמיתים במקומות אחרים שבהם מערכי ההשפעה הרוסיים הפועלו, אנו יודעים שלאחר שהם פועלים לאורך זמן, מתערער האמון של האזרחים במדינתם ובמוסדותיה. הם מתרגלים לא להאמין לשום דבר רשמי. אם זה לא מספיק, הרי חלק מקמפיין ההשפעה הרוסי בזירה הבינלאומית ממש רוקד על הדם שלנו. כאשר הרוסים מצירים גרפיטי של ידיים מגואלות בדם בסגנון של ידי המחבלים שביצעו לינץ' בוואדים נורז'יץ וביוסי אברהמי הי"ד ברמאללה על אנדרטת השואה בפריז, או מסמנים בתים בצרפת במגיני דוד כמו לקראת פוגרום, ואחר כך קמפיין ההשפעה האינטרנטי מהדהד את זה, זה עלול להביא לפגיעה ביהודים. חוץ מזה, צריך לזכור שקמפיין ההשפעה הנוכחי אינו עומד לבדו. נוסף עליו, בארסנל החתרנות הרוסי יש כלים אחרים, ורוסיה לא בוחלת להשתמש בהם

הציפייה של הרוסים להרוויח מחזרתו של נתניהו לתפקיד ראש הממשלה לא התממשה. הם קיוו שהימין יהיה נח עבולם, אך זה לא קרה. נתניהו אפילו לא התקשר במשך חודשיום לפוטין כדי לשמוע ממנו את הברכה על הנבחרות וברור שזה היה מכוון גם אחרי כן עד אחרון 7 באוקטובר. הם לא דיברו

צילום: קובי גדעון. לעמ.,

הם מפעילים, לדוגמה, לא מעט ערוצי טלוויזיה ברוסית ובשפות אחרות, ומיליוני אזרחים של מדינות אחרות " צופים בהם ומקבלים דרכם דיסאינפורמציה, אשר מעצבת את תודעתם ואת תפיסת המציאות שלהם. אני רואה למשל את חמי ואת חמותי, שניהם ישראלים יוצאי אוקראינה שמתנגדים לפלישה הרוסית, אבל ממשיכים בדבקות לצרוך את שידורי התעמולה של הערוץ הראשון הרוסי כחלק מחבילת הכבלים שלהם. משהו מן השידורים האלה בוודאי מחלחל פנימה ונקלט. ולבסוף, אנחנו יודעים מזירות אחרות שהרוסים יודעים לעבוד עם פשע מאורגן כדי לחולל פרובוקציות. הסכנה הזאת ממשית עכשיו, כאשר שירותי הביטחון "הרוסיים מרגישים בטוחים בעצמם אחרי שנתיים של תהפוכות ובנייה מחדש

מה שיטות הפעולה הנוספות של רוסיה

הן רבות מאוד. אחת מהן היא שימוש מגמתי בהתבטאויות של בכירים ישראלים בעלי שם. הרוסים לוקחים " סרטונים של בכירי צה"ל בדימוס, עורכים אותם בכבודות, גוזרים מהם קטעים נטולי הקשר או אף מנוגדים להקשר הכללי, ומייצרים מוצר תעמולתי תחת כותרת צעקנית 'גנרל ישראלי ממליץ לאוקראינה להיכנע'. עוד טריק הוא להתקשר למומחים ישראלים ולבקש לראיין אותם כביכול. גם במקרה כזה ה'ראיון' נערך באופן מגמתי ומוצג בהמשך כסרטון תמיכה אותנטי של המראיין בעמדות רוסיות. עורכי הראיונות האלה הם לרוב תחקירנים של כלי תקשורת רוסיים, ולצד המשרה העיקרית הם עובדים בשביל קמפיין ההשפעה הרוסי למלכודת הזו נפלו לא מעטים: תת־אלוף במילואים בחיל האוויר הישראלי שהשתתף בתקיפת הכור בעיראק, " שגריר לשעבר של ישראל במולדובה, בכיר ביטחוני אחר שמרבה להופיע בתקשורת. היית מצפה שהעבר הביטחוני שלהם יפתח אצלם זהירות מתבקשת, אבל כנראה הציפייה הזאת מוגזמת. לך תחפש אחר כך את מי שראיין אותך. אגב, לא אחת הקטעים האלה צפים גם בקמפיינים רוסיים בזירות אחרות ובמדינות אחרות, כי לאמירה של בכיר ישראלי יש משקל. ככלל, הרוסים לומדים את הזירה הישראלית - אם וכאשר הם ירצו "להרחיב את הפעילות ולהחריף אותה, הם יוכלו לעשות זאת

מתי זה יכול לקרות

אם וכאשר נעשה פעולות שהרוסים לא יאהבו, בייחוד אם ישראל תהיה במשבר שיהפוך אותה פגיעה יותר. " אם נפתח במלחמה בצפון ונפגע ברוסים, כל מערך ההשפעה שלהם יופנה נגדנו. כרגע ישראל לא נמצאת במוקד הקמפיין הרוסי, ורק כ-5-6 אחוזים מתוצריו מופנים לקהל הישראלי. מניסיון של מקומות אחרים, מערכות בחירות מביאות לעלייה בהתערבות הרוסית. זה לא אומר שהרוסים מנסים תמיד לקדם מועמד או רשימה. עצם התעסקותם פוגע במדינה שהם בחרו כיעד. ראו את ארה"ב: טראמפ נאלץ לבלות את ארבע שנות הקדנציה שלו בחקירה ועם סימן שאלה גדול על לגיטימיות שלטונו, רק משום שמערך ההשפעה של הרוסים, שהיה אז בפיקודו של יבגני פריגוז'ין, מייסד קבוצת וגנר שמת מאז, ושירות ריגול החוץ הרוסי, הדליפו את המסמכים של המפלגה הדמוקרטית ויצרו רושם שהרוסים מסייעים לרפובליקנים עם זאת, אין לשלול את האפשרות שבתרחיש מסוים הם ינסו לעזור למפלגה שנוחה להם, ואז כל המשאבים יופנו למטרה הזאת. הם אוהבים ליטול סיכונים, למשל להריץ מישהו שמספיק נואש כדי לקבל את עזרתם. נתקלתי באדם שעלה לישראל כחצי שנה לפני פרוץ המלחמה באוקראינה, אחרי שעבד בקרמלין בתחום של השפעה פוליטית. הוא הסתובב בארץ אחוז חלום להקים כאן רשימה שתאחד את כל 'הרחוב הרוסי', והתאהב "ברעיון שזה יכול להעלות או להוריד ממשלה

?מדוע ישראל עדיין לא מצאה לנכון לפעול לבלימת ניסיונות ההשפעה הרוסיים

רשויות הביטחון פנו לרוסים בדרישה להפסיק, אולם אלה התעלמו וממשיכים לפעול בזירה הישראלית ביתר " שאת. פייסבוק אמנם מורידה את הפוסטים התעמולתיים של הרוסים כי הם מפירים את המדיניות שלה (על מפרסם הפוסט בתשלום להצהיר על תוכן פוליטי, מה שהרוסים כמוכן לא עושים), אלא שפוסטים חדשים צצים שוב. גם הסינים, האיראנים, חמאס וגורמים סוניים אחרים מנסים להפעיל מערכי תעמולה, אלא שלמדינות כמו רוסיה יש יותר עוצמה ומשאבים. בישראל, שלא כמו בארצות אחרות, עדיין לא מייחסים לאיום הזה משקל ראוי. בצרפת פועלת סוכנות ממשלתית ייעודית שתפקידה לסכל דיסאינפורמציה, וגם במדינות אחרות הנושא זוכה לטיפול מועדף של גורמי ביטחון. אצלנו עדיין לא.

ישראל היום!

הרשמו לקבלת עדכוני חדשות בזמן אמת מישראל היום
רשמו אותי בפעם אחרת

נספח 12
מאמרו של ראקוב מיום
18.6.2024

עמוד 102

גיליונות ירושלים

האיום שבהתערבות הרוסית בענייני הפנים של ישראל

דניאל ראקוב

מסרון במסגרת מסע השפעה רוסי בישראל בעברית.
שאליו נלווה טקסט: "הפסד בלתי נמנע: לאחר-ביגדת ארה"ב
ישראל תצטרך למצוא שותפים חדשים כדי לשרוד" (15.4.24)

סיוון התשפ"ד
יוני 2024

JCS

מכון ירושלים
לאסטרטגיה ולביטחון

The Jerusalem Institute
for Strategy and Security

גיליונות ירושלים

האיום שבהתערבות הרוסית בענייני הפנים של ישראל

דניאל ראקוב

© מכון ירושלים לאסטרטגיה ולביטחון

סיוון התשפ"ד | יוני 2024

טל': 02-940-6060 | info@jiss.org.il | www.jiss.org.il

facebook.com/JissDigital | twitter.com/JISS_Israel

תקציר

מדגם מסרים של מסע השפעה רוסי בישראל

איור 1: ידיעת כוב, שפורסמה במאי 2023 באתר שהתחזה לאתר N12, ושעליה חתום כביכול אמנון אברמוביץ'

רוסיה מפעילה בישראל ממאי 2023 מסע השפעה תודעתי ייעודי, באמצעות מערך המכונה DOPPELGÄNGER, שמחזיר מסרים פוליטיים ומידע כוזב לשיח הציבורי במדינות מערביות דרך רשתות חברתיות, תוך התחזות למקומיים. הרוסים זיהו את הפילוג הפנימי בישראל בראשית 2023 כהזדמנות לשינוי ארוך טווח של עמדותיה בסוגיות החשובות להם. הם מבקשים להעמיק את הקיטוב בישראל כדי לקדם את אינטרסיהם: למנוע סיוע צבאי לאוקראינה, להרחיק את ישראל מארצות הברית ולגרום לירושלים לאמץ גישה חיובית יותר למוסקבה. בראייתם, תומכי מחנה הימין נוחים יותר לקלוט את מסריהם המטופללים (מניפולטיביים), כדי לקדם שינוי מדיניות של הממשלה בישראל (אך פועלים גם נגד הימין, כשמתאים). מסע השפעה עולמי של רוסיה תורם לליבוי האנטישמיות ולשלילת ייחודיותה ההיסטורית של השואה.

ההתערבות בענייני הפנים של ישראל מנווטת על ידי בכיר בקרמלין, כנראה בידיעת הנשיא ולדימיר פוטין. מיסוד מסע התערבות ייעודי בעברית ממחיש את ההידרדרות ביחסי המדינות. מוסקבה מצדדת באורח גובר באויבי ישראל (הגם שמבקשת להימנע מקרע מלא עם ירושלים), וחותרת להגביל את חופש הפעולה הצבאי הישראלי. נראה שברוסיה סבורים שישראל מתרחקת ממנה, ושהתערבות בענייניה תאפשר הפעלת מנוף לחץ חדש על ירושלים. ישראל דרשה מרוסיה להפסיק את המסע לפני כשנה – ללא הועיל.

בעת הזאת השפעתו הישירה של המסע על הציבור מסתמנת כמוגבלת, אך לרוסיה יכולת להגדיל את פעילותו במהירות ולשלב עם כלים נוספים (גם מחוץ למרחב הספרתי).

אפשר שהוא נועד להפגין בפני ירושלים כושר היזק, או לתרום לתחזוקת דימוי העוצמה הרוסי בעולם. הוא משקף נכונות צינית של מוסקבה להבעיר ולסכסך את זירת הפנים בישראל לקידום אינטרסיה. הניסיון המערבי מלמד שהתערבות רוסית מערערת את הלכידות החברתית ואת אמון הציבור במוסדות המדינה.

ההתערבות הרוסית חותרת תחת יסודות המשטר בישראל ומערכת הבריתות שלה. חומרת האיום הנשקף מפעילות זו צפויה לגבור בשל המשך המתח הפוליטי בישראל, האפשרות לבחירות בארץ שינוצלו לרעה על ידי הרוסים, ושינויים טכנולוגיים.

לאיום התערבות זרה (לא רק מרוסיה) לא מיוחסת חשיבות מספקת בבחינה מחדש של סדר העדיפויות הלאומי בישראל בעקבות "חרבות ברזל". ישראל נבדלת בכך ממדינות המערב, שרואות בחומרה יתרה את איום הדיסאינפורמציה והחתרנות הרוסיים. אין לישראל אסטרטגיה לאומית להתמודדות עם מבצעי התערבות זרה, השב"כ חסר סמכויות פעולה מספיקות, ושיתוף הפעולה של הממשלה עם גופי החברה האזרחית בסוגיה זו – בחיתוליו. רצוי שישראל תנקוט את הצעדים הבאים:

- התייחסות לאיום ההשפעה הרוסית בהערכת המצב לגבי יחסיה עם מוסקבה; בעיקר חשובה בהירות פנימית במערכת הממשל בישראל בנוגע לתפקיד הרוסי השלילי והתארגנות סיכולית.
- ריענון ארגז הכלים לגביית מחיר ממוסקבה עבור התערבותה (ישראל עודה אחת המדינות המערביות הבודדות שמעניקות לנציגי רוסיה הרשמיים חופש פעולה רב).
- תיאום הדוק יותר עם שותפים מערביים להדברת מסעות ההשפעה הרוסיים.
- הקמת גוף ייעודי שירכז ברמה הלאומית את המאבק בהתערבות זרה, יקדם סגירת פערים בחקיקה וסמכויות אכיפה, ויחזק מנגנוני עבודה עם החברה האזרחית וחברות הטכנולוגיה.

תוכן העניינים

8	מבוא
10	לוחמת מידע ב"ארגז הכלים" הרוסי
11	הכפיל המסתורי
13	מי מפעיל את "הכפיל"?
15	"ישראל הנורמלית"
19	המסע בישראל – צעדים ראשוניים (קיץ-סתיו 2023)
20	שינויים במסרי Doppelganger בארץ ובעולם בעקבות ה-7.10
27	מדוע נדרשה רוסיה לעלות מדרגה בלוחמת מידע בישראל?
29	מאחורי הקלעים של מפעל ההשפעה
33	המאמצים לעצור את פעילות Doppelganger
35	האם Doppelganger מצליח להשפיע, ובפרט בישראל?
43	סיכום והמלצות
47	הערות

מבוא

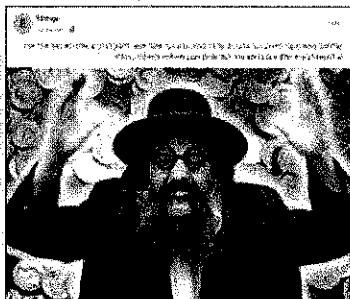
מדגם מסרים של מסע ההשפעה הרוסי בישראל

איור 2: 17.2.23

איור 3: 12.6.23

איור 4: 12.6.23

בשנה האחרונה מתרבים התחקירים העיתונאיים על מסע השפעה תודעתי (*influence campaign*) מטעם הממשל הרוסי, שמתנהל בישראל כנראה ממאי 2023. מסע זה מבוצע – לראשונה מאז התקופה הסובייטית – בשפה העברית (או באנגלית, תוך התחזות לכלי תקשורת באנגלית שפועלים בישראל). הוא מכוון להשפיע באופן ייעודי על דעת הקהל בארץ בנושאי חוץ ופנים – ודרכה על מקבלי ההחלטות בירושלים. המסע בישראל זוהה כרכיב במערך השפעה רוסי עולמי, המכונה על ידי מומחי לוחמת מידע *Doppelganger*. המאמר בודק את מטרות מפעילי מסע ההשפעה, את עיתויו, ומציג את מאפייניו וניהולו. לבסוף, המחקר מעריך את האיום הנשקף לישראל מהתערבות רוסית.

המונח הרווח "השפעה זרה" איננו מדויק, ומוצע מושג מתוחם יותר – "התערבות זרה", המוגדרת כ"הפעלת כל מרכיבי העוצמה המדינית (דיפלומטית, מידע, צבאית, כלכלית, פיננסית, דתית וכולי) הזמינים לשחקן בינלאומי המעוניין להשפיע על שחקן אחר, ונתפסים על ידי השחקן המושפע כמנוגדים לערכיו, לנורמות שלו או לחוקיו"². המסע הרוסי החדש תואם הגדרה זו, ומהווה עליית מדרגה בהתערבות רוסית בענייני הפנים של ישראל. יש בו כדי להחליש את מדינת ישראל במספר ממדים בתקופה רגישה במיוחד.

בגלל המאמץ של מפעילי *Doppelganger* להסוות את פעילותם והסרת התכנים של מערך זה על ידי מנהלי הרשתות החברתיות, קיים קושי לאתר את כל החומרים שפורסמו על ידם בישראל בשנה החולפת. עם זאת, מחקר זה מבוסס על מדגם גדול של מסרים

שפורסמו בעברית, לרבות מאגר של כ-150 מסרונים ממומנים שפורסמו בפייסבוק בין מאי 2023 לתחילת יוני 2024 (שרובם כבר אינם זמינים במרשתת), טקסטים ייעודיים שפורסמו באתרים המתחזים לאתרי חדשות בישראל, ומעקב הדוק אחר פעילות המערך בטוויטר/X מטעם "bot blocker"³.

בשלהי 2023 הודלפו ברוסיה בכמה פעימות מסמכים פנימיים ברוסית המיוחסים למפעילי מערך Doppelganger, שמגוללים את החשיבה שבבסיס התכנון למסעות התודעה בישראל, באוקראינה ובאמריקה הלטינית. אין אפשרות לוודא את מהימנותם של מסמכים אלה באופן מלא, אך הם מוערכים כאותנטיים. זאת, כיוון שתוכנם וסגנון כתיבתם עולים בקנה אחד עם מסמכי פנים אחרים של המפעילים הרוסיים שהועמדו לרשות כלי תקשורת מערביים אמינים על ידי סוכנויות מודיעין מערביות. כמו כן, מאפייני מימוש מסעות תודעה רוסיים בזירות אלה תואם את המפורט במסמכים.

המאמר מסתמך גם על המחקרים השניוניים הכוללים מאמרים ומחקרים שהתפרסמו בשנה האחרונה על אודות המערכה הרוסית בישראל וכן מחקרים, תחקירים, מאמרים ודו"חות חקירה רבים שהוכנו על ידי גורמי ממשל מערביים, עיתונאים, חוקרים אקדמיים, חברות טכנולוגיות וארגוני חברה אזרחית על אודות פעילות Doppelganger מחוץ לישראל⁴.

לאורך המאמר נכנה את פעילות Doppelganger בכללותה, הן מבחינת התוכן והן מהבחינה הטכנולוגית, כמערך או כמערכה עולמית. פעילותו במדינה או בשפה ספציפית תתואר כ"מסע השפעה", ואילו מאמץ תחום בזמן או בנושא/מסר כ"מבצע השפעה". המושג "מסרים" ישמש תחליף לסיפורים פוליטיים ("נרטיבים") שרוסיה מבקשת להחדיר באמצעות מערכת ההשפעה. התרגומים והתקצירים של טקסטים ברוסית הם של המחבר.

תודות לאפרים ענבר על עריכת המאמר ועל אתגור אינטלקטואלי שסייע ללטש את ממצאי המחקר. תודה מיוחדת לגאורגי פורוסקון, לנ.ק. ולמפעילים/אנונימיים של ערוץ הטוויטר/X "bot blocker" (שמוקדש לניטור פעילות Doppelganger ברשת זו) על הסיוע באיתור המסרים בעברית והחומרים ברוסית, והעצות הטובות בניתוח הפעילות הרוסית. שלושת אלה, יחד עם דימה אדמסקי, ערן לרמן וגבי סיבוני העניקו הערות מועילות רבות נוספות.

לוחמת מידע ב"ארגז הכלים" הרוסי

לוחמת מידע הינה כלי מרכזי בארגז הכלים של רוסיה, ושורשיה התפיסתיים נטועים עמוק בתקופה הסובייטית ואף הצארית. רוסיה תופסת את עצמה כמעצמה בעלת משאבים מוגבלים, ולוחמת תודעה מסייעת לה לשפר את תדמיתה, ומעניקה לה מכפיל כוח ביכולת להניע שחקנים זרים לפעול על פי האינטרס הרוסי. מדובר במאמץ מקיף שהנשיא פוטין וצוותו מנהיגים ומשתתפים בו אישית, הכולל את מנגנוני הביטחון, משרד החוץ, כלי תקשורת ממלכתיים וכמות עצומה של ארגונים אקדמיים, חברות פרטיות ואף גורמים פליליים. לוחמת תודעה רוסית מופעלת באופן רציף, בעת שלום ובעת מלחמה, על ידי מוסדות ביטחוניים ואזרחיים.

יעקב פלקוב מסביר שבראיית ההוגים הצבאיים-ביטחוניים הרוסיים לוחמת התודעה היא כלי משלים או עומד בפני עצמו לשינוי המציאות הגאו-פוליטית. בראייתם, המערב מפעיל "מלחמה פסיכולוגית-אינפורמטיבית" שלוחת-רסן כדי להחליש ולמוטט את המדינה והחברה ברוסיה, מה שבראיית הרוסים מחייב אותם לפעול באותו אופן נגד מדינות המערב⁵. דימה אדמסקי רואה בה חלק בלתי נפרד מהתפיסה הרוסית הייחודית לנושא כפייה והרתעה⁶.

מסמך פנימי של משרד החוץ הרוסי (מאפריל 2023) קובע "שנדרש להתיע מדינות לא-ידידותיות באופן מערכתי באמצעות מסעות מידע (*information campaigns*) וצעדים נוספים, שיתואמו במתכונת בין-משרדית, ויתפרשו על התחומים הבאים: צבאי-פוליטי, מסחרי-כלכלי, מידעי-פסיכולוגי, ערכי ותחומים אחרים"⁷. במקביל לפעילות מוכוונת מרכזית, גופי לוחמת תודעה רוסיים מתאפיינים בהרבה יוזמה מלמטה, ברוח מה שנתפס כרצוי בקרמלין.

המערכת הרוסית העוסקת בלוחמת תודעה גדלה והשתכללה בטרם המלחמה באוקראינה, ושליחי ממשלו של פוטין הציגו שורה של חידושים טכנולוגיים ותפיסתיים בתחום, כמו למשל "חוות הטרולים" (IRI) בבעלותו של המנוח יבגני פריגוז'ין שניהלה, בין היתר, מערכה להשפעה על הבחירות לנשיאות ארצות הברית ב-2016⁸. הידרדרות ביחסי רוסיה עם המערב הפכה את לוחמת המידע לאחד ממגרשי הפעולה המועדפים על מוסקבה, תוך ניצול חופש הביטוי במערב כדי להשפיע על סדר היום ועל תהליכים פוליטיים במדינות היריבות לה.

לוחמת מידע הינה זירת מערכה מרכזית של המלחמה באוקראינה, שנתפסת על ידי משטר פוטין כסוגיה קיומית לרוסיה, כשהנשיא מתייחס אליה כבעלת חשיבות מכרעת למורשתו. מוסקבה רואה עצמה כמתגוננת במלחמת מידע שהמערב, בהובלת ארצות הברית, כביכול

הכריז עליה. מאז הפלישה הרוסית לאוקראינה ב-2022 הפעילות הרוסית בתחום לוחמת מידע הפכה תוקפנית אף יותר מקודם⁹. הממשל הרוסי ייצר מוטיבציה והזדמנויות כלכליות לגורמים לא-ביטחוניים להשתתף בפעילות זו¹⁰, בייחוד בשעה שמנגנוני הביטחון נדרשו למקד את מרב מאמציהם בפעילות צבאית באוקראינה.

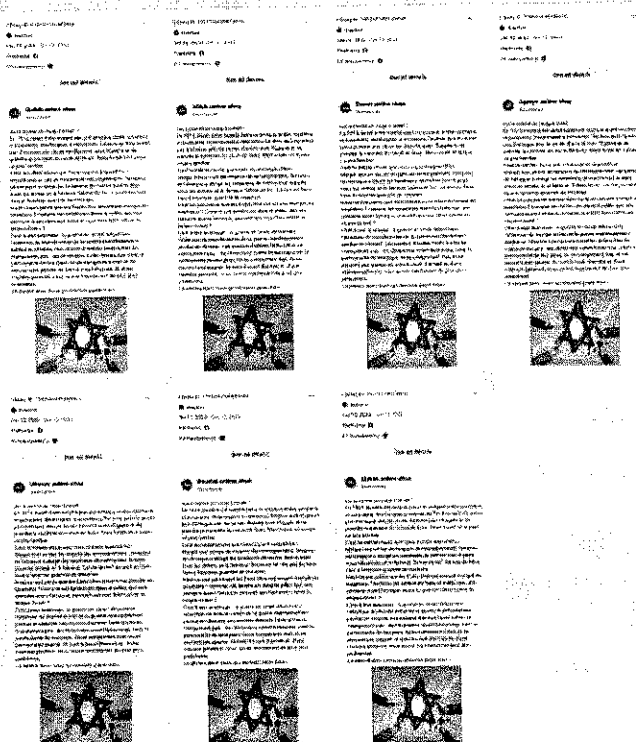
מקומה של ישראל לא נפקד מפעילות תודעה רוסית, לרבות במהלך המלחמה באוקראינה. סל הכלים הרוסי בתחום התודעה בנוגע לישראל כולל, בין היתר, את הקשרים המדיניים-דיפלומטיים, כלי כפייה כלכליים, העברת מסרים באמצעות תקשורת ממלכתית ומנגנון תעמולה בלתי פורמלי גלובלי, ובתוך ישראל (בין היתר) – השגרירות הרוסית, מרכז התרבות הרוסית, ארגונים של יוצאי רוסיה ודוברי רוסית, משפיעני רשת פרו-רוסיים, נציגי הכנסייה הפרבוסלבית ו"האגודה האימפריאלית הפרבוסלבית הפלסטינית"¹¹.

הכפיל המסתורי

באוגוסט-ספטמבר 2022 זיהו¹² גופי מודיעין וחוקרים מערביים פעילות של מערך השפעה תודעתית רוסי חדש שזכה לכינוי Doppelganger (הכפיל המפתיע או המרושע בפולקלור הגרמני). המערך הזה החל לפעול כנראה במאי 2022 בצרפת ובגרמניה, תוך יצירת תכנים ייעודיים בצרפתית ובגרמנית (לצד שפות אחרות). ב-2023 הפכו גם אוקראינה, ארצות הברית וישראל ליעד פעולה של מערך זה, שהחל לייצר תכנים רלוונטיים ברוסית, אוקראינית, אנגלית ועברית. באוקטובר 2023, במקביל לשימת דגש על מתקפת ה-7 באוקטובר במערכת התודעה העולמית [איור 5], החל המערך להפיץ מסרים באופן יום-יומי גם בפולנית ובאיטלקית. במאי 2024 הפעיל המערך מבצע השפעה נגד נשיא ארצות הברית ג'ו ביידן – ב-12 שפות¹³.

מפעילי מסע ה-Doppelganger באירופה ביקשו לשכנע את האזרחים האירופיים שאוקראינה הינה מדינה מושחתת ומלאכותית, הנשלטת על ידי משטר נאצי נצלני, שמבקש לרושש את אירופה באמצעות דרישה בלתי פוסקת של תקציבי עתק. הם הציגו תחזיות קודרות על שקיעה והתפוררות של האיחוד האירופי ומשטריו הדמוקרטיים, האדירו את חששות האירופים בנוגע להסלמה רחבה בין רוסיה לבין נאט"ו, וניבאו שארצות הברית תפקיר את בעלות בריתה. המסע ניצל את הבעיות הפוליטיות והחברתיות המקומיות והדיון הציבורי על אודותיהם, קשר אותם למלחמה באוקראינה וליחס לרוסיה, באופן שהעצים את המתחים הפנימיים במדינות אירופה. במאי-יוני 2024 התבלט המאמץ של המערך הרוסי להשפיע לטובת מועמדי הימין בבחירות לפרלמנט האירופי, ונגד הנשיא ביידן ובעד הנשיא לשעבר דונלד טראמפ לקראת הבחירות לנשיאות ארצות הברית.

מדגם מסרים של מסע ההשפעה הרוסי בעולם

איו 5: 13-11.2021

שבועה "בוטים" בפייסבוק מטעם מסע DOPPELGANGER בצרפת מפיצים מסר זהה בשבוע שלאלאר מתקפת ה-7 באוקטובר, הרומז שהמתקפה נובעת מהנאה אמריקנית של ישראל. אחד המסרים קיבל כ-41,000 צפיות, וכולם בידה כ-68,000.

מערך ה-Doppelganger התבלט בשני מאפייני פעולה ייחודיים. הראשון, בניית אתרי אינטרנט שהתחזו לאתרים של כלי תקשורת מערביים מובילים (למשל "ווינגטון פוסט", "פוקס ניוז", "דר-שפיגל" "די-וולט", "לה-מונד" ו"לה-פריזיאן"), כדי למשוך קוראים ולטעת בהם תחושה מדומה של אמינות. בפועל תוכנם של אתרים אלה מכיל בעיקר טקסטים שנכתבו לטובת המסע ומקדמים את מטרותיה של רוסיה, ומסרים נגד אוקראינה ומדינות המערב. השני, הפצת תכנים אלה ותכנים ייעודיים, גראפיים וכתובים באמצעות רשתות של משתמשים מדומים ("בוטים") ברשתות חברתיות.

המערך Doppelganger ממקד את מסריו בקהלי יעד מערביים בקצות המפה הפוליטית (ימין ושמאל¹⁴), אך עם העדפה לבעלי השקפות שמרניות, שמזוהים כנוחים יותר לקליטתם. הוא מנסה להאדיר תפוצה של מסרים נוחים לרוסיה מטעם מובילי דעת קהל מקומיים (שלו רוב נוצרים ללא קשר אליה). לצד זאת, הוא מחדיר לתוך זרם המסרים שהוא מפיץ מידע כוזב.

מערך זה, בדומה להגיגה של לוחמת תודעה רוסית בכללותה, אינו חותר לשכנע מיידית במסריו, אלא לערער לאורך זמן את אמינות יריביה של רוסיה ומסריהם ולהקשות על הציבור להבחין בין אמת לכזב. בטווח הזמן הארוך הוא מבקש לקעקע את המוסדות הדמוקרטיים ולהחליש את יכולתן של חברות היעד להתנגד לרצונותיה של מוסקבה.

בספטמבר 2022 הצביע דו"ח של חברת "מטא" (חברת האם של פייסבוק, אינסטגרם ועוד) על שתי חברות רוסיות פרטיות כמתפעלות את מערך ה-Doppelganger: "הסוכנות לתכנון חברתי" (SDA, Social Design Agency), וחברה טכנולוגית בשם "סטרוקטורה" (Structura National Technologies). בראש SDA עומד איליה גמבשידזה (Gambashidze), יועץ אסטרטגי-פוליטי, מה שמכונה בעגה המקצועית ברוסית "טכנולוג פוליטי" (polittekhnolog)¹⁵. "סטרוקטורה" הינה בבעלות של ניקולאי טופיקין (Tupikin), אף כי עלתה גם טענה שהחברה שייכת ל-ROSTEC, חברת-ענק ביטחונית ממלכתית רוסית¹⁶. ניתן להעריך ש-SDA היא האחראית על המסרים של המערכות התודעתיות, או לפחות דומיננטית בחלק זה, בעוד ש"סטרוקטורה" תרמה למיזם יכולת טכנולוגית. האיחוד האירופי הטיל בקיץ 2023 סנקציות על שתי החברות ועל גמבשידזה. במרץ 2024 הטיל משרד האוצר האמריקני סנקציות על שתי החברות, על גמבשידזה ועל טופיקין.

מי מפעיל את "הכפיל"?

SDA, בהנהלתו של גמבשידזה, הינה חברת ייעוץ פוליטי ויחסי ציבור מסדר גודל בינוני (בשוק הרוסי) שהתמחתה במערכות בחירות של חברי פרלמנט פדרליים, בחירות מקומיות ומוניציפליות, פוליטיקה פנימית ועבודה עם גופים ממשלתיים רוסיים¹⁷. באתר האינטרנט של SDA מוזכרים כלקוחותיה משרד הפנים והמשרד למצבי חירום הפדרליים הרוסיים, ממשלת מחוז מוסקבה והבית התחתון של הפרלמנט, הדומא. מנגד, לא מוזכר שם המנהל הנשיאותי, כנראה הלקוח המרכזי שלה כיום¹⁸.

המנהל הנשיאותי הוא המנגנון הפקידותי שנועד לסייע לנשיא רוסיה לממש את תפקידיו. מבחינה פורמלית גוף זה ובכיריו נעדרים סמכויות, אך בפועל, עקב מרכזיות מוסד הנשיאות, בייחוד בתקופת שלטונו של ולדימיר פוטין, מדובר באחד מגופי הממשל החזקים ביותר במדינה. על פי הדלפות מודיעין מערביות ופרסומים נוספים, אחד הפקידים הבכירים ביותר במנהל הנשיאותי, סרגיי קיריינקו (Sergei Kiriynko), הוא שהנחה את SDA ו"סטרוקטורה" לכוון את מערך ההשפעה Doppelganger במטרה לחזק את סל הכלים הרוסי להשפיע על ממשלות המערב באמצעות דעת הקהל, כהשלמה לפעילות הצבאית של רוסיה באוקראינה¹⁹. קיריינקו מתווה את כיווני פעילותו ומקבל דיווח שוטף על "ההישגים".

כפופיו של קיריינקו במנהל הנשיאותי, ראשת האגף לטכנולוגיות מידע, טטיאנה מטבייבה (Matveyeva), וראש אגף העוסק בקשר עם המחוזות, אלכסנדר חריצ'ב (Kharichev), הם שמבצעים תיאום והכוונה ברובד השוטף עם SDA ו"סטרוקטורה". על פי ההדלפות, זכיית

SDA במרכזי המנהל הנשיאותי בנושא השפעה תודעתית מחוץ לגבולות רוסיה נובעת מקשר מקצועי וותיק עם חריצ'ב ואחת הסגניות של מטבייבה, סופיה זכארובה (Zakharova)²⁰. נראה שבמנהל הנשיאותי הכירו את גמבשידזה במסגרת עיסוק משותף בפוליטיקה הרוסית, והוא היה זמין לעזור כשביקשו להשפיע על דעת קהל מחוץ לגבולות רוסיה.

קיריינקו (בן לאב יהודי, שנשא בילדותו שם יהודי: איזראיטל, Izraitel), הוא אחד מבעלי התפקידים הבכירים ביותר בממשל פוטין²¹, ואחראי על אגפי המנהל הנשיאותי העוסקים בפוליטיקה הפנימית (סדר פנימי, מנגנוני שליטה, הבטחת נאמנות האוכלוסייה והעלית והמשמעת הפוליטית של הפקידות והמערכת המפלגתית), המנהל הממשלתי ומבנה המשטר. הוא ידוע בחיבתו להטמעת שיטות ניהול מדעיות, מבוססות מדדי הערכה כמותיים, במטרה לשפר את היכולת התפקודית של המנהל הממשלתי הרוסי. בשנות המלחמה באוקראינה הוא התבלט כאחד המובילים של מיזמי הטמעה של המחוזות שרוסיה סיפחה (דונייצק, לואאנסק, זפוריז'יה וחרסון), ונטל על עצמו תפקיד של ניסוח האידאולוגיה הממלכתית.

קיריינקו איננו מחולל החשיבה האידאולוגית ברוסיה, אלא מנהל את המנגנון שמנסח את הרעיונות המדיניים והחברתיים שפוטין משמיע למסמכים בהירים יותר, ומוביל תוכניות לחינוך מחדש של החברה הרוסית לפי הערכים שמקודמים על ידי הקרמלין. בין היתר, אלה עוסקים בתפקידה הייחודי בעולם של רוסיה כמדינה-ציוויליזציה, פטריוטיזם, ערכים שמרניים בתחום המשפחה, שלילת הליברליזם המערבי, קידום עולם רב-קוטבי ופרשנות מטופללת (מניפולטיבית) של היסטוריה (שמבקשת להעלים פרקים אפלים בהיסטוריה הרוסית-סובייטית ולערער על הלגיטימיות של ריבונות מדינות מזרח אירופה)²².

בשלב מוקדם להפעלתו של המערך Doppelganger קבע קיריינקו (ביולי 2022) שגרמניה תעמוד במוקד מאמץ ההשפעה הרוסי באירופה, בניסיון להחליש את תמיכת הציבור הגרמני באיחוד האירופי, נאט"ו, ארה"ב ובריטניה, ולחזק את אלה שחושבים שהמלחמה באוקראינה פוגעת ברווחתם. במסגרת זאת ביקשו המפעילים הרוסים של מערכת התודעה בגרמניה לחזק את מפלגת הימין הקיצוני AfD, שמוכרת כאוהדת את רוסיה, ולהחליש את מפלגות המרכז (SPD ו-CDU/CSU), שמצדדות בסיוע לאוקראינה ובחיזוק המחויבות לנאט"ו²³. קיריינקו אף קבע מדד לבחינת ההצלחה של מסע ההשפעה: עלייה של 10 אחוזים בתמיכה ברוסיה בקרב הגרמנים תוך 3 חודשים²⁴. בראשית 2023 הנחה קיריינקו את SDA/"סטרוקטורה" לזרוע פילוג בחברה הצרפתית ולהחליש תמיכה באוקראינה ובנאט"ו. הן בצרפת והן בגרמניה ניסו מפעילי Doppelganger להביא להסלמה בהפגנות שהתפתחו בכל מדינה באופן אותנטי על רקע מתחים פנימיים²⁵.

בינואר 2023 הותנע מסע השפעה של Doppelganger באוקראינה, וקיריינקו ניסח את ארבע המטרות העיקריות של מערכת ההשפעה שם, שהפכו לצירים המרכזיים שסביבם מומשה המערכה ונמדדו תוצאותיה. מטרות אלה כללו: ערעור והחלשת ההנהגה הפוליטית והצבאית, העמקת שסעים בעילית, דמורליזציה של הצבא וערעור הסדר הציבורי במגזר האזרחי. כמדדים לבחינת ההצלחה נקבעו ירידה בשיעור התמיכה הציבורית (ועלייה בשיעור הסלידה, "אנטי-רייטינג") של אנשי מפתח בלשכתו של הנשיא וולודימיר זלנסקי, הממשלה והצבא; סכסוכים מתוקשרים בצמרת ועלייה בפיטורין ממשרות ציבוריות; עלייה בתפיסות הציבור שהצמרת המדינית דואגת לעצמה ולא למדינה, ושפולין הינה האויבת של אוקראינה ושואפת להשתלט על שטחים אוקראיניים שהיו בעבר חלק מפולין²⁶.

"ישראל הנורמלית"

תרגום הפתיח של המסמך "ישראל הנורמלית"
(כפי שהודלף באתר הטלגרם הרוסי VCHK-OGPU)

"Нормальный Израиль"
Привет

Цели проекта

В настоящее время ситуация в государстве Израиль является очень выгодной для начала серьезного проекта воздействия на общественное мнение. Целью такого воздействия должно быть выведение израильского общественного мнения из антисоветской повестки, создание устойчивого образа страны, который для которого будет направлением неонацизм и диктатура на Украине, оказания помощи неонацистам, следователям, экспертам и политикам со стороны запада, а также помощи антисоветской политической элиты России.

В сложившейся ситуации достичь этих целей можно в относительно короткие сроки, опираясь на реальное существование диктатуры в стране и в первую очередь в США.

Израильский проект имеет эффективность проекта и в этом плане следует считать его одним из главных в Израиле, в первую очередь в борьбе с неонацизмом.

אזור 6
"ישראל הנורמלית" - הצעת מיזם

מטרות המיזם

"בעת הטנחית המצב במדינת ישראל מצטייר ככדי ביותר להנעת מיזם רציפי של השפעה על דעת הקהל. מטרתה של השפעה כזאת עשויה להיות - לעקור את ישראל מתוך סדר היום הכלל-מערבי האנטי-רוסי, לבנות דעת קהל יציבה שעבורה יהיו בלתי קבילים נאו-נאציזם ודיקטטורה באוקראינה, הגשת סיוע לנאו-נאצים, ולפיכך גם הסלמת הסכסוך מצד המערב, וכן סיוע למהגרים פוליטיים אנטי-רוסיים [בישראל].

בנסיבות שונצרו ניתן להשיג מטרות אלה בפרק זמן קצר יחסית, תוך התבססות על כוחות ממשיים בתוך המדינה ובתפוצה היהודית בארצות הברית.

לאור האמור לעיל נראה כמדד ביצוע מרכזי לאפקטיביות הפרויקט את הגידול במספר אזרחי ישראל שתומכים ברוסיה במסגרת מאבקה בנאציזם..."

במהלך מאי 2023 התחיל מערך ה-Doppelganger לפעול בארץ, תוך יצירת תכנים בעברית, המותאמים בראיית SDA להקשרי החברה בישראל. אלה כללו בניית אתרים המתחזים לאתרי חדשות ישראליים (כגון "ואלה", "N12" ו"ליברל"), טקסטים בעברית, רשת משתמשים/"בוטים" שמנסה להיטמע במרשתת בעברית ותכנים גרפיים, שנועדו לקשור את האינטרסים הרוסיים סביב המלחמה באוקראינה עם הבעיות הבוערות של ישראל²⁷. בנוסף הופצו במסגרת המסע תכנים באנגלית - ראיונות עם ישראלים באנגלית ואתרים, המתחזים לכלי תקשורת ישראליים באנגלית²⁸.

בין ידיעות הכזב שנכתבו בעברית בחודשים הראשונים לפעילות המסע בישראל נטען שהמפלגה הדמוקרטית האמריקנית היא שמארגנת את הפגנות

השמאל בארץ נגד הרפורמה המשפטית בשל רצונו של ממשל ביידן להפיל את הממשלה בישראל, וטענות בדבר ה"נאציות" של ממשל זלנסקי [איור 2]. ברשתות החברתיות הופצו קריקטורות ומסרים שקבעו או רמזו שארצות הברית פועלת להשחית את החברה הישראלית ולהרחיקה מהיהדות (סביב קיום מצעדי הגאווה בתל אביב ובירושלים [איור 3]); ושעל ישראל להתעסק בענייניה ולא לתרום כסף לאוקראינה [איור 4].

הרעיון למסע השפעה ייעודי בישראל נולד כנראה בפברואר-מרץ 2023, על רקע המחלוקת הציבורית וההפגנות בישראל בנוגע לרפורמה המשפטית. מסמך מודלף ברוסית שכותרתו "ישראל הנורמלית – הצעה למיזם" [איור 6]²⁹, שכנראה נכתב על ידי SDA/"סטרוקטורה" עבור צוותו של קיריינקו במנהל הנשיאותי, הציע להפוך את ישראל לזירת פעולה חדשה למערכת ההשפעה, והסביר את הגיונה, מטרותיה ומתכונתה. המסמך קובע שההתפתחויות החברתיות והפוליטיות בתחילת 2023 הופכות את ישראל לנוחה לפעילות השפעה, ומציין קווים כלליים למטרות המיזם והמשאבים הדרושים.

המסמך רואה במחלוקת הפוליטית החריפה בחברה בישראל קרקע פוריה להשפעה על דעת קהל, במטרה להביא את ישראל לאמץ עמדות נוחות לרוסיה בנושא המלחמה באוקראינה ולהשפיע גם על יהודים אמריקניים ודרכם על הבחירות לנשיאות ארצות הברית בנובמבר 2024.

המסמך מנתח את הציבור בישראל ואת היהודים האמריקניים כמכלול אחד, מצייר מציאות קודרת בישראל, וממסגר אותה באופן נוח לאוזני מקבלי ההחלטות ברוסיה. לדידם של מחברי הדו"ח, המתח הפוליטי בישראל נובע מפעילות השמאל, הנשלט על ידי המפלגה הדמוקרטית האמריקנית, ומבקש למוטט ממשלת ימין נבחרת בישראל, בדומה להפלת הממשלה הפרו-רוסית באוקראינה על ידי המפגינים ב-2014 ("מהפכת הכבוד" או Euro-Maidan). המסמך הדגיש שישראל מצויה על סף מלחמת אזרחים: דוברי השמאל מבייחים לסגור חשבון עם תומכי ראש הממשלה בנימין נתניהו, ואף מאיימים לרצוח אותם.

המסמך מציין שלאור כפיפות השמאל בישראל למפלגה הדמוקרטית האמריקנית, המטרות החשובות ביותר עבורו כוללות העברת סיוע צבאי מישראל לאוקראינה נגד רוסיה, הרחבת קליטת פליטים אוקראיניים, עידוד "עלייה גדולה" והמונית של יהודי רוסיה לישראל, ובכלל זאת תמיכה בעלייתן ארצה של דמויות אופוזיציה ליברלית המתנגדות למשטר פוטין. מנגד, בראיית SDA, הימין בישראל שואף לחימום הקשרים עם רוסיה, הגבלת הסיוע לאוקראינה, ביטול סעיף הנכד בחוק השבות וסגירת האפשרות לקליטתם בישראל של "ליברלים-ברחנים" מרוסיה.

לפי מחברי המסמך, "ברור לכול שנדרש לתמוך בממשלה ימנית חוקית של ישראל נגד השמאלנים, הנתמכים על ידי המפלגה הדמוקרטית האמריקנית". בראייתם, "המיזם" הישראלי נדרש להתבסס על העמדות הפוליטיות של המפלגות "ליכוד" ו"הציונות הדתית".

מסמך "ישראל הנורמלית" מציע להגדיר את ייעודה של מערכת ההשפעה בישראל כבניית "דעת קהל יציבה, שלא תשלים עם נאו-נאציזם ודיקטטורה באוקראינה או סיוע לנאו-נאציזם". בראיית SDA המיזם ייחשב כמוצלח אם יגדל מספר הישראלים שתומכים ברוסיה במאבקה בנאציזם". מקום מרכזי ב"אידאולוגיה של המיזם" אמור היה לתפוס נושא "המאבק בהפקרת זיכרון השואה". SDA ממליצה לטפטף לציבור בישראל מסרים סביב ארבעה נושאים עיקריים:

- הנאציזם באוקראינה של ימינו – תוך הדגשת הצורך ב"זריעת פחד" בקרב הישראלים בנוגע לאפשרות להתפשטותו בעולם.
- הקבלה בין רוסיה לבין ישראל בהתמודדות עם איומי ביטחון ושלמות טריטוריאלית.
- "חימום" העניין הציבורי בנוגע לבחירות לנשיאות ארצות הברית, "תוך הצפת הערכות ושמעות".
- פרסומים ש"חושפים" את העמדות האנטי-ישראליות ואנטי-יהודיות באופוזיציה לפוטין.

המסמך "ישראל הנורמלית" נראה אמיתי. תוכנו תואם את מה שבוצע במסגרת הפעילות של SDA בישראל בפועל, וסגנון הכתיבה דומה למסמכים אחרים של SDA שהודלפו על ידי גופי מודיעין מערביים. לא ידוע מי הדליף את המסמך. אלה יכולים להיות סוכנויות מודיעין מערביות, שהדליפו מסמכים אחרים של המערך לעיתונאיים במערב, או "המתחרים" העסקיים של SDA, שחותרים לזכות בחוזים דומים מהקרמלין.

ניתוח של SDA של החברה הישראלית במסגרת הצעת מיזם "ישראל הנורמלית" הינו פשטני, ובוחן את המצב הפנימי בה דרך זווית צרה של נושאים המעניינים את ההנהגה הרוסית. הקבלת המצב בישראל לאוקראינה של 2014 מתעלם מהקשרה הייחודי של המחלוקת הפוליטית בישראל, שנוגע בעיקר לענייני הפנים, וממסגר את ישראל כזירה בעימות עולמי בין רוסיה לארצות הברית. קרוב לוודאי שמונחים אלה סייעו לשכנע את מקבלי ההחלטות בקרמלין לאשר ולממן מסע התערבות בישראל.

ניכר כי המסמך נכתב ללא הבנה מעמיקה בחברה בישראל. הוא העצים את חשיבות הנושא הרוסי-אוקראיני בסדר היום הישראלי כשהציג סוגיה זאת כאחד מקווי הפילוג הבולטים בין המחנות הפוליטיים בארץ. בפועל הוויכוח הפוליטי בישראל נסוב בין ניטרליות (שבה החזיקו הן ממשלת בנט-לפיד והן זו של נתניהו) לבין סיוע ביטחוני מוגבל ולא קטלני לאוקראינה. סקרי דעת קהל מ-2022 ומ-2023 אכן מצביעים על שיעור תמיכה גבוה יותר באוקראינה בין מצביעי מרכז-שמאל, לעומת ימין; אך התמיכה ברוסיה הייתה קרובה לאפס בשני המחנות³⁰.

עלייתן ארצה של דמויות בולטות באופוזיציה הרוסית לא נמצאה כלל במודעות של רוב הציבור בישראל (בשונה מהנטען במסמך). ההנחות של SDA שהקיטוב בעמדות הפוליטיות בישראל דומה במאפייניו לפילוג ביהדות ארצות הברית, ושיש השפעה מעצבת של הישראלים על דפוס הצבעה של יהדות אמריקה, מבטאות בורות של מחבר המסמך³¹.

קביעת מטרת המסע בישראל כ"אי-השלמה עם הדיקטטורה והנאו-נאציזם באוקראינה", ניסוח שצורם לאוזן הישראלית, מתכתבת עם השיח הרווח במוסקבה בעת המלחמה באוקראינה. במסגרת הטפול (המניפולציה) של הנרטיבים ההיסטוריים מוסקבה מקדמת טענה כוזבת שהממשל הנוכחי באוקראינה (שרבים מבכיריו הם ממוצא יהודי) שואב את יסודותיו האידאולוגיים ממשתפי פעולה אוקראיניים עם גרמניה הנאצית³². העמדה שלפיה אוקראינה וממשלתה הם "משטר נאצי" אינה מקובלת על כל הקשת הפוליטית ומרבית ההיסטוריונים בישראל, נוגדת את עמדתה הרשמית, והובילה להאטה בשיתוף הפעולה ארוך השנים בין ישראל לרוסיה בנוגע לזיכרון השואה³³.

בישראל מתחזקת בשנים האחרונות ההבנה שהעמדות הרוסיות מבטאות זילות בשואה וניסיון לסלף את משמעותה (שרק גברו לאורך שנות המלחמה באוקראינה). דף המסרים הרשמי הרוסי כיום קובע שהמונח "שואה" מתאר את רצח העם שביצעה גרמניה הנאצית, באופן כללי, ואינו ייחודי להשמדה שיטתית של יהודים³⁴. מדובר בשינוי המדיניות הרוסית בתחום ההיסטורי, שמטופלת ברמה של עקרונות ביטחון לאומי, לאחר שפוטין הכניס לחוקה הרוסית ב-2020 "הגנה על הזיכרון ההיסטורי". מי שמאתגר ברוסיה את הפרשנות ההיסטורית הרשמית – מסתכן כיום בענישה פלילית.

בעבר ניצלה רוסיה את ישראל וארגונים יהודיים בעולם כמעין "מליצי יושר" בנוגע לתפקיד הצבא האדום בשחרור מחנות ההשמדה, כדי להקנות לגיטימציה בינלאומית לגרסתה על אודות מלחמת העולם השנייה. המלחמה באוקראינה המחישה שהפער בין ההשקפה הרוסית ההיסטורית הרשמית על תקופת השואה (שממוקדת בהצגת גבורתה של ברית המועצות

מדגם מספרים של מסע ההשפעה הרוסי בישראל

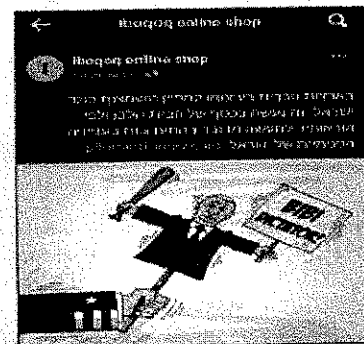
איור 7: 14.7.23

איור 8: 28.9.23

איור 9: 25.9.23

איור 10: 29.9.23

בהבסת הנאציזם, השלכתה להווה והיעדר סובלנות לפרשנויות ביקורתיות לגיטימיות) לבין הפרשנות ההיסטורית הישראלית (המדגישה את ייחודיות רצח היהודים) הפך לבלתי ניתן לגישור. רוסיה, שוויתרה בעקבות הפלישה לאוקראינה ב-2022 על קשריה עם המערב, כבר אינה זקוקה למליצי יושר חיצוניים (ישראלים) בפניו.

המסע בישראל – צעדים ראשוניים (קיץ-סתיו 2023)

במהלך קיץ 2023 ועד למתקפת ה-7 באוקטובר ניכר כי SDA פעלה בישראל במידה רבה בהתאם לתוכנית "ישראל הנורמלית". הופצו שוב ושוב תכנים שהציגו את אוקראינה כאיום על ישראל, את הסיוע לאוקראינה כפוגע בכלכלה הישראלית וחותר תחת ריבונותה (קרי, אם ממשלת ישראל תיענה ללחץ מערבי לספק לאוקראינה נשק קטלני [איור 7]). שבה וחזרה הטענה (ללא הצגת ראיות) שנשק שיגיע לאוקראינה יכול לזלוג לשוק השחור ולהיות מופנה נגד ישראל [איור 8], קישורה של אוקראינה לנאציזם, פגיעה בתדמיתו של הנשיא זלנסקי והחדרת המסר שלמרות מוצאו היהודי – הוא נאו-נאצי [איור 9]. כמו כן, הופץ מידע כוזב שלפיו אוקראינה מעבירה אימונים צבאיים לפעילי חמאס.

ארצות הברית, ממשל ביידן והמפלגה הדמוקרטית הוצגו כאויבי ישראל, "מושכים בחוטים" במדיניות הפנים שלה, מנסים להפיל את ממשלת נתניהו באמצעות ארגון הפגנות השמאל, חותרים לרמוס את זהותה היהודית של ישראל. בין הידיעות הכוזבות שהופצו – מימון ההפגנות בישראל נגד הרפורמה המשפטית בכסף שהגיע ממקורות בבית הלבן [איור 10],

ושארצות הברית פעלה כביכול לחמש את חמאס נגד ישראל [איור 11].

תעמלני SDA קשרו את רוב פרסומיהם (שנועדו להשפיע על מדיניות החוץ של ישראל) למחלוקות הפנימיות על אודות הרפורמה המשפטית תוך ניסיון להרחיב את השסעים החברתיים: בין שמאל לימין, בין דתיים לחילוניים ובין יהודים לערבים ולהגביר את החששות מעובדים זרים. עימותים חריגים בין קבוצות עובדים זרים מאריתריאה בתל אביב בספטמבר 2023³⁵ היוו הזדמנות לעידוד שנאת זרים. נושא זה מתחבר לקריאות אחרות במסגרת מסע ההתערבות הרוסי – הגבלת הכניסה לישראל של פליטים מאוקראינה ואנשי אופוזיציה רוסיים. ככלל, כל מסעות ההתערבות הרוסיים בעולם מנסים למנף את סוגיית שנאת הזרים, תוך חיבור ההקשר המקומי שלה למסרים התואמים את האינטרס הרוסי.

חשוב להדגיש שמסרי Doppelganger בעברית תאמו לעיתים קרובות לעמדות שמתנגדי הרפורמה המשפטית ומבקרי ממשל ביידן בישראל הציגו ללא כל קשר לרוסיה. הרחבת התפוצה של מסרים אלה על ידי מפעילי מסע ההשפעה הרוסיים לא נבעה מהסכמה/אי-הסכמה עם עמדות הימין בישראל, אלא כחלק מטכניקה להחדרת מסרים כוזבים לשיח הציבורי בישראל, ודרכו לעולם. כפי שיוצג בהמשך, המסע הרוסי נוהג לתקוף גם דמויות בימין כשזה תואם את האינטרס הרוסי.

שינויים במסרי DOPPELGANGER בארץ ובעולם בעקבות ה-7.10

מתקפת חמאס על ישראל ב-7 באוקטובר 2023 נתפסה במוסקבה כהזדמנות תקשורתית ייחודית לקידום אינטרסיה, ולעדכון מסרים במערכה תקשורתית עולמית רחבה [איור 5]. רוסיה האשימה את ארצות הברית באחריות למלחמה, בטענה שוויינגטון מקדמת חוסר יציבות בעולם, הטילה רפש באוקראינה (שכביכול סייעה לחמאס) וניסתה להטמיע מסר שהמלחמה בישראל מבשרת את תבוסת אוקראינה. בפועל, רוסיה ניסתה לנצל את אסונה של ישראל כדי לפגוע ביריביה במערב, להסיט קשב מהמלחמה באוקראינה ולהציג את לחימתה שם באור חיובי (בהשוואה ללחימת צה"ל בעזה).

במסגרת זאת, רוסיה הרשמית ו"שופרות התעמולה" שלה הציגו מאז תחילת המתקפה קו מסרים אנטי-ישראלי בולט³⁶; אף כי בהמשך זה התמתן מעט. המסע של SDA בישראל ובמקומות אחרים בעולם התרחב (מבחינת היקף המסרים, תצורתם וערוצי ההפצה שלהם)³⁷ השתלב במערכה תקשורתית עולמית, כשבכל מדינה/שפה הועברו מסרים מותאמים לקהל המקומי, אך לעיתים סותרים (בין מדינה למדינה).

מדגם מסרים של מסע ההשפעה הרוסי בישראל

איור 11: 25.9.23

איור 12: 11.10.23

איור 13: 11.10.23

רבים מהחומרים שהרוסים הפיצו במסעות שלהם באירופה בתחילת מלחמת "חרבות ברזל" נועדו לזעזע ושיקפו את הרוח התוקפנית ושלוחת הרסן של התעמולה הרוסית מול המערב. בין אלה בולט סרטון שהופץ על ידי משתמשי Doppelganger ובו דמויות של יהודים מאושוויץ, שכביכול מתנצלות בפני הפלסטינים על מעשי צה"ל במהלך "חרבות ברזל".

הפרסומים הראשונים לאחר המתקפה שאותרו במסע של SDA בישראל מתוארכים ל-11 באוקטובר (ייתכן שהופצו תכנים מוקדמים יותר, שהוסרו מאז). הם עוסקים בנושאים שהמסע של Doppelganger קידם בטרם מתקפת חמאס [איורים 12 ו-13]. זאת, באופן שלא הלים את סדר היום של הגולשים בישראל, חמישה ימים לאחר המתקפה. אפשר שחוסר הלימה תוכני זה משקף לא רק עיכוב טכני בעדכון המסרים, אלא גם בלבול של מנהלי המסע ב-SDA בנוגע לקו המסרים שנכון לאמץ בישראל בניסיונות החדשות שנצורו, כשהטון הרוסי הגלוי כלפי ישראל השתנה לעוין, שונה לחלוטין ממה שקדם ל-7 באוקטובר.

האפשרות שלא מדובר בעיכוב טכני בלבד נתמכת בהתבוננות על המסע של SDA בצרפת, שעדכן את מסריו בנוגע למציאות של המלחמה במזרח התיכון תוך יומיים. ב-7-8 באוקטובר עוד הופצו בצרפת מסרים שהסבירו שארצות הברית מכריחה את אירופה "לרוקן את כיסיה" למען אוקראינה, על חשבון האזרח הצרפתי³⁸. עם זאת, החל ב-9 באוקטובר (עם תחילת שבוע העבודה במוסקבה) המסרים של המסע בצרפתית כבר הסבירו ש"המלחמה בישראל היא הזדמנות מצוינת לסגת מתמיכה בקייב"³⁹, ושנשק שמומן בכסף אירופי הגיע מאוקראינה לעזה ושימש למתקפה נגד ישראל⁴⁰.

מדגם מסרים של מסע ההשקעה הרוסי בישראל

איור 14: 18.1.24

איור 15: 15.11.23

איור 16: 15.11.23

איור 17: 18.1.24

ככל שהתגבשה ברוסיה החשיבה על אודות השינויים האסטרטגיים בעקבות מתקפת חמאס כך התאים גם ה-SDA את מסריו בישראל, כך שמצד אחד יהיו מועילים לאינטרס הרוסי אך גם יוצגו מתוך הזדהות ואמפתיה לישראל. ב-12 באוקטובר SDA החלו להפיץ גם בעברית טענות שנשק מערבי זלג מאוקראינה לידי חמאס, ושימש את הארגון למתקפה נגד ישראל. מסר כוזב זה⁴¹ תאם למה שפורסם בכל הערוצים הזמינים לממשל הרוסי, והצליח לחלחל לתוך השיח בישראל (למשל, כדיווח חדשותי ב"פריים-טיים" בערוץ הטלוויזיה כאן-11)⁴².

מסר זה היווה המשך טבעי לפרסומים כוזבים קודמים מטעם SDA בעברית בדבר אפשרות להגעת נשק אוקראיני לעזה, שנועדו להניא את ירושלים ממכירת נשק לאוקראינה ולשכנע את הציבור במערב שהנשק המסופק לאוקראינה אינו מנוהל כראוי ועלול לערער את היציבות בזירות אחרות בעולם. בניסיון להגביר את הסלידה הציבורית בישראל מסיוע צבאי לאוקראינה הדגישו מסרי SDA את ההכרח שישראל תתמקד בבעיותיה ולא תעסוק בסוגיות חוץ רחוקות, קרי אוקראינה, שאינן נוגעות לענייניה ועלולות לחולל משבר כלכלי [איור 14].

על רקע תאוריות קשר שנפוצו בישראל על אודות הסיבות להיעדר התרעה מודיעינית על מתקפת חמאס, וטענות שמערכת הביטחון הישראלית הייתה מעורבת בה, SDA נתן הד לטענה חסרת בסיס שארצות הברית ידעה על המתקפה מראש אך לא העבירה את המידע לישראל [איור 15]. תאוריית קשר דומה הופצה במקביל בצרפת: ארצות הברית, כביכול, ביקשה להפתיע את העולם באמצעות מלחמה חדשה כדי להסיט את הקשב הציבורי מהמלחמה הכושלת שהיא מנהלת באוקראינה [איור 5]⁴³.

מדגם מסרים של מסע ההשפעה הרוסי בישראל

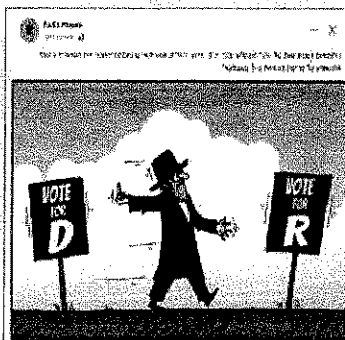
איור 18: 3.3.24

איור 19: 2.2.24

איור 20: 7.4.24

איור 21: 29.2.24

בסוף אוקטובר אירע בשדה התעופה של מחצ'קלה שבמחוז דגסטאן הרוסי פוגרום נגד נוסעים ישראליים. בקרמלין הופתעו מהאירוע ומכישלון מנגנוני הביטחון להתמודד עימו. בניסיון להסיט את האש ממחדלי הממשל הרוסי הואשמה אוקראינה בארגון המהומות⁴⁴. SDA פעל להפיץ מסר כוזב זה גם במסע שלו בישראל [איור 16].

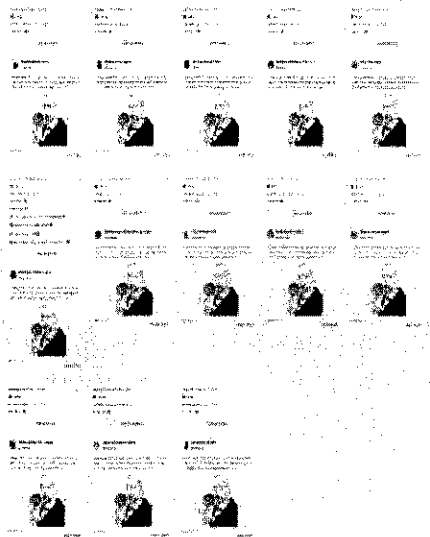
המסע של SDA בישראל הדגיש שארצות הברית דואגת רק לעצמה, שממשל ביידן הינו "מפקיר סדרתי" של בעלי ברית (אפגניסטאן, וכביכול אוקראינה), וישראל מוצגת כהבאה בתור [איור 17]. כך, בעוד שמלחמת "חרבות ברזל" כמעט העלימה את המלחמה באוקראינה מהדיווח החדשותי בארץ, מסע ההשפעה של SDA בעברית ניסה להאדיר את הקרנות המלחמה באוקראינה על ביטחונה הלאומי של ישראל, כשממשל ביידן נכון, כך המסרים הרוסיים, להקריב את ישראל למען אוקראינה והפלסטינים [איור 18].

ארצות הברית, בריטניה, האיחוד האירופי והעולם המערבי הוצגו על ידי מסע SDA בעברית כבעלי ברית בלתי אמינים [איור 19] המבקשים למנוע מישראל ניצחון על חמאס, בין היתר על ידי מניעה של אספקת נשק. ישראל הוצגה כמבודדת מבחינה בינלאומית בהתמודדותה עם האסלאם הקיצוני. מסרי SDA הציעו לישראלים להתפכח בנוגע לברית עם האמריקנים ולחפש בעלי ברית חדשים, למשל רוסיה [איור בעמוד השער]. זאת, כשבפועל נרתמה ארצות הברית באופן חסר תקדים כדי לסייע לישראל מהיום הראשון של הלחימה (באמצעות אספקת נשק, העברת כוחות צבאיים למזרח התיכון, מסרי הרתעה לאיראן וחבילת סיוע בהיקף 14 מיליארד דולר), והדפה במשך חודשים מאמצים לכפות על ישראל הפסקת-אש במועצת הביטחון של האו"ם (שקודמו, בין היתר, ביוזמת רוסיה).

מדגם מסרים של מסע ההשפעה הרוסי בעולם ובישראל

איור 22: מסע בעד טראמפ ונגד ביידן בטוויטר/X (27-26.4.24), ערוץ X "BOT BLOCKER"

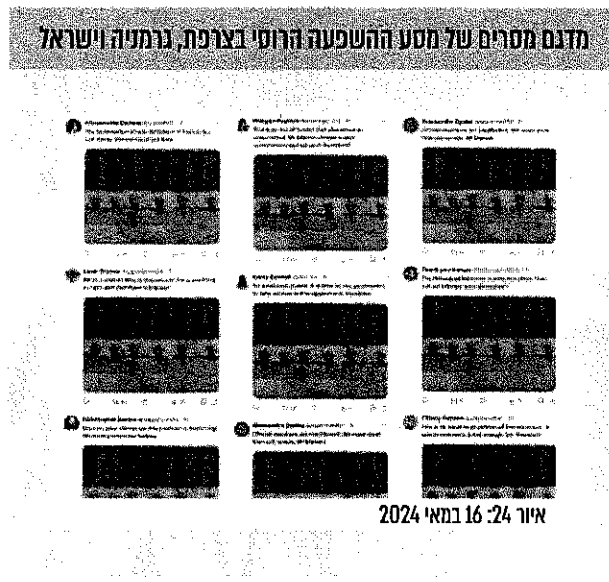
איור 23: 13 משתמשים מפיצים מסרים נגד נשיא ארה"1 ביידן במסגרת קמפיין התערבות בעברית (4.11.24)

כשאררה"ב נערכה לסייע לישראל להתגונן מפני תקיפת טילים איראנית נרחבת, ורוסיה הצדיקה בפומבי את זכותה של איראן לתקוף את ישראל בטיילים, המסע הרוסי בישראל תיאר את ארה"ב כמי שמחרחרת מלחמה בין ישראל לבין איראן [איור 20].

מדינות אירופה רבות, חרף ביקורתן על מדיניות ישראל, הפתיעו את ירושלים לטובה באורך ובעומק הגיבוי או בגילוי הבנה למצבה⁴⁵, אך העניין עוות על ידי המסע הרוסי. בעוד שמסריו בישראל הדגישו את היעדר התמיכה המספקת מצד המערב, המסעות באירופה ובאוקראינה העבירו מסרים הפוכים: שכל המשאבים האמריקניים הפיננסיים והצבאיים מופנים כעת לטובת ישראל, ולא יישאר כסף לאוקראינה [איור 19]⁴⁶. זאת, כדי לצמצם את התמיכה האירופית בסיוע לאוקראינה ולפגוע במוראל האוקראיני.

מקום מרכזי בפרסומי SDA תופס מסע הבחירות לנשיאות בארצות הברית. ממשל ביידן מוצג על ידי מסע SDA בארץ כמי שמדיניותו כלפי המזרח התיכון מונעת באופן בלעדי משיקולי בחירות צרים, רודף אחר הקול הערבי-מוסלמי, ומקריב את ישראל למענו. מובילי המסע הרוסיים מבקשים להציג באמצעותו מצג של מהפך פוליטי קרוב ובלתי נמנע בוושנינגטון, ולעודד את היהודים האמריקנים להימנע מהצבעה לדמוקרטים [איור 21]. זאת, כחלק ממערכה עולמית רחבה נגד ביידן ובעד טראמפ [איור 22].

על רקע המתח בין ממשל ביידן לממשלת נתניהו בנושא ניהול הלחימה בעזה הודלק

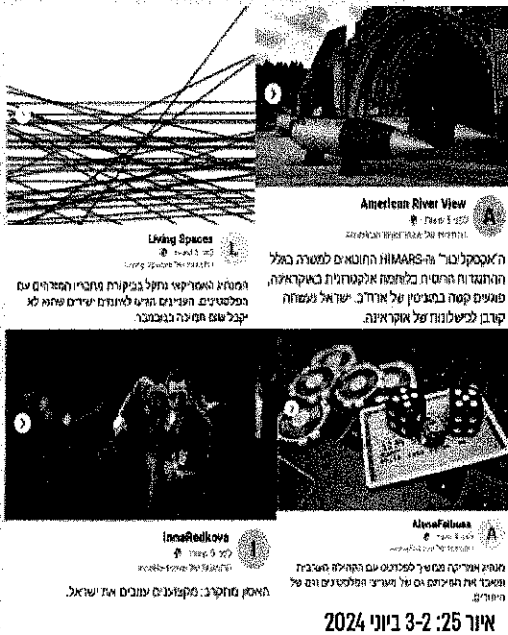

ב-1 בנובמבר שבבית הלבן סבורים שימיו של נתניהו כראש ממשלת ישראל ספורים⁴⁷. ב-4 בנובמבר החל SDA להפיץ בהרחבה (בו-זמנית באמצעות מספר רב של בוטים בפייסבוק) מסר בעברית, "האם ישראל יכולה להיחשב עצמאית אם האמריקאים מפטרים את המנהיג". במקביל הופץ גם מסר במסע SDA בצרפתית, נגד החלפת נתניהו [איור 23]⁴⁸. מאחורי מבצע השפעה סביב סוגיה זו עומד עניין רוסי לפגוע במעמדה של ארצות הברית ולהכפיש את ממשל ביידן, בעיני ישראלים וצרפתים, כמתערב בענייני הפנים ומפקיר בעלי ברית.

בד בבד, התבוננות רחבה במערכת Doppelganger בעולם, בתקופת "חרבות ברזל", ממחישה שמסריה תורמים לליבוי הרוחות האנטי-ישראליות בעולם, תרמו לתפוצת תוכן אנטישמי ולהגברת הפחד מפני גל נוסף של טרור מוסלמי, למשל סביב האולימפיאדה בפריז (2024), כשישראל מוצגת כאחראית לו בעקיפין. כך, החשבונות המזוהים עם המערך הרוסי הפיצו (נובמבר 2023 בצרפתית, בגרמנית ובאנגלית) סרטון ותמונות שמיוחסים לארגון תורכי, "הזאבים האפורים", המרמז על הכוונה להרוג ספורטאים באולימפיאדה בפריז בדומה לטבח הספורטאים במינכן. סרטון זה הופץ גם על ידי לפחות שני בלוגרים ישראלים (עם עשרות אלפי ומאות אלפי עוקבים ב"טלגרם")⁴⁹.

באוקטובר 2023 הפיץ Doppelganger דיווחים על סימון בתים בפריז במגן דוד (שצוירו בידי סוכני שטח רוסיים, שנעצרו), כביכול לקראת פוגרום ביהודי פריז⁵⁰ במאי 2024 רוססו באירוע דומה על אנדרטה המנציחה את השואה בפריז כפות ידיים מגואלות בדם (שהתפרשו כתזכורת ללינץ' ברמאללה בשנת 2000); ושוב רוסיה היא החשודה המיידית בביצוע הפרובוקציה. Doppelganger הפיצו בצרפת את הצילומים בהרחבה תוך האשמת הנשיא מקרון בחוסר מעש נוכח השתוללות האנטישמיות בעיתוי רגיש שלפני הבחירות לפרלמנט האירופי [איור 24]⁵¹. מקרון נחל מפלה קשה בבחירות אלה והכריז על בחירות בזק לאסיפה הלאומית. לצד העובדה הבלתי ניתנת להכחשה, שרוסיה השקיעה רבות באמצעות Doppelganger ואפיקים אחרים במהלכי התערבות בצרפת נגד מקרון, יש קושי לבודד את השפעת המסע הרוסי. עם זאת, עצם ההתערבות מייצרת בסיס לטענות שהרוסים תרמו לתבוסת מקרון בבחירות אלה

מדגם מטרים של מסע ההשפעה הרוסי בצרפת, גרמניה וישראל

(לצד אירועי התערבות במקומות אחרים באירופה), עבור כל מי שאינו זקוק להוכחות כמותיות חד-משמעיות.

בעוד שבחודשים הראשונים של מלחמת "חרבות ברזל" הופעל בו-בזמן מספר רב יחסית של "בוטים" ומסרים במסגרת המסע בעברית בפייסבוק, הרי שבמרץ-מאי 2024 השתמשה הרשת בבוטים בודדים בלבד בכל יום. עם זאת, המסרים במסגרת המסע התעדכנו באופן שוטף. חודש אפריל היה מתוח במיוחד: החל בחיסול של גנרל איראני בסוריה, המשך במתקפת טילים איראנית רחבה על שטח ישראל, ומתקפת-תגובה ישראלית באיראן. החודש נגמר באישור חבילת סיוע צבאי לאוקראינה,

לישראל ולטאיוואן בקונגרס האמריקני לאחר חודשים של עיכובים. כל האירועים האלה זכו להתייחסות במסגרת המסע [למשל, איורים 20, 31 והאיור בעמוד השער].

שלושה טקסטים ארוכים בעברית באתרים המתחזים ל"וואלה" ול-N12 הזהירו (17 ו-19 באפריל) את ישראל שלא להגיב נגד איראן ועודדו את ירושלים לסיים את חילופי המהלומות עם איראן מבלי להגיב למתקפת הטילים על שטח ישראל. הם הדגישו את העלות היקרה של יירוט הטילים האיראניים (ושישראל לא תוכל לאפשר לעצמה לעשות זאת שוב), קבעו שישראל לא תוכל להסתמך רק על עצמה, הזכירו חוסר יכולת לסמוך על ארצות הברית והמערב והצורך לחפש בעלי ברית חדשים, למשל רוסיה או סין. בכתבות הוזכר שוב מידע כוזב שהבית הלבן מממן הפגנות בישראל. העזרים הגרפיים בכתבות בעברית שימשו את המסע של Doppelganger בטוויטר/X באנגלית, שחלקם עסקו בנושאים זהים⁵². לאחר שהסיוע לישראל ולאוקראינה אושר בקונגרס, המסע הרוסי ביקש להציגו כבלתי מספיק, ומונע משיקולים פוליטיים אמריקניים⁵³.

המערכה הרוסית ביקשה לנצל את הפגנות הסטודנטים נגד ישראל בארה"ב באפריל-מאי 2024 כדי להתסיס את החברה האמריקנית, והפיצה ברשתות אחדות קישורים לאתר שהתחזה ל"ווישינגטון פוסט" ולאחר אחר שהתחזה לכתב העת "ליברל" בעברית, ובהם כתבות כוזבות

הטוענות, ללא ראיות, שקרן רוקפלר וזו של ג'ורג' סורוס משלמות 30 דולר בשעה למפגינים בקמפוסים נגד ישראל. בשונה מהאירוע בפריז, כאן מבצע הרשת ניסה להתכתב עם המציאות ברחוב. מסרון זה זכה לכ-130,000 צפיות בשבוע⁵⁴.

ב-2-3 ביוני 2024 חל גידול במסרי המסע בעברית בפייסבוק: 16 בוטים פרסמו בו-זמנית 7 מסרים שונים [איור 25]: אין עוד מקום בישראל לקבור חיילים; "האסון מתקרב: המקצוענים עוזבים את ישראל"; לוחמה אלקטרונית רוסית מצליחה לפגוע בדיוק הטילים המערביים באוקראינה, מה שצפוי לפגוע גם בישראל; ארצות הברית מתנהלת בדו-פרצופיות וכופה על ישראל הגבלות נוקשות במלחמה בעזה; ביידן "מפלרטט עם הקהילה הערבית" וכך מסתבך, ובבחירות הוא צפוי להפסיד הן את תמיכת היהודים והן את תמיכת הדמוקרטים בגלל מדיניותו בנושא הפלסטיני. לבסוף פורסם ניתוח גאופוליטי שקבע שישראל מתקשה לנצח לבדה במלחמה, ארצות הברית עלולה להפנות לישראל עורף, וכדאי לישראל להסתייע בתיווך רוסי עם איראן וסוריה. צבר מסרים זה ממחיש את הרעיונות שרוסיה מבקשת להטמיע באמצעות המסע שלה: ישראל חלשה, מופקרת על ידי שותפיה האמריקניים הלא אמינים, הדגשת כושר היזק רוסי, ומנגד היתרונות שביחסים חיוביים עם מוסקבה. ייתכן שהרקע להתפרצות זו בפעילות בפייסבוק הוא הרצון רוסי להגיב לסיקור החיובי הרב של הצהרת הנשיא ביידן (31 במאי) בנוגע לתוכנית ההסדרה של המלחמה בעזה, והצהרות מלשכת ראש הממשלה בישראל שהודו שהתוכנית תואמה עם ישראל.

מדוע נדרשה רוסיה לעלות מדרגה בלוחמת מידע בישראל?

טרם המלחמה באוקראינה ניכר היה שלוחמת המידע הרוסית בישראל מתנהלת בעצימות נמוכה בהשוואה למדינות המערב חרף כל מצאי הכלים שברשות מוסקבה בישראל ושצוין לעיל. לא הוקמה רשת של ערוצי תקשורת ייעודיים שתעביר מסרים רוסיים בעברית לציבור בארץ, בשעה שכמות עצומה של ערוצים ייעודיים כאלה בשפות רבות פעלו במדינות אחרות, בשילוב עם פעילות דיפלומטית אגרסיבית, מבצעים מודיעיניים, לחצים כלכליים ואף איומים צבאיים. לפני המלחמה באוקראינה מיעטה התקשורת הממסדית הרוסית בביקורת ישירה על ישראל והנהגתה, ומשרד החוץ הרוסי אימץ גישה מתונה במחלוקות בין המדינות, כמו הגרעין האיראני, תקיפות ישראל בסוריה או הסוגיה הפלסטינית.

גישה מתונה זו (טרם הפלישה לאוקראינה) נבעה מתפיסת הקרמלין את ישראל כ"מדינה ידידותית". הקשר הקרוב יחסית שקיים פוטין עם ראשי הממשלה בנימין נתניהו ונפתלי בנט סייע לרוסיה לראות את ישראל באופן זה. גם כשמערך לוחמת המידע הרוסית הופעל בעוצמה

נגד ישראל, זה היה לפרקי זמן קצרים יחסית, כגון בעת משבר הפלת המטוס הרוסי בסוריה (2018)⁵⁵, או פרשת נעמה יששכר²⁶. במקרים אלה ידעו פוטין ונתניהו להגיע להסכמות ולהגיע את המתיחות.

צמצום מהיר של הקשרים המדיניים, הדיפלומטיים והכלכליים עם מדינות המערב בעקבות הפלישה לאוקראינה ב-2022 חייב את רוסיה לגבש דגם מעודכן של השפעה עליהן. בעוד שקודם לכן מילאו שירותי הביטחון הרוסיים תפקיד מרכזי בניהול לוחמת המידע במערב, לרבות במאמץ השפעה על הציבור, התפקוד הכושל של צבא רוסיה ב-2022 וצמצום מרחב הפעולה של המרגלים הרוסיים במערב (עקב גירוש המוני של אנשי ביון תחת כיסוי דיפלומטי) יצר חלל שאליו יכלו להתנקז גורמים לא-ביטחוניים. מומחי תודעה שעסקו בזירת הפנים הרוסית, SDA/ "סטרוקטורה" והמנהל הנשיאותי, ניצלו חלל זה ליצירת מרחב פעולה להשפעה תודעתית על ציבורים וממשלות במערב.

במהלך המלחמה באוקראינה התרחקו ירושלים ומוסקבה זו מזו⁵⁷, וברוסיה גבר החשש מהידרדרות נוספת ביחסים. מצד אחד נמנעה ישראל מהטלת סנקציות על רוסיה, מביטול קשרי הטיסה ומאספקת נשק לאוקראינה; מצד שני גינתה ישראל את הפלישה הרוסית, הצביעה נגד רוסיה בעצרת הכללית של האו"ם, סייעה לאוקראינה במישור ההומניטרי, והצטיירה במוסקבה כמי שמצויה במוקד של לחץ מערבי להעביר לאוקראינה ציוד צבאי ולצמצם את קשריה עם רוסיה.

יתרה מכך, הדו-שיח המדיני שהתקיים בין נשיא רוסיה לבין ראשי ממשלת ישראל נתניהו ובנט נקטע בקיץ 2022 עם כניסתו של יאיר לפיד, שנתפס במוסקבה כאנטי-רוסי, לתפקיד ראש הממשלה (ולא התחדש כשנתניהו חזר ללשכת ראש הממשלה). בין מאי 2022 ל-16 באוקטובר 2023 לא התקיים שיח ישיר בין מנהיגים מכהנים של שתי המדינות (בדצמבר 2022 שוחח פוטין עם נתניהו כדי לברכו על הזכייה בבחירות, לפני כניסתו לתפקיד ראש הממשלה)⁵⁸. השיח חודש ביוזמה רוסית לאחר מתקפת ה-7 באוקטובר, אך נותר מוגבל בהיקפו ותדירותו.

בשעה שקיריינקו הרחיב את פעילותו לתחום לוחמת תודעה מחוץ לגבולות רוסיה ו-SDA/ "סטרוקטורה" (שעבדו עבורו) חיפשו מרחבי פעולה חדשים למערכות תודעה שהן הפעילו באירופה (ולעסק המשגשג שפיתחו), ישראל של תחילת 2023 נראתה בעיניהם זירת פעולה מושכת. זאת, בשל היותה מדינה חשובה עבור רוסיה (כעומדת בפני עצמה וכמדינה "מתנדנדת" במחנה האמריקני) והיחלשות מנופי השפעה אחרים של מוסקבה על ירושלים

על רקע המלחמה באוקראינה. מעבר לכך, בדפוסי החשיבה של רוסיה של פוטין, נסיבות של קיטוב חברתי ומאבק עצים סביב הרפורמה המשפטית בישראל נראו במוסקבה כהקבלה מושלמת לאוקראינה של 2014, בעיצומה של מהפכה אנטי-רוסית. נסיבות אלה הקלו "לשווק" לקרמלין את הצורך בהתנתעת מערכה תודעתית בישראל.

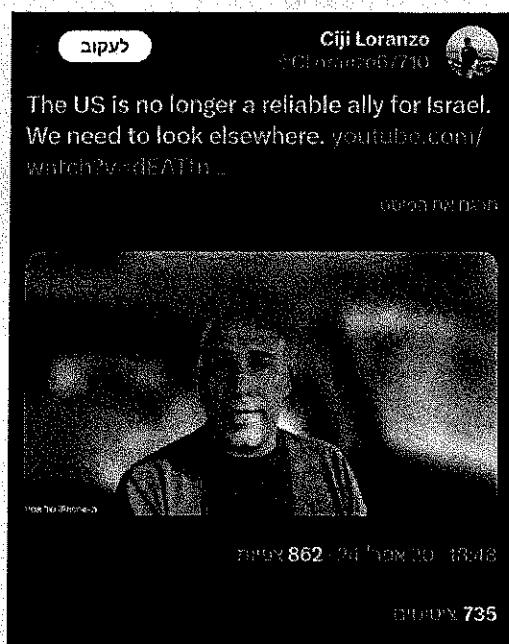
מאחורי הקלעים של מפעל ההשפעה

בהצעתם מתחילת 2023 לקידום מיזם "ישראל הנורמלית" העריכו SDA שתוך כחצי שנה יגיעו לקהל עוקבים של כחצי מיליון איש בישראל ובארצות הברית. לשם כך הוצע לנסח את כל התכנים בשלוש שפות (עברית, אנגלית ורוסית), להפעיל ערוצי טלגרם ויוטיוב ואתר מרשתת ייעודי כדי לבנות רשת משתמשים/"בוטים" בטוויטר/X, פייסבוק, אינסטגרם ו-Dzen (רשת בלוגים רוסית). המערכת, המתוארת כ"מכונת התגובות", אמורה הייתה להדהד את התוכן המיוצר כחלק ממסע ההשפעה. קריקטורות פוליטיות הוצגו כמכפיל כוח לעידוד עניין בתוצרי SDA. למיזם הוצע סיפור כיסוי שלפיו הוא מופעל על ידי "פעילים נמרצים" מישראל, שחלקם מעדיפים שלא לחשוף את זהותם⁵⁹.

בסופו של דבר המסע בישראל אינו מופעל בכל הערוצים האלה, וספק אם הוא מצליח להגיע לחצי מיליון ישראלים בחודש. בה בעת, המסע אכן פעיל בטוויטר ובפייסבוק, מעביר מסרים בעברית, באנגלית ולעיתים ברוסית, ורכיב מרכזי במערכה בישראל, לפחות עד חודש במאי 2024, היו קריקטורות פוליטיות שקודמו כפרסום ממומן בפייסבוק.

המסמך "ישראל הנורמלית", כפי שהודלף, נקטע לפני פרק הערכת העלויות המדויקת. עם זאת, הוא פירט שצוות המיזם אמור למנות 10 עיסוקים מקצועיים שונים (כנראה בהתבסס על ניהול מערכות השפעה במדינות אחרות). הקבוצות שנמנו כנחוצות למימוש מסע השפעה בישראל הן: הנהלה; קבוצת ניטור אמצעי תקשורת; קבוצת מעקב אחר רשתות חברתיות, לזיהוי הצהרות מתאימות של מובילי דעת קהל; קבוצה מחקרית, גם בתחום דעת קהל; קבוצת קריאטיב שתגדיר אילו תכנים נדרש לייצר, תקדם "משימות מיוחדות" ותייצר מידע כוזב (ציטוט מדויק: "פייקים"); "קבוצת ייצור" – טקסטים, תמונות וסרטוני וידאו (בהתאם להנחיות הקריאטיב); "כתבים בלעדיים בשטח ישראל"; מחלקת תרגום; קבוצת הפצה – לכתובת מסרונים ותגובות ברשתות החברתיות; קבוצת בקרה ודיווח – לאיסוף סטטיסטיקה והכנת דו"חות.

מדגם מסרים של מסע ההשפעה הרוסי בצרפת, גרמניה וישראל

איור 26: 20.4.2024

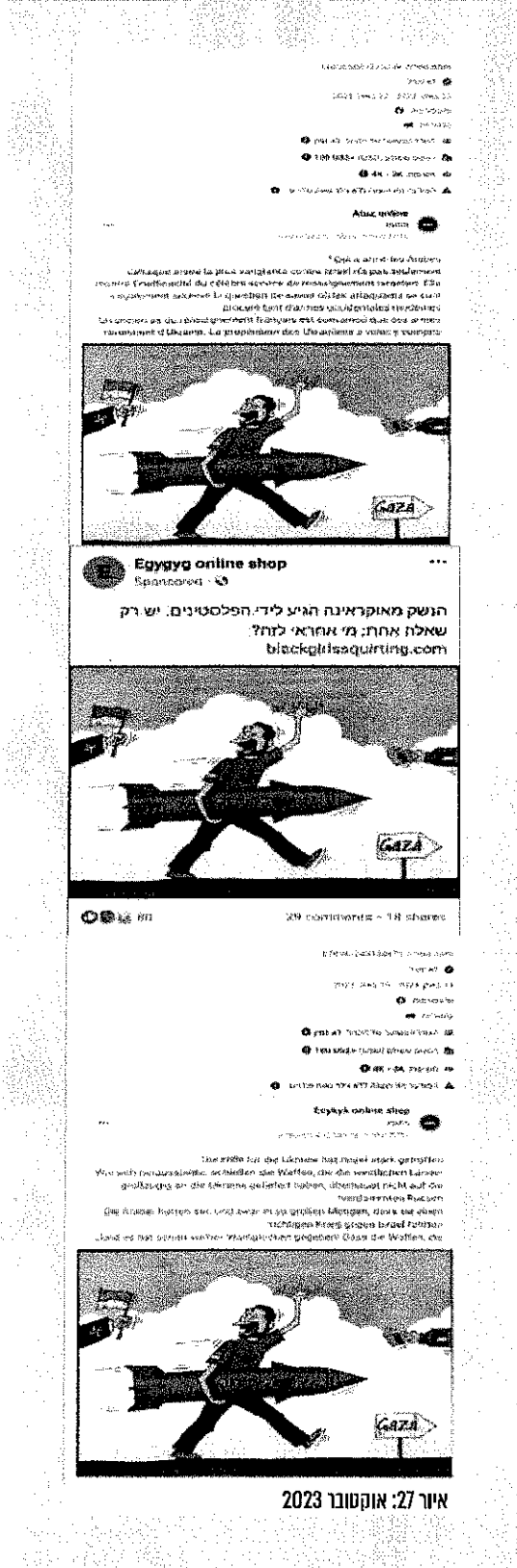
רשימה זו, כמו גם תחקירים על אודות פעילות Doppelganger בעולם ממחישים ש-SDA/"סטרוקטורה" התארגנו בתצורה מפעלית כדי לקיים מערכות השפעה מתמשכות/עיקשות (*persistent influence campaign*), תוך שיתוף כלל הפונקציות המזכרות לעיל⁶⁰, ובנוסף להן תשתית טכנולוגית תואמת⁶¹. האופי המפעלי של מערך Doppelganger מומחש על ידי גידול במספר השפות וזירות הפעולה, שכפול התוכן המיוצר (גרפיקה, טקסטים ווידאו) ממסע אחד למשנהו, תשתית טכנולוגית משותפת, והיכולת לנהל באורח מתואם ומסונכרן הפצת מסרים בקצב אינטנסיבי במספר רב של זירות דינמיות.

בפייסבוק המסרים בעברית מופצים כפרסומת בתשלום (מסר מרכזי, תמונה/קריקטורה ולעיתים קישור לאתרים המתחזים לאמצעי תקשורת מרכזיים בישראל או סרטונים). המסרים בטוויטר/X הם במתכונת דומה, ורשת המשתמשים שבשליטת Doppelganger מפיצה מחדש ומגיבה למסרים כדי לייצר מראית עין של התעניינות. זאת, באופן שנועד להגביר את הסיכוי להפצה ויראלית של המסרים בסיוע האלגוריתמים של הרשתות החברתיות.

כדי להקנות אמינות למסרים ננקטת טכניקה של הבלטת דמויות ישראליות מוכרות. למשל, באפריל-יוני 2024 הפיץ המסע בעברית פעמים מספר קישורים לבלוגר ישראלי ממוצא רוסי שהמליץ לצפות בקטעי ראיונות ערוכים של אנשי ביטחון ישראליים בדימוס שהציגו עמדות נוחות לרוסיה, הן בהקשר המזרח-תיכוני והן בקשר למלחמה באוקראינה⁶². במסגרת זאת, תמונתו של ראש תנועת "הביטחוניסטים", אמיר אביבי, קודמה בציוצי טוויטר רבים, ובהם היה קישור למקטע ערוך של ראיון עימו שבו רמז לצורך של אוקראינה להתפשר מול רוסיה [איור 26]⁶³.

ממסמכים פנימיים, כנראה של SDA, על אודות המערכות שתוכננו באוקראינה⁶⁴, ישראל⁶⁵ ואמריקה הלטינית⁶⁶ עולה דמיון בדפוסי פעולה. למשל, קיים דמיון בשפה הגרפית

מדגם מסרים של מסע ההשפעה הרוסי בצרפת, גרמניה וישראל

בין הקריקטורות הפוליטיות של SDA בישראל, צרפת וגרמניה (ולעיתים מחזור של אותם איורים, ראה איור 27) בפייסבוק, אך לרוב שימוש בשפה גרפית שונה בטוויטר/X. במאי-יוני 2024 גדל השימוש בעזרים גרפיים שאינם קריקטורות במסגרת המסע בישראל [איור 26]. זאת, ייתכן, כדי להקשות על זיהוי המסרים על ידי הרשתות והחוקרים, ולעכב את הסרתם. בנוסף, המסעות בזירות השונות נוקטים טכניקות דומות כדי להתחמק מפעילות סיכולית של ממשלות ופלטפורמות של רשתות חברתיות.

לכל מסע נקבעו מכסות של תוצרים מסוגים שונים שהוא נדרש לייצר בפרק זמן נתון – טקסטים ארוכים, קטעי וידאו, פוסטים קצרים, קריקטורות, תגובות, וכוח אדם בהיקף מתאים כדי לעמוד בתוכנית. נעשה שימוש בכלי בינה מלאכותית (ליצירת מגוון כותרות וטקסטים)⁶⁷ בשילוב המשאב האנושי, כדי לייצר תוכן ייחודי רב.

היקף ההשקעה בכל זירה/מדינה ומגוון הנושאים שבהם מערכות ההשפעה עוסקות משתנים ומותאמים לפי הערכת מצב המפעילים. מסרי המסעות השונים שעדיין זמינים בפייסבוק מראים השקעה של סכומים נמוכים – עשרות דולרים עד מאות דולרים בודדות בכל משתמש/"בוט" למשך ימים אחדים. כל "בוט" יכול להניב, בתנאים אופטימליים, עד עשרות אלפי צפיות במסר בודד (אם נוצרת וירליות).

ניתן לשלוט בהיקף התפוצה באמצעות הגדלת מספר המשתמשים שמפרסמים מסרים דומים והשקעה של סכומים גדולים יותר בשיווק. מחקר

עדכני מעלה אפשרות שהיקף הפרסום הממומן בצרפת ובגרמניה גדל לפני החלטות צפויות של ממשלותיהן בנושא סיוע לאוקראינה, והצטמצם לאחר שההחלטות כבר התקבלו⁶⁸. למשל, בקיץ 2023 עסק חלק גדול מהמסרים במסגרת המסעות של Doppelganger במתקפת הנגד האוקראינית (שהתנהלה באותה עת)⁶⁹. אחד הנושאים המקודמים ביותר על ידי SDA באירופה בחודשים האחרונים הוא מחאת החקלאים נגד ייבוא תוצרת חקלאית מאוקראינה – נושא שהיה רגיש בכמה מדינות באירופה לקראת הבחירות לפרלמנט האירופי בקיץ 2024⁷⁰.

נראה שהימים שלפני הבחירות לפרלמנט האירופי (6-9 ביוני 2024) היווה שיא בעצימות הפעילות של Doppelganger. לטענת "bot blocker" המערך הפיץ 2 מיליון פוסטים בטוויטר ביממה אחת לפני הבחירות. משרד החוץ הגרמני קבע שזה אחד המסעות הרחבים ביותר עמו הוא נדרש להתמודד⁷¹.

בתחילת 2024 המשיכה פעילות SDA/"סטרוקטורה" להתרחב (מחוץ לישראל), עת הושק מיזם "אוקראינה האחרת", שבחזית שלו הוצב הפוליטיקאי האוקראיני הגולה המקורב לפוטין ויקטור מדבדצ'וק (Medvedchuk). נראה ש-SDA מלווה את "אוקראינה האחרת" בנוסף לניהול המערכה התודעתית הוותיקה יותר (מ-2023) באוקראינה⁷². הצעת מחיר שמיוחסת ל-SDA עבור ה"הרצה" של "אוקראינה האחרת" ברשתות חברתיות שהודלפה אמדה את עלות שירותיה ב-9,500,000 רובל (כ-103,000 דולר) לחודש. רשימת העיסוקים שעבורה דרשה SDA סכום זה הייתה מצומצמת יותר מ-10 קבוצות מקצועיות שהוצע להפעיל במסגרת המסע בישראל⁷³.

ניתן להתרשם שרווחיות SDA ו"סטרוקטורה" הרקיעה שחקים ב-2022. בשנה זו, שבה החלו השתיים להפעיל את המסעות התודעתיים באירופה, הכנסות "סטרוקטורה" עלו פי 7 בהשוואה ל-2021 (לכ-75 מיליון רובל, כ-800,000 דולר), והכנסות SDA עלו פי 4 (לכ-73 מיליון רובל, קרוב ל-800 אלף דולר) – אין הכרח שסכומים אלה משקפים את כל ההכנסות/הוצאות של ניהול המסע התודעתי. הנתונים לגבי 2023 מצביעים על צניחה בהכנסות של SDA (לכ-3.5 מיליון רובל, 38 אלף דולר) ו"סטרוקטורה" (ל-40 מיליון רובל, כ-430 אלף דולר). צניחה זו עשויה להעיד שלאחר הטלת העיצומים האירופיים (ולקראת האפשרות של עיצומים אמריקניים, שהוטלו בתחילת 2024) הועברה הפעילות הפיננסית לישויות כלכליות חלופיות, חשופות פחות לעיצומים⁷⁴. SDA/"סטרוקטורה" הינם רק שחקן אחד מני רבים שפועלים ברוסיה ב"תעשיית ההשפעה/התערבות זרה", וממחישים יכולת תפקודית, כושר התאמה למאמצי-נגד מעצמתיים, ומודל כלכלי בר-קיימא.

ניתן לסכם שפעילות Doppelganger בישראל נמוכה יותר בהיקפה מזו של המסעות האירופיים של המערך, אולם הינה רציפה, עדכנית ומייצרת חוויית למידה למפעילי המסע הרוסי. ניתן לאמוד את עלותה של מערכת ההתערבות בישראל במאות אלפי דולרים בשנה, וכמה עשרות אנשים. מתבלט שמעבר לשיקולים גאו-פוליטיים שמזינים את המערכה הרוסית בישראל ישנה גם דינמיקה כלכלית-בירוקרטית מאחוריה: פקידים במנהל הנשיאותי שמבקשים להפגין פעלתנות בפני פוטין, וחברות קבלנות שמבקשות "לגזור קופון", ללא דאגה מיוחדת להשלכות מעשיהן לגבי היציבות הפוליטית-חברתית בישראל. בהינתן הקשר מתאים, עוצמת המסע בישראל עשויה לגבור' אם יופעלו מספר רב יותר של בוטים, יגדל התשלום עבור תוכן ממומן, או שהמסע בעברית יעבור גם לרשתות חברתיות נוספות שבהן Doppelganger פעיל. בנוסף, המסע יכול להיות מופעל בשילוב עם מאמצי השפעה אחרים, מחוץ למרחב הדיגיטלי.

המאמצים לעצור את פעילות DOPPELGANGER

במסעות שיווקיים לגיטימיים המפרסמים מזדהים בשמם, ונזהרים ממידע שקרי בוטה מחשש לתביעות דיבה ופגיעה במוניטין. מנגד במסע ההתערבות הפוליטי, מהסוג של Doppelganger, המארגנים נוקטים פעולות רבות כדי להסוות את זהותם, ורואים בדיעות כזב כלי מרכזי בערעור האמת והאמינות, במטרה לקדם דיסאורינטציה בחברה – תכלית מרכזית בהחלשת מדינות היעד⁷⁵. בניגוד להנחיות, מפעילי המערך אינם מצהירים בפני הרשתות החברתיות על התוכן הממומן מטעמם כבעל הקשר פוליטי.

פעילותו של המערך Doppelganger נתקלת במגוון מאמצים מערביים לעצור ולהגביל את תפוצת מסריו. גופי מחקר ותחקירים ממשלתיים, תאגידיים ובחברה האזרחית חושפים את פעילויות המערך, ומעדכנים את הציבור והרשויות בנוגע לכך. בפרסומים ממשלתיים על אודות המערך ניתן לראות טקטיקה של הרתעת "שיום ובוש" (naming and shaming). האיחוד האירופי וארצות הברית הטילו עיצומים על SDA, "סטרקטורה" ובעליהן ב-2023 ו-2024. חברות טכנולוגיה גדולות וגופי מודיעין פועלים להסרת רשתות משתמשים ובוטים, לסגור שרתים ולהקשות על מבצעי ההשפעה בדרכים אחרות.

עם זאת, המערך Doppelganger מציג מאמצי-נגד הולכים ומשתכללים בתחום הסתרת ושרידות. כך, למשל, המשתמשים הפיקטיביים ("הבוטים") מטעמו מזוהים ומוסרים על ידי פייסבוק לאחר ימי פעילות אחדים. כמענה לכך המערך הרוסי מפעיל "חוזה" שמתמחה בהקמה בלתי פוסקת של משתמשים פיקטיביים, שיום אחד של פעילות בטרם יתגלו מצדיק

את הקמתם⁷⁶. רשת הבוטים ב-X (לשעבר טוויטר) מפצה קישורים לטקסטים מטעם מסע ההשפעה, ללא טקסט שיצביע על תוכן פוליטי, במטרה להקשות על חשיפת הבוטים. לחיצה על הקישור תעביר את המשתמש, מבלי שידע על כך, דרך שרתים מספר כדי לטשטש עקבות⁷⁷. ל"בוטים" כינויים אקראיים המקשים על זיהוי רשתות. בטקסטים הם מנסים להימנע משימוש בשמות פוליטיקאים וארצות כדי להקשות על חיפוש מילות מפתח, ומבטאים את המסר דרך תמונה או כינוי כללי, למשל "המנהיג". השימוש בטכנולוגיית בינה מלאכותית מייצר שונות בין טקסטים שמקשה לזהות דפוסים משותפים.

חוקרי טכנולוגיה מזהים עקומת למידה של מפעילי המערכה הרוסית⁷⁸, שבגינה גם חברות בינלאומיות גדולות אינן מצליחות לחשוף ולהדביר את פעילות מפעל ההשפעה שלהם. באפריל 2024 נטען שפייסבוק אינה מצליחה לזהות ולנטרל כ-95% מהתוכן הפוליטי הממומן במדינות האיחוד האירופי – חרף חובתה החוקית להגביל תפוצת מסרים פוליטיים. הוערך שרשת הבוטים של Doppelganger גדולה פי חמישה עד פי עשרה מכפי שהעריכו קודם לכן, ושבחודשים ינואר-פברואר 2024 הגיעו מסרי הרשת (לפחות צפייה אחת) לכ-128 מיליון משתמשים ב-10 מדינות באיחוד האירופי⁷⁹. במסגרת המחקר הזה אותרו עמודים לא פעילים רבים של ה"בוטים" של Doppelganger בפייסבוק ובטוויטר במסעות שלהם בצרפת ובגרמניה.

במרץ 2024 נחשפה רשת של יותר מ-5,000 משתמשי X (טוויטר לשעבר) שפעלו כדי להגביר תפוצה של חומרים שיוצרו במסגרת המסע של SDA או חומרים שעולים בקנה אחד עם האינטרס הרוסי. מתכונת תפעול רשת זו הפכה אותה למורכבת יחסית לחשיפה. לטענת חברת Alethea, שחשפה רשת זו, ישנם סימנים מעידים טכניים (בקוד תוכנה) שעשויים לקשר רשת זו למודיעין הצבאי הרוסי (GRU). אם אכן כך, אזי יש בכך עוד סימן לשילוב של מערך Doppelganger עם ארגונים נוספים במערכת הרוסית העוסקים בהתערבות זרה⁸⁰.

ביולי 2023 העבירו גורמי מודיעין ישראליים לרוסיה דרישה להפסיק פעילות השפעה בישראל⁸¹, אולם המסע ממשיך לפעול עד היום. בעקבות חיפוש בספריית התוכן הממומן של פייסבוק (ערוץ ההפצה העיקרי להחדרת מסרי המסע בישראל) נמצא שרק בודדים מתוך כ-150 מסרים שמחקר זה מתבסס עליהם עודם זמינים לחיפוש. באשר למסרים בפייסבוק שהמחבר נחשף אליהם בחודשי המחקר – מרביתם הפכו ללא זמינים בתוך פחות מיום משעת הופעתם. ניכר שפייסבוק-מטא הסירה אותם, וייתכן שהיא צפויה להסיר בהמשך גם את הפריטים שעודם זמינים. ייתכן שההסרה נעשית לבקשת גורמי ביטחון ישראליים, שכן פייסבוק-מטא לא הסירה אלפי מסרים כאלה בצרפתית או בגרמנית שהופיעו לפני חודשים⁸².

מאמצי סיכול מדיניים וטכנולוגיים בוודאי מקשים על המערך הרוסי. עם זאת, יש קושי רב לעצור באמצעות עיצומים את פעילותן של ישויות הפועלות מרוסיה ונעדרות קשרים משמעותיים במערב. אזרחים רוסיים שהוטלו עליהם עיצומים מערביים זוכים בהטבות כלכליות מופלגות ברוסיה של פוטין – מחווה של הוקרה עבור המחיר האישי שהם משלמים בשל פעילותם "למען המולדת"⁸³.

האם DOPPELGÄNGER מצליח להשפיע, ובפרט בישראל?

מדידת ההצלחה של מערכות תודעתיות הינה תחום עיסוק מורכב: מה ייחשב למדד הצלחה מתאים? מה רצוי למדוד, לעומת מה ניתן למדוד? מדידה של נתונים רבים הינה יקרה, ולעיתים בלתי אפשרית, כאשר הקהל הינו בקנה מידה מדינת⁸⁴. עם זאת, מערכות דיסאינפורמציה מתמשכות מערערות את אמון הציבור באמינות המידע, מחלישות את האמון במוסדות המדינה ומקדמות קיטוב חברתי⁸⁵. יתרה מכך, גם קהילות שרגילות לשנים של זרמי דיסאינפורמציה רוסית מתקשות לעיתים להבחין בין מידע אמין לכוזב, ועלולה להיות שונות בפגיעות למידע כוזב בין תת-קבוצות שונות או בכל הנוגע לנושאים שונים. כך, טענות כוזבות שמוצגות כהערכות כלכליות (למשל "המצב הכלכלי הינו עגום") עלולות לזכות לאמינות רבה יותר מסוגי דיסאינפורמציה אחרים⁸⁶.

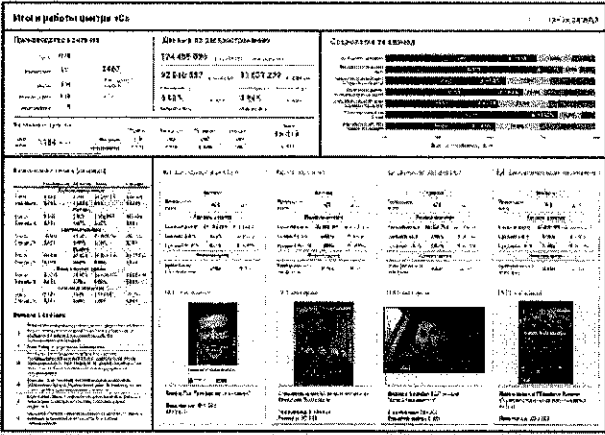
תוצאות הפעילות של מרכז "ס"
10-16.04.23

נתונים על ייצור תוכן, תפוצתו ו"מרכז ההערה":

- מספר צפיות כולל
- פרסומות והקלקות
- מספר בטיים
- מספר משתמשים פעילים ברשתות השונות
- מספר ההערות

סוגיות מפתח (פיתוח):

- ניוס ואירועים
- עליות מחירים
- מתקפת הנגד
- בחמס
- השלטון נגד הנכסיה
- פולין וזלנסקי

נתנים מוציילוגיים לתקופה:

- האם אתה סומך על זלנסקי? על הפיקוד של צבא אוקראינה?
- האם ההנהגה פועלת למען החברה כולה?
- מה חשוב יותר – לחימה או מו"מ?
- האם אתה מתכנן להישאר במדינה?
- סביבתך אופטימית לגבי העתיד?
- האם הצבא פועל היטב נגד רוסיה?

פיתוח מאמצי הפעולה העיקריים של מערכת השפעה באוקראינה:

- עורר מניעין והתנהגה הפוליטית והצבאית קרע בעלית
- דמורליזציה של צבא אוקראינה
- עורר הסדר הציבורי עבור האוכלוסייה
- נתנים על נמות הצפיות, הקלקות, תגובות, וזרקה על פריט תוכן מוביל בכל מאמץ

כתיבות מטרים, "אחיזת קה" ומנגנון ולאחר העברה – מסקנות פתוחות עיקריות, כגון:

- נטא הינו מניע להפנין מדיים ובנויים
- נטא בחמס עוזר דומיננטי
- ידידה בתגובות משתמשים לסוגיות עליות המחירים
- עליה במדיים בטשא מתקפת-הנגד
- הנרטיב "הפולנים השפילו את זלנסקי" עורר תגובות ערות ממשתמשים

איור 28: דוגמה של דו"ח שבועי של SDA על מטע השפעה באוקראינה, ממנו ניתן ללמוד, מה וכיצד הם בוחרים את הצלחתם מתוך כמאה מסמכים, שהועברו על ידי שירות מודיעין אירופי לידי "ושינגטון פוסט"
 CATHERIN BELTON, "KREMLIN RUNS DISINFORMATION CAMPAIGN TO UNDERMINE ZELENSKY, DOCUMENTS SHOW", WASHINGTON POST, 16 FEBRUARY 2024

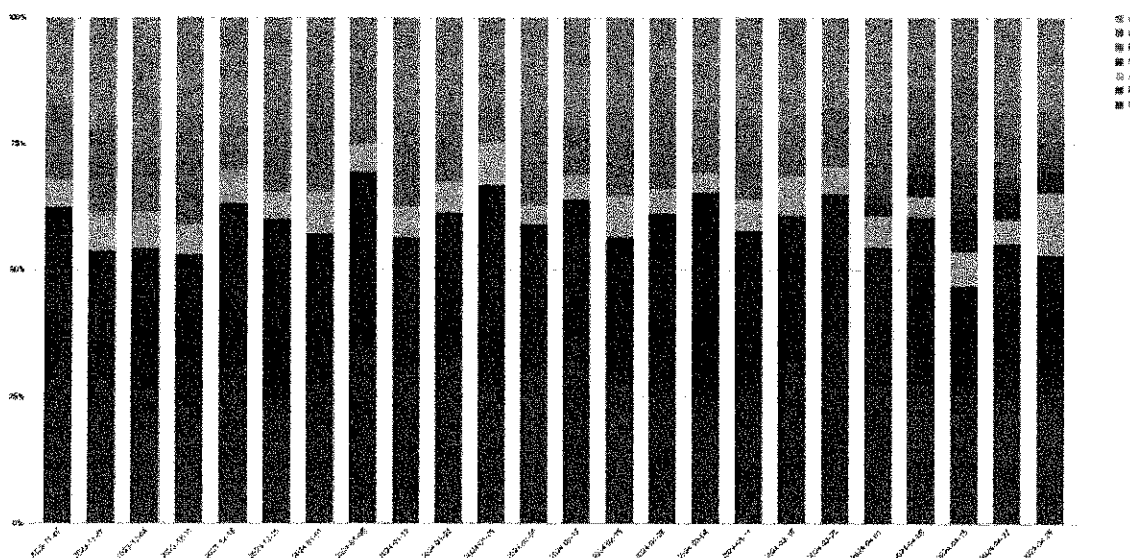
המסרים של מסעות השפעה רוסיים אינם מיועדים לשכנע, ולא בהכרח עקביים. המפעילים מנסים להציע מבחר מסרים שאמורים להיות מותאמים לקהלי יעד שונים ולהשפיע על מנגנונים רגשיים – לעורר כעס, הזדהות או אפילו פסיביות ודיכאון⁸⁷. במקרה של Doppelganger, השונות במסר בין מדינה למדינה נובעת ממאמץ של מפעילי המסע הרוסיים לייצר תמהיל מסרים שיחזקו ניגודים בתוך הציבור כדי להחליש את מדינות היעד מבפנים, או לשמר מצב של חוסר יכולת לקבל החלטות שאינן לרוחה של מוסקבה. אין תכלית מסע ההשפעה לרתום תומכים סביב רעיון, אלא להקשות על מימוש מהלכים שהינם לרעת רוסיה.

כדי לעקוב אחר הביצועים, לעדכן ממונים ולבצע התאמות, "קבוצת הבקרה והדיווח" של Doppelganger מכינה דו"חות עיתיים [איור 28]. דו"חות כאלה מזכירים בתצורתם כלי לניהול מסע שיווקי באינטרנט, וניתן ללמוד מהם על מטרות מסעות ההשפעה, והאופן שבו מדווחת יעילותם ל"מזמין" בקרמלין. הדו"חות מציגים את המאמצים המרכזיים במסגרת המסע, שמפורטים למסרים (נרטיבים), ערוצי הפצה וצורות שונות להעברת המסר. הם מציגים נתוני מדידת היקף הצפייה ופעילות (אינטראקציה) עם משתמשי הרשת⁸⁸.

הדו"חות השבועיים לגבי המערכה באוקראינה (קרוב לתחילת דרכה, אפריל-מאי 2023) הציגו 164–175 מיליוני צפיות בסך של 2,500–2,900 "יחידות תוכן" שיוצרו על ידי SDA/"סטרוקטורה" בשבוע נתון. בנוסף לצפיות הדו"חות כללו נתוני סוציולוגיים בנוגע לדעת קהל בסוגיות שעליהן רוסיה מבקשת להשפיע. לא ברור האם החברות עורכות סקרי דעת קהל עצמאיים, כדי לבחון את פעילותן, ואם כן, האם סקרים אלה עולים בקנה אחד עם אמות מידה מקצועיות⁸⁹.

הרושם העולה מהדו"חות הוא שב-SDA מודדים את מה שקל למדוד. הם בוחנים את נתוני התפוצה ואת האינטראקציה של הגולשים עם התוכן המופץ. ניתן להתווכח עד כמה יש לנתונים אלה ערך אבחוני בנוגע לשינוי עמדות הציבור בפרק זמן של שבוע. כך, חלק מהתפוצה נובע מ"הרצה" באמצעים טכניים (תגובות מטעם מפעילי המסע ופרסום ממומן), באופן שמייצר הטיה (bias) על אודות עוצמת האינטרס האמיתי של הציבור בנוגע לתוכן המופץ. כך, למשל, רבים מהמסרים בטוויטר מראים מאות רבות של שיתופים למסר שהיו בו מאות בודדות של צפיות בלבד. שילוב זה מרמז על "הרצה" מלאכותית, ללא התעניינות רחבה של אנשים אמיתיים⁹⁰. בנוסף, ניתן להניח שריבוי חוקרי השפעה תודעתית מוסיפים צפיות לכל מסרון.

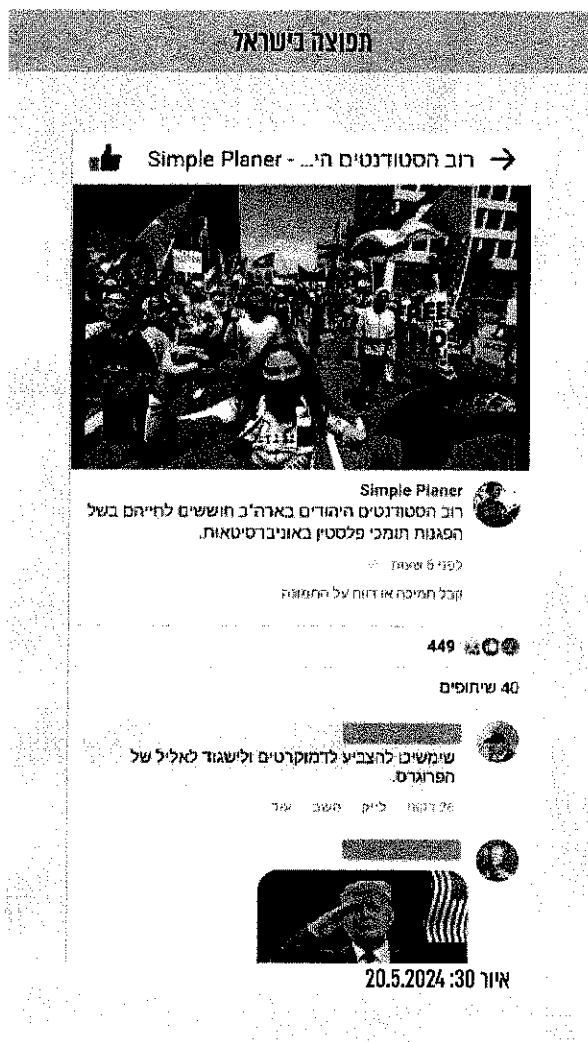
השינוי בדעת קהל בסוגיות שיכולות לעניין את מנהלי מסע התודעה יכול לנבוע מסיבות שאינן קשורות כלל למסע שלהם. לעיתים קרובות המסע אחראי על חלק זעיר מהשינוי (אם בכלל), אך מנהל הקמפיין עלול ליטול קרדיט על ההשתנות כולה (ככל שזו מוצאת חן בעיני "המזמין"). בנוסף, סביר יותר שהסקרים אינם נעשים באמות מידה מקצועיות מספקות, באופן שמאפשר לטפל את הקרמלין ביחס ליעליות המסע.

איון 29: גרף המציג את שיעור הכתבות המתחזות שיוצרו ע"י DOPPELGANGER לפי קהלי יעד שונים בעולם. ישראל - כ-5.5%. הנתונים הם בין 20 בנובמבר 2023 לבין 1 במאי 2024, ומתבססים על הכתבות שהקישורים אליהן הופצו ברשת טוויטר/X בלבד. באדיבות ערוץ "BOT BLOCKER"

חברת "מטא" קבעה בספטמבר 2023 ש-Doppelganger הוא המערך הגדול והתוקפני-עיקש (aggressive-persistent) ביותר שבו נתקלה מאז 2017⁹¹. מסעות הסברה רוסיים מיועדים להיות רציפים, ולייצר שינוי במערכת היריבה באורח מדורג. בשעה שהמערכה הרוסית, על שלוחותיה השונות, מתרחבת (ונטען שכיום מסריה זוכים למיליוני צפיות ליום על גבי רשת טוויטר/X בלבד⁹²), הכמות והרציפות עלולות לייצר שינוי בדעת הקהל שאינו משתקף בדו"חות שבועיים. מיליוני צפיות ביום במסרי המערכה כוללים גם משתמשים אמיתיים, מה שמייצר הזדמנויות להפצה ויראלית.

במרץ 2024 זכו מסרונים טוויטר במסגרת המסע בעברית, שהאשימו את ארצות הברית ואת אוקראינה באחריות לפיגוע באולם האירועים במוסקבה "קרקוס סיטי" (שבפועל בוצע על ידי המדינה האסלאמית), לקרוב ל-400,000 צפיות. זאת, מתוך כ-15 מיליון צפיות בעולם בסך הכול

(מסרים זהים של מערך Doppelganger בשפות אחרות)⁹³. בשבוע האחרון של מאי 2024 השתלב המסע בעברית במסע חובק עולם של Doppelganger שבמסגרתו הופץ סרטון ובו שיר "ביי-ביי ביידן" הלועג לנשיא ביידן (שהופק בהשקעה ניכרת ברוסיה והציג את ביידן באור מגוחך). במהלך שבוע זה שיתפו הבוטים בטוויטר את הסרטון קרוב ל-200,000 פעמים (רק במסגרת המסע בעברית)⁹⁴. ניתן להניח שנתוני תפוצה מצויים בידי מפעילי המסע בישראל, אך לא ידוע האם הם נתפסים כמשביעי רצון.

ככל שניתן להתרשם, המסע של SDA בישראל – לפחות נכון ליוני 2024 – מצומצם (בהשוואה לפעילות בצרפת או בגרמניה או לתחילת "חרבות ברזל") מבחינת מספר המשתמשים/"בוטים" שמפיצים מסרים וההשקעה הכספית בתוכן שיווקי. ערוץ טוויטר/bot blocker "X", הממוקד בניטור פעילות Doppelganger, טוען שהיקף

הפעילות המופנית לישראל עולה כדי 5.5–6 אחוזים מסך המסרים של המערך כולו בעולם⁹⁵ [איו 29]. בה בעת, ישראל היא מדינה קטנה בהשוואה לגרמניה, צרפת, אוקראינה או ארצות הברית, וכך ייתכן שהיקף ההשקעה הרוסית בה אינו פחות יחסית למדינות הגדולות.

יש קושי רב להגיע למסקנה חלוטה שאינה "התרשמותית" לגבי תהודת Doppelganger בישראל עד כה. בראש ובראשונה, חסרים נתונים. לא הודלפו מסמכים פנימיים על אודות הערכת SDA/"סטרוקטורה" בנוגע למידת ההצלחה של המערכה שלהם בישראל. לא ידוע מה נבחר לבסוף לשמש כמדדים לבדיקת ההצלחה, בראיית הרוסים – האם SDA/"סטרוקטורה" עורכת סקרי דעת קהל בארץ כדי להבין אם חלה עלייה בתמיכה במאבקה של רוסיה בנאציזם, שהוגדר בהצעת מיזם "ישראל הנורמלית"? האם היא פשוט סופרת צפיות? סביר להניח שב-SDA/"סטרוקטורה" מבינים את הקושי למדוד אפקטיביות, ומזינים את הקרמלין בנתונים כמותיים שניתן להשיג בקלות.

במסע בישראל – יש קושי לחקור את הנתונים בדיעבד, כפי שמתיימר לעשות המאמר הזה. רוב פריטי התוכן הממומן בפייסבוק הוסרו, ובמעט הפריטים שלא הוסרו לא מוצגת לעיני כול (בשונה ממסעות Doppelganger באירופה) כמות הצפיות שהמסרון הממומן השיג. על כן בנוגע לתפוצת מסרי המסע הרוסי בעברית בפייסבוק יש יותר שאלות מתשובות: האם הסרת התכנים היא שמייצרת את הרושם שהמסע אינו משפיע? האם המסרים שהוסרו כבר הצליחו לייצר את התהודה שמפעילי המסע קיוו לה, והסרתם בדיעבד כבר אינה משנה הרבה? האם הסרת התוכן מצליחה להרתיע את הרוסים מפני המשך הפעילות? האם היכולת להסיר את התוכן הרוסי – כמעט הרמטית כיום – תעמוד בעינה אם תופץ כמות גדולה יותר של תוכן, ובאפיקים שאינם רק פייסבוק?

לצד זאת, בכמה פרמטרים ניתן לזהות מגמה של התאמה ושיפור, מבחינת מפעילי המסע בישראל. ראשית, להתרשמות המחבר וחוקר עמית, ישנה עלייה מתמדת בתגובות (אינטראקציה) והפצות מחדש של משתמשים ישראלים אמיתיים (לא בוטים) למסרי המסע הרוסי [איור 30]. אומנם כמעט כל פריט של פרסום ממומן במסע בפייסבוק מושך תגובות משתמשים שמזהים את המסרון כתעמולה רוסית, אך משתמשים רבים נוספים מגיבים בהזדהות.

שנית, המסע מזהה עצבים חשופים ושסעים בחברה ובפוליטיקה הישראלית – ו"פורט" עליהם. דפוס הפעולה הבסיסי של המסע הוא לאתר תוכן מקומי שמקדם את האינטרס הרוסי ולהעצים את תפוצתו, תוך תוספות מידע/כזבים מוגבלת. הרצון הרוסי להרחיק את ישראל מארצות הברית והמערב מוצא שותפים בעל כורחם בין הישראלים שמבטאים מורת רוח כלפי ממשל ביידן. הם מזוהים על ידי צוות הקריאטיב של SDA כמי שיכולים להיות ביקורתיים פחות כלפי מסרי המסע.

אין בכך כדי לפגוע בלגיטימיות העמדות של מחנה הימין/בעלי השקפות שמרניות בישראל, אלא שקבוצה זו מתמודדת עם מאמץ רוסי עיקש לטפלל את תפיסת המציאות שלה. האתגר של קבוצה זו בישראל דומה לזה של השמרנים בארצות הברית ובמדינות המערב, בין ניצול חופש הביטוי לחוסר הרצון לשמש שלא מרצונם כלי שרת של גורם זר המבקש לפגוע בחופש ביטוי זה.

הניסיון של המסע הרוסי בישראל להסתוות בתוך שיח ימני הינו ניצול ציני, ולא תמיכה אמיתית. בהתאם לצורכי "המזמין" בקרמלין, המסע הרוסי יכול לפגוע גם בימניים (כפי שעשה למשל, ב-26 באפריל, כאשר הזהיר שניסיון עלייה עם גדי להר הבית עלול להביא להתלקחות

בכוונה (או בלעדיה), דמות "הישראלי הממוצע והטוב" ברוב הקריקטורות מזכירה את השר איתמר בן גביר (כיפה לבנה, משקפיים, חליפה ומבנה גוף) – אחד הפוליטיקאים השנויים ביותר במחלוקת בישראל; ולכן עלולה שלא לעורר הזדהות אצל מרבית הציבור, אפילו לא בימין [איורים 7, 31, 32]. השפה הגרפית אינה מובנת לעיתים לישראלי הממוצע (למשל, ייצוגה של אוקראינה על ידי דמות של קוזאק קירח [איור 32], או הקלשון המשולש [איור 33], הסמל הלאומי האוקראיני; ואפילו על ידי חזיר). כיום פחת השימוש בדמויות עם מוטיבים אנטישמיים וגבר השימוש בסמלים שמובנים יותר לישראלי הממוצע, אף כי עדיין האיור נשאר לעיתים בלתי מובן. ייתכן שצמצום השימוש בקריקטורות, המזוהה במאיווני, גם הוא חלק מההתאמה התרבותית של המסע [איור 25].

ביטוי אפשרי להצלחת מסע השפעה עשויה להיות פעולה מוכחת מחוץ למרחב הדיגיטלי. במסע של SDA בגרמניה הופצו צילומים של גרפיטי שצויר בברלין ועלוני הסברה שחולקו שם⁹⁷. באירוע אחר הניפו מפגינים בגרמניה שלטים שעליהם סיסמאות שהופיעו במסרי המסע⁹⁸. במסע בצרפת הופעל Doppelganger בשילוב עם סוכנים פרו-רוסיים אשר ציירו כ-250 סמלי מגן דוד ברחבי פריז, ובאירוע אחר כפות ידיים מגואלות בדם באנדרטת השואה (ראה לעיל). לפי שעה מדובר באירועים בודדים, עם השפעה מוגבלת וחלקם מבוזים, אך אפשר שבאירועים אחרים הייתה למערכה השפעה מבלי שזוהתה במישרין. לפי שעה, לא פורסמו ביטויים כאלה בישראל.

בהצעת מיזם "ישראל הנורמלית" מוזכרת אפשרות להעסקת "כתבים ייעודיים בשטח ישראל". לא ברור האם אכן גויסו כתבים כאלה, אולם החל בסוף 2023 הופיעה סדרת כתבות באמצעי תקשורת ישראליים מרכזיים ("וואלה", "ג'רוזלם פוסט" וערוץ 13) שעלה חשד שהן מהוות רכיב במערכת השפעה רוסית בישראל, וחלקן אכן הופצו במסגרת מסע Doppelganger. הכתבות עוסקות בנושאים פוליטיים, אך בעצם הינן פרסום ממומן שהוזמן על ידי גורמים רוסיים מאיש תקשורת ישראלי (ממוצא רוסי), שסירב לגלות את זהות המזמין⁹⁹. הוזכר לעיל בלוגר ישראלי נוסף ממוצא רוסי שסרטוניו מופצים על ידי Doppelganger (אך לא זכו לצפיות רבות). מבלי לטעון שאנשי תקשורת אלה שיתפו פעולה ביוזמתן עם Doppelganger, מקרים אלה לכל הפחות ממחישים ש"כתבים ייעודיים" יכולים לפעול בישראל בשירות גורמים רוסיים. במסע Doppelganger הטעו מראיינים מתאגיד תקשורת רוסי גדול את המראיינים המערביים לגבי המקום שבו יתפרסם הריאיון. בסופו של דבר הראיונות נערכו בכבוד, וקיטועים מתוכם הופצו באמצעות Doppelganger¹⁰⁰. דפוס פעולה זה מזכיר מאוד חלק מהסרטונים שמופצים על ידי המסע בישראל.

מסע ההשפעה הרוסי בישראל לא הופסק, למרות הבקשה הישראלית ביולי 2023. אם הוא מנוהל על ידי SDA/"סטרוקטורה" בהיקף מוגבל (מבחינת התפוצה) באופן מכוון, אפשר להציע כמה הסברים משלימים מדוע הוא עשוי להיתפס כאפקטיבי בראיית "מזמיני העבודה" בקרמלין.

א. ייתכן שהוא רק נועד להעביר לממשלת ישראל איתות על כושר היזק רוסי ולנצל את הזמן לרכישת מיומנות לפעולה ברשת בעברית. זאת, בדומה למה שדימה אדמסקי מתאר כ"הרתעה מידעית" (informational deterrence). הכוונה היא איום בפגיעה במישור של לחימה לא-קינטית, במקרה שלנו תודעתית, ככל שמדינת היעד של מאמץ ההשפעה לא תיענה לדרישות הרוסיות¹⁰¹. ניתן לדמות את המסע כ"אקדח שהונח על השולחן", ומהווה איום שבהמשך האקדח/מסע ההתערבות יופעלו באופן אגרסיבי.

ב. במובן זה מספיק שישראל תזהה שפועל בתחומה מסע השפעה ייעודי, ואין צורך להוכיח את האפקטיביות שלו. אם הסבר זה נכון, ובפרט אם נכונה ההשערה ש-SDA/"סטרוקטורה" מתקשות להבין את מידת היעילות של פעילותן בישראל על בסיס הנתונים שביכולתן לאסוף, אפשר שפניות ישראליות רשמיות למוסקבה בנוגע לפעילות המסע תשמנה עדות לכך ש"הלחץ על ישראל עובד", וזה ידרבן את הרוסים להמשיך בכך. הממשל הרוסי, ולבטח המנהל הנשיאותי, רואה בעיסוק התקשורתי ובעיצומים נגד מפעילות המערך הוכחה ליעילות, בבחינת "אלמלא זה היה מפריע לא היו מתעסקים בכך". השערה זו ממחישה שכדאי לשקול העברת מחאה בנושא לרוסים, ולמחות רק כשברור שתועלת המחאה תעלה על סיכונה.

ג. גם פעילות הסרה מהירה של תכנים על ידי פייסבוק עלולה להיתפס על ידי מפעילי המסע הרוסי כמשוב רציף שישראל עוקבת אחר מסריהם, ושישנם חוקרים במסד הביטחוני שמתאמצים לפרש את המסרים שהקרמלין משגר לירושלים באמצעות Doppelganger. ככל שפייסבוק (או רשתות חברתיות אחרות) תפעל באותה רמת יעילות נגד Doppelganger בכל מקום בעולם, כך תישחק היכולת הרוסית להסיק מסקנות מקימה של פעילות סיכולית כזאת.

ד. אפשר שנדרשת התבוננות הוליסטית על פעילותה של רוסיה בישראל (כדרכן של תפיסות מבצעיות צבאיות ומודיעיניות רוסיות), והתעמקות בפעילות של מערך השפעה רוסי אחד בישראל (המיקוד של המאמר הזה) ובאירועים ספציפיים מייצרת עיוות תפיסתי. אם כך, אזי הצלחת מסע ההשפעה נדרשת להימדד לאורך זמן, ותוך התבוננות בכל "ארגז הכלים" הרוסי הרחב. ניתן לטעון ששימורה של ישראל במצב "מתנדנד", בין רוסיה לבין המערב,

בכל הנוגע לסיוע ביטחוני לאוקראינה, וזהירות יחסית ביחסים עם מוסקבה, עלולה להיתפס בקרמלין כהישג בהפעלה של מכלול ארגז הכלים הרוסי כלפי ממשלת ישראל.

ה. היקף מוגבל יחסית של פעילות המסע בישראל יכול להשתנות במהירות בהתאם להערכת מצב של מפעילי המסע ולהשתלב עם כלים נוספים. ישראל הינה מדינה נוחה יחסית לרוסיה מבחינת היכולת להפעיל מגוון כלי תודעה רוסיים, לרבות כאלה שיוצאים אל מחוץ למרחב הספרתי (דיגיטלי). ביכולתם של שליחים רוסיים בישראל לביים פרובוקציות ולשלבן עם פעילות תקשורתית (נוכח ריבוי דוברי רוסית, ריבוי טיסות לרוסיה, והעדר הגבלות שפורסמו על פעילות גורמי מודיעין בעלי כיסוי דיפלומטי, בשונה ממדינות המערב, שמהן גורשו גורמים רוסיים כאלה בהיקף רחב בחמש השנים האחרונות). ואכן ישנם סימנים המעידים על כך שמערך Doppelganger יכול לקיים פעילויות משותפות עם גורמי ממשל רוסיים אחרים. התערבות רוסית רחבה יותר בנסיבות מסוימות עלולה לגרום לנזק משמעותי. למשל, אם תתקיים בתקופת בחירות בישראל – שאולי תיערכנה בקרוב – היא עלולה לפגוע בלגיטימיות של כל ממשלה שתיבחר.

ו. אפשר שהמסע בישראל משתלב במאמץ רוסי גלובלי להקרין עוצמה, בהשקעה משאבית מוגבלת. לוחמת מידע רוסית באמצעות מסעות השפעה, סייבר, פעילות מודיעינית ודיפלומטיה מסייעים לרוסיה לתחזק תדמית מעצמתית גלובלית בשעה שהיא מצויה במלחמה מורכבת באוקראינה ובמשבר מול המערב. אם כך, ככל שיש יותר מקומות שבהם מסעות התערבות פעילים בעולם, וככל שהתקשורת וגורמי ממשל עוסקים בכך, כך מתחזק דימוי העוצמה הרוסי הגלובלי.

סיכום והמלצות

מנקודת מבט ישראלית, פרשת Doppelganger מוסיפה נדבך בעייתי נוסף למארג היחסים המורכב של ישראל עם רוסיה, שבהם הולך ומצטמצם במהירות מרחב האינטרסים המשותפים, ובמקומו נותרת בעיקר שארית של כושר היזק רוסי לאינטרסים של ישראל. הן פרשת Doppelganger, והן ההתנהלות הרוסית במהלך "חרבות ברזל", מעידים שבראייה הרוסית ישראל אינה נהנית עוד מיחס של "מדינה ידידותית", גם אם טרם נכנסה לרשימת המדינות ה"לא-ידידותיות" (מעמד פורמלי, שגורר הגבלות וסנקציות)¹⁰². בנוסף, מסע ההשפעה הרוסי תורם לערעור זיכרון השואה וליבוי אנטישמיות בעולם. מדובר בסוגיה ערכית ממדרגה ראשונה, שנתפסת בעיני קהלים רחבים בזירה הבינלאומית, ובכלל זאת מקבלי החלטות, כאחד האדנים שעליהם נשענת הלגיטימיות של ישראל בעולם.

אין הכרח שהדברים נראים באופן דומה במוסקבה, שממוקדת במלחמה באוקראינה ובשימור תדמיתה המעצמתית. ייתכן ששם סבורים שאין חריג במהלכי ההתערבות בישראל, ושזה מה שרוסיה מחויבת לעשות בשל התרחקות ישראל ממנה (כפי שהיא פועלת כלפי מדינות מערביות רבות אחרות). יתרה מכך, אין הכרח שברוסיה ישנה מדיניות לכידה המנוהלת מלמעלה-למטה כלפי ישראל. אפשר שמסע ההשפעה של Doppelganger בעברית התעצב ביוזמת צוותו של קיריינקו (ואף של החברות הקבלניות), ונמשך כשנה באין מפריע, כיוון שבראיית מוסקבה היא אינה נדרשת לשלם מחיר משמעותי בקשרים עם ירושלים בגין ניהולה.

פעילות Doppelganger נמצאת "על המכ"מ" של מערכת הביטחון בישראל, אך נראה שמהלכיה אינם עוצרים את רוסיה מהמטרת מסרים פוליטיים ומידע כוזב לתוך מרחב המרשתת הישראלי. גם מדינות המערב וחברות טכנולוגיה מתקשות להרתיע את רוסיה ולעצור את מסעות ההתערבות הנוספים.

אין במחקר הזה תשובה ברורה לשאלה האם ועד כמה Doppelganger מצליח להשפיע על הציבור בישראל ועל עמדות הממשלה. לכאורה, כל החלופות אפשריות:

א. המסע מצליח להשפיע לשביעות רצונה של מוסקבה (לצד כלים אחרים שברשותה), בהתאם ליעדים שהציבה לעצמה: ישראל עודה נמנעת מאספקת נשק קטלני לאוקראינה, מתעמתת עם ממשל ביידן, ומקיימת שיח ענייני עם רוסיה.

ב. המסע כשלעצמו אינו מעורר כיום הרבה תהודה בישראל, אך משרת את מוסקבה באמצעות מפגן יכולת פעולה בזירת הפנים, ובהינתן צורך דוחק יוכלו הרוסים להרחיבו.

ג. ייתכן שהמסע כשל לחלוטין, ומשרת רק את החברות הקבלניות הרוסיות שמצליחות לחלץ מהממשל הרוסי תקציבים והוקרה.

אפשרות ג, גם אם היא הנכונה, אינה יכולה להיות נקודת התייחסות מבחינת הממשל בישראל. הקיטוב הפנימי בישראל הופך אותה לזירה פגיעה לפעילות התערבות זרה, אף מעבר למגמות הרווחות בשדה התקשורת העולמית¹⁰³. פגיעות זו קדמה למלחמת "חרבות ברזל", אך התעצמה במהלכה: לא רק רוסיה, אלא גם איראן¹⁰⁴, סין¹⁰⁵ וגורמים אסלאמיסטיים קיצוניים¹⁰⁶ פועלים כדי לנצל לרעה את המחלוקות בחברה בישראל במישור התודעתי. שחקנים אלה בסבירות גבוהה אינם מתואמים כיום, אך זהו תחום שבו המאמצים המשותפים עלולים לגרום לאגבור (סינרגייה) גם ללא תיאום (שכן יכול להתהוות בעתיד). ישנן טענות, שניתן להתווכח עימן, שגם גורמים אמריקניים מנהלים בישראל מסעות השפעה, אך בצורות מעודנות יותר מהרוסים.

"חרבות ברזל" הובילה לעיסוק ציבורי וממשלי רחב בבחינה מחדש של איומי ביטחון לאומי והקצאת משאבים להתמודדות עימם. איום התערבות זרה אינו זוכה למקום מרכזי בעיסוק הלאומי, ונדחק על ידי סוגיות אחרות שנתפסות כאיומים "קשים" יותר ודחופים יותר. זאת, אף על פי שהוא נוגע ליסודות המשטר הדמוקרטי של ישראל והברית האסטרטגית עם ארצות הברית. ייתכן שהקושי לקבל החלטות נובע מכך שהתערבות זו משתלבת בוויכוח הפוליטי הישראלי.

עם זאת, אפילו אם הישגי מסע השפעה הרוסי בישראל הינם מוגבלים כעת, הניסיון המצטבר של המדינות שמתמודדות עם מסעות התערבות רוסיים מוכיח שהוא משפיע לרעה על היציבות הפנימית של מדינות ועל לכידותן החברתית, ומערער את האמון במוסדותיהן. הדבר נוגע כמעט לכל מדינות אירופה שבהן מתקיימת פעילות התערבות רוסית: זו תורמת לשחיקת האמון במוסדות האיחוד האירופי והממשלות. בארצות הברית, ממשל טראמפ תפקד קדנציה שלמה בצל חשד שנבחר בסיוע רוסי בגין ההתערבות בבחירות 2016. בתוך כך, השילוב בין הכלים המבוססים על בינה מלאכותית לבין מסעות השפעה פוליטיים צפוי רק להתחזק.¹⁰⁷

במדינות המחנה המערבי מושקע מאמץ רב יותר מאשר בישראל בהתמודדות עם מבצעי השפעה: קיימים מוסדות ייעודיים לסיכולה, ופעילות מדינתית רבה להתמודדות עם האיום. בכיר אוקראיני שפרש בשנה האחרונה טען שהאיום הגדול ביותר הנשקף לארצו מרוסיה איננו צבאי, אלא נוגע ללוחמת מידע¹⁰⁸. יו"ר ועדת המודיעין של בית הנבחרים האמריקני ויו"ר ועדת החוץ של הבית, שניהם רפובליקנים, טענו באפריל 2024 שמפלגתם ואמצעי תקשורת מרכזיים בארצות הברית מושפעים עמוקות ממסעות השפעה רוסיים¹⁰⁹. Vignium, הרשות הצרפתית להגנה מפני התערבות דיגיטלית, הכפופה לראש ממשלת צרפת, קבעה בדו"ח מילוי 2023 שמסע ההשפעה של Doppelganger "מאיים על האינטרסים היסודיים של האומה" הצרפתית¹¹⁰.

מנגד, בישראל אין אסטרטגיה לאומית בנושא, החקיקה חסרה ואינה מעניקה לשירות הביטחון הכללי, האחראי על נושא זה, סל כלים רגולטוריים משמעותי. שיתוף הפעולה של הממשלה עם גופי חברה אזרחית בסוגיה זו – בחיתוליו¹¹¹.

מאמר זה לא נועד לקדם תבהלה (אלרמיזם)¹¹², אלא קורא לעיסוק רציני ומפוכח בסוגיה חשובה זו. ההתערבות בענייני הפנים בישראל חייבת לקבל משקל משמעותי יותר בהערכת המצב המתמשכת בירושלים על יחסינו עם רוסיה. אין הכרח בהכרזות פומביות מיידיות של מהלכים נגד מוסקבה, שצפויות להוביל לצעדי-נגד רוסיים (ואף עלולים לשדר למוסקבה

שמסע ההתערבות שלה מצליח). עם זאת, חשובה בהירות פנימית במערכת הממשל בישראל בנוגע לתפקידה העוין של רוסיה, וקידום התארגנות מחדש של המערכת הממשלתית כדי להקשות, ובשאיפה לעצור, פעילות התערבות כזאת מצידה.

האפשרות שתתקיימנה בישראל בחירות בתקופה הקרובה, וכוונת SDA שמערכת ההשפעה בישראל תשתמש באחד הערוצים של הרוסים לנסות להשפיע על הבחירות הקרובות בארצות הברית, מייצרים דחיפות יתרה לגבש מענה לאומי מחדש לנושא ההתערבות הזרה, ובפרט זו הרוסית.

במסגרת זאת, נכון שישראל:

- תקים גוף ייעודי שירכז ברמה הלאומית את המאבק בהתערבות זרה; תסגור פערים בחקיקה, תעניק לגופי ממשל סמכויות אכיפה נגד גורמי התערבות זרים; תחזק מנגנוני שיתוף פעולה ממשלתי עם החברה האזרחית וחברות טכנולוגיה, ותקדם חינוך לצריכה ביקורתית של מידע בקרב הציבור בישראל.
- תפעל בתיאום הדוק יותר עם שותפים מערביים להדברת מערך Doppelganger, ותהיה נכונה לפעול עימם בתיאום לגביית מחיר מרוסיה בגין הפעלתו.
- תרענן את ארגז הכלים שיאפשר גביית מחיר ממוסקבה עבור התערבותה. ישראל היא עדיין אחת המדינות המערביות הבודדות שמעניקות לנציגים ולאזרחים רוסיים חופש פעולה רב, שזוכה להערכה ברוסיה.
- תגבש אסטרטגיית שיח עם הרוסים בסוגיה. אזהרות ללא גביית מחיר בהמשך עלולות להיתפס במוסקבה כמשובלכך שהמערכה התודעתית "מכאיבה לישראל", ולחילופין להציג את ישראל כחלשה. על כן, ככל שיוחלט להעביר אזהרות לרוסיה, חשוב לבחון שהתועלת שתופק מהמחאה/אזהרה תעלה על הנזק הפוטנציאלי, במקרה שרוסיה תתעלם. כמו כן, עדיף שהשיח לא יתנהל במישור הפומבי (שעלול לגרום לרוסים "להתחפר").

הערות

- ¹ Czerny, Milàn, Michlin-Shapir, Vera and Siman-Tov, David. "Russian Influence Campaign Against Israel: Strategic and Cognitive Implications", INSS Insight No. 1852, May 1, 2024 <https://www.inss.org.il/publication/russia-disinformation>
- ² פרידמן, עופר, "המשגת המונחים השפעה זרה והתערבות זרה", *מודיעין*, הלכה ומעשה, גיליון 10, 2024. <https://www.intelligence-research.org.il/post/fridman-january-2023>
- ³ המחקר לקראת המאמר הזה נערך בחודשים ינואר-יוני 2024. בשלב זה מסרים רוסיים רבים כבר הוסרו על ידי הרשתות החברתיות. המחבר קיבל לידי תצלומי מסך של חלק מהמסרים שכבר אינם זמינים בפייסבוק או טוויטר/X. חלקם – תמונה בלבד, חלקם – תמונה עם מלל, ובחלקם כתבות שמתחזות לכלי תקשורת לגיטימיים שנשמרו על ידי חוקרים אחרים המנטרים את פעילות Doppelganger. לעיתים תאריך הפרסום לא היה ודאי, והוסק מתאריך צילום המסך.
- ⁴ InfoEpi Lab. 2024. "Double Take: A Doppelgänger Lit Review (Because the World Did Not Need Another Solo Report)", *InfoEpi Lab*, April. <https://doi.org/10.7910/DVN/UPEK5Z>
- ⁵ פלוקוב, יעקב, "לוחמת התודעה הרוסית במלחמה באוקראינה (פברואר 2022 – פברואר 2023)", *המכון למתודולוגיה של המודיעין*, 14 במרץ, 2023, עמ' 17-21. <https://www.intelligence-research.org.il/post/influence-russia-ukraine>
- ⁶ Adamsky, Dmitry (Dima), *The Russian Way of Deterrence: Strategic Culture, Coercion, and War*. Stanford University Press, 2023
- ⁷ Belton, Catherine, "Secret Russian foreign policy document urges action to weaken the U.S.", *Washington Post*, April 17, 2024. <https://www.washingtonpost.com/world/2024/04/17/russia-foreign-policy-us-weaken> <https://www.washingtonpost.com/documents/e7843591-08c7-4dab-98e1-d6faad68e048.pdf>
- ⁸ DiResta, Renee, Shaffer, Kris, Ruppel, Becky, Sullivan, David and Matney, Robert, "The Tactics & Tropes of the Internet Research Agency", University of Nebraska, October 2019. <https://digitalcommons.unl.edu/senatedocs/2>
- ⁹ Garner, Ian, "The West Is Still Oblivious to Russia's Information War", *Foreign Policy*, March 9, 2024 <https://foreignpolicy.com/2024/03/09/russia-putin-disinformation-propaganda-hybrid-war>
- ¹⁰ Arenina, Katya, Korostelev, Alexei, Rubin, Mikhail, Maglov, Mikhail, Badanin, Roman and others, "Advisory Board: A Guide to Putin's Experts", Proekt, December 20, 2023. <https://www.proekt.media/en/guide-en/putin-advisers>
- ¹¹ פלוקוב, שם, עמ' 93-107.
- ¹² Alaphilippe, Alexandre, Machado, Gary, Miguel, Raquel and Poldi, Francesco, *EU DisinfoLab in partnership with Qurium*, September 27, 2022. <https://www.disinfo.eu/doppelganger>
- ¹³ Bot Blocker, X (formerly Twitter), May 22, 2024. <https://x.com/antibot4navalny/status/1793271227106181403>
- ¹⁴ כך, למשל, המסע של Doppelganger בצרפת מעביר בו בזמן מסרים שיתאימו לימין הקיצוני ולשמאל הקיצוני. InfoEpi Lab. 2024. "Pronouncing Nonsense in French", *InfoEpi Lab*, May <https://infoepi.org/posts/2024/05/07-french-doppelganger-may-2024.html>
- ¹⁵ Nimmo, Ben and Agranovich, David, "Removing Coordinated Inauthentic Behavior From China and Russia", *Facebook*, September 27, 2022 <https://about.fb.com/news/2022/09/removing-coordinated-inauthentic-behavior-from-china-and-russia>
- ¹⁶ Kremlin bot network churns out anti-Semitic content 'warning' of attack on Jews at 2024 Paris Olympics", *The Insider*, November 21, 2023. <https://theins.ru/en/news/266962>
- ¹⁷ Kupfer, Matthew, "Investigation: Who is Ilya Gambashidze, the man the US government accuses of running a Kremlin disinformation campaign?", *VOA*, May 09, 2024 <https://www.voanews.com/a/investigation-who-is-ilya-gambashidze-the-man-the-us-government-accuses-of-running-a-kremlin-disinformation-campaign-7604052.html>
- ¹⁸ Klienty (in Russian), *Agentstvo Sotsial'nogo Proektirovaniya*. <https://sp-agency.ru/clients>
- ¹⁹ Belton, Catherine, "Russia is working to subvert French support for Ukraine, documents show", *Washington Post*

- Post, December 30, 2023. <https://www.washingtonpost.com/world/2023/12/30/france-russia-interference-far-right>
- VChk-OGPU, December 6, 2023. <https://t.me/vchkogpu/44167> ²⁰
- ²¹ לפני שמונה לתפקידו הנוכחי במנהל הנשיאותי ב-2016 ניהל קיריינקו במשך יותר מעשור את תאגיד האטום הממשלתי "רוסאטום", וב-1998, כשהיה בן 36 בלבד, שימש במשך כחצי שנה כראש ממשלת רוסיה (בעת המשבר הכלכלי החמור בתקופה הפוסט-סובייטית, שבו הממשלה הוכרזה כפושטת רגל). בשנים האחרונות התחזק מעמדו של קיריינקו, אולם נמשך הוויכוח האם הוא מרכז כוח פוליטי עצמאי או (אפשרות סבירה יותר) שהוא מהווה נציג של קבוצת כוח חזקה המקורבת לנשיא פוטין ומובלת על ידי האחים-המיליארדרים Kovalchuk. יורי קובלצ'וק נחשב לאחד החברים הקרובים ביותר של פוטין, בילה לצידו את חודשי מגפת הקורונה, ומוערך שבתקופה זו בשיח בין השניים הבשיל רעיון הפלישה הרוסית לאוקראינה (2022). מיכאיל קובלצ'וק הינו מדען גרעין, והשניים שולטים באופן לא רשמי בתעשיית הגרעין הרוסית, בתאגיד בנקאי גדול ובתאגיד תקשורת המונים. במסגרת חילופי גברי בממשל הרוסי במאי 2024, לרגל כניסת פוטין לקדנציה החמישית כנשיא, שמר קיריינקו על תפקידו ומעמדו, בעוד שמשפחת קובלצ'וק התחזקה באופן בולט, כשבוריס קובלצ'וק, בנו של יורי, מונה לראש רשות הבקרה הלאומית הרוסית (Schetnaia palata), תפקיד המקביל בערך למבקר המדינה בישראל.
- Arribas, Cristina M., Arcos, Rubén, Gétrudix, Manuel, Mikulski, Kamil, Hernández-Escayola, Pablo, Teodor, ²² Mihaela, Novacescu, Elena, Surdu, Ileana, Stoian, Valentin and García-Jiménez and Antonio, "Information manipulation and historical revisionism: Russian disinformation and foreign interference through manipulated history-based narratives", Jul 27, 2023; 3:121. <https://doi.org/10.12688/openreseurope.16087.1>
- Pakhaliuk, Konstantin, "Unpredictable past: How the 'genocide of the Soviet people' has become a new weapon in Russia's historical propaganda", *Novaya Gazeta*, February 13, 2024 <https://novayagazeta.eu/articles/2024/02/13/unpredictable-past-en>
- .infoEpi Lab. 2024. "Pronouncing Nonsense in German", *InfoEpi Lab*, May ²³ <https://infoepi.org/posts/2024/05/08-german-doppelganger-may-2024.html>
- Belton, Catherine, Mekhennet, Souad and Harris, Shane, "Kremlin tries to build antiwar coalition in Germany, ²⁴ documents show", *Washington Post*, April 21, 2023 <https://www.washingtonpost.com/world/2023/04/21/germany-russia-interference-afd-wagenknecht>
- Belton, Catherine, "Russia is working to subvert French support for Ukraine, documents show", *Washington* ²⁵ *Post*, December 30, 2023. <https://www.washingtonpost.com/world/2023/12/30/france-russia-interference-far-right>
- Belton, Catherine, "Kremlin runs disinformation campaign to undermine Zelensky, documents show", ²⁶ *Washington Post*, February 16, 2024 <https://www.washingtonpost.com/world/2024/02/16/russian-disinformation-zelensky-zaluzhny>
- ²⁷ קאהאן, רפאל, "פייק ניוז: רוסיה הפיצה כתבות מזויפות של אתרי חדשות ישראלים", *ynet*, 20 ביולי, 2023. <https://www.ynet.co.il/digital/technews/article/skoxd3lch>
- .Doppelgänger NG Cyberwarfare campaign", *ClearSky*, February 22, 2024" https://www.clearskysec.com/wp-content/uploads/2024/02/DoppelgangerNG_ClearSky.pdf
- ²⁸ שיחה עם עורך הערוץ "bot blocker". ראה למשל <https://holylandherald.com/?s=UKRAINE>
- Bot Blocker, X (formerly Twitter), December 18, 2023. <https://x.com/antibot4navalny/status/1736995290991726816>
- "Normal'nyy Izrail", *VChk-OGPU*, 21 December 2023. <https://t.me/vchkogpu/44504> ²⁹
- ³⁰ חברת הסקרים "רפי סמית" ערכה סקרים בנושא עמדות הציבור הישראלי בסוגיות מדיניות חוץ ביולי 2022 ובאוגוסט 2023. בשני הסקרים ניתן לזהות נטייה לטובת אוקראינה ככל שנעים "שמאלה" במפה הפוליטית, ועלייה בתמיכה ב"ניטרליות" ("הליכה בין הטיפות") ככל שנעים ימינה. ההבדלים בין המחנות מתחדדים במיוחד בקצוות, כאשר בקרב מצביעי עבודה ומר"צ בשני הסקרים צידדו מעל 50% בתמיכה באוקראינה. בסקר של 2023 חלה עלייה בתמיכה באוקראינה (ממוצע כללי בציבור היהודי של כ-35% ב-2023 לעומת 28% ב-2022) וצמצום במצדדי "הליכה בין הטיפות" (ממוצע כללי בציבור היהודי של כ-46% ב-2023 לעומת 56% ב-2022).
- "ממצאי סקר בנושא מדיניות החוץ של ישראל 2023", *מתווים*, 24 ביוני, 2023. <https://tinyurl.com/yyw2bftd>

- "ממצאי סקר בנושא מדיניות החוץ של ישראל", מתווים, 24 באוגוסט, 2022.
<https://tinyurl.com/5bm4nv3z>
- Morganti, Caroline, "Recent Polls of US Jews Reflect Polarized Community", *Jewish Currents*, June 29, 2023. ³¹
<https://jewishcurrents.org/recent-polls-of-us-jews-reflect-polarized-community>
- Rossoliński-Liebe, Grzegorz and Willems, Bastiaan, "Putin's Abuse of History: Ukrainian 'Nazis', 'Genocide', and ³²
 a Fake Threat Scenario", *The Journal of Slavic Military Studies*, 35:1, 1-10, 2022
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13518046.2022.2058179>
- ³³ "יד ושם: השוואת רוסיה לנאצים שגויות. מגנים את זילות השואה", *Ynet*, 27 בפברואר, 2022.
<https://www.ynet.co.il/news/article/s1braztl5>
- ³⁴ ברון, דוד, "ישראל והשואה הן רק קלפים במשחק הרוסי", *ישראל היום*, 23 בינואר, 2024.
<https://www.israelhayom.co.il/news/geopolitics/article/15145758>
- ³⁵ אלמס, דין שמואל, "העימותים בדרום תל אביב: למה הם פרצו ומה קורה באריתריאה?", *גלובס*, 2 בספטמבר, 2023.
<https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1001456799>
- ³⁶ ראקוב, דניאל, "המלחמה בעזה – נקודת שפל חדשה ביחסי רוסיה-ישראל", *מכון ירושלים לאסטרטגיה וביטחון*, 19 באוקטובר, 2023.
<https://jiss.org.il/he/rakov-gaza-war-israel-russia-relations>
- ³⁷ צ'רני, מילאן, "פוטין כבר לא 'חבר': כך פעלה מתקפת הסייבר והפייק של רוסיה נגד ישראל", *שומרים ו-N12*, 15 בדצמבר, 2023.
<https://www.mako.co.il/news-money/tech12/Article-ed398b1ad676c81026.htm>
- ³⁸ *Meta Ad Library*, October 5, 2023. <https://www.facebook.com/ads/library/?id=207501082236283>
- ³⁹ *Meta Ad Library*, October 9, 2023. <https://www.facebook.com/ads/library/?id=808855584369449>
- ⁴⁰ *Meta Ad Library*, October 9, 2023. <https://www.facebook.com/ads/library/?id=267856606230257>
- ⁴¹ <https://www.facebook.com/ads/library/?id=2018219775219890>
 Fact Check: Washington Post headline about Ukraine and Hamas weapon supply is fake", *Reuters*, November 25, 2023
<https://www.reuters.com/fact-check/washington-post-headline-about-ukraine-hamas-weapon-supply-is-fake-2023-11-25>
- ⁴² "שבע עם איילה חסון", *ערוץ הטלוויזיה כאן-11*, 28 באוקטובר, 2023.
<https://twitter.com/rakovdan/status/1718343468219576720>
- ⁴³ *Meta Ad Library*, October 11, 2023. <https://www.facebook.com/ads/library/?id=1095041404795998>
- ⁴⁴ Stanovaya, Tatiana, "Why the Russian Authorities Failed to Stop Pogroms in the Caucasus", *Carnegie Politika*, October 31, 2023. <https://carnegieendowment.org/politika/90873>
- ⁴⁵ איסרוביץ', חיים, "המעצמה האירופית שעומדת לצד ישראל: 'מתנגדים להפסקת אש מיידית'", *מעריב*, 7 באוקטובר, 2024.
<https://www.maariv.co.il/news/world/Article-1089906>
- ⁴⁶ *Meta Ad Library*, October 10, 2023. <https://www.facebook.com/ads/library/?id=284185437817809>
- ⁴⁷ Lemire, Jonathan, Toosi, Nahal and Ward, Alexander, "Netanyahu may not last, Biden and aides increasingly believe", *Politico*, November 1, 2023
<https://www.politico.com/news/2023/11/01/biden-administration-thinks-netanyahu-may-not-last-politically-00124849>
- ⁴⁸ *Meta Ad Library*, November 4, 2023. <https://www.facebook.com/ads/library/?id=283369328012110>
- ⁴⁹ Czerny, Michlin-Shapir and Siman-Tov, *Ibid*
- ⁵⁰ אירוע זה מזכיר את המורשת של הקג"ב הסובייטי, של חיבור בין אנטישמיות למסעות השפעה במערב. בשנים 1960–1959 ביקש הקג"ב לפגוע בתדמיתה של גרמניה המערבית ולהציגה כאנטישמית. סוכנים מזרח-גרמניים נשלחו למערב גרמניה וחיללו אתרים יהודיים, לרבות באמצעות כיתובים נאציים. גם חוליגנים נאו-נאציים קיבלו מהתקריות הראה, כך שבשנים אלה נרשמו יותר מ-800 תקריות כאלה.

- Andrew, Christopher M. and Oleg. Gordievsky. 1990. KGB: The Inside Story of Its Foreign Operations From Lenin to Gorbachev. New York, NY, HarperCollinsPublisher, pp. 463–464
- «Mains rouges» sur le Mur des Justes du Mémorial de la Shoah: la Russie mise en cause", *Liberation*, May 21, 2024.⁵¹
https://www.liberation.fr/societe/religions/mains-rouges-sur-le-mur-des-justes-du-memorial-de-la-shoah-la-russie-mise-en-cause-20240521_D4PYITSJBBFEJEJIHZQOMN7RIQ
- Anti-Semitic graffiti appears in Paris once again – similar drawings were previously ordered by the Kremlin", *The Insider*, May 30, 2024. <https://theins.press/en/news/272027>
- .InfoEpi Lab. 2024. "Articles Shared by Probable Doppelgänger Accounts", *InfoEpi Lab*, May 2024.⁵²
<https://infoepi.org/posts/2024/05/07-articles-shared-by-doppelganger.html>
- .InfoEpi Lab. 2024. "Doppelgänger Responds to U.S. Funding Vote", *InfoEpi Lab*, April 2024.⁵³
<https://infoepi.org/posts/2024/04/23-doppelganger-funding-response.html>
- Gilbert, David, "A Russian Influence Campaign Is Exploiting College Campus Protests", *Wired*, May 8, 2024.⁵⁴
<https://www.wired.com/story/russian-influence-campaign-exploiting-college-campus-protests>
- ידליון, עמוס, מגן, צבי ומיכלין-שפיר, ורה, "משבר הפלת המטוס הרוסי – מה הלאה?", מבט על, גיליון 1095, 21 בספטמבר, 2018.
<https://www.inss.org.il/he/publication/the-crisis-over-the-downed-russian-plane-what-next>
- מיכלין-שפיר, ורה וראקוב, דניאל, "התפללו למען נעמה" – קמפיין לוחמת המידע של רוסיה נגד ישראל", המכון למחקרי ביטחון לאומי, 22 במאי, 2024.
<https://www.inss.org.il/he/publication/naama>
- ראקוב, "המלחמה...".⁵⁷
- i24NEWS and ILH Staff, "Putin calls Netanyahu, congratulates him on new government", *Israel Hayom*, December 22, 2022.⁵⁸
<https://www.israelhayom.com/2022/12/22/putin-calls-netanyahu-congratulating-him-on-forming-government>
- VChK-OGPU, December 21, 2023. <https://t.me/vchkogpu/44504>⁵⁹
- Belton, "Kremlin runs..."⁶⁰
- Insikt Group, "Obfuscation and AI Content in the Russian Influence Network 'Doppelgänger' Signals Evolving Tactics", *Recorded Future*, December 5, 2023.⁶¹
<https://www.recordedfuture.com/russian-influence-network-doppelgangers-ai-content-tactics>
- ערוץ היו-טיוב של אלכס צייטלין: VVanO3dNH3S
https://youtu.be/jtYk9wx9QMI?si=l9kL_ZVanO3dNH3S
- qWR89k9Gv3jFRI_L
https://youtu.be/jquLSkEx4yw?si=qWR89k9Gv3jFRI_L
- <https://www.youtube.com/watch?v=bMlvuuHc6Ps>
- .InfoEpi Lab. 2024. "Doppelgänger Responds to U.S. Funding Vote", *InfoEpi Lab*, April 2024.⁶³
<https://infoepi.org/posts/2024/04/23-doppelganger-funding-response.html>
- VChK-OGPU, December 19, 2023. <https://t.me/vchkogpu/44477>⁶⁴
- VChK-OGPU, December 21, 2023. <https://t.me/vchkogpu/44504>⁶⁵
- VChK-OGPU, February 29, 2024. <https://t.me/vchkogpu/46167>⁶⁶
- Insikt Group, "Obfuscation..."⁶⁷
- "Disrupting deceptive uses of AI by covert influence operations", *OpenAI*, May 30, 2024.
<https://openai.com/index/disrupting-deceptive-uses-of-AI-by-covert-influence-operations>
- Châtelet Valentin and Osadchuk, Roman, "Doppelgänger targets Ukrainian and French audiences via Facebook ads", *DFRLAB*, March 12, 2024. <https://dfrlab.org/2024/03/12/doppelganger-operation-targets-ukraine>⁶⁸
- Zafra, Mariano and McClure, Jon "Four factors that stalled Ukraine's counteroffensive", *Reuters*, December 21, 2023.⁶⁹
<https://www.reuters.com/graphics/UKRAINE-CRISIS/MAPS/klvygwawavg/#four-factors-that-stalled-ukraines-counteroffensive>
- Tenzer, Nicholas, "Europe's farmer protests have been fertile ground for Russian propaganda", *Politico*, March 2024.⁷⁰
 .13, 2024

- <https://politico.eu/article/europe-farmer-protest-russia-war-propaganda>
 .Marie-Courtois, Theo, "La guerre informationnelle dopée à l'intelligence artificielle," *AFP*, June 11, 2024 ⁷¹
<https://factuel.afp.com/doc.afp.com.34WA7DC>
VchK-OGPU, December 18, 2023. <https://t.me/vchkogpu/44464> ⁷²
VchK-OGPU, December 6, 2023. <https://t.me/vchkogpu/44167?single> ⁷³
 OOO 'GK Struktura' ", *RBC*, April 10, 2024" ⁷⁴
 . <https://companies.rbc.ru/id/5177746315588-ooo-gruppa-kompanij-struktura;> "OOO 'ASP' ", *RBC*, April 26, 2024
<https://companies.rbc.ru/id/5177746289232-ooo-agentstvo-sotsialnogo-proektirovaniya>
 בתחקיר על אודות גמבשידזה עלה שבשנים 2013–2020 הוא זכה לפחות בכ-2.7 מיליון דולר של מכרזי מדינה רוסיים.
Kupfer, Ibid
 Demeuse, Rodrigue, "The Russian War on Truth: Defending Allied and Partner Democracies Against the ⁷⁵
 .Kremlin's Disinformation Campaigns", *NATO Parliamentary Assembly*, October 8, 2023
<https://www.nato-pa.int/document/2023-russian-war-truth-report-garriaud-maylam-014-cds>
 "...Châtelet and Osadchuk, "Doppelganger targets ⁷⁶
 "...Alethea, "Writing with Invisible Ink ⁷⁷
 Barnes, Julian E. and Sanger, David E., "Russia Amps Up Online Campaign Against Ukraine Before U.S. Elections", ⁷⁸
New York Times, March 27, 2024
<https://www.nytimes.com/2024/03/27/us/politics/russian-ukraine-us-interference.html>
 Vast Networks of Fake Accounts Raise Questions About Meta's Compliance with the EU's DSA", *Reset*, October ⁷⁹
 2023.
<https://www.reset.tech/resources/vast-networks-of-fake-accounts-raise-questions-about-meta-s-compliance-with-the-eu-s-new-digital-rulebook>
 Bouchaud, Paul, Faddoul, Marc and Buse, Çetin Raziye, "No Embargo in Sight: Meta Lets Pro-Russia Propaganda
 Ads Flood the EU", *AI Forensics*, April 17, 2024. <https://aiforensics.org/work/meta-political-ads>
 Alethea Team, "Writing with Invisible Ink: Russia's Newest Disinformation Tactic", *Alethea*, March 27, 2024. ⁸⁰
<https://alethea.com/insights/writing-with-invisible-ink>
 איל, נדב, "גורמי מודיעין בישראל דרשו מהרוסים: הפסיקו את מבצעי ההשפעה ברשת", *ynet*, 21 ביולי, 2023. ⁸¹
<https://www.ynet.co.il/news/article/hks3ymd9h>
 "...Bouchaud et. Al., "No Embargo ⁸²
 .Soldatskikh, Vitaly and Badanin, Roman, "Kruto i Tochka", *Proekt*, January 29, 2024 ⁸³
<https://www.proekt.media/investigation/kanokov-mcdonalds>
 Silva, Mirela, Luiz Giovanini, Juliana Fernandes, Daniela Oliveira, and Catia S. Silva. "What Makes Disinformation ⁸⁴
 Ads Engaging? A Case Study of Facebook Ads from the Russian Active Measures Campaign", *Journal of*
Interactive Advertising, 23(3) (2023): 221–40
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15252019.2023.2173991>
 Mandić, Josip and Klarić, Darijo, "Case Study of the Russian Disinformation Campaign During the War in Ukraine ⁸⁵
 .– Propaganda Narratives, Goals and Impacts", *National security and the future*, Vol. 24 No. 2, 2023
<https://nsf-journal.hr/NSF-Volumes/Focus/id/1471>
 Erlich, Aaron and Garner, Celvin, "Is pro-Kremlin Disinformation Effective? Evidence from Ukraine", *The* ⁸⁶
International Journal of Press/Politics, 28(1), 2023: 5–28. <https://doi.org/10.1177/19401612211045221>
 וינר, שם. ⁸⁷
 Belton, Catherine, "Kremlin runs disinformation campaign to undermine Zelensky, documents show", ⁸⁸
Washington Post, February 16, 2024
<https://www.washingtonpost.com/world/2024/02/16/russian-disinformation-zelensky-zaluzhny>
https://washingtonpost.com/documents/03a7af28-c6bb-4191-9b13-05b369273571.pdf?itid=lk_inline_manual_31

- .Belton, *ibid* ⁸⁹
- "Israel" 2024. *InfoEpi Lab*, April. <https://infoepi.org/posts/2024/04/doppelganger/israel> ⁹⁰
- Rosen, Guy, "Raising Online Defenses Through Transparency and Collaboration", *Facebook*, August 29, 2023. ⁹¹
<https://about.fb.com/news/2023/08/raising-online-defenses>
- .Bot Blocker, X (formerly Twitter), April 4, 2024 ⁹²
<https://twitter.com/antibot4navalny/status/1775944179933216958>
- .Bot Blocker, X (formerly Twitter), March 27, 2024 ⁹³
<https://x.com/antibot4navalny/status/1773015232434028983>
- Fake Reporter, X (formerly Twitter), May 28, 2024. <https://x.com/FakeReporter/status/1795352081492263413> ⁹⁴
- Kupfer, Matthew, "Russia-tailed AI-generated deepfake videos target US presidential elections, NATO", *Polygraph*, May 29, 2024. <https://www.polygraph.info/a/7633946.html>
- .Slugi Doppelganger" (in Russian), *Vot Tak TV*, May 21, 2024" ⁹⁵
<https://vot-tak.tv/novosti/21-05-2024-doppelganger-chast-2>
- .Joffe, Tzvi, "Israel has no right to defend itself, says Russia at UN", November 2, 2023 ⁹⁶
<https://www.jpost.com/breaking-news/article-771270>
- .Israel, Ukraine 'fight same battle against international law' says Russian UN diplomat", *i24NEWS*, February 27, 2024"
<https://www.i24news.tv/en/news/israel/diplomacy/1709022862-israel-ukraine-fight-same-battle-against-humanity-russian-un-deputy-envoy>
- Slisco, Aila, "Russia Calls on UN to Sanction Israel", *Newsweek*, April 19, 2024
<https://www.newsweek.com/russia-calls-un-sanction-israel-1891924>
- לוקאר ורותם, "כך עובדת..." ⁹⁷
- ...Belton et al., "Kremlin tries ⁹⁸
- איתמר ב"ז, "וואלה? דאו", העין השביעית, 23 בפברואר, 2024. <https://www.the7eye.org.il/511397> ⁹⁹
- Von L. Wienand, H. Molnár and N. Lindken, "Mysteriöse Kampagne gegen den Westen: Sie machen mit", ¹⁰⁰
T-online, March 27, 2024
https://www.t-online.de/nachrichten/deutschland/id_100366874/fake-seiten-und-bots-diese-russen-arbeiten-fuer-kampagne-gegen-den-westen-.html
- Adamsky, *ibid.*, pp. 39–56 ¹⁰¹
- .Russian government approves list of unfriendly countries and territories", *TASS*, March 7, 2022" ¹⁰²
<https://tass.com/politics/1418197>
- צ'רני, שם. ¹⁰³
- כביר, עומר, "האויב התמקם בתוכנו: כך פועלת רשת ההשפעה האיראנית לפלג את הישראלים", *כלכליסט*, 19 בדצמבר, 2023. ¹⁰⁴
<https://www.calcalist.co.il/calcalistech/article/rkt62xkp6>
- אייכנר, איתמר ופוקס, נינה, "תכנים אנטישמיים ו'שטיפת מוח מכוונת': טיקטוק תיחסם בישראל?", *Ynet*, 25 באפריל, 2024. ¹⁰⁵
<https://www.ynet.co.il/news/article/yokra13898467>
- סימן טוב, דוד, פרח, מיכל, יסעור, ענבר ווינטר אופיר, "קמפיין השפעה 'אזרחי' אסלאמיסטי בישראל", *המכון למחקרי ביטחון לאומי*, 20 במרס, 2024. <https://www.inss.org.il/he/publication/civil-influence> ¹⁰⁶
- Funk, Allie, Shahbaz, Adrian and Vesteinsson, Kian, "Freedom on the Net: The Repressive Power of Artificial ¹⁰⁷
Intelligence", *Freedom House*, 2023
<https://freedomhouse.org/report/freedom-net/2023/repressive-power-artificial-intelligence>
- שיחה עם בכיר אוקראיני לשעבר, פברואר 2024. ¹⁰⁸
- Blake, Aaron, "Top GOPers' extraordinary comments on their party and Russian propaganda", *Washington Post*, ¹⁰⁹
April 8, 2024
<https://www.washingtonpost.com/politics/2024/04/06/when-top-republican-says-russian-propaganda-has-infected-gop>
- RRN: une campagne numérique de manipulation de l'information complexe et persistante", *SGDSN*, June 13, ¹¹⁰
2023.

<https://www.sgdsn.gouv.fr/publications/maj-19062023-rrn-une-campagne-numerique-de-manipulation-de-linformation-complexe-et>
¹¹¹ וינר, אסף, "היערכות לאומית מול השפעה והתערבות זרה באמצעות רשתות חברתיות: ממצאים גלובליים ותמונת מצב ישראלית", המכון למחקרי ביטחון לאומי והמכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין במרכז למורשת המודיעין, 27 במארס, 2024.

<https://www.inss.org.il/he/publication/national-preparation>
Belogolova, Olga, Foster, Lee, Rid, Thomas and Wilde, Gavin, "Don't Hype the Disinformation Threat Downplaying ¹¹² the Risk Helps Foreign Propagandists – but So Does Exaggerating It", *Foreign Affairs*, May 3, 2024
<https://www.foreignaffairs.com/russian-federation/dont-hype-disinformation-threat>

מכון ירושלים
לאסטרטגיה ולביטחון

© מכון ירושלים לאסטרטגיה ולביטחון

סיוון התשפ"ד | יוני 2024

טל': 02-940-6060 | info@jiss.org.il | www.jiss.org.il

facebook.com/JissDigital | twitter.com/JISS_Israel

נספח 13
מחקר מכון
INSS

עמוד 158

השפעה רוסית בישראל במהלך מלחמת "חרבות ברזל"

אופיר בראל, ורה מיכלין-שפיר, מילאן צ'רני¹

מאז פרצה מלחמת חרבות ברזל, מבצעים גורמים רוסיים פעולות השפעה עוינות נגד דעת הקהל הישראלית, המיועדות לערער את אמון הציבור במהלכי הצבא ולפגוע בברית האסטרטגית שבין ישראל לארצות הברית. פעולות אלו הינן חלק מלוחמת מידע ארוכת טווח שמנהלת רוסיה ברחבי העולם, המיועדת לחזק את מעמדה בזירה הבין-לאומית על חשבון ארצות הברית ובעלות בריתה. הפעילות בישראל נעשתה במספר זירות בתקשורת הממוסדת וברשתות החברתיות ולא חוללה שינוי מהותי בשיח הישראלי הגם שהצליחה לחדור לפרקטים לשיח התקשורתי בישראל. סוגית ההשפעה בפועל של מאמצי ההשפעה הרוסיים נבחנת במאמר בסיוע מודלים מקובלים בעולם. אולם, היא משקפת עליית מדרגה בעוינות הרוסית כלפי ישראל והרחבתה עלולה לערער את יציבות החברה הישראלית בזמן מלחמה. בהתאם, מומלץ לישראל לקדם מהלכים תפיסתיים וארגוניים חדשים להתמודדות עם איום ההשפעה הזרה. כיוון מענה נוסף הוא בהגברת המודעות של הציבור בישראל לתופעה.

מבוא

מאז פרצה מלחמת חרבות ברזל ניכרת עלייה במעורבותם של גורמים רוסיים - או גורמים המזדהים עם מסרי הממשל הרוסי - בהשפעה על השיח הציבורי ברשתות החברתיות בישראל. הפעילות הזו אומנם מקדמת מסרים מגוונים הנוגעים למלחמה ומתבצעת בפלטפורמות שונות, אך בבסיסה עומד עיקרון מרכזי אחד: מלחמת המידע הרוסית נגד ישראל נעשית כחלק מהמערכה התודעתית הרחבה יותר שרוסיה מנהלת נגד המערב, שמטרתה להחליש את הסולידריות בין מדינות המערב ולחזק את מעמדה של רוסיה כגורם בעל חשיבות פוליטית וצבאית בעיצוב הסדר העולמי.

במאמר זה אנו מציגים תחילה את עקרונות מלחמת המידע הרוסית כפי שבאו לידי ביטוי בעשור האחרון ובתוך עיון במופיעה בישראל. לאחר מכן נציג בהרחבה את שלושת המאמצים לקידום מסרים פרו-רוסיים במהלך המלחמה בישראל - קמפיין ה"דופלגנר", כתבות ממומנות בתקשורת הישראלית וקבוצת הטלגרם "אוקרונאצים" - ואת מידת השפעתם על השיח הציבורי בישראל בימי המלחמה.²

לצורך זה התמקדנו בפרסומים שהופיעו בשפה העברית מיום פרוץ המלחמה בגופי חדשות מרכזיים בישראל, ברשתות חברתיות ובאתרי פורומים. לבסוף ננתח את השלכותיה של הפעילות הרוסית, תוך מבט על תרחישי פעולה אפשריים נוספים מצידה. **לדעתנו, הפעילות הרוסית המתוארת היא עליית מדרגה בפעילותה העוינת נגד ישראל.** אנו מציגים בהמשך גם המלצות מדיניות למתן מענה למגמה.

רקע: לוחמת המידע הרוסית מאז סיפוח חצי האי קרים

בשנים שלאחר סיפוח חצי האי קרים על ידי רוסיה (בשנת 2014) וביתר שאת מאז המעורבות הרוסית בבחירות לנשיאות ארה"ב בשנת 2016, הדיון המחקרי על המאמצים הרוסיים להוציא לפועל מבצעי מידע והשפעה, מושך תשומת לב רבה במערב. בעוד חוקרים מערביים משתמשים במגוון מושגים לתאר את הפעילויות ההשפעה הרוסיות (כגון מלחמה היברידי, דוקטרינת גראסימוב ואחרים), המושג השגור ביותר ברוסיה לתאר פעולות אלו הוא "לוחמת מידע", שמתוארת על ידי אחד מהוגי הרעיון כ"סוג של עימות בין צדדים, שמתרחש בדרכים פוליטיות, כלכליות, דיפלומטיות (כמו גם) בשיטות צבאיות ואחרות [המבוססות על] שונות ואמצעים המשפיעים על סביבת המידע של הצד הנגדי... כדי להשיג מטרות מוגדרות".³

השימוש בפעולות מלחמת מידע מצד רוסיה נגד המערב נעשה באופן תמידי, מתוך תפיסה המכירה בקיומו של מצב מלחמה בין

1 אופיר בראל הוא חוקר בסדנת יובל נאמן; מילאן צ'רני הוא עיתונאי חוקר ב"שומרים" - המרכז לתקשורת ודמוקרטיה; ד"ר ורה מיכלין-שפיר היא המנהלת האקדמית במכון SYMPODIUM לתקשורת אסטרטגית. לפני כן הייתה חוקרת ומרצה בקינגס קולג' לונדון. מחברי המאמר מבקשים להודות לד"ר מיכל פרח על סיועה בכתיבת המאמר.
2 הנתונים עבור מאמר זה נאספו ושותפו עם INSS על ידי ANTIBOT4NAVALNY, קולקטיב של חוקרים רוסיים אנונימיים שעוקבים ברציפות אחר פעולת הדיסאינפורמציה הרוסית. [HTTPS://X.COM/ANTIBOT4NAVALNY](https://x.com/ANTIBOT4NAVALNY)

3 OFFER FRIDMAN, "INFORMATION WAR" AS THE RUSSIAN CONCEPTUALISATION OF STRATEGIC COMMUNICATIONS" *THE RUSI JOURNAL* 165:1, 46, DOI: 10.1080/03071847.2020.1740494

הצדדים - גם בהיעדר התנגשות צבאית ישירה ביניהם.⁴ מלחמה זו מנוהלת כדי להשיג את היעדים האסטרטגיים של החלשת המערב ופילוגו לצד ביצור מעמדה הבינלאומי של רוסיה כמעצמה שמכתיבה את כללי המשחק בזירה הבינלאומית.⁵ לשם השגת מטרה אסטרטגית זו ובתוך הבנת הנחיתות הרוסית הצבאית מול מדינות המערב,⁶ רוסיה שואפת להחליש את המוסדות הדמוקרטיים והכלכליים של המערב בזירה הפנימית ולהטיל דופי בלגיטימציה של המערב בזירה הבינלאומית.⁷ תרשים 1 מציג פירוט על אודות מגוון האמצעים המשמשים את רוסיה לביצוע מלחמת המידע.

תרשים 1: מיפוי האמצעים המשמשים את רוסיה לביצוע מלחמת המידע⁸

מאחר שפעולות ההשפעה הרוסיות הן, בהגדרתן, רב-ממדיות, השחקנים שאליהם מכוונים האמצעים אינם תמיד יכולים להכיר את תפיסת מלחמת המידע, להבין את היותם מטרה לפעולות השפעה רוסיות ולהעריך את רמת הסיכון שנובעת מפעולות אלו. לדוגמה, בעבר נהוג היה לחשוב שהממשל הרוסי יימנע מביצוע פעולות השפעה זדוניות נגד גרמניה מכיוון שזו נתפסה כאחת המדינות הידידותיות ביותר לרוסיה במערב אירופה ומכיוון שלרוסיה היו אינטרסים כלכליים משמעותיים במדינה.⁹ עם זאת, עוד לפני הפלישה המסיבית של רוסיה לאוקראינה ב-2022, תיארו חוקרים כיצד פעלה רוסיה לפגוע בממסד הגרמני הרשמי בתוך כדי החלשת המוסדות הדמוקרטיים במדינה. כחלק מניסיונותיה להשפיע, רתמה רוסיה גורמים פוליטיים מקומיים בעלי אהדה לרוסיה, כגון מפלגת אלטרנטיבה לגרמניה (AfD) וחלקים מהמפלגה הסוציאל-דמוקרטית (SPD).¹⁰

מאפיין שני של מלחמת המידע הרוסית הוא השימוש בכמה ערוצים בו זמנית להעברת המסרים: ככלל, פעולות ההשפעה הרוסיות מגוונות וככל הנראה אינן נשלטות על ידי גוף ריכוזי אחד. מהבחינה הזו נוצרת לעיתים התפיסה ששיטת הפעולה הרוסית היא כאוטית, אך למעשה זוהי שיטת פעולה שמייצרת מגוון תכנים שיכולים לפנות לקהלים מגוונים במגוון פלטפורמות. כפי שמצאו חוקרים אמריקאים מטעם מחלקת המדינה האמריקאית, כשמדובר במאמצי השפעה רוסיים, אין פלטפורמת תקשורת אחת שבה מופצת תעמולה ודיסאינפורמציה והמאמץ נעשה בפלטפורמות שונות ומרובות שלעיתים מפיצות תוכן דומה ולעיתים מתאימות תכנים שונים לקהלי יעד שונים.¹¹ בישראל זוהתה הפצה של מסרים זהים בכמה פלטפורמות, המתוארת בהמשך הפרק.

4 JANUSZ BUGAJSKI, FOR RUSSIA, WAR WITH THE US NEVER ENDED — AND LIKELY NEVER WILL, *THE HILL*, APRIL 3, 2019. [HTTPS://THEHILL.COM/OPINION/NATIONAL-SECURITY/437138-FOR-RUSSIA-WAR-WITH-THE-US-NEVER-ENDED-AND-LIKELY-NEVER-WILL](https://thehill.com/opinion/national-security/437138-for-russia-war-with-the-us-never-ended-and-likely-never-will)

5 BRIAN KLASS, "STOP CALLING IT 'MEDDLING'. IT'S ACTUALLY INFORMATION WARFARE", *THE WASHINGTON POST*, JULY 17, 2018. [HTTPS://WWW.WASHINGTONPOST.COM/NEWS/DEMOCRACY-POST/WP/2018/07/17/STOP-CALLING-IT-MEDDLING-ITS-ACTUALLY-INFORMATION-WARFARE/](https://www.washingtonpost.com/news/democracy-post/wp/2018/07/17/stop-calling-it-meddling-its-actually-information-warfare/). DEFENSE INTELLIGENCE AGENCY, *RUSSIA COMBAT POWER - BUILDING A MILITARY TO SUPPORT GREAT POWER ASPIRATIONS* (WASHINGTON, 2017), 39.

6 BOB SEELY, A DEFINITION OF CONTEMPORARY RUSSIAN CONFLICT: HOW DOES THE KREMLIN WAGE WAR?, *HENRY JACKSON SOCIETY*, JUNE 2018. [HTTPS://HENRYJACKSONSOCIETY.ORG/WP-CONTENT/UPLOADS/2018/06/A-DEFINITION-OF-CONTEMPORARY-RUSSIAN-CONFLICT-NEW-BRANDING.PDF](https://henryjacksonsociety.org/wp-content/uploads/2018/06/A-DEFINITION-OF-CONTEMPORARY-RUSSIAN-CONFLICT-NEW-BRANDING.PDF) P.2

7 ELIZABETH BODINE-BARON, TODD C. HELMUS, ANDREW RADIN, ELINA TREYGER, COUNTERING RUSSIAN SOCIAL MEDIA INFLUENCE, *RAND* (NOVEMBER 2018) P.2 [HTTPS://WWW.RAND.ORG/PUBS/RESEARCH_REPORTS/RR2740.HTML](https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR2740.html)

8 SEELY, A DEFINITION OF CONTEMPORARY RUSSIAN CONFLICT: HOW DOES THE KREMLIN WAGE WAR?, P.7

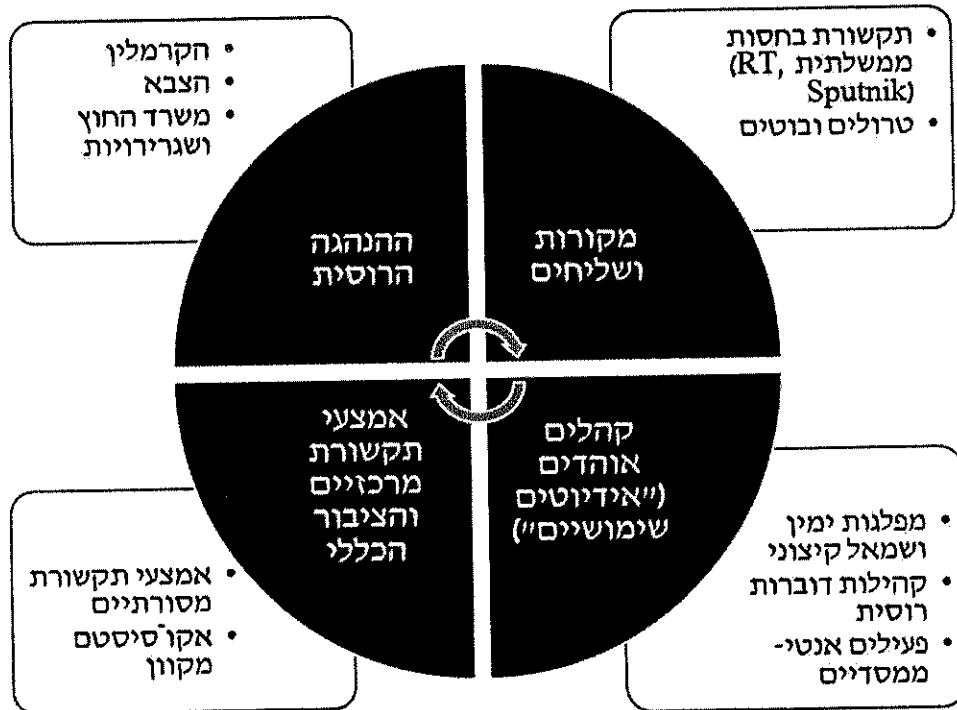
9 STEFAN MEISTER, "THE 'LISA CASE': GERMANY AS A TARGET OF RUSSIAN DISINFORMATION", *NATO REVIEW* (JUNE 25, 2016). [HTTPS://WWW.NATO.INT/DOCU/REVIEW/ARTICLES/2016/07/25/THE-LISA-CASE-GERMANY-AS-A-TARGET-OF-RUSSIAN-DISINFORMATION/INDEX.HTML](https://www.nato.int/docu/review/articles/2016/07/25/the-lisa-case-germany-as-a-target-of-russian-disinformation/index.html)

10 JEFFREY MANKOFF, RUSSIAN INFLUENCE OPERATIONS IN GERMANY AND THEIR EFFECT, *CENTER FOR STRATEGIC AND INTERNATIONAL STUDIES*, FEBRUARY 3, 2020, [HTTPS://WWW.CSIS.ORG/ANALYSIS/RUSSIAN-INFLUENCE-OPERATIONS-GERMANY-AND-THEIR-EFFECT](https://www.csis.org/analysis/russian-influence-operations-germany-and-their-effect)

11 U.S. DEPARTMENT OF STATE, *GEC SPECIAL REPORT: AUGUST 2020 PILLARS OF RUSSIA'S DISINFORMATION AND PROPAGANDA ECOSYSTEM*, AUGUST 2020, [HTTPS://WWW.STATE.GOV/WP-CONTENT/UPLOADS/2020/08/PILLARS-OF-RUSSIA%E2%80%99S-DISINFORMATION-AND-PROPAGANDA-ECOSYSTEM_08-04-20.PDF](https://www.state.gov/wp-content/uploads/2020/08/Pillars-of-Russia%E2%80%99s-Disinformation-and-Propaganda-Ecosystem_08-04-20.pdf)

מאפיין שלישי הוא השימוש בקהלי היעד עצמם לשם הפצת המסרים: כפי שמצאו חוקרי מכון המחקר האמריקני RAND ב-2018, הפעילות הרוסית נועדה לחדור למעגל החדשותי האמריקאי וכשהיעד הושג הרשתות האמריקאיות הפיצו את המידע עבור הרוסים באופן אורגני.¹² תרשים 2 מציג את אופני הפצת התעמולה הרוסית לקהלים שונים ברחבי העולם, על סמך ההתערבות הרוסית בבחירות לנשיאות ארה"ב בשנת 2016 ועל סמך מבצעי השפעה רוסיים במקומות נוספים בעולם.

תרשים 2: אופני הפצת מסרים פרו-רוסיים במבצעי השפעה בין-לאומיים.¹³

במארג התקשורת הזו תופסת בשנים האחרונות אפליקציית טלגרם מקום מרכזי: הסיבה העיקרית לכך היא שבהשוואה לרשתות חברתיות אחרות, מדיניות התמודדותה של טלגרם עם הפצת תכנים לא חוקיים ושימוש בחשבונות מזויפים נחשבת למקילה, מה שהוביל כמה רשויות באירופה להטיל עליה קנסות.¹⁴ נוסף על כך חוק השירותים הדיגיטליים (DSA) של האיחוד האירופי מקנה לו סמכויות לחייב רשתות חברתיות בעלות 45 מיליון משתמשים אירופים לפחות, לפעול בדרכים שונות נגד הפצת מידע כוזב. לטענת טלגרם, בפברואר 2024 ישנם 41 מיליון משתמשים חודשיים קבועים באירופה - מה שפוטר אותה כעת מעמידה בהוראות חוק ה-DSA,¹⁵ אך גורמים רשמיים באירופה מטילים ספק במספר זה ובמאי 2024 החלו בהליכי בדיקה מול החברה כדי לבצע הערכה עדכנית של מספר המשתמשים.¹⁶

פעילות השפעה רוסית בקרב הציבור הישראלי במלחמת חרבות ברזל

הממצאים המתוארים במאמר זה מראים כי החל מפרוץ מלחמת חרבות ברזל, גורמים המזוהים עם הממשל הרוסי או כאלו המבטאים השקפות אוהדות כלפי מדיניותו, מוציאים לפועל סדרת מבצעי השפעה כלפי אזרחי ישראל בפלטפורמות שונות, כדי

BODINE-BARON ET AL., COUNTERING RUSSIAN SOCIAL MEDIA INFLUENCE, P.7-11 12
IBID, P.7 13

NATÁLIA TKÁČOVÁ, DISINFORMATION ON TELEGRAM IN THE CZECH REPUBLIC: ORGANIZATIONAL AND FINANCIAL BACKGROUND, PRAGUE SECURITY STUDIES INSTITUTE (JANUARY 23, 2024) P.4 [HTTPS://WWW.PSSI.CZ/DOWNLOAD//DOCS/10984_DISINFORMATION-ON-TELEGRAM-IN-THE-CZECH-REPUBLIC-ORGANIZATIONAL-AND-FINANCIAL-BACKGROUND.PDF](https://www.pssi.cz/download/docs/10984_disinformation-on-telegram-in-the-czech-republic-organizational-and-financial-background.pdf) 14

אלברטו נרדלי, דניאל הורנר וג'ן סטון, טלגרם קורעת את אירופה לגזרים - ולא יחוד אין יותר מדי מה לעשות, *דה מרקר* 28 במאי 2024, [HTTPS://WWW.THEMARKER.COM/WALLSTREET/2024-05-28/TY-ARTICLE/PREMIUM/0000018F-BE59-D0B7-ABDF-FEFF1D780000?GIFT=C11A3C53C1E54A9C83B77A5D9F035693](https://www.themarker.com/wallstreet/2024-05-28/ty-article/premium/0000018f-be59-d0b7-abdf-feff1d780000?gift=c11a3c53c1e54a9c83b77a5d9f035693) 15

MATTHEW CONNATSER, EU PROBES TELEGRAM, BECAUSE SIZE MATTERS FOR REGULATORS, *THE REGISTER* (MAY 28, 2024) [HTTPS://WWW.THEREGISTER.COM/2024/05/28/EU_PROBES_TELEGRAM](https://www.theregister.com/2024/05/28/eu_probes_telegram) 16

לקדם השקפות על אודות המלחמה העולות בקנה אחד עם תפיסותיו האידיאולוגיות של הממשל הרוסי. דוגמה להשקפה כזו היא הטענה כי מדיניות ארה"ב במלחמה למעשה פוגעת בביטחונה של ישראל. עם זאת, פעילות מהסוג הזה כבר זוהתה בשנים שלפני המלחמה וגם אם המסרים שבוטאו במהלכה השתנו, המטרה העומדת בבסיסה נותרה בעינה.

כבר שנים אחדות רוסיה רואה בישראל חלק בלתי נפרד ממחנה מדינות המערב שנגדו היא פועלת: כפי שמראים מחקרים שנעשו בעבר, הפיכתה של ישראל למדינת יעד למלחמת מידע רוסית התרחשה לכל הפחות בשנת 2019, עם מעצרה של נעמה יששכר במוסקבה וקמפיין ההשפעה שניהל הקרמלין בעקבותיו.¹⁷

ההידדרות ביחסי ישראל עם רוסיה בעקבות המלחמה באוקראינה הוחרפה במהלך מלחמת חרבות ברזל והביאה את יחסי המדינות לשפל חסר תקדים. מצב זה נותן את אותותיו גם במרחב המידע, כאשר ישראל הפכה במהלך המלחמה באוקראינה למדינת יעד למגוון פעולות השפעה זדוניות שמנהלים גורמים רוסיים. הדוגמה הבולטת ביותר היא הכללת ישראל בקמפיין השפעה בין-לאומי, המכונה דופלגנגר (Doppelgänger) ושמבצע באופן מתמשך נגד מדינות שרוסיה רואה בהן מדינות אויב, כגון אוקראינה, ומדינות יריבות כמו צרפת וגרמניה. בגרסתו העברית כלל הקמפיין כתבות שפורסמו כביכול באתרים "וואלה!", "מאקרו" ו"ליברל", שטענו למשל כי צרכיה הפוליטיים-אסטרטגיים של ישראל אמורים להביא אותה שלא להתערב לטובתה של אוקראינה במלחמה.¹⁸

פרוץ מלחמת חרבות ברזל הביא להסלמה נוספת בלוחמת המידע הרוסית נגד ישראל, מאחר שאל המסרים האנטי-אוקראיניים נוספו מסרים נוספים שעניינם החלשת אמון אזרחי ישראל בגורמי הצבא והממשל בזמן מלחמה ותקיעת טריו בקשר האסטרטגי עם ארה"ב. כפי שצוין בראשית הדברים, מחקר זה מתמקד בפעולות השפעה רוסיות שבוצעו בעברית, בעיקר ברשתות החברתיות, החל מפרוץ המלחמה.

קרוב לוודאי שמחקר זה איננו מכסה את כלל פעילות ההשפעה הרוסית שנעשתה, בשל קשיים טכניים באיסוף הנתונים מהרשתות החברתיות עצמן ובאיתור בזמן אמת של פעילות ההשפעה הרוסית (קשיים המוצגים ביתר פירוט בהמשך הפרק). כמו כן, ייתכן שהמאמר איננו מציג פעולות השפעה נוספות שנעשו בישראל, בשל ההחלטה להתמקד רק בפעולות שכללו פרסומים בעברית. עם זאת, הממצאים שנאספו במסגרת המחקר מצביעים באופן מובהק על העניין ההולך וגובר של גורמי הממשל והמודיעין הרוסיים בנעשה בישראל.

1. דופלגנגר

החל מפברואר 2022, מתחילת מלחמת רוסיה נגד אוקראינה, מנהלים גופים המזוהים עם ממשלת רוסיה מבצע השפעה מתמשך בזירה הבין-לאומית, המיועד להשיג שתי מטרות: (1) פגיעה בתמיכת מדינות המערב באוקראינה, על ידי הפצת מידע כוזב על אודות מעשי שחיתות לכאורה ואופייה הנאצי של המדינה; (2) יצירת מחלוקות בדעת הקהל במדינות התומכות באוקראינה, בתוך קידום הטענה כי תמיכתן מסיבה להן נזקים כלכליים וחברתיים.

בפרקי זמן מסוימים כלל המבצע את הקמתם של עשרות אתרים המתחזים לאתרי חדשות מוכרים ברחבי העולם שכוללים ידיעות כוזבות על אודות אוקראינה והמלחמה. בשל כך, הארגון DisinfoLab EU, העוקב אחר התפשטות מידע כוזב ברחבי אירופה, מכנה את המבצע דופלגנגר (Doppelgänger) - מגרמנית - כינוי לשני אנשים בעלי דמיון בחזותם החיצונית, שאינם קרובי משפחה), אך הוא מוכר גם בשם RRN (ראשי תיבות של News Reliable Recent - אחד האתרים שבהם נעשה שימוש במסגרת המבצע). הכתבות הכוזבות קודמו ברחבי האינטרנט על ידי חשבונות מזויפים ברשתות החברתיות וכן באמצעות מודעות ממומנות, שפורסמו על ידי עמודים לא אותנטיים בפייסבוק. המדינות ששימשו היעדים העיקריים לקמפיין הדופלגנגר היו צרפת, בריטניה, איטליה וגרמניה.¹⁹

17 ורה מיכלין שפיר ודניאל ראקוב, "התפללו למען נעמה" - קמפיין לוחמת המידע של רוסיה נגד ישראל", המכון למחקרי ביטחון לאומי והמכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין, 22 במאי 2024 <https://www.inss.org.il/he/wp-content/uploads/sites/2/2024/05/%D7%A4%D7%A8%D7%A1%D7%95%D7%9D-%D7%9E%D7%99%D7%99%D7%95%D7%97%D7%93-220524-1.pdf>

18 עומר בן יעקב, פייק אמון אברמוביץ': צרפת חשפה מי זיוף כתבות במאקו, הארץ, 13 ביוני 2023. <https://www.haaretz.co.il/news/security/2023-06-13/ty-article/premium/00000188-A9A3-P466-AF9B-EBEBC0DF0000>

19 BEN NIMMO, MIKE TORREY, TAKING DOWN COORDINATED INAUTHENTIC BEHAVIOR FROM RUSSIA AND CHINA, META, SEPTEMBER 2022, P.13 <https://about.fb.com/wp-content/uploads/2022/09/CIB-REPORT-CHINA-RUSSIA-SEPT-2022-1-1.pdf>; DOPPELGÄNGER OPERATION, EU DISINFO LAB (LAST UPDATED: FEBRUARY 2, 2024), <https://www.disinfo.eu/doppelganger-operation/>; DAMIEN LELOUP, FLORIAN REYNAUD, 'DOPPELGÄNGER': THE RUSSIAN DISINFORMATION CAMPAIGN DENOUNCED BY FRANCE, LeMONDE, JUNE 13, 2023. https://www.lemonde.fr/en/pixels/article/2023/06/13/doppelganger-the-russian-disinformation-campaign-denounced-by-france_6031227_13.html

מקורות שונים ייחסו את הפעלת הקמפיין לגורמים המקורבים למשטר ולצבא הרוסיים: ביולי 2023 הטילה המועצה האירופית סנקציות על חברות ה-IT הרוסיות Social Agency design ו-Technologies National Structural, המקורבות למשטר הרוסי, מאחר שהקימו את האתרים הכוזבים.²⁰ כמו כן, בפברואר 2024 פרסמה חברת אבטחת הסייבר הישראלית ClearSky דו"ח שלפיו שורות קוד שנמצאו באתרים המתחזים זהות לשורות שנעשה בהן שימוש בתקיפות סייבר שביצעה קבוצת ההאקרים APT28: קבוצת האקרים המזוהה עם המודיעין הצבאי הרוסי (GRU) ושהייתה מעורבת, בין השאר, בפריצה לשרתי הדוא"ל של המפלגה הדמוקרטית במהלך הבחירות לנשיאות ארה"ב בשנת 2016.²¹

עם פרוץ המלחמה הרחיבו מפעילי הדופלגנגר את פעילותם בשפה העברית והכוונו את מבצע ההשפעה לקידום נרטיבים כוזבים על אודות המלחמה. כמו במקרים קודמים, גם בפעילות זו תחת מבצע הדופלגנגר נעשה שימוש בחשבונות לא אותנטיים ב-X ובפייסבוק, שפרסמו בו בזמן קישורים לכתבות כוזבות מאתרי חדשות, שהתחזו לוואלה ולליברל.

הכתבות שפורסמו בעברית התמקדו בעיקר בנרטיבים האלה:

- מעורבותה של ארה"ב במלחמה לטובת ישראל מסיבה הפסדים לישראל ומסכנת אותה, שכן הגורמים המשפיעים על מדיניות ארה"ב כלפי ישראל הם גורמי שמאל;
- פרסום מקרי אנטישמיות ואנטי-ישראליות ברחבי העולם, כגון יחסה של דרום אפריקה לישראל וסמינר אקדמי שנערך במשרד החוץ של בריטניה, ובו בוטאה ההשקפה כי החמאס איננו ארגון טרור;²²
- העברת אמצעי לחימה מאוקראינה לחמאס שבהם השתמש לביצוע טבח 7 באוקטובר (נרטיב שעוד יורחב הדיון עליו בהמשך);
- הנזקים הכבדים לכלכלת ישראל עקב המלחמה;²³
- הנזק שהסבו מחבלי החמאס לפעילותו המבצעית של צה"ל (תמונה 3);
- בעימות בין ישראל לאיראן, בעוד ארה"ב היא האחראית לעימות בין המדינות, רוסיה יכולה לחזק את ביטחון ישראל ולשמש משענת אסטרטגית עבורה.²⁴

עם זאת, יש לציין כי לפחות במקרה אחד קידמה פעילות הדופלגנגר תכנים שמקורם לא באתרים מתחזים: בסוף מרץ 2024, לאחר הפיגוע בקרוקוס סיטי הול במוסקבה שבו נרצחו לפחות 144 איש, פרסמה קבוצת חשבונות לא אותנטיים ב-X פרסומים רבים שנועדו לעורר אמפתיה ישראלית לרוסיה על רקע הפיגוע (תמונות 4 ו-5). חלק מהפרסומים כללו קישור לכתבה על אודות הפיגוע שפורסמה באתר בשם "אומנם" - אתר שזהות מפעיליו אינה ידועה, אך הוא מפרסם חדשות מישראל ומהעולם מנקודת מבט פרו-רוסית ואנטי-מערבית. הכתבה הספציפית שקודמה על ידי החשבונות ניסתה לעורר את אהדת הציבור הישראלי לרוסיה בעקבות הפיגוע, על ידי הצגתו כדומה לטבח 7 באוקטובר: בשני המקרים, הכתבה טוענת, מידע מודיעיני מקדים שהגיע לגופים מסוימים לא הועבר למקומות הנדרשים ובכך לא נמנע הפיגוע.²⁵ יש לציין כי האתר פרסם עוד כתבות העוסקות במלחמה, אולם לא ברור האם הן קודמו ברחבי הרשת.²⁶

20 INFORMATION MANIPULATION IN RUSSIA'S WAR OF AGGRESSION AGAINST UKRAINE: EU LISTS SEVEN INDIVIDUALS AND FIVE ENTITIES, COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION (JULY 28, 2023), [HTTPS://WWW.CONSILIUM.EUROPA.EU/EN/PRESS/PRESS-RELEASES/2023/07/28/INFORMATION-MANIPULATION-IN-RUSSIA-S-WAR-OF-AGGRESSION-AGAINST-UKRAINE-EU-LISTS-SEVEN-INDIVIDUALS-AND-FIVE-ENTITIES/](https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/07/28/information-manipulation-in-russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-eu-lists-seven-individuals-and-five-entities/); SOCIAL DESIGN AGENCY, OPEN SANCTIONS (N.D.), [HTTPS://WWW.OPENSANCTIONS.ORG/ENTITIES/NK-d3FQdNM59TvjZYw2UsBJkE/](https://www.opensanctions.org/entities/NK-d3FQdNM59TvjZYw2UsBJkE/); STRUCTURA NATIONAL TECHNOLOGIES, OPEN SANCTIONS (N.D.), [HTTPS://WWW.OPENSANCTIONS.ORG/ENTITIES/NK-CEV5sV2ZekBZ4RkNusi9Pp](https://www.opensanctions.org/entities/NK-CEV5sV2ZekBZ4RkNusi9Pp).

21 CLEARSLY CYBERSECURITY, *DOPPELGÄNGER NG: CYBERWARFARE CAMPAIGN FEBRUARY 22, 2024*, [HTTPS://WWW.CLEARSKYSEC.COM/WP-CONTENT/UPLOADS/2024/02/DOPPELGÄNGER-NG-CLEARSKY.PDF](https://www.clearskysec.com/wp-content/uploads/2024/02/DOPPELGÄNGER-NG-CLEARSKY.PDF); ANDY GREENBERG, RUSSIA'S FANCY BEAR HACKERS ARE HITTING US CAMPAIGN TARGETS AGAIN, *WIRED*, SEPTEMBER 10, 2020, [HTTPS://WWW.WIRED.COM/STORY/RUSSIAS-FANCY-BEAR-HACKERS-ARE-HITTING-US-CAMPAIGN-TARGETS-AGAIN](https://www.wired.com/story/russias-fancy-bear-hackers-are-hitting-us-campaign-targets-again).

22 חברי פרלמנט מדרום אפריקה מצאו חיה לא ידועה בישראל, *וואלה!* (אתר דופלגנגר), 24 בנובמבר 2023, [HTTPS://NEWS.WALLA.RE/ITEM/2586233](https://news.walla.re/item/2586233). HTML; הבריטים משנים את הגישה: חמאס אינו מחבלים וישראלים הם 'הכובשים הלבנים', *וואלה!* (אתר דופלגנגר), 11 במרץ 2024, [HTTPS://ARCHIVE.IS/gBgXs#selection-2251.0-2254.0](https://archive.is/gBgXs#selection-2251.0-2254.0).

23 כלכלה בזמן המלחמה: כמה הפסידה ישראל, *וואלה!* (אתר דופלגנגר), 2 בינואר 2024, [HTTPS://NEWS.WALLA.RE/ITEM/9106404.HTML](https://news.walla.re/item/9106404.html).

24 פרסום מחשבון ה-X של הארגון "פייק ריפורטר", 16 באפריל 2024, [HTTPS://TWITTER.COM/FAKEREPORTER/STATUS/1780240241661518146](https://twitter.com/fakereporter/status/1780240241661518146).

25 הפיגוע במוסקבה, *אומנם*, 23 במרץ 2024, [HTTPS://OMNAM.LIFE/B-WLM/HPYGW-BMWSGBH](https://omnam.life/b-wlm/hpygw-bmwsgbh).

26 נסיגה ישראלית, *אומנם*, 8 באפריל 2024, [HTTPS://OMNAM.LIFE/BYSR-L/NSYGH-YSR-LYT](https://omnam.life/bysr-l/nsygh-ysr-lyt).

תמונות 1 ו-2: מודעה ממומנת בפייסבוק המפנה לכתבה כוזבת באתר המתחזה לוואלה המאשימה את מדיניות ארה"ב בהסבת הפסדים ישראל במלחמה

news.walla.re/item/5200115.html

וואלה | חדשות

01/02/2024 / מערכת וואלה | חדשות

לחץ ו"דרישות דחופות" של ארה"ב מציבים את ישראל על סף התהום

על ידי המשך המלחמות בחלקים שונים של העולם למען האינטרסים האלקטורליים של המפלגה הדמוקרטית, ארה"ב מנסה לאזן את פעולותיה בעזרת לחץ על ישראל, ולגרור לה להתפשר יותר ויותר על ביטחונה.

Lullaby steam 90 Sponsored

כל המלחמה הזאת, כל הקורבנות שלנו - הם רק לטובת ארה"ב. אבל הקורבן היקר שאמריקאים מבקשים מאיתנו להקריב - לוותר על העתיד הבטוח. closetdeal.com

תמונה 3: מודעת פייסבוק מקמפיין דופלגנר הכוללת את נרטיב נסיגת צה"ל

Makeup for you DMK

מבצעים במספרים אילוז את ער"ל לנגן ישראלי הפסידה לנוצות הפליסטיניות

פעילות זו היא חלק מפעילות השפעה פרורוסית רחבה יותר שבוצעה בימים שלאחר הפיגוע שבמסגרתה פרסמו אלפי חשבונות לא אותנטיים ב-X טענות אנטי-אוקראיניות ואנטי-מערביות אודות האירוע, למשל שארה"ב לא מנעה את הפיגוע אף שהגיע אליה מידע מוקדם עליו. חלק מטענות החשבונות קשרו בעקיפין בין הפיגוע למלחמה בעזה: אחד החשבונות, למשל, טען כי אוקראינה ובריטניה שיתפו פעולה בביצוע הפיגוע בניסיון להסיט את דעת הקהל "מאובדן תעלת סואץ" בשל תקיפות החותמים.²⁷

מניתוח היקפי הפעילות של קמפיין הדופלגנר עולה כי בחודשים נובמבר 2023-מרץ 2024 שמרו הגורמים שמאחורי הקמפיין על קצב פעילות יציב (תרשים 3), ובמהלך התקופה כולה פורסמו כ-80 מאמרים. לעיתים תועדו זמנים שבהם נרשמה הפצה מוגברת של כתבות: בלילה שבין 20 ו-21 בנובמבר 2023, למעלה מ-2,000 חשבונות X לא אותנטיים פרסמו כ-3,000 פרסומים עם קישורים לכתבות חדשות מזויפות בעברית (תרשים 4).

תמונות 4 ו-5: חשבונות X לא אותנטיים מקדמים פרסומים המיועדים לעורר אמפתיה בקרב הציבור הישראלי לרוסיה, לאחר הפיגוע במוסקבה.

Drena Galli @DrenaGalli80891 · 35m

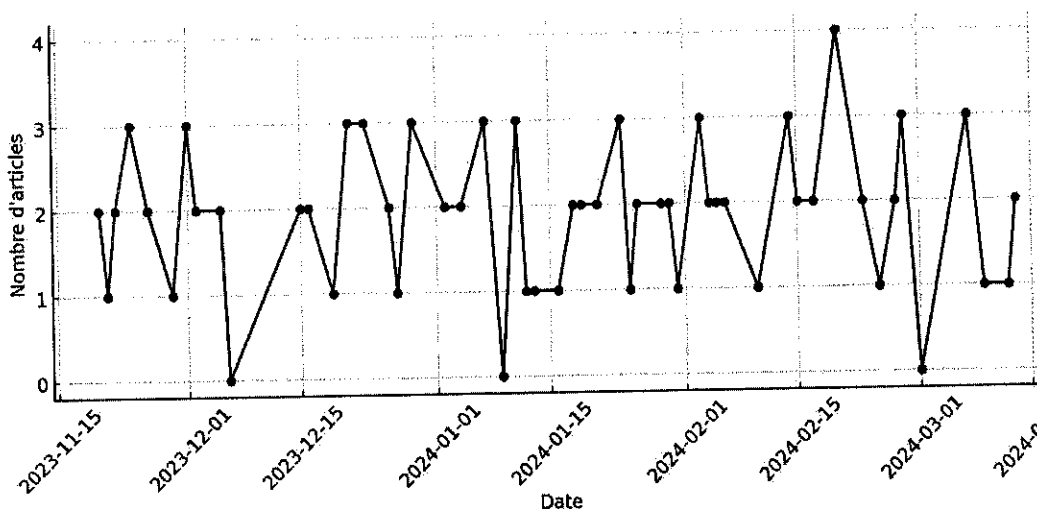
עצור מלחמה, עצור אלימות! עושה כאב לראות כל הילדים האלמלאים אלו. or96xt.nice-credits-list297.buzz/8ssl4y

Midori Creagh @CreaghMido82404 · 4h

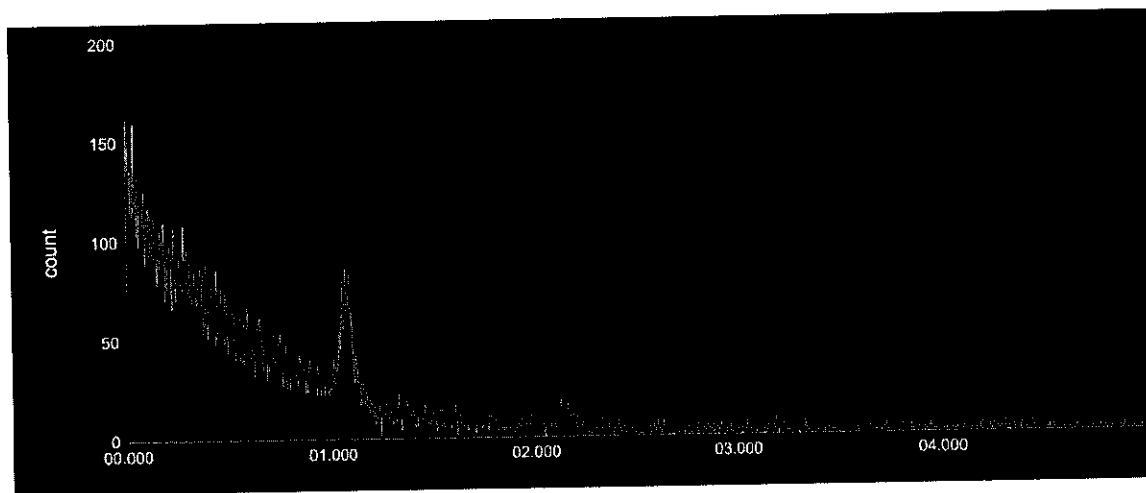
אנו נעמוד לצידך, רוסיה, בזמן הקשה הזה. שאנו מאחלים לכם שלום. or96xt.nice-credits-list297.buzz/13jz6b

27 עומר בן יעקב, רגש של מרמור: בעברית עולגת להחריד, מבצע השפעה רוסי עשה השבוע עלייה לרשת בישראל, הארץ 27 במרץ 2024, <https://www.haaretz.co.il/news/security/2024-03-27/ty-article/0000018e-7ab6-de80-a78e-7bf7e5e10000>

תרשים 3: היקף הכתבות בעברית שהופצו במסגרת קמפיין הדופלגנר בימים 15.3.2024-15.11.2023

תרשים 4: היקף פרסומי קמפיין הדופלגנר ב-X בלילה שבין 20 ל-21 בנובמבר 2023

היקפי הפעילות המוצגים בשני הגרפים עולים בקנה אחד עם הממצאים שייחסו את קמפיין הדופלגנר בכללותו לחברות טכנולוגיה המקורבות למשטר הרוסי, שכן היכולת להתמיד בהפצת תכנים בשפה זרה לאורך זמן, בתוך התאמה להתפתחויות השונות במלחמה ובתוך ביצוע פעולות קידום ממוקדות בפרקי זמן קצרים, מצריכה שימוש במשאבים טכנולוגיים ופיננסיים רחבים ומתקדמים.

2. פרסומים ממומנים בתקשורת הישראלית לטובת רוסיה

בחודשים פברואר ואפריל 2024 פרסם האתר "העין השביעית" שני תחקירים שבהם טען שאתרי החדשות וואלה, ג'רוזלם פוסט ורשת 13 פרסמו כתבות הכוללות השקפות פרו-רוסיות על אודות מלחמת רוסיה-אוקראינה ומלחמת חרבות ברזל. לטענת העין השביעית, הכתבות פורסמו לכל המוקדם בנובמבר 2023 וכללו ראיונות שביצע עיתונאי בשם ניק קוליוחין - עיתונאי ישראלי הפועל בשירותם של גופי תקשורת שונים בעולם, בהם סוכנות הידיעות הסינית שינחואה (Xinhua) - עם חוקרים, אנשי צבא ופוליטיקאים בישראל. על פי תחקירי ה"עין השביעית", הפרסומים הוצגו בתוך השמטת אמירות מסוימות של המרואיינים שהייתה בהן ביקורת על מדיניותה של רוסיה.

האתר מצא כי כלל הפרסומים בערוצי התקשורת לא ציינו את העובדה כי הן פורסמו במימון גוף בשם EU-Russia Platform Communication - גוף המציג את עצמו ככזה המיועד לקדם שיתוף פעולה והבנה בין רוסיה למדינות האיחוד האירופי. עם זאת, תיאור הארגון מוצג בצורה כללית ביותר, המקשה להבין לעומק את מהותו ומטרותיו. בסוף מרץ 2024 עלו שני פרסומים מסוג זה באתר האינטרנט של חדשות 13 תחת סדרת "מלחמה ושלום", שלדבריה מנסה לתאר את האינטרסים המשותפים לרוסיה ולמדינות המערב ואת החשיבות לקידום ההבנה ביניהן. בעקבות פניית אתר העין השביעית לרשת 13, הוסרו הפרסומים. לטענת קוליוחין, הכתבות שפורסמו הן בעלות חשיבות בהבנת הגאוגרפליטיקה הבין-לאומית וכלל פעילותו נועדה לקדם הבנה ודיאלוג בין רוסיה למערב. קוליוחין דוחה בתוקף את הטענה כי הוא סוכן השפעה רוסי.²⁸

לפחות כתבה אחת במימון ה־Russia-EU Communication Platform קודמה בתוך שימוש בחשבונות דופלגנגר, כפי שמציגות תמונות 6 ו-7. שימוש בחשבונות אלה עשוי להעיד, לכל הפחות באופן נסיבתי, על קיום שיתוף פעולה בין ה־Russia-EU Communication Platform לחברות האחראיות על ביצוע קמפיין הדופלגנגר.

תמונות 6 ו-7: מודעה ממומנת בפייסבוק המובילה לכתבה שהתפרסמה באתר וואלה המקורי בשיתוף העיתונאי ניק קוליוחין.

האם המלחמה באוקראינה מחייבת שינוי בעמדה של ישראל?

בשיתוף העיתונאי הבינלאומי ניק קוליוחין 30.1.2024 וואלה!

העיתונאי הבינלאומי ניק קוליוחין שוחח עם תת אלוף במיל' רליק שפיר: "שני הצדדים צריכים למצוא הסכם כדי לעצור את המלחמה הזו". צפו בריאיון

← Cinema CentralMindful Moments... Q

Cinema CentralMindful MomentsInspiration Station

Sponsored · G

אוקראינה לא צריכה להצטרף לבריתות צבאיות

אני לא אומר שאוקראינה צריכה להיות מפורזת אבל אוקראינה לא צריכה להוות איום צבאי. מסכימים?

כאן תוכלו למצוא חוות דעת של מומחה app-bryhel.com...

3. "אוקרונאציים"

"אוקרונאציים: INN" (ראשי תיבות של: Israel Neged Nazism) היא קבוצת טלגרם הפועלת בשפה העברית מאז 2 במרץ 2022.²⁹ על פי תיאורה, הקבוצה שואפת להציג לקהל העוקבים שלה מידע ש"התקשורת המערבית-ישראלית ופייסבוק מסתירים", כלשונה ובהתאמה, היא מקפידה לסקר את מלחמת רוסיה-אוקראינה ואירועים נוספים בישראל ובעולם מנקודת השקפה פרו-רוסית או פרו-ישראלית מחד גיסא והשקפה אנטי-אוקראינית ואנטי-מערבית מאידך גיסא. מרכיב מרכזי בדיווחים אלו הוא הצגת ההנהגה האוקראינית, חייליה ואזרחיה כבעלי מאפיינים נאציים, כביכול.³⁰ התקשורת הרוסית הממוסדת מתארת זה זמן רב את אוקראינה כמדינה נאצית, אך דפוס זה התרחב משמעותית עם תחילת המלחמה בפברואר 2022.³¹ לגבי אירועים בישראל או בעלי השפעה על ישראל, "אוקרונאציים" מייצגת דעה ימנית ולעיתים אף ימנית קיצונית.³²

יש לציין כי בטלגרם קיימות קבוצות נוספות המפיצות תכנים אנטי-אוקראיניים בעברית: דוגמה לקבוצה כזו היא קבוצה בשם: "הפשעים של אוקראינה" שלה כ-240 עוקבים ומטרותה, לדבריה, "להביא את האמת המוסתרת על ידי התקשורת שלנו לאוכלוסייה דוברת עברית".³³ מספרי העוקבים של הקבוצות קטנים משמעותית מאלו של האוקרונאציים (לאוקרונאציים ישנם מעט יותר מ-1,800 עוקבים, אך לקבוצות אלו ישנם פחות מ-300 עוקבים). עובדה זו הופכת את קבוצת האוקרונאציים לקבוצה הפרו-רוסית המשמעותית ביותר הפועלת במרחב הטלגרם הישראלי ובהתאמה עולה העניין בחקר מקורותיה ודפוסי פעילותה. אי-אפשר לזהות את הפעלת הקבוצה עם גורם מסוים, אך לפחות במקרה אחד השתמשו אמצעי תקשורת ממסדיים ברוסיה בפרסום שעלה בקבוצות

28 איתמר ב"ו, וואלה? דא! העין השביעית 23 בפברואר 2024, <https://www.the7eye.org.il/511397>; איתמר ב"ו, מציינים את רוסיה כמו צפון קוריאנה, כאילו מאחורי כולם יש איזה שלטון איום, העין השביעית 3 באפריל 2024, <https://www.the7eye.org.il/515504>.

29 אוקרונאציים INN, אתר TGSTAT (ללא תאריך), <https://tgstat.com/channel/@ukroterror2/stat>.

30 פרסום בקבוצת הטלגרם "אוקרונאציים" מ-2 באפריל 2024, <https://t.me/ukroterror2/11339>.

31 CHARLIE SMART, HOW THE RUSSIAN MEDIA SPREAD FALSE CLAIMS ABOUT UKRAINIAN NAZIS, THE NEW YORK TIMES JULY 2, 2022, <https://www.nytimes.com/interactive/2022/07/02/world/europe/ukraine-nazis-russia-media.html>.

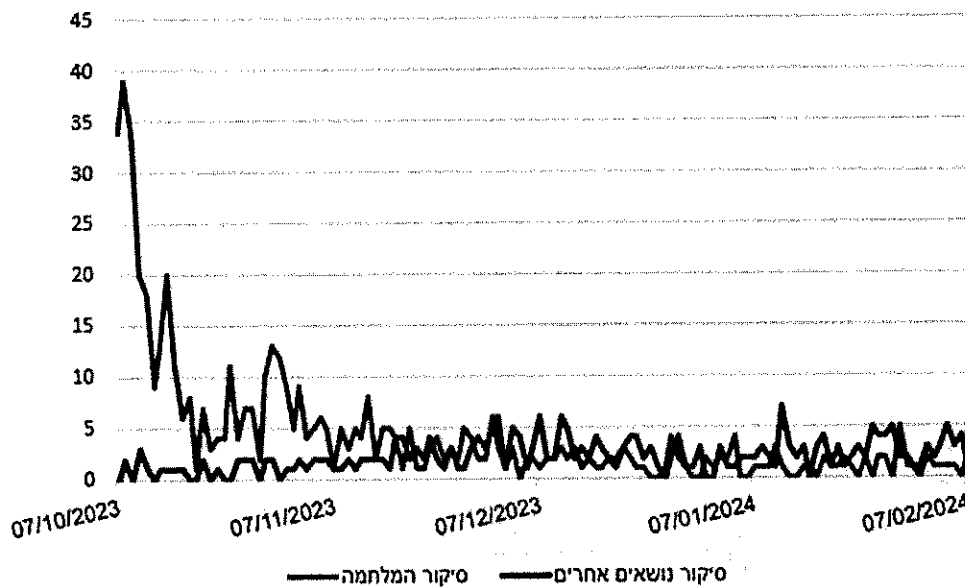
32 פרסום בקבוצת הטלגרם "אוקרונאציים" מ-13 במרץ 2023, <https://t.me/ukroterror2/8118>.

33 קבוצת הטלגרם "הפשעים של אוקראינה", <https://t.me/psheimukrainim>.

ה"אוקרונאצים" כדי להפיץ מידע כוזב נגד ישראל ואוקראינה (תיאור מורחב מוצג במקרה הבוחן).³⁴ במסגרת המחקר הנוכחי נותחו המאפיינים והתכנים של פרסומי הקבוצה שהועלו בארבעת החודשים הראשונים למלחמת חרבות ברזל (7 באוקטובר 2023 עד 7 בפברואר 2024).

בתקופה זו פורסמו בקבוצה 791 פרסומים, כש-520 מתוכם (66% מכלל הפרסומים) עסקו במלחמה מזוויות שונות, בעיקר על ידי תיאור המהלכים הצבאיים בין ישראל לחמאס או הצגת אירועים נלווים בזירה הבין-לאומית. כפי שמראה תרשים 5, היקף הפרסומים המסקרים מאורעות שונים במלחמה ואלו שעוסקים בנושאים אחרים (כגון המלחמה באוקראינה) והיחס בין סוגי הפרסומים השתנה לאורך אותם חודשים: מפרוץ המלחמה ועד אמצע נובמבר 2023 עסקו מרבית הפרסומים היומיים במלחמה, אך החל מנקודת זמן זו ירד חלקם של הפרסומים הקשורים למלחמה באופן משמעותי ומרבית הדיווחים היומיים עסקו בנושאים אחרים - כמעט כולם סביב התפתחויות במלחמה באוקראינה. מגמה זו משמעותית במיוחד לאור העובדה שהתרחשויות בולטות מסוימות במלחמה, כגון האירוע שבו נהרגו בשוגג שלושה חטופים בעזה מירי של צה"ל, לא זכו כלל לתגובה בקבוצה. עניין זה עשוי להעיד שמפעילי הקבוצה מעדיפים להתמקד בסיקור אירועים מהמלחמה, שאפשר להשתמש בהם למסגורה כחלק מהמאבק הבין-לאומי המתנהל בין רוסיה למערב. הריגת החטופים נעשתה בשל טעות מבצעית ובשל כך לא מצאו מפעילי הקבוצה דרך לשייכה לנרטיב זה.

תרשים 5: היקף הפרסומים העוסקים בסוגיות שונות במלחמה לעומת אלו העוסקים בנושאים אחרים בקבוצת "אוקרונאצים" בימים 7.10.23-7.2.24

בבחינה של הנושאים שבהם עסקו הפרסומים הקשורים למלחמה עולה כי הנושא שקיבל את ההתייחסות הנרחבת ביותר היה המשמעותיות הבין-לאומיות של המלחמה, כגון: החלטות שהתקבלו באו"ם, הפגנות בעד ישראל ונגדה ותגובותיהם של גורמים רשמיים ממדינות שונות. נושא זה מכיל 209 פרסומים שנטו לתאר באור ביקורתי את מדיניותן של ממשלות המערב כלפי ישראל בטענה כי היא פוגעת בישראל.³⁵ כתמונת ראי תיארו פרסומים מסוימים בקבוצה קשר קרוב בין רוסיה לישראל: זהו אינו רק קשר אסטרטגי המבוסס על כך ששתי המדינות נלחמות מול אויב משותף הנמצא בעזה ובאוקראינה, אלא זהו גם קשר בין העמים,

34 YEVGENY DODOLEV, DBPEDIA (N.D.), https://dbpedia.org/page/Yevgeny_Dodolev; TINATIN TVAURI, REAL CREATORS BEHIND THE UKRAINIAN PIG ANIMATION DISTRIBUTED IN THE NAME OF AN ISRAELI CHANNEL?, MYTH DETECTOR (OCTOBER 19, 2022), <https://mythdetector.ge/en/real-creators-behind-the-ukrainian-pig-animation-distributed-in-the-name-of-an-israeli-channel/>; ILYA BER, DANIEL FEDKEVICH, ПРАВДА ЛИ, ЧТО ИЗРАИЛЬСКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ ПОКАЗАЛ МУЛЬТФИЛЬМ ПРО «УКРАИНСКУЮ СВИНКУ» И ЕВРОПУ?, PROVERENO (OCTOBER 25, 2022), <https://provereno.media/blog/2022/10/25/pravda-li-chto-izraillskij-telekanal-pokazal-multfilm-pro-ukrainskuyu-svinku-i-evropu>

35 פרסום בקבוצת ה"אוקרונאצים" ג' 28 בדצמבר 2023, <https://t.me/ukroterror2/10700>

המתבטא למשל באזרחים רוסים המביאים צעצועים ופרחים לשגרירות ישראל.³⁶ דיווח זה מתעלם הן מהתמיכה הבינ-לאומית שהביעו ממשלות במערב בישראל, שהתבטאה בעיקר בסיוע הצבאי המשמעותי שהעניקה ארה"ב לישראל והן מהביקורת הנוקבת שהביע הממשל הרוסי כלפי מהלכי ישראל במלחמה. הנושא העיקרי השני שבו עסקה הקבוצה בפרסומיה הוא ההתפתחויות במלחמה והשלכותיהן על ישראל והפלסטינים, בהן המהלכים הצבאיים, העסקה לשחרור החטופים מנובמבר 2023 והתפתחויות פוליטיות בישראל (בנושאים אלו פורסמו 196 פרסומים).

ב-31 באוקטובר פורסמה בקבוצה כתבה מערוץ הטלוויזיה הצרפתי BFMTV, המתארת תופעה של ריסוס סימני מגן דוד על מבנים ברחבי פריז, כביכול מתוך כוונה לאיים על חיי היהודים.³⁷ סיפור זה קודם גם כחלק מרשת הדופלנגר, כשב-6 בנובמבר פרסמה רשת של למעלה מ-1,000 בוטים ב-X יותר מ-2,500 ציורים על אודות הסיפור. צרפת עצרה ארבעה אזרחים בחשד לריסוס הסימנים ומאוחר יותר טענה כי הפעילות בוצעה על ידי השירות החמישי (Service Fifth) שבשירות הביטחון הפדרלי של רוסיה (FSB), כדי לעורר אי-יציבות בצרפת על רקע העלייה באנטישמיות במדינה מאז פרוץ המלחמה בעזה.³⁸ השירות החמישי תואר בעבר בארה"ב כמחלקה האחראית על ביצוע פעולות השפעה פוליטית ולוחמה פסיכולוגית מחוץ לגבולות רוסיה, לרבות לשם שימור השפעתה של רוסיה במרחב מדינות ברית המועצות לשעבר.³⁹

העובדה כי מספר הפרסומים שעסקו בהיבטים הבינ-לאומיים במלחמה גדול מאלה שעסקו במהלכי המלחמה עצמה עשויה להעיד על נטייתה של רוסיה לתפוס ולהציג אירועים המתרחשים במקומות שונים בעולם כהוכחות למגמות הבינ-לאומיות השולטות: מדיניות המערב כמקור לאי-יציבות ביטחונית ומשברים פוליטיים וכלכליים, לעומת התנהגותה האחראית של רוסיה.

בדומה למגמה בפרסום דיווחים הקשורים למלחמה לעומת אלו שלא, גם בהיקף הפרסומים על אודות ההתפתחויות הצבאיות וההשלכות הבינ-לאומיות אפשר למצוא היפוך מגמה, המוצג בתרשים 6: בשבועות הראשונים של המלחמה עסקה הקבוצה בעיקר בהתפתחויות הישירות במלחמה, אך החל מסוף חודש אוקטובר העיסוק בהיבטים הבינ-לאומיים דומה בהיקפו לתיאור ההתפתחויות מהמלחמה, כשבימים מסוימים מספרם אף גדול יותר.

מקרה בוחן - תיאור הזיקה שבין קבוצת הטלגרם "אוקרונאצים" לאמצעי תקשורת ממוסדת ברוסיה

ב-11 באוקטובר 2022 פרסם ערוץ הטלגרם הרוסי CBO סרטון אנימציה אנטי-אוקראיני בן כשלוש דקות וחצי בשם "אירופה והכלבת". בסרטון מוצגת אוקראינה כחזיר (כינוי נפוץ לאוקראינים בקרב הרוסים שמצדדים במלחמה) המבקש להיכנס לשטח האיחוד האירופי כדי להימלט מאימתה של רוסיה. לאחר כניסתה לאיחוד, אוקראינה מתחילה לבצע התנהגויות שונות בעלות אופי בלתי הולם בעליל ובשל כך בסוף הסרטון אירופה מחליטה לגרש את אוקראינה. יממה לאחר מכן קבוצת "אוקרונאצים" מפרסמת את הסרטון ובו בזמן מפורסם הסרטון בחשבונות ובקבוצות פייסבוק דוברות רוסית וגאורגית. כמו כן, העיתונאי יבגני דודולב (Yevgeny Dodolyev), מגיש טלוויזיה בערוץ הרוסי הממלכתי רוסיה 1 (Russia-1) - שיתף את הסרטון בערוץ היוטיוב שלו (בתמונה - פרסום הטענה באתר החדשות הרוסי Pravda)

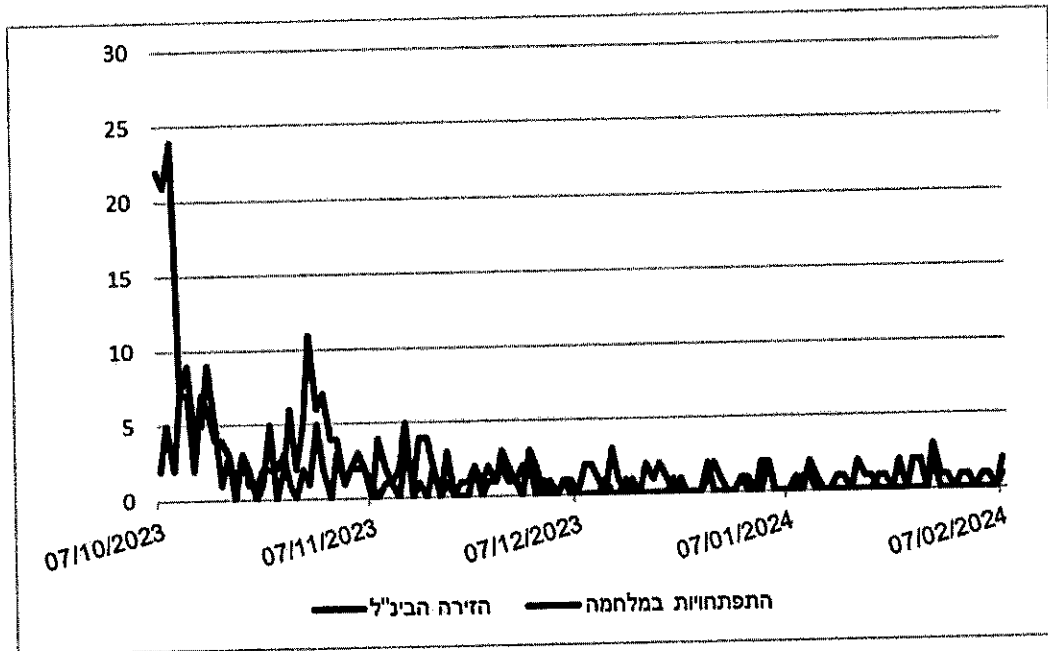
36 פרסום בקבוצת ה"אוקרונאצים" מ-13 באוקטובר 2022, <https://t.me/ukroterror2/10064>.

37 פרסום בקבוצת ה"אוקרונאצים" מ-31 באוקטובר 2022, <https://t.me/ukroterror2/10252>.

38 CLEA CAULCUTT, FRANCE CONDEMNS RUSSIAN DISINFORMATION CAMPAIGN LINKED TO STARS OF DAVID GRAFFITI, POLITICO NOVEMBER 9' 2023, <https://www.politico.eu/article/france-condemns-russia-involvement-stars-of-david-graffiti/>; FRANCE BLAMES RUSSIA'S FSB FOR ANTI-SEMITIC STAR OF DAVID GRAFFITI CAMPAIGN, FRANCE24 FEBRUARY 23, 2024, <https://www.france24.com/en/france/20240223-france-blames-russia-s-fsb-for-anti-semitic-star-of-david-graffiti-across-paris>.

39 SECRET RUSSIAN INTELLIGENCE UNIT MAY CONDUCT TERRORIST OPERATIONS IN EASTERN EUROPE AND THE BALTICS, ROBERT LANSING INSTITUTE (FEBRUARY 25, 2022), <https://lansinginstitute.org/2022/02/25/secret-russian-intelligence-unit-may-conduct-terrorist-operations-in-eastern-europe-and-the-baltics>.

תרשים 6: היקף הפרסומים המציגים את ההתפתחויות הישירות במלחמה, לעומת הפרסומים העוסקים בהיבטים הבין-לאומיים שלה, בימים 7.2.24-7.10.23

נושאים נוספים שהוצגו בקבוצת ה"אוקרונאצים" כללו, בין היתר, העברת נשק מאוקראינה לחמאס (נרטיב כוזב שהעיסוק בו יורחב בחלק המעריך את השפעת הפעילות הרוסית בישראל),⁴⁰ תיאור השמאל בישראל כפוגע בביטחון המדינה - לרבות האשמתו בפרוץ המלחמה - והגברת הסיוע הצבאי האמריקני לישראל על חשבון אוקראינה.⁴¹

הערכת השפעת הפעילות הרוסית בישראל

הניסיון להעריך את השפעתה המלאה של הפעילות הרוסית בישראל בזמן מלחמת חרבות ברזל נתקל בשלושה קשיים מרכזיים: ראשית, בספרות המדעית אין אחידות סביב השאלה מהי הדרך הטובה ביותר למדוד את השפעתם של תכנים שונים המתפרסמים באינטרנט על הגולשים הנחשפים אליהם. לדוגמה אפשר לציין את הניגוד בין הגישה הרואה במדידת האינטראקציות הפעילות של הגולשים עם התכנים (מה שמכונה: "engagement"), כגון תגובות ושיתופים,⁴² לבין הגישה המציגה דווקא את החשיפה הסבילה לתכנים (צפייות) כמדד הטוב ביותר למדידת ההשפעה.⁴³

שנית, היכולת לאסוף ולשמור ממצאים על פעילות ההשפעה משתנה מרשת לרשת: פעילות הדופלנגר בפייסבוק וב-X אינה נשמרת לאורך זמן, אלא מורדת באופן יזום על ידי יוזמי הקמפיין לאחר פרק זמן שנקבע מראש או מוסרת על ידי הרשתות עצמן לאחר שהן טוענות כי החשבונות שהיו מעורבים בפעילות הפרו את מדיניותן בנוגע לפעילות לא אותנטית. במצב זה, האפשרות היחידה לאיסוף הממצאים משתי הרשתות ולהערכת השפעתם היא על ידי שימוש בפונקציית צילום מסך בזמן החשיפה לפעילות, מה שאינו תמיד אפשרי לביצוע. מנגד, הפעילות בטלגרם דווקא נשמרת לאורך זמן ואפשר לגשת אליה ולנתח אותה בכל עת. פער זה עלול להוביל לניתוח חסר של הפעילות בפייסבוק וב-X לעומת הפעילות בטלגרם ובכך לשקף תמונת מצב חלקית על אודות פעילות ההשפעה.

לאור קשיים אלו בחרנו למדוד את ההשפעה הרוסית באמצעות שני עקרונות: ראשית, מתוך הנרטיבים הרבים שקידמו פעולות

40 פרסום בקבוצת ה"אוקרונאצים" מ-10 באוקטובר 2023, <https://t.me/ukroterror2/9988>.

41 פרסום בקבוצת ה"אוקרונאצים" מ-8 באוקטובר 2023, <https://t.me/ukroterror2/9922>; פרסום בקבוצת ה"אוקרונאצים" ב-17 באוקטובר 2023, <https://t.me/ukroterror2/10122>.

42 JOHN D. GALLACHER, MARC W. HEERDINK, MEASURING THE EFFECT OF RUSSIAN INTERNET RESEARCH AGENCY INFORMATION OPERATIONS IN ONLINE CONVERSATIONS, *DEFENSE STRATEGIC COMMUNICATIONS* 6, no.5, JUNE 2019, pp. 155-198, DOI:10.30966/2018.RIGA.6.5

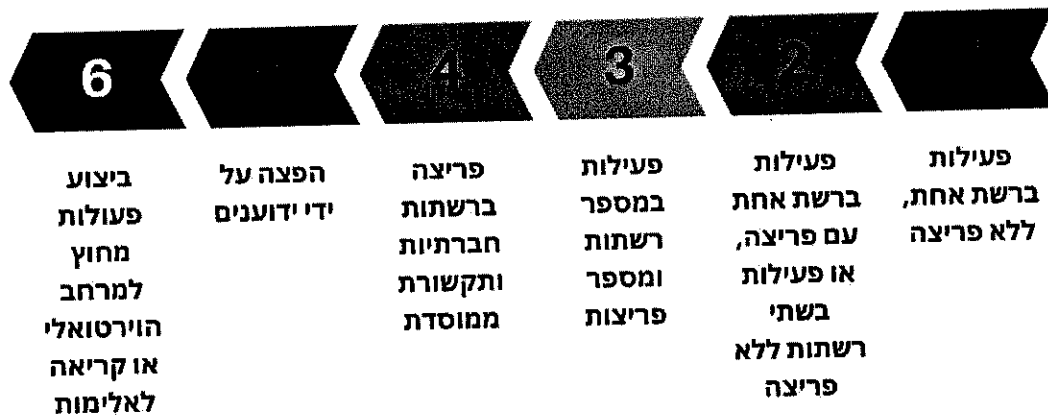
43 RUI LIU ET AL., USING IMPRESSION DATA TO IMPROVE MODELS OF ONLINE SOCIAL INFLUENCE, *SCIENTIFIC REPORTS* 11, 2021, <https://doi.org/10.1038/s41598-021-96021-3>.

ההשפעה השונות, בחרנו להתמקד בחקר תגובות הציבור לטענה שאוקראינה העבירה לחמאס אמצעי לחימה ששימשו אותו במלחמת חרבות ברזל.

ב-29 באוקטובר פרסמה איילה חסון כתבה בערוץ "כאן", שהציגה כביכול העברת הנשק מאוקראינה לחמאס.⁴⁴ מבחינתנו, חדירת הטענה האנטי-אוקראינית מהרשתות החברתיות לתקשורת המרכזית בישראל היא הצלחה של פעילות ההשפעה הרוסית ולכן רצינו לחקור את מסלול חדירתה לשיח הציבורי הישראלי והשפעתה עליו. טענה זו פורסמה הן במסגרת קמפיין הדופלגנגר הן בקבוצת ה"אוקרונאצים".

שנית, במקומות שבהם היה אפשרי, מדדנו את ההיקף והאופי של האינטראקציות הפעילות והסבילות של הגולשים עם התכנים שפורסמו ושכללו את נרטיב העברת הנשק לחמאס. ביצענו ניתוח מילולי לתגובות מילוליות שפרסמו גולשים לפרסומים ואף ניתחנו את אופיים של רגשונים (emojis) שפרסמו גולשים בתגובה לפרסומים על ידי שימוש במדריך שהסביר את משמעותם של למעלה מ-200 רגשונים.⁴⁵ השתמשנו בניתוח זה כדי לסווג תגובות התומכות בנרטיב, המתנגדות לו או שאינן מביעות עמדה כלפיו. אולם הגישה המרכזית שבחרנו למדידת ההשפעה הייתה מעקב אחר האופנים שבהם התפשט הנרטיב ברחבי האינטרנט באמצעות שימוש בגישת "סולם הפריצה" ("Scale Breakout The"). הגישה מיוחסת לבן נימו (Nimmo Ben), ראש צוות מודיעין האימונים של חברת Meta ומומחה בחקר מבצעי השפעה ודיסאינפורמציה.⁴⁶ על פי הגישה הזו אפשר למקם כל מבצע השפעה על סולם בן שישה שלבים, כשכל שלב מציג היקף תפוצה שונה של מבצעי השפעה: בקצה התחתון והבסיסי ביותר נמצאים מבצעי השפעה שבוצעו בפלטפורמה חברתית אחת ושמשדרו לא התפשטו למקומות נוספים. בקצה העליון נמצאים מבצעי השפעה שהובילו להשפעות מוחשיות בעולם שמחוץ למרחב הווירטואלי.⁴⁷

תרשים 7: מודל סולם הפריצה (Breakout Scale) המדרג את עוצמתם של מבצעי השפעה לפי דפוס התפשטותם.

יש לציין, שבמסגרת המעקב אחר השיח סביב הטענה התמקדנו לא רק בפרסומים שתמכו בטענה אלא גם באלו שהתנגדו לה, הטילו בה ספק או הציגו גרסאות חלופיות לנרטיב זה, מתוך ההכרה שלוחמת המידע הרוסית בכללותה לאו דווקא שואפת לשכנע את קהל היעד בנכונותה של טענה כלשהי אלא לעיתים פועלת כדי להשיג בלבול ואי-ודאות בציבור על אודות נושא מסוים, כדי להחליש את התנגדות דעת הקהל למהלכה של רוסיה. קיומן של כמה גרסאות על אודות הנושא - גם אם הן סותרות או מתפרסמות על ידי גורמים שאינם קשורים לה - עשוי לשרת מטרה זו.⁴⁸

44 איילה חסון סופגת האשמות חמורות: פייק ניוז, חוסר מקצוענות, ICE אתר חדשות 30 באוקטובר 2023, <https://www.ice.co.il/tv/news/article/985956>.

45 EMOJIS EXPLAINED: TYPES OF EMOJIS, WHAT DO THEY MEAN & HOW TO USE THEM, SMARTPRIX (MARCH 6, 2024), <https://www.smartprix.com/200+BYTES/A-GUIDE-TO-EMOJIS-TYPES-OF-EMOJIS-WHAT-DO-THEY-MEAN-HOW-TO-USE-THEM>.

46 BEN NIMMO, LAWFARE (N.O.), <https://www.lawfaremedia.org/contributors/bnimmoo>.

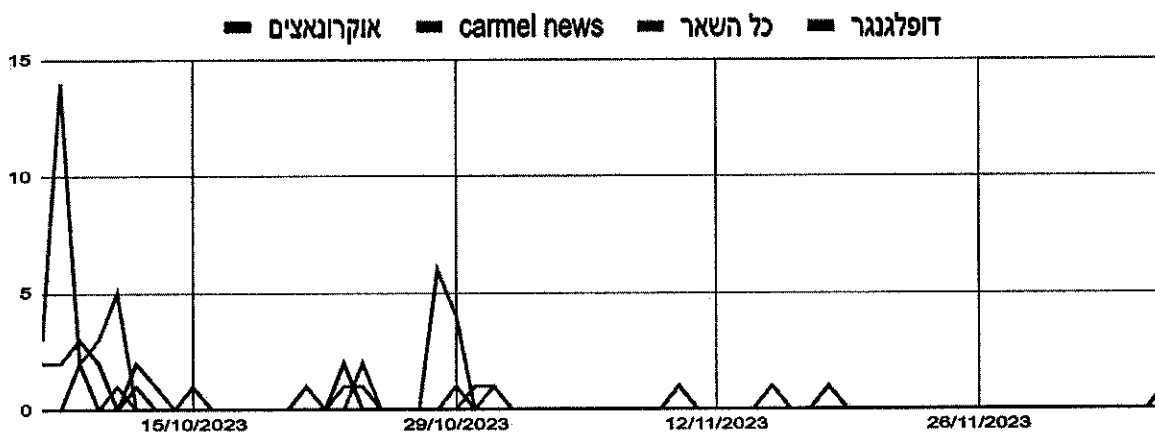
47 BEN NIMMO, THE BREAKOUT SCALE: MEASURING THE IMPACT OF INFLUENCE OPERATIONS, BROOKINGS INSTITUTION (SEPTEMBER 2020), https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2020/09/nimmo_influence_operations_pdf.pdf.

48 דוגמה לדרך פעולה רוסית מהסוג הזה אפשר למצוא בפינלנד: לאחר פלישת רוסיה לחצי האי קרים בפברואר 2014, "טרולים" רוסיים פרסמו תגובות רבות לכתבות חדשות מקומיות שעסקו בפלישה, וקיידמו מסרים בעד רוסיה. מחקר שנערך במדינה בקרב אזרחי המדינה העלה כי אזרחים רבים בפינלנד שנחשפו לתגובות התקשו לגבש עמדה בנושא הפלישה, עקב הפצת המידע שאליו נחשפו; JESSIKKA ARO, THIS IS WHAT PRO-RUSSIA INTERNET PROPAGANDA FEELS LIKE-FINNS HAVE BEEN TRICKED INTO BELIEVING IN LIES, KIOSKI.YLE.FI, JUNE 24, 2015), <https://kioski.yle.fi/omat/this-is-what-pro-russia-internet-propaganda-feels-like>.

במסגרת המחקר זיהינו כי השיח על העברת הנשק לחמאס התפרסם בישראל בכמה מקומות ברחבי האינטרנט שאפשר לאפיין אותם תחת שלושה סוגי זירות: זירות פרודוסיות מובהקות (קבוצת ה"אוקרונאצים" וכתבות כוזבות שקודמו במסגרת קמפיין הדופלגנגר), זירה הפונה בעברית לקהל יוצאי ברית המועצות (קבוצת הטלגרם "News Carmel" - חדשות מברית המועצות לשעבר וישראל" - בעלת כ-34,500 עוקבים ב-26 במאי 2024) וזירת "פתוחות" שאינן מאופיינות בפעילות של קהל יעד מובחן (X, פייסבוק, ערוץ הטלוויזיה "כאן" ואתרי פורומים כגון "רוטר").

בנייתוח הזירות הללו עולה כי השיח על טענת העברת הנשק מאוקראינה לחמאס - הצגת הטענה ותגובות מצד הגולשים - התקיים ברשת בתקופה של חודשיים: מיום פרוץ המלחמה עד 6 בדצמבר 2023. תרשים 8 מציג את קיום השיח ברשת במהלך תקופה זו, בפילוח לפי זירת פעולה:

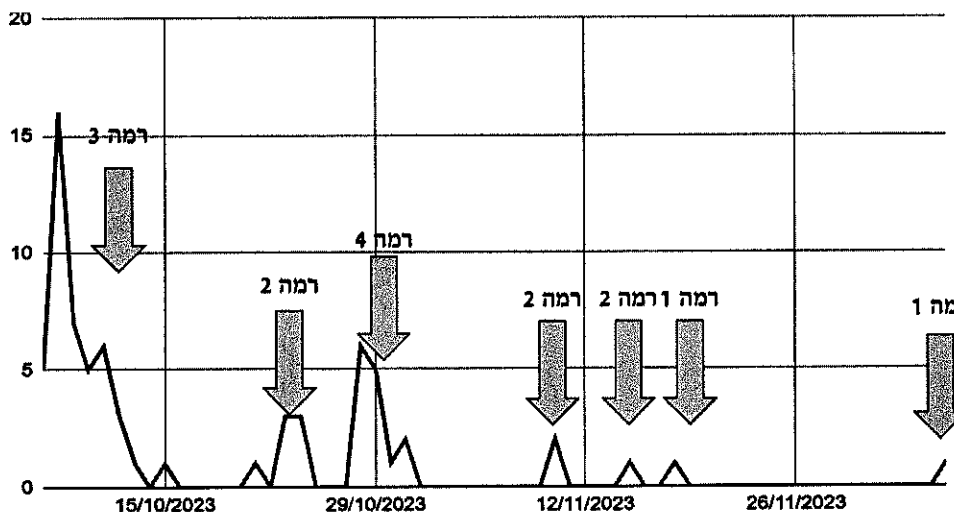
תרשים 8: תיעוד השיח בישראל על אודות טענת העברת הנשק מאוקראינה לחמאס בפילוח לפי מקום הפרסום, 6.12.23-7.10.23

מתרשים 8 ניתן להסיק כי השיח נידון בישראל בעיקר בחודש אוקטובר, כשההיקפים המשמעותיים ביותר נצפו בשבוע הראשון למלחמה ובין 28 ל-30 באוקטובר. בשתי נקודות הזמן הללו תועדו מרבית הפרסומים בזירות "פתוחות" - העיסוק הנרחב בטענה בשבוע הראשון למלחמה יכול להיות מיוחס, כנראה, לתחושת ההפתעה שאחזה בציבור הישראלי בעקבות פרוץ המלחמה, שדחפה אותו לרצות למצוא הסברים כיצד התרחש המחדל. בסוף אוקטובר, השיח התקיים בעקבות פרסום הכתבה על ידי חסון.

על מגמה זו יישמנו את מודל ה-Scale Breakout של נימו כדי למדוד את השפעתו של קידום המסר (או גרסאות מתחרות לו) על דעת הקהל בישראל. תרשים 9 מציג את יישום המודל על השיח בישראל:

תרשים 9: אפיון הדיונים על נרטיב העברת הנשק מאוקראינה לחמאס, בהתאם למודל ה-Scale Breakout.

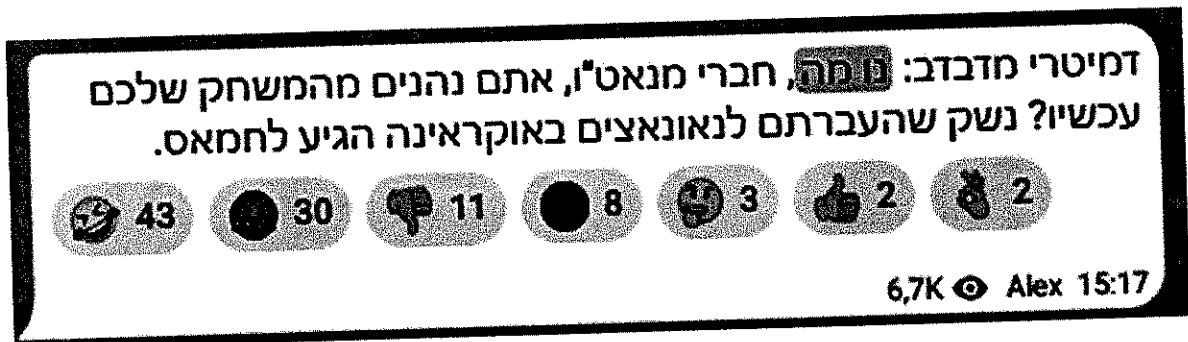
על פי התרשים אפשר לראות כי קידום הנרטיב הפרו-רוסי על אודות העברת הנשק לחמאס והתגובות לו בשבוע הראשון למלחמה מאופיינו על פי המודל כפעולות השפעה ברמה 3: רמה המאפיינת מבצעי השפעה המתפרסמים בכמה פלטפורמות בו זמנית ובמעבר ביניהן. בתקופה זו התקיים השיח הנרטיב בקבוצות הטלגרם "אוקרונאצים" ו-Carmel News, ב-X, בפייסבוק ולפחות במקרה אחד תועד שיתוף של תוכן בקבוצת ה"אוקרונאצים" לפייסבוק. לאחר מכן הצטמצם העיסוק בנושא ובהתאמה ירדה רמת ההשפעה לרמה 2 הכוללת פעולות השפעה המתבצעות בכמה פלטפורמות בנפרד או במעברים בתוך פלטפורמה אחת (למשל, מעבר בין קבוצות שונות בפייסבוק).

עם פרסום הכתבה בערוץ "כאן" עלתה רמת ההשפעה לרמה 4 - הרמה הגבוהה ביותר שתועדה במהלך המלחמה. רמה זו מאפיינת פעולות השפעה הכוללות נרטיבים העוברים מהרשתות החברתיות לתקשורת המרכזית. כאן, עם זאת, התרחש מעבר הפוך - מהטלוויזיה אל הרשתות החברתיות. יש לציין שבעקבות פרסום הכתבה, פרסמה שגרירות אוקראינה בישראל בעמוד הפייסבוק שלה הודעה המכחישה מכול וכול את טענת העברת הנשק לחמאס.⁴⁹ הצורך בפרסום ההכחשה יכול להעיד על היקף השיח הנרחב שתועד בתקשורת וברשתות בישראל בעקבות פרסום הכתבה.

בשבועות לאחר מכן, עד 6 בדצמבר, ירדה רמת ההשפעה של קידום הנרטיב לרמות 2 ו-1, כשרמה 1 מבטאת מבצעי השפעה הכוללים פרסום בפלטפורמה אחת בלבד, ללא מעבר לקהילות נוספות בתוכה או מחוצה לה.

לבסוף ביצענו אפיון לתגובות השונות של הגולשים לסיפור העברת הנשק לחמאס ומצאנו כי בכל אחת מהזירות נצפו סוגי תגובות שונים: בקבוצת האוקרונאצים, שגם פרסמה את הנרטיב על פני משך הזמן הארוך ביותר (מ-7 באוקטובר עד 6 בדצמבר), לא הביעו רוב תגובות הגולשים עמדה הקשורה לטענה זו, אך אלו שהגיבו על הסיפור, תמכו בו. בקבוצת News Carmel, לעומת זאת, תועדו תופעות הפוכות: במקרים שבהם פרסמה הקבוצה הצהרות מטעם גורמים רוסיים רשמיים התומכים בסיפור, הביעו מרבית הגולשים אי-הסכמה עימן, שהתבטאה בעיקר בביטוי רגשונים כועסים או מלגלים (תמונה 8). לחלופין פורסמו בקבוצה ידיעות שקידמו השקפה מנוגדת: גורמים רשמיים רוסיים העבירו נשק מאוקראינה אל החמאס.⁵⁰

תמונה 8: פרסום הצהרה רוסיית רשימת בקבוצת הטלגרם "Carmel News", שאליה הגיבו הגולשים בחוסר אמון.⁵¹

בזירות הפתוחות, הפונות לכלל הציבור הישראלי, אפשר היה למצוא עיסוק נרחב יותר בסיפור לאחר פרסום הכתבה בערוץ "כאן" - התרחבות שהתבטאה בתגובות רבות יותר לכל פרסום מהסוג הזה, בהשוואה לתגובות שתועדו בשבוע הראשון למלחמה. ככלל, התגובות בזירות הפתוחות לנרטיב האנטי-אוקראיני לוו לא רק בחוסר אמון כלפיו, אלא גם בהדבקתו לפילוג הפוליטי בישראל: לאחר פרסום הכתבה בערוץ "כאן", מגיבים רבים ב-X, למשל, טענו כי פרסום הכתבה משרת דווקא את נתניהו, שכן ראש הממשלה פועל למעשה בשליחות הממשל הרוסי. כמו כן, לפחות במקרה אחד נטען כי פרסום הטענה הזו על ידי כלי תקשורת רשמי בישראל עלול לפגוע ביחסי ישראל-ארה"ב (תמונות 9 ו-10):

49 פרסום בעמוד הפייסבוק של שגרירות אוקראינה בישראל מ-29 באוקטובר 2023, https://www.facebook.com/UkraineInIsrael/posts/736895988471963/?paie.v=0&eav=AFA-VZ8CGWU-AAFYpSoELcQHk7xYlJ52Pv59qJ0K2Rs5osSVLGNz2zPwEPRTJ4nrVk&_rdr

50 פרסום בקבוצת הטלגרם "Carmel News" מ-12 באוקטובר 2023, <https://t.me/AlexMehacarmel/10176>

51 פרסום בקבוצת הטלגרם "Carmel News" מ-9 באוקטובר 2023, <https://t.me/AlexMehacarmel/10037>

תמונות 9 ו-10: תגובות גולשים ב-X לפרסום הכתבה על העברת נשק מאוקראינה לחמאס בערוץ "כאן".

... 28 באוק' 2023 · [שם משתתף]

חסון עובדת עם ביבי שהוא משתף של הרוסים

👍 279 🗨️ 12 🔄

... 29 באוק' 2023 · [שם משתתף]

"האם איילה חסון לא רוצה שישראל תקבל כעת חבילת סיוע של 14 מיליארד דולר"

אילה חסון רוצה שנתניהו ישאר בשלטון.

זהו

👍 82 🗨️ 2 🔄

פרסום התגובות לכשעצמו אינו בעיה מאחר שהוא כלול בחופש הביטוי בישראל. עם זאת, גורמי השפעה רוסיים היו עלולים לקדם את פרסומן של טענות מהסוג הזה בהיקפים נרחבים יותר ובכך להעמיק את הפילוג בחברה הישראלית בתוך כדי המלחמה בעזה. ליבוי שיח מהסוג הזה, לו היה נעשה, היה מקדם את עקרונות היסוד של לוחמת המידע הרוסית: יצירת פילוג במדינות הנתפסות על ידה כמדינות עימות ויצירת הרושם כי המערב אחראי לאי-היציבות הביטחונית בעולם (שכן במקרים רבים נטען כי הנשק שהועבר לחמאס מקורו בסיוע צבאי מצד נאט"ו לאוקראינה בתוך ניסיון להפריך טענות כאלה נגד רוסיה).

סיכום ומסקנות

הממצאים שהוצגו לעיל מתארים פעולות השפעה פר-רוסיות מגוונות בממדים שונים מול הציבור הישראלי מאז פרוץ המלחמה. במסגרת זו נעשה שימוש בפנייה לתקשורת הממוסדת ולרשתות החברתיות כאחד, תוך התאמת מסרי הקמפיינים להתפתחויות מרכזיות (כפי שהודגם לאחר תקיפת איראן נגד ישראל) ותיאום פעילותם של ענפים שונים במבצע (למשל, קידום הכתבה שפורסמה במימון ה- Platform Communication RussiaEU באמצעות חשבונות דופלאנגר), בפרט ההפצה הענפה של מאות פרסומים פר-רוסיים בקבוצת הטלגרם "אוקרונאצים" - לרבות הפצת נרטיב העברת הנשק לחמאס - תואמת את המקום המרכזי שתופסת טלגרם בהפצת מידע כוזב פר-רוסי באירופה. בד בבד אפשר לראות בכלל הערוצים מסרים המתארים את הממד הבין-לאומי של מלחמת "חרבות ברזל", מנקודת המבט הרוסית: מעורבותן של אוקראינה וארה"ב מחד גיסא בערעור הסדר הביטחוני האזורי והיותה של רוסיה, מאידך גיסא, גורם הפועל ליציבות באזור זה.

לוחמת המידע הרוסית בזמן חרבות ברזל כללה גם מאפיינים שזוהו במחקר החל מ-2014. הפצת נרטיב העברת הנשק מאוקראינה לחמאס נעשתה בתוך שימוש בקהל היעד המקומי, כפי שאיתרו חוקרי מכון RAND ביחס לארה"ב. לאחר שחשבונות וקבוצות פר-רוסיות הפיצו את הנרטיב בימים הראשונים למלחמה, פרסם ערוץ "כאן" כתבה על אודות הטענה. עם זאת, הערכת סיכויי ההצלחה של הפעילות הרוסית - המיועדת ככל הנראה לערער את יציבות החברה הישראלית בזמן מלחמה - מעלה תמונה מורכבת יותר. הדבר ניכר מניתוח דפוסי הפרסום והתגובות לנרטיב העברת הנשק: גורמים זרים המעוניינים להשפיע על השיח הפנימי בישראל בעת מלחמה יכולים לעשות זאת סביב סוגיות נקודתיות ולעורר שיח ער למדי עליהן. מנגד, היכולת לקדם נרטיב מסוים לאורך זמן קשה יותר מאחר שפרסומי הנרטיב על אודות העברת הנשק לחמאס בחודשים נובמבר-דצמבר השפיעו באופן מוגבל מאוד על הציבור בישראל.

החשיבות של יצירת השיח הפרורוסי מתבטאת לאו דווקא בקבלה או בדחייה של הנרטיב המתפרסם (שהרי קבלת הנרטיב על העברת הנשק נעשתה רק בקבוצת הטלגרם הפרורוסית "אוקרונאצים"), אלא ביכולתה ללבות שסעים פוליטיים קיימים בישראל, כפי שתועד בשיח סביב העברת הנשק לחמאס, אף שכוונת הרוסים בפעילות הספציפית הזו הייתה להשחיר את פניה של אוקראינה ולא להחריף את הקיטוב הפוליטי בישראל. עם זאת, ככל שיבוצעו לאורך זמן פעולות השפעה נוספות סביב המלחמה, גדלה הסכנה ליצירת אפקט מצטבר של ערעור הלכידות הפוליטית והחברתית בישראל, דווקא בתקופה רגישה ביותר - תקופה שבה קיימת אפשרות להתרחבות המערכה הצבאית מול ארגון חיזבאללה ואף להתלקחות מלחמה ישירה בין ישראל לאיראן ובה בעת גוברת התביעה הציבורית לקיום בחירות בהקדם, עקב הביקורת על תפקוד ההנהגה הפוליטית לפני המלחמה ובמהלכה.

תרחיש נוסף שיש לתת עליו את הדעת הוא התרחבות השימוש בבינה מלאכותית במבצעי השפעה רוסיים נגד ישראל. במהלך המלחמה כבר נעשו שימושים מסוג זה: במקרה אחד, חשבון השייך לרשת דופלגנגר פרסם סרטון מסוג זיוף עמוק (deepfake) שבו נראה חייל צה"ל המזמין חיילים מאוקראינה להצטרף לחימה למען ישראל תמורת אזרחות ושכר.⁵² תופעה זו קיימת במבצעי דופלגנגר המכוונים לקהילה הבינלאומית, למשל בפרסום ידיעות כוזבות באתרי חדשות מתחזים.⁵³ ככל שיתרחב השימוש בבינה מלאכותית, יגדל הסיכוי להצלחתם של מבצעי ההשפעה הרוסיים, שכן תכנים מבוססי בינה מלאכותית ניתנים להפצה מהירה ונרחבת יותר, מעוררים תגובות רבות יותר מצד גולשים וקשים יותר לאיתור ולהסרה.⁵⁴

כלל הממצאים המוצגים כאן מציגים שורה של פעולות נקודתיות שנחלו הצלחה מסוימת בהחדרת נרטיבים פרורוסיים בשיח הישראלי. אם תבחר רוסיה להעניק חשיבות רבה יותר להשפעה על הציבור הישראלי ולהקדיש לכך יותר משאבים, ייתכן כי פעולות ההשפעה יתרחבו ואולי אף ינחלו הצלחה גבוהה יותר בערעור החברה הישראלית.

המלצות מדיניות

בהתאם לממצאים שתוארו, מומלץ כי ישראל תיתן מענה להשפעה הזרה הרוסית בכמה אופנים:

1. **ארגון מושגי ומבני של התמודדות עם השפעה זרה:** החל מסוף העשור הקודם, ישראל היא יעד לפעולות השפעה רבות מצד גורמים זרים, בעיקר רוסיים ואיראניים. אף על פי כן, השוואה למדינות נוספות במערב שחוו איום זה מבליטה את העובדה שהתשתית הרעיונית והמבנית בישראל להתמודדות עם מלחמות מידע והשפעה זרה לוקה בחסר. בתחום התיאורטי, מדינות המערב וארגונים כמו נאט"ו מקיימים בעשור האחרון מחקר והמשגה מעמיקים של העקרונות והמרכיבים של פעולות תודעה והשפעה, כגון עקרון התקשורת האסטרטגית וההבדלים בינו לבין המושגים המקבילים - מאמץ השפעתו וניהול תפיסה.⁵⁵ בתחום המבני ניכר כי בשנים האחרונות, האחריות על הטיפול בתופעות אלו הוטלה על מספר גופים בממשל הישראלי, בעיקר השב"כ,⁵⁶ כשמתחילת מלחמת חרבות ברזל ניכרת יוזמתו של מערך הסייבר הישראלי לקחת חלק פעיל יותר בהתמודדות עם התופעה. בין אם תבחר ישראל להטיל את האחריות על מתן המענה להשפעה זרה על גורם קיים ובין אם תטיל זאת על גוף חדש, חשוב שהפעילות הזו תבצע על סמך תשתית מתודולוגית מפותחת בתחום הזה ושתעשה שימוש אינטגרטיבי בידע ממקורות שונים - טכנולוגיה, פסיכולוגיה, משפט ועוד.
2. **העלאת המודעות הציבורית לאיום ההשפעה הרוסי:** יש לקיים שני הליכים מקבילים להעלאת מודעות הציבור למאפייני ההשפעה הרוסית וסכנותיה. במישור הציבורי יש להשיק קמפיינים שיציגו לאזרחים את מאפייני האיום וייתנו להם כלים לזהות

52. עומר בן יעקב, מבצע השפעה רוסי נגד ישראל מפעיל דיפ-פייק צה"ל ומזייף את אתר וואלה, הארץ 21 בנובמבר 2023, <https://www.haaretz.co.il/news/security/2023-11-21/ty-article.premium/0000018b-eca1-d6b8-a5ab-ec38280000>

53. RECORDED FUTURE, OBFUSCATION AND AI CONTENT IN THE RUSSIAN INFLUENCE NETWORK DOPPELGÄNGER SIGNALS EVOLVING TACTICS (DECEMBER 5, 2023), <https://go.recordedfuture.com/hubfs/reports/ta-2023-1205.pdf>

54. MICROSOFT THREAT INTELLIGENCE, DIGITAL THREATS FROM EAST ASIA INCREASE IN BREADTH AND EFFECTIVENESS (SEPTEMBER 2023), P.6, <https://query.prod.cms.rt.microsoft.com/cms/api/am/binary/rw1afyww>; ACTIVEFENCE, GENERATIVE AI THE NEW ATTACK VECTOR FOR TRUST AND SAFETY (2023), P.8 https://go.activefence.com/generative-ai-the-new-attack-vector-for-trust-and-safety?utm_campaign=generative-ai&utm_medium=email&utm_source=hsml=72077454&hsenc=p2ANqtz-8TLv-Cr5oRgX6LMPNTBX6-RSFzTOGYMPWONKB02A7VLSFUHG1YfCvWdYmW-SSR3AZSOKP8ZLHAT3FUUL7NAWP6TCWHA&utm_s; KATERINA SEDOVA, CHRISTINE MCNEILL, AURORA JOHNSON, ADITI JOSHI, IDO WULKAN, AI AND THE FUTURE OF DISINFORMATION CAMPAIGNS PAR, 2: A THREAT MODE, CENTER FOR SECURITY AND EMERGING TECHNOLOGY (DECEMBER 2021) P.24, <https://cset.georgetown.edu/wp-content/uploads/CSET-AI-AND-THE-FUTURE-OF-DISINFORMATION-CAMPAIGNS-PART-2.PDF>

55. דוגמה לדיון מעמיק אודות עקרונות התקשורת האסטרטגית ניתן למצוא בפרסום הזה של המרכז למצוינות בתקשורת אסטרטגית של נאט"ו (NATO STRATEGIC COMMUNICATIONS CENTRE OF EXCELLENCE UNDERSTANDING STRATEGIC COMMUNICATIONS: NATO STRATEGIC COMMUNICATIONS CENTRE OF EXCELLENCE TERMINOLOGY WORKING GROUP PUBLICATION NO. 3. <https://stratcomcoe.org/publications/understanding-strategic-communications-excellence-terminology-working-group-publication-no-3/285>

56. ניר דבור, חשש שבש"כ: גורמים איראניים ורוסיים ינסו להתערב בבחירות, N12, 12 באוגוסט 2022, https://www.mako.co.il/news-military/2022_03/article_1a86a7b0cc29281026.htm

פרסומים כוזבים ברשתות החברתיות. מערך הסייבר הלאומי השיק במהלך המלחמה קמפיין ציבורי שהזהיר את הציבור מפני שיתוף מידע כוזב בכללותו.⁵⁷ הקמפיין אומנם נתפס בעיני הציבור כחשוב ומועיל, אך יש מקום לשפר את אופני אזהרת הציבור על אודות האיום, וכך יכלול הצגה מפורשת של איום ההשפעה הזרה בכלל ושל מאפייני ההשפעה הרוסית בפרט. ליעילות שיטת פעולה זו בחיסון הציבור מאיומי השפעה עתידיים יש גם הוכחה מחקרית: בסדרת ניסויים שביצעו אוניברסיטת קיימברידג' והחממה הטכנולוגית Jigsaw השייכת לגוגל, נמצא כי חשיפת גולשים לסרטונים קצרים המציגים סוגי מידע כוזב שהם עשויים להיתקל בהם (למשל, מידע המתבסס על דעות קדומות נגד קבוצות מסוימות בחברה), שיפרה את יכולתם לזהות מידע כוזב.⁵⁸ שיטה זו שימשה את חברת גוגל להפריך מידע כוזב שהתפרסם על פליטים אוקראינים שנמלטו לסלובקיה, צ'כיה ופולין.⁵⁹ בד בבד יש להעלות את מודעותם של גופי תקשורת בישראל לכך שגורמים רוסיים עלולים לפנות אליהם בבקשה לבצע ראיונות, בתוך הסתרת זהותם האמיתית.⁶⁰ שיתוף פעולה שכזה, המתבצע ללא גילוי נאות אמיתי בנוגע לגורמים המעורבים בו, עלול לספק תוצרים שיתרמו לחיזוק מלחמת המידע הרוסית ולהחלשת ישראל בזירה הפנימית והבינלאומית.

3. **יצירת שיתופי פעולה עם גופים מערביים במאבק בהשפעה הרוסית:** מבצעי ההשפעה הרוסיים הם איום אסטרטגי על מדינת ישראל מאחר שהם עלולים להחריף את אי-היציבות הפוליטית והמחלוקת הפנימית בישראל ולפגוע בתדמיתה הבינלאומית בזמן המלחמה. מאחר שרוסיה מבצעת מבצעי השפעה דומים נגד מדינות נוספות במערב, מומלץ לגופים ישראלים העוסקים בהתמודדות עם איום הדיסאינפורמציה, לקיים שיתופי פעולה עם ארגונים דומים באירופה, ללמידה הדדית על אודות איום ההשפעה, הכוונות העומדות מאחוריו והדרכים היעילות להתמודד עימו. דוגמה למיזם מערבי שבו תוכל ישראל להשתלב הוא פרויקט ה־EU-HYBNE⁶¹: זהו פרויקט הממומן במסגרת תוכנית המחקר Horizon 2020 של האיחוד האירופי, המאגד מומחים מהמגזר הפרטי והחברה האזרחית, המנתחים את האיומים העולים מלוחמה היברידית, הפצת מידע כוזב והתערבות זרה והמענים האפשריים להם. רשת המומחים משתפת פעולה עם גופי ממשל וביטחון באירופה ומחוצה לה,⁶² כגון המרכז למצוינות בתקשורת אסטרטגית של נאט"ו (StratComm CoE).⁶³ החברות ברשת פתוחה גם למדינות הקשורות לאיחוד האירופי ביחסי שכנות (countries associated), לרבות ישראל. שיתוף הפעולה יאפשר לגופים ישראלים במגזר הציבורי, לחברות פרטיות, למוסדות אקדמיה ולארגוני חברה אזרחית, ליישר קו עם המדיניות של נאט"ו, אשר מגבילה שחקנים הנתמכים על ידי רוסיה מלפעול במרחב המידע.

57 ירדן ותיקאי וליבי עוז, *שקפת והמערכה על התודעה במרחב הדיגיטלי*, הרצאה במסגרת כנס השפעה בסייבר באוניברסיטת תל אביב (14 במרץ 2024), <https://www.youtube.com/watch?v=SpXKOGCQ00>.

58 JON ROOZENBEEK, SANDER VANDER LINDEN, BETH GOLDBERG, STEVE RATHJE, STEPHAN LEWANDOWSKY, PSYCHOLOGICAL INOCULATION IMPROVES RESILIENCE AGAINST MISINFORMATION ON SOCIAL MEDIA, *SCIENCE ADVANCES*, 8, no. 34, AUGUST 2022, <https://doi.org/10.1126/sciadv.abe6254>.

59 TOM GERKEN, GOOGLE TO RUN ADS EDUCATING USERS ABOUT FAKE NEWS, *BBC* AUGUST 25, 2022, <https://www.bbc.com/news/technology-62644550>.

60 ניר גונטו, "למה אתה עושה סלקציה בהכנסת כתבים זרים לעזה?" "אני עושה את השיקולים המקצועיים שלי", הארץ 15 בפברואר 2024, <https://www.haaretz.com/ty-article/.highlight/0000018d-a7f2-da6e-af9f-afbb4e5a0000?gift=75e691c2b960446ba1cfd1af60212a7d>.

61 EMPOWERING A PAN-EUROPEAN NETWORK TO COUNTER HYBRID THREATS

62 EU-HYBNET- A PAN-EUROPEAN NETWORK TO COUNTER HYBRID THREATS (N.D.) <https://euhybnet.eu/>; EU-HYBNET, *EU-HYBNET 2 ND INNOVATION AND STANDARDIZATION WORKSHOP (ISW) 8 TH NOVEMBER 2023, VALENCIA, SPAIN* (N.D.), p.4, <https://euhybnet.eu/wp-content/uploads/2023/12/EU-HYBNET-ISW-2023-REPORT-FINAL.PDF>

63 EUROPEAN CENTRE OF EXCELLENCE FOR COUNTERING HYBRID THREATS

נספח 14
מכתבו של עו"ד גדייב
מיום 4.7.2024

עמוד 176

04.07.2024

מבלי לפגוע בזכויות!

לכבוד	לכבוד	לכבוד
מר איתמר ב"ז	מר שוקי טאוסגי	העין השביעית – עיתונות עצמאית,
כתב – העין השביעית	עורך ראשי	<u>חוקרת ותופשית (ע"ר)</u>
עיתונות עצמאית,	העין השביעית – עיתונות עצמאית,	העין השביעית – עיתונות עצמאית,
<u>חוקרת ותופשית (ע"ר)</u>	<u>חוקרת ותופשית (ע"ר)</u>	

- בדואר אלקטרוני -

א.ג.

הנדון: ניק קוליוחין - התראה טרם נקיטת הליכים משפטיים

בשם מרשי שבנדון, מר ניק קוליוחין, הריני לפנות אליכם, כדלקמן:

1. מרשי הינו עיתונאי פריילנסר אשר עובד משנת 2008 עם כלי תקשורת מרכזיים ומובילים מישראל ומכל רחבי העולם.
2. מרשי הינו עיתונאי עצמאי ולא "סוכן תוכן שיווקי" או מפעיל "קמפיין" פרסומי, הוא לא "פועל בשליחות ארגון רוסי", הוא לא "מקבל כסף מגורמים עלומים", הוא לא "משרת" אף אחד והוא לא "סוכן רוסי".
3. ביום 23.02.24 פרסמתם כתבה באתר האינטרנט של העמותה תחת הכותרת "וואלה? דא!", לה צירפתם תמונה בה מופיע מרשי ביחד עם מר ערן טיפרבורן, מר צביקה קליין ונשיא רוסיה, ולדימיר פוטין. במסגרת כתבה זו השמעתם את מרשי, תוך שימוש בדברי הבל וכזב קשים ופוגעניים, ותוך הצגת מרשי בכתבה "כסוכן רוסי" וכמי שפועל בשליחות "ארגון רוסי" ושמקבל כסף "מגורמים עלומים" (להלן: "הכתבה הראשונה").
4. אם לא די בכך, הרי שביום 3.4.24 פרסמתם כתבה נוספת תחת הכותרת "מציירים את רוסיה כמו צפון-קוריאה, כאילו מאחורי כולם יש איזה שלטון איום", כאשר גם במסגרת כתבה זו, המשכתם להשמיץ את מרשי ולהציג אותו "כמוציא לפועל" של "הזרוע הישראלית" של קמפיין ההשפעה הרוסי אותו מפעיל לטענתכם מרשי בישראל (להלן: "הכתבה השנייה").
5. והינה ביום 28.6.24 פרסמתם כתבה נוספת והפעם תחת הכותרת "הרגשתי בגידה", כאשר בכתבה זו הינכם שוב מכפישים את מרשי ומציגים אותו כסוכן והפעם כ"סוכן שטח" שמעסיק המשטר הרוסי והכל כדי "לפורר את החברה הישראלית" (להלן: "הכתבה השלישית").
6. בשלוש הכתבות המוזכרות לעיל פרסמתם אמירות שקריות כנגד מרשי תוך שהינכם מייחסים למרשי קשירת קשר עם הממשל הרוסי וקידום "מכונת פרופגנדה" ו"הדיסאינפורמציה של משטר פוטין" באמצעות "קמפיין השפעה" ופרסומים עליהם "חתום", לטענתכם, מרשי, דבר שלא טרחתם לבדוק ולברר בטרם פרסמתם את הכתבות ולו בדיקות בסיסיות.

ארנסט גדייב, משרד עורכי-דין ונוטריון Ernest Gadayev, Law-Office & Notary

Ernest Gadayev, Adv & Notary
Aviram Tzikvashvili, Adv

ארנסט גדייב, עו"ד ונוטריון
אבירם ציקוושווילי, עו"ד

7. על אף שלדברים המיוחסים למרשי אין כל קשר למציאות, הרי שמטבע הדברים הם זכו לתפוצה וחשיפה גדולה, שיתופים, וקוראים.
 8. ודוק, ייחוס הדברים למרשי בכתבות הנ"ל פגעו קשות בשמו הטוב של מרשי כעיתונאי ובמוניטין שלו, ומשכך אף נפגעה פרנסתו, כאשר לכך יש להוסיף כי הכתבות מציגות את מרשי כמי שבוגד במדינתו ישראל, ועל כן, פרסום מסוג זה מסכן את חיו של מרשי על כל המשתמע מכך.
 9. לא למותר לציין, כי ייחוס הדברים למרשי מהווה לשון הרע כאמור בחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965 (להלן: "החוק"), כאשר לפי החוק זכאי מרשי לקבל פיצוי עד לסך של 150,000 ₪ בגין כל פרסום שפורסם בזדון ובכוונה לפגוע, על אחת כמה וכמה כשהפרסום נטול כל אחיזה במציאות.
 10. לאור כל האמור לעיל, ובטרם נקיטת הליכים משפטיים כנגדכם, הינכם מתבקשים לתסיר את שמו של מרשי משלוש הכתבות ומכל כתבה אחרת הקשורה בכתבות הנ"ל, וכן לפרסם התנצלות אשר הנוסח שלה יהיה מקובל על מרשי.
 11. כמו כן, ובנסיבות המתוארות לעיל, הינכם מתבקשים לפצות את מרשי פיצוי כספי ראוי בגין לשון הרע.
 12. ככל שלא תפעלו כמבוקש לעיל, תוך 14 ימים מיום קבלת מכתבי זה, ייאלץ מרשי למצות את זכויותיו בדין בכל דרך חוקית שברשותו.
- אין באמור במכתבי זה כדי למצות את כל טענות מרשי כלפיכם ו/או בכדי למנוע ו/או לגרוע מכל טענה ו/או זכות העומדת לרשות מרשי מכח האמור בכל דין ו/או הסכם.

בכבוד רב,
ארנסט גדייב, עו"ד ונוטריון

נספח 15
מכתבו של עו"ד יונש
מיום 8.7.2024

עמוד 179

8/7/2024

מבלי לפגוע בזכויות

לכבוד

עו"ד ארנסט גדיב,

רח' סחרוב 3,

ראשון לציון

ח.ג.,

הנדון: מרשך ניק קוליוחין

סימוכין: מכתבך מיום 4/7/2024

בשם מרשיי, מערכת העין השביעית, מר שוקי טאוסגי ומר איתמר ב"ז, נבקש להשיב למכתביך שבסימוכין כדלקמן:

1. קיבלנו בדוא"ל את מכתבך שבסימוכין, ואנו דוחים את דרישותיך המפורטות בו.
2. הכתבות המוזכרות בכתבך שבסימוכין הן פרי עבודה מקצועית ואחראית וכל האמור בהן הוא אמת. אין ספק כי ישנו עניין ציבורי בתוכן הכתבות.
3. הכתבות נשענות על מקורות מהימנים, בהם מרשך עצמו ששוחח ארוכות עם כתב העין השביעית ועורך העין השביעית, ובעצמו פירט ואישר את רוב הפרטים המוזכרים בכתבות.
4. כלל הכתבות נוקטות בלשון זהירה ומאוזנת, תוך הפרדה בין עובדות לפרשנות ובוודאי ללא כל הפרזה או הגזמה.
5. מרשך קיבל את זכות התגובה המלאה, יומיים לפני פרסום הכתבה, ואף קיבל הזדמנות לעדכן את תגובתו. תגובותיו שולבו באופן ברור בכתבה, כלשונן.
6. מן המקובץ עולה כי הכתבות מושא מכתבך שבסימוכין הן כתבות חשובות, מאוזנות ומקצועיות וניסיון מרשך להסירן ולהלך אימים על מרשיי אינו אלא איום בתביעת השתקה – איום שלא יצלח.
7. מרשיי כולם נהנים על נקלה משלל ההגנות הקיימות בחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965 ובפסיקה מכוחו בדיוק כדי למנוע ניסיונות השתקה כגון זה המפורט במכתבך שבסימוכין.
8. מבלי לפגוע בכלליות האמור, יוזכר כי למרשיי עומדת הגנת אמת הפרסום, הגנות תום הלב לפי סעיפים 15(2), (3), (4) ו-6) וכמובן הגנת העיתונות האחראית המתקיימת בעניין זה ללא סייג.
9. נוכח כל האמור, אנו דוחים את הדרישות העולות ממכתבך שבסימוכין ושומרים על כל זכויות מרשיי.

בכבוד רב ובב"ח,
אילן יונש, עו"ד ונוטריון
24099
אבא הלל 12, מגדל' חוגי
רמת-גן, 5250606